

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
SANAT VE TASARIM ANASANAT DALI
Yüksek Lisans Tezi

**MANİSA İLİNDE 2000 YILI SONRASI
KÜLTÜR AFİŞLERİ VE YEREL YÖNETİMLER**

Hazırlayan
Medet Ferhat BOZCA

Danışman
Doç. Fuat AKDENİZLİ

İzmir / 2021

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “MANİSA İLİNDE 2000 YILI SONRASI KÜLTÜR AFİŞLERİ VE YEREL YÖNETİMLER” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

....../....../.....

Medet Ferhat BOZCA

İmza

TUTANAK

Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü' nün / / tarih ve sayılı toplantısında oluşturulan jüri, Lisanüstü Öğretim Yönetmeliği' nin maddesine göre öğrencisi Medet Ferhat Bozca'nın MANİSA İLİNDE 2000 YILI SONRASI KÜLTÜR AFİŞLERİ VE YEREL YÖNETİMLER konulu tezi incelenmiş ve aday / / tarihinde, saat 'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır. Adayın kişisel çalışmaya dayanan tezini savunmasından sonra dakikalık süre içinde gerek tez konusu, gerekse tezin dayanağı olan anasanat dallarından jüri üyelerine sorulan sorulara verdiği cevaplar değerlendirilerek tezin olduğuna oy ile karar verilmiştir.

BAŞKAN

ÜYE

ÜYE

ÖZET

Seçilerek iş başına gelen yerel yönetimler bulundukları il veya ilçede birtakım yönetsel özellikler ile donatılmaktadır. Özerk olan yerel yöneticiler bu yetkilerini il veya ilçenin ihtiyaçları ve kalkınması için kullanmalarının yanı sıra kültürel faaliyetlerde de bulunmaktadır. Yerel yönetimlerin sponsorluğunda gerçekleşen etkinlikler sergi, söyleşi, dinleti gibi pek çok türde olabilmektedir. Bu kültürel faaliyetlerden en kapsamlı olanlarının festival etkinlikleri olduğu görülmektedir. Kültürel alışverişin yoğun olduğu özellikle festivallerde ve benzer diğer etkinliklerde kullanılan afişlerin üretim ve dağıtım süreçlerinde rol oynayan yerel yönetimler, tasarım sürecinde de aktif konumdadır.

Bu çalışmada 2000 yılı sonrası Manisa ilinde yerel yönetimlerin kültürel afişler üzerindeki etkileri araştırılmaktadır. Bu kapsamda, literatür taraması, arşiv taraması, yüz yüze görüşme ve telefon ile görüşme yöntemleri kullanılmıştır.

Bu çalışmada Manisa ili özelinde afişlerin bölgenin kültürel öğelerini yansıtıp yansıtmadığı, yerel yönetimlerin bu afişler üzerinde etkisi olup olmadığı, eğer etkileri var ise bu etkilerin nasıl ve ne ölçüde olduğu, yerel yönetimlerde tasarım yönetiminin nasıl idare edildiği ve edilmesi gerektiği sorularına cevap aranacaktır. Çalışmanın konu üzerinde çalışan akademisyen, tasarımcı ve yerel yöneticilere kaynak olması, var olan literatüre katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kültürel afişler, yerel yönetimler, tasarım yönetimi, Manisa, festival.

ABSTRACT

Elected local administrations are equipped with a set of supervisory traits in their province or district. Autonomous local administrators not only utilize these authorizations for the needs and development of the province or district, but also to engage in cultural activities. Activities sponsored by local administrations can be of many types such as exhibitions, conversations and concerts. It is seen that the most comprehensive of these cultural activities are festivals. Playing a role in the making and distribution processes of the posters used in festivals and other similar events, in which cultural exchange is intensive, local administrations are also active in the design process thereof.

In this study, the influence of local administrations on cultural posters in Manisa province after 2000 has been investigated. Within this scope, literature review, archive search, face-to-face interview and phone interview methods have been used.

In this study specific to Manisa province, answers shall be sought whether the posters reflect the cultural elements of the region, whether the local administrations have an effect on these posters, if they do; how and to what extent, and how design management should be handled in local administrations. The aim of the study is to be a resource for academicians, designers and local administrators studying on the subject and to contribute to the existing literature.

Key Words: Cultural posters, local governments, design management, Manisa, festival.

ÖNSÖZ

“Manisa İlinde 2000 Yılı Sonrası Kültür Afişleri ve Yerel Yönetimler” başlıklı tez çalışmamın başından sonuna kadar her aşamasında desteğini eksik etmeyen ve tez yazım sürecini keyifli bir hale dönüştüren değerli danışmanım Doç. Fuat AKDENİZLİ’ye teşekkür ederim.

Tez çalışmama güncel kaynaklık etmek için yüz yüze röportaj yaptığım Manisa Büyükşehir Belediyesi Grafik Tasarım Birimi çalışanlarına (Deniz Can KARAALP, Günay GÜRLE, Alper PINARCI); mail yoluyla röportaj yaptığım Manisa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı İdari ve Mali Hizmetler Şube Müdürü Hasan TORUN’a, Salihli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Kalemi Ayşegül DURAN’a ve Selendi Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Tuncay USLU’ya; Festivaller hakkında bilgi almak için telefon ile röportaj yaptığım Kırkağaç Belediyesi tarafından Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali hakkında bilgi almak için yönlendirilen gazeteci Akın YAKIT’a, Sarıgöl Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Hafize BAYRAKTAR’a, Turgutlu Belediyesi Basın-Yayın Halkla İlişkiler sorumlusu Emrah KANIK’a, Soma Belediyesi Kültür ve Sosyal İlişkiler Müdürlüğü personeli Semih FİLİZ’e, Alaşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler danışmanı Hayri KAVLIÇOĞLU’na, Köprübaşı Belediyesi Fen ve İmar İşleri Müdür Vekili Emre TUNCEL’e, Adala Mahallesi Muhtarı Ayhan BABACAN’a; Kültür afişleri araştırmasında arşivlerini benimle paylaşan Manisa Belediyesi Grafik Tasarım Birimi’ne, Manisa Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Etkinlik Planlama Birimi Sorumlusu Meliha ÇAVUŞOĞLU KILIÇLAR’a, Akhisar Belediyesi Grafik Tasarım Birimi’ne (Basın Danışmanı Eren EKİNCİ’ye, Basın Çalışanları Barış GEZİCİ’ye ve Candar GONCA’ya, Grafiklerler Ragıpcan ERTAÇ’a ve Miray IŞIKLI’ya), Salihli Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü grafiker ve video grafikeri İsmail ÖZDEMİR’e, Turgutlu Belediyesi Basın-Yayın Halkla İlişkiler sorumlusu Emre KANIK’a, Sarıgöl Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Derneği/SADER’in arşivinden yararlanmamda yardımcı olan SADER üyesi Mesut YAPICI’ya ve Gölarmara Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü’nden Tolga ALSOY’a teşekkür ederim.

Tezime derinlik kazandırmak için yerel yönetimlere kültür afişleri üreten grafik tasarımcılardan olan Öcal ZEHİR'e ve Savaş ÇEKİÇ'e benimle yaptıkları röportajdan dolayı teşekkür ederim.

Ayrıca başta hayatımın her aşamasında yanımda olan annem Ruhiye BOZCA'ya ve babam Hüseyin BOZCA'ya, en büyük destekçim olan kardeşim Bahriye BOZCA'ya, tez süresince yardımlarını esirgemeyen tüm hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Medet Ferhat BOZCA

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ.....	ii
TUTANAK.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
RESİMLER LİSTESİ.....	xi
TABLolar LİSTESİ.....	xviii
KISALTMALAR.....	xix
GİRİŞ.....	1

1. BÖLÜM

AFİŞ TASARIMI VE ÇEŞİTLERİ

1.1. AFİŞ TASARIMI.....	5
1.1.1. Afişin Tarihsel Gelişimi.....	7
1.1.1.1. Dünyada afiş tasarımının tarihsel gelişimi.....	7
1.1.1.2. Türkiye’de afiş tasarımının tarihsel gelişimi.....	33
1.2. AFİŞ ÇEŞİTLERİ VE KULLANIM ALANLARI.....	47
1.2.1. Kültürel Afişler.....	47
1.2.2. Reklam afişleri.....	49
1.2.3. Sosyal afişler.....	50

2. BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE TASARIM

2.1.Yerinden Yönetim ve Yerel Yönetimler: Kavramsal Çerçeve.....	53
2.1.1. Sponsor Olarak Yönetimler.....	57
2.1.1.1. Dünyada sponsor olarak yönetimler	58
2.1.1.2. Türkiye’de sponsor olarak yönetimler.....	63
2.2. TASARIM YÖNETMENİ OLARAK YEREL YÖNETİMLER.....	65
2.3. TASARIM İSTİHDAMI ANLAMINDA YEREL YÖNETİMLER.....	68

3. BÖLÜM

MANİSA İLİ İÇERİSİNDE BELEDİYESİNCE ÜRETİLEN ETKİNLİK AFİŞLERİ

3.1.MANİSA’NIN TARİHÇESİ.....	72
3.2. MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ HAKKINDA.....	75
3.2.1. Manisa Büyükşehir Belediyesi’nin Teşkilat Yapısı.....	76
3.2.2. 2000 Yılı ve Sonrası Manisa İlinde Belediye Başkanlığı Görevini Üstlenmiş Yöneticiler.....	78
3.2.2.1. Adil AYGÜL (1994-1999 / 1999-2004 Belediye Başkanı).....	78
3.2.2.2. Bülent KAR (2004-2009 Belediye Başkanı)	78
3.2.2.3. Cengiz ERGÜN (2009-2014 Belediye Başkanı / 2014-2019 ve 2019 Seçimleri Büyükşehir Belediye Başkanı)	79
3.3. MANİSA’NIN KÜLTÜREL DEĞERLERİ.....	80
3.4. MANİSA İLİNDE BELEDİYELERCE ÜRETİLEN ETKİNLİK AFİŞLERİ.	93
3.4.1. Mesir Macunu Festivali.....	93
3.4.2. Akhisar Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri.....	113
3.4.3. Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali.....	135

3.4.4. Gölarmara Kavun- Karpuz Festivali.....	141
3.4.5. Adala Şeftali ve Kùltür Şenlikleri.....	145
3.4.6. Taytan Üzüm ve Kùltür Şenlikleri.....	151
3.4.7. Sart Hıdırellez Şenlikleri.....	154
3.4.8. Salihli Deve Güreşİ Festivali.....	157
3.4.9. Köprübaşı Kùltür Sanat ve Çİlek Festivali.....	161
3.4.10. Selendi Pınarlar Kiraz Festivali.....	164
3.4.11. Soma Karaelmas Kùltür ve Sanat Festivali.....	168
3.4.12. Alaşehir Uluderbent Kiraz Kùltür ve Sanat Festivali.....	175
3.4.13. Alaşehir Üzüm Festivali.....	178
3.4.14. Sarıgöl Sultaniye Üzüm Festivali.....	184
3.4.15. Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenlikleri.....	199
3.4.16. Manisa Çİçek Festivali.....	207
3.4.17. Diğerleri.....	210

4. BÖLÜM

UYGULAMALAR

4.1. Teorik Arka Plan.....	221

SONUÇ.....	230

EKLER	237

KAYNAKÇA.....	281

ÖZGEÇMİŞ

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Jules Cheret'in Amerikalı dansçı Loie Fuller için tasarladığı "La Lööie Fuller" afişı.....	13
Resim 2: İngiliz Alfred Leete'nin parmağıyla afişe bakan kişiyi gösteren "Your Country Needs You" afişı.....	15
Resim 3: Amerikalı James Montgomery Flagg'ın "Sam Amca" afişleri.....	15
Resim 4: Adolphe Mouron Cassandre'nin "L'İntransigeant" afişı.....	16
Resim 5: Kazimir Maleviç'in Siyah Suprematist Kare/ Sıfır Biçim İsimli Çalışması.....	18
Resim 6: El Lissetzky'nin "İki Karenin Öyküsü" isimli çocuk kitabından bir sayfa	19
Resim 7: Alexandr Rodchenko'nun Leningrand Devlet Yayınları için hazırlamış olduğu "Lengiz, Books on Every Subject" afişi.	21
Resim 8: Jan Tschichold'un "Die Frau Ohne Namen" isimli film afişi.	23
Resim 9: Lester Beall'in bir elektrik şirketi olan "Rural Electrification Administration" için yapmış olduğu afişler	24
Resim 10: Jean Carlu'un "Production" afişi	24
Resim 11: Theo Ballmer'in "Büro" afişi.	27
Resim 12: Theo Ballmer'in "Büro" afişi.	27
Resim 13: Josef Müller-Brockmann'ın "Beethoven konseri" afişi.	29
Resim 14: Josef Müller-Brockmann'ın "weniger L ärm" afişi.....	29
Resim 15: Milton Glaser'ın "Bob Dylan" afişi.....	30
Resim 16: Ars Electronica "Festival For Art, Technology, And Society / Sanat, Teknoloji ve Toplum Festivali" afişi.....	33

Resim 17: Ferah Tiyatrosu “Neyyire Neyir” afişi.....	35
Resim 18: İhap Hulusi Görey’in Yapı ve Kredi Bankası için üretmiş olduğu leylekli afiş.....	36
Resim 19: Mesut Menioğlu’nun “İstanbul Art Festival / İstanbul Sanat Bayramı” afişi.....	39
Resim 20: Yurdaer Altıntaş’ın Uluslararası İstanbul Film Festivali için ürettiği afiş.....	40
Resim 21: Yurdaer Altıntaş’ın Dormen Tiyatrosu için ürettiği afiş.....	40
Resim 22: Mengü Ertel’in 1. İstanbul Film Festivali için ürettiği afiş.....	41
Resim 23: : Mengü Ertel’in Moskova Olimpiyatları için ürettiği afiş.....	41
Resim 24: Sadık Karamustafa’nın “Miles Davis Konseri” afişi.....	45
Resim 25: Manisa sınırları içerisinde olan bereket tanrıçası (Kybele) kaya rölyefi.....	73
Resim 26: Manisa Sultan Camii.....	81
Resim 27: Niobe Doğal Kaya Anıtı (Ağlayan Kaya).	83
Resim 28: Niobe Doğal Kaya Anıtı’nın (Ağlayan Kaya) görselde tercih edildiği Manisa gezisi afişi.....	85
Resim 29: Niobe Doğal Kaya Anıtı’nın (Ağlayan Kaya) görselde tercih edildiği kitap kapağı.	85
Resim 30: Ahmeddin Carlak (Manisa Tarzanı).	86
Resim 31: Manisa Lalesi.....	88
Resim 32: Manisa Lalesi’nin formundan yararlanılarak oluşturulmuş çeşitli kuruluşların kurum logoları.....	89
Resim 33: 1996 Yılı 456. Manisa Mesir Şenlikleri Afişi.	96

Resim 34: Uluslararası Manisa Mesir Festivali Tanıtımı ve Duyurusu İçin Üretilmiş Sigara Ambalajları (Igor Sergeev'in koleksiyonundan alınmıştır).....	96
Resim 35: 2006 Yılı 466. Geleneksel Mesir Festivali İçin Üretilmiş Yılbaşı Bileti.....	97
Resim 36: 2007 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Tanıtımı İçin Havalandırılmış Zeplin Balonu.....	97
Resim 37: 2009 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Fener Alayı Bez Afişi.....	97
Resim 38: 2010 Yılı 470. Uluslararası Manisa Mesir Festivali Bez Afişi.....	98
Resim 39: 2012 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Bez Afişi.....	98
Resim 40: 2013 Yılı 473. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	99
Resim 41 a: 2014 Yılı 474. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	100
Resim 41 b: 2014 Yılı 474. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	101
Resim 42: 2015 Yılı 475. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	102
Resim 43: 2016 Yılı 476. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	103
Resim 44: 2017 Yılı 477. Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Nevruz Bayramı ve Mesir Macunu Karma Töreni Afişleri.....	104
Resim 45: 2017 Yılı 477. Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	105
Resim 46: 2018 Yılı 478. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	106

Resim 47: 2019 Yılı 479. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.....	107
Resim 48: 1980 Yılı 521. Akhisar Çağlak Festivali'ni Tanımlamak Amaçlı Kullanılan Reklam Panosu.....	115
Resim 49: 1980 Yılı Akhisar Çağlak Festivali'nin Tanıtımı İçin Üretilmiş Sigara Ambalajı (Igor Sergeev'in koleksiyonundan alınmıştır).	115
Resim 50: 2005 Yılı 546. Uluslararası Akhisar Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişi.....	115
Resim 51: 2008 Yılı 549. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri.....	116
Resim 52: 2009 Yılı 550. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri.....	116
Resim 53: 2010 Yılı 551. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Program Afişi.....	117
Resim 54 a: 2011 Yılı 552. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri...	117
Resim 54 b: 2011 Yılı 552. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri...	118
Resim 55 a: 2012 Yılı 553. Çağlak Festivali Afişleri.....	119
Resim 55 b: 2012 Yılı 553. Çağlak Festivali Afişleri.....	120
Resim 56: 2013 Yılı 554. Çağlak Festivali Afişleri.....	121
Resim 57 a: 2015 Yılı 556. Çağlak Festivali Afişleri.....	122
Resim 57 b: 2015 Yılı 556. Çağlak Festivali Afişleri.....	123
Resim 58 a: 2017 Yılı 558. Çağlak Festivali Afişleri.....	123
Resim 58 b: 2017 Yılı 558. Çağlak Festivali Afişleri.....	124
Resim 58 c: 2017 Yılı 558. Çağlak Festivali Afişleri.....	125
Resim 59 a: 2018 Yılı 559. Çağlak Festivali Afişleri.....	126
Resim 59 b: 2018 Yılı 559. Çağlak Festivali Afişleri.....	127

Resim 60 a: 2019 Yılı 560. Çağlak Festivali Afişleri.....	128
Resim 60 b: 2019 Yılı 560. Çağlak Festivali Afişleri.....	129
Resim 61: 2011 Yılı 150. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.....	137
Resim 62: 2012 Yılı 151. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.....	137
Resim 63: 2014 Yılı 153. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.....	137
Resim 64: 2017 Yılı 156. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.....	138
Resim 65: 2013 Yılı Gölarmara Belediyesi 34. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afişi.....	142
Resim 66: 2017 Yılı Gölarmara Belediyesi 37. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afişi.....	143
Resim 67: 2018 Yılı Gölarmara Belediyesi 38. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afişi.....	143
Resim 68: 2015 Yılı 21. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.....	146
Resim 69: 2015 Yılı 21. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Kırangıç Bayrak Uygulaması.....	147
Resim 70: 2016 Yılı 22. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.....	147
Resim 71: 2017 Yılı 23. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.....	148
Resim 72: 2018 Yılı 24. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.....	148
Resim 73: 2018 Yılı 24. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.....	149
Resim 74: 2013 Yılı 15. Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri Afişi.....	152
Resim 75: 2015, 2016, 2017 Yılları 26. 27. ve 28. Sart Hıdırellez Şenlikleri Afişleri.....	155

Resim 76: 2015, 2016, 2017, 2018 Yılları 1. 2. 3. ve 4. Salihli Deve Güreşi Festivali Afişleri.....	158
Resim 77: 2020 Yılı 6. Salihli Deve Güreşi Festivali Afişi.....	159
Resim 78: 2013 Yılı 14. Köprübaşı Çilek Festivali Afişi.....	162
Resim 79: 2017 Yılı 17. Geleneksel Kiraz Festivali Afişi.....	165
Resim 80: 2017 Yılı 17. Geleneksel Kiraz Festivali Afişi.....	166
Resim 81: 2009 Yılı 10. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.....	169
Resim 82: 2012 Yılı 13. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.....	170
Resim 83: 2012 Yılı 13. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.....	170
Resim 84: 2018 Yılı 15. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.....	171
Resim 85: 2018 Yılı 15. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.....	171
Resim 86: 2019 Yılı 16. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.....	172
Resim 87: 2019 Yılı Geleneksel Uluderbent Kiraz Festivali Afişi.....	176
Resim 88: 2018 Yılı 1. Alaşehir Üzüm Festivali Afişleri.....	179
Resim 89 a: 2019 Yılı 2. Alaşehir Üzüm Festivali Afişleri.....	180
Resim 89 b: 2019 Yılı 2. Alaşehir Üzüm Festivali Afişleri.....	181
Resim 90 a: Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Davetiyeleri.....	186
Resim 90 b: Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Davetiyeleri.....	187
Resim 90 c: Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Davetiyeleri.....	188
Resim 90 d: Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Davetiyeleri.....	189
Resim 90 e: Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Davetiyeleri.....	190

Resim 91: 2006, 2009, 2010, 2012 yılı 2. 5. 6. 8. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri.....	191
Resim 92: 2018 Yılı 12. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri ve Sahne Arkasında Kullanılan Festival Afişinin Yer Aldığı Fotoğraf.....	192
Resim 93: 2019 Yılı 13. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri.....	193
Resim 94: 2019 Yılı 13. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri.....	194
Resim 95: Turgutlu Belediyesi 2014 Yılı 7 Eylül Kurtuluş Şenlikleri Afişi.	201
Resim 96: 7 Eylül Turgutlu'nun Kurtuluşuna Özel Zara Konser Afişi.....	202
Resim 97: 2018 Yılı Turgutlu Bağbozumu ve Kurtuluş Festivali Afişi.....	202
Resim 98 a: 2019 Yılı Turgutlu Belediyesi Bağbozumu ve Kurtuluş Şenlikleri Afişleri.....	203
Resim 98 b: 2019 Yılı Turgutlu Belediyesi Bağbozumu ve Kurtuluş Şenlikleri Afişleri.	204
Resim 99: 2019 Yılı 1. Manisa Çiçek Festivali Afişi.....	208
Resim 100 a: 2016 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	210
Resim 100 b: 2016 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	211
Resim 101 a: 2017 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	212
Resim 101 b: 2017 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	213
Resim 102 a: 2018 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	214
Resim 102 b: 2018 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	215
Resim 103 a: 2019 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	216
Resim 103 b: 2019 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri.....	217

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: İletişim süreçleri.....	5
Tablo 2: Yönetim yapısı.	54
Tablo 3: Sanat- Tasarım Yönetmenliği.	66
Tablo 4: Reklam Ajansı Seçim Kriterleri.	69
Tablo 5: Manisa Büyükşehir Belediyesi Teşkilat Yapısı.....	77

KISATMALAR

ABD- Amerika Birleşik Devletleri

AMREF- African Medical and Research Foundation

NEP- Yeni Ekonomik Siyaset

GMK- Grafikerler Meslek Kuruluşu

ICOGRADA- The International Council of Graphic Design Associations / Grafik Tasarım Dernekleri Uluslararası Konseyi

LILA- Lega Italiana Per La Lotta Contro L'AIDS

MAK-GÖÇ- Turgutlu Makedonya Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği

UNESCO- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNICEF- United Nations International Children's Emergency Fund

SADER- Sarıgöl Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Derneği

WWF- World Wildlife Fund

GİRİŞ

Türkiye’de yerel yönetimler seçimlerle ve oy çokluğu ilkesine dayanarak iş başına gelmektedirler. Her beldede bulunan yerel yönetim özerk bir yapıya sahip olduğu için merkezden bağımsız olarak kararlar alabilmektedir. Yerel yönetimlerin almış oldukları kararlar toplum üzerinde birçok alana etki ettiği gibi kültürel alana da etki etmektedir.

Toplumun kültürel yapısı beğenisiyle yakından ilgilidir. Kültürel alanda yapılan etkinlikler, toplumun beğenilerinin gelişmesi ve kültürel birikimi açısından önem taşımaktadır. Beldelerde düzenlenen festivaller, etkinlikler, sergiler vs. ile yerel, ulusal ve uluslararası toplulukları beldeye çekip hem etkinliğin tanıtılması hem de yerel ekonomilerin gelişmesi amaçlanmaktadır. Düzenlenen etkinlikler ile çeşitli toplulukların beldeye gelerek yerel halk ile etkileşimde bulunmaları ve kültür alışverişi yapmaları maddi manevi her türlü zenginliği çoğaltmaktadır. Beldelerde düzenlenen bu etkinliklere ait afişler ise önemli iletişim araçları oldukları için kültürel organizasyonlara katılımı arttırmaktadırlar.

Kültürel afişler etkinliğe yüksek katılımı sağlamak için asılmakta ve çeşitli iletişim mecraları kullanılarak paylaşılmaktadır. Afişin tasarımında kullanılan kültürel öğeler, izleyiciyi etkilemeyi ve merak uyandırmasını amaçlamaktadır. Genel olarak afişlerde tipografi ve tasarım elemanlarının kullanımı aynı şekilde kültürel afişlere de estetik bir görünüm kazandırmaktadır. Tasarımcılar ve sonuç tasarımı söz sahibi olan kişiler kültürel afişlerin var olmasında sorumluluk sahibidirler.

Kültürel afişlerin tasarlanma sürecinde tasarımcının, beldenin kültürel yapısına, etkinliğin içeriğine ve hitap ettiği kitleye uygun tasarımlar üretmesi beklenmektedir. Kültürel dokuyu yansıtan afişlerin, izleyeni konu hakkında bilgi sahibi yapmasının yanında genellikle öğretici özelliği de bulunmaktadır. Tasarımda son söz sahibi olan kişi veya kişiler ise ortaya çıkan tasarımı eleştirerek bazen olumlu bazen olumsuz müdahale etmektedirler.

Bu çalışmanın birinci bölümünde afişin genel tanımı yapılarak dünyada ve Türkiye’de afişin günümüze kadar olan süreçleri anlatılmaya çalışılacaktır. Devamında

afişin gelişimi içerisinde kullanım alanlarının farklılaşmasından dolayı bu yeni alanlar kabaca gruplandırılarak ayrı başlıklar altında anlatılacaktır.

İkinci bölümde yerel yönetimlerin tanımı yapılarak Türkiye’de yerel yönetimlerin genel teşkilat yapısı ve işleyişi incelenecektir. Daha sonra bu teşkilat yapılarının doğuşundan günümüze sanatçılar ve tasarımcılar üzerinde nasıl etkilerinin olduğuna önce dünya genelinde daha sonra Türkiye genelinde bakılmaya çalışılacaktır. Edinilen bilgiler doğrultusunda yerel yönetimlerin tasarım üzerindeki etkileri ve tasarımcı istihdamındaki rollerine ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Üçüncü bölüm Manisa’nın kısa tarihçesi ile başlayacaktır. Sonra Manisa Büyükşehir Belediyesi, teşkilat yapısı ve 2000 yılı sonrası belediye başkanlığı görevi üstlenmiş yöneticiler hakkında bilgiler verilecektir. Daha sonra Manisa’da simge haline gelerek görsel kültürde sıklıkla karşılaşılan kültürel değerler anlatılmaya çalışılacaktır. Son başlıkta ise Manisa’da diğerlerine göre daha köklü festivaller başta olmak üzere festivaller ve etkinlikler sıralanarak afişleri incelenecektir. Bu bölümde ayrıca aşağıdaki sorulara cevap bulunması amaçlanmaktadır.

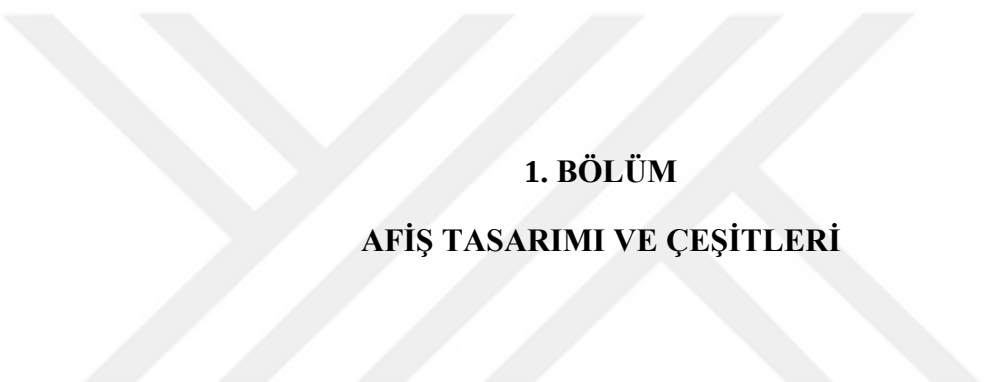
1. Manisa ilinde hangi kültürel etkinlikler düzenlenmektedir?
2. Manisa ilinde üretilen kültürel afişler beldenin kültürel öğelerini yansıtmakta mıdır?
3. Manisa ilinde kültürel afişler üretilirken tipografi ve tasarım elemanlarına dikkat edilmiş midir?
4. Kültürel afişler üretirken, tasarımda söz sahibi olan kişilerin tasarıma müdahalesi olmakta mıdır? Olmakta ise bu süreç nasıl ilerlemektedir?
5. Manisa ilinde kültürel etkinliklerin duyurulması için kullanılan kültürel afişlerin görevlerini yerine getirmesi için hangi ortamlar kullanılmaktadır?

Dördüncü bölümde ise verilen bilgiler ışığında, söz konusu festivaller için tarafımızca alternatif olarak yeniden tasarlanan afişlerin görselleri sunulularak bunlar hakkında bilgi verilecektir.

Daha önce Manisa ilinde çeşitli kültürel çalışmalar yapılmış olmasına rağmen afiş üzerine herhangi bir inceleme ve araştırmaya rastlanmamıştır. Bu alanda ilk kez

yapılacak olan bu çalışmada her ne kadar festival ve etkinlikler başlangıç tarihinden itibaren anlatılacak olsa da inceleme ve karşılaştırma amaçlı etkinlik afişlerinin başlangıç tarihi var olan arşivleme çalışmaları dikkate alınarak 2000 yılı ile başlatılmıştır.

Arşiv taraması, yüz yüze görüşme, telefon görüşmesi, e-posta yolu ile görüşme yöntemleri ile gerçekleştirilen bu çalışma ile Manisa'nın kültürel geçmişinden günümüze yansıyan öğelerin afiş tasarımları üzerindeki izleri ve Manisa'da yerel yönetimlerin bu tasarımların oluşum sürecindeki yeri saptanmaya çalışılacaktır. Bu çalışma, konu ile ilgili alanlarda araştırma-inceleme yapan akademisyenlere, tasarımcılara, yerel yönetimlerin sanat ve tasarım departmanlarında çalışan yöneticilere ve tüm okuyuculara kaynak sağlayarak literatüre katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

1. BÖLÜM

AFİŞ TASARIMI VE ÇEŞİTLERİ

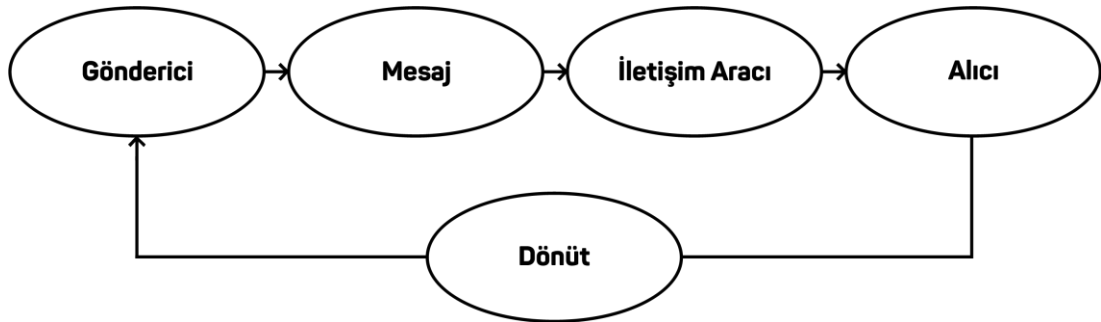
1. BÖLÜM

AFİŞ TASARIMI VE ÇEŞİTLERİ

1.1.AFİŞ TASARIMI

Afiş, bir mesajı iletmek, bir kültürü veya bir ürünü tanıtmak için kullanılır (Ceylan ve Bahattin Ceylan, 2015, s. 67). Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise afiş şu şekilde tanımlanmıştır: “bir şeyi duyurmak veya tanıtmak için hazırlanan, kalabalığın görebileceği yere asılmış, genellikle resimli duvar ilanı, ası” (Büyük Türkçe Sözlük, t.y.). Başka bir tanıma göre toplumun sıkça kullandığı sokaklar, caddeler ve meydanlarda panolara asılarak insanların görmesinin sağlandığı tanıtım araçlarıdır (Yüksekbilgili, 2016, s. 36). Afiş, tasarımcısının halkla görsel bir dille iletişim kurmasını sağlar. Tablo 1’den anlaşılacağı üzere afiş, göndericinin mesajını alıcıya iletmek için kullanılan bir iletişim aracıdır. XXI. yüzyılda bile birçok yayın organı olmasına rağmen afiş, önemli bir iletişim aracı olmayı sürdürmektedir.

Afiş, bugünkü anlamıyla Türkçeye Fransızca’dan geçmiştir. Duvar ilanı ve grafik çalışması anlamında kullanılan “affiche” kelimesinden gelmektedir (Serin, Sülün ve Yavuz, 2010, s. 116).

Tablo 1: İletişim süreçleri

(Çeşitli iletişim süreçleri şemalarından yararlanılarak oluşturulmuştur)

Afiş tasarımı da bir sanat ürünü kadar değer taşımaktadır. Bir sanatçı eserine başlarken nasıl bir sanat kaygısı güdüyorsa, bir grafik tasarımcı da yapacak olduğu afiş tasarımına aynı derecede ama farklı amaçlarla tasarım kaygısı gütmektedir. Afiş kendi içerisinde bir tasarım kaygısı taşıdığı için, afiş tasarımını da kitle iletişim araçlarından biri olarak düşünmek olasıdır.

Afiş denilince akla iki şey gelmektedir: kısa ve öz bir slogan ve uzaktan bakıldığında dikkati çekebilecek sade ve net bir görüntü” (Yeraltı, 2005, s. 3) . Bunun için afişin bütüncüllük özelliği önemlidir.

Afişlerde olması gereken bir diğer özellik sadeliktir. Afiş, tanıtımını yaptığı nesneyi veya fikri dolaysız bir şekilde tercihen 2-3 kelimeyi geçmeyecek bir yazıyla anlatmalıdır. Yazının fontuna dikkat edilmelidir. Örneğin slogan olarak kullanacak olduğumuz yazı özel bir amaç yoksa tırnaklı olmamalıdır. Afişte kullanacak olduğumuz görselin de karanlık ve karmaşık olmaması gerekmektedir. Tasarıma başlanmadan önce kullanılacak olan fotoğraf, simge, sembol vs. belirlenmiş olması tasarımcının işini kolaylaştırması açısından yararlı olacaktır. Bu görseller, illüstrasyon, fotoğraf ya da artırılmış gerçeklik şeklinde olabilir. Bunun yanı sıra tipografik bir tasarım da oluşturulabilir.

Dikkat edilmesi gereken diğer bir husus ise görsel ile yazının uyumudur. Burada görsel yazıdan bağımsız düşünülemez. Aksine görsel ile yazı birbirini tamamlamalıdır.

Bir afiş tasarımının üretim amacına bakılacak olursa, alıcıyı bir ürüne veya fikre yönlendirdiği görülecektir. Amaç fikir oluşturmak, var olan fikirlerimizi değiştirmek ve afişin temsil ettiği ürünü veya fikri alıcıya en çarpıcı şekilde vermektir. Becer’e göre iyi olması gereken bir afiş (Becer, 2002, s. 15), eğer istenen mesajı alıcıya veremiyorsa, görselliği ne kadar etkileyici olursa olsun önemini yitirmektedir.

İyi bir afiş için tasarımcının nitelikleri de önemlidir. Afiş tasarımcısında aranılan özellikler şu şekilde sıralanabilir: Espri anlayışı gelişmiş, mizah duygusuna sahip, temel tasarım öğelerini bilen, renk bilgisi olan, yaratıcılık anlayışı gelişmiş, olaylar arasında ilişki kurabilen, tasarımı oluşturmak için gerekli materyallere hakim vs. olması... Bir tasarımcının, gerçekleştirecek olduğu afiş ile sesleneceği kesimin sosyolojik yapısını bilmesi, o topluma iletmek istediği mesajı vermesinde yardımcı olacaktır.

Afiş, kullanım yerleri açısından iç mekan ve dış mekan afişleri olmak üzere ikiye ayrılır. Dış mekan afişleri, büyük boyutlarda olabilmektedir. Bunun yanında

kullanım yerleri olarak ilan panoları, billboardlar, binaların duvarları, bazen elektrik trafoları ve elektrik direkleri kullanılmaktadır. İç mekan afişleri, dış mekan afişlerine kıyasla daha küçük boyutlarda olmaktadır. Kullanım alanları olarak da konferans salonları, kapılar, bina duvarları sayılabilir.

1.1.1. Afişin tarihsel gelişimi

Grafik Tasarımın bir dalı olan afiş tasarımı, diğer tasarım dallarına göre daha yeni bir daldır. Fakat başlangıcından bu yana kültürel veya ticari anlamda, alıcıya verilmek istenilen mesajı doğrudan ilettiği için çok rağbet edilen bir seçenek haline dönüşmüştür. Bu anlamda afiş tasarımının önce dünyadaki yerine ve nerelerde geliştiğine, nasıl bu kadar popüler bir hale dönüştüğüne bakılacaktır.

1.1.1.1.Dünyada afiş tasarımının tarihsel gelişimi

Görsel iletişim, insanlık tarihi kadar eskidir. Günümüzde afişler, göndericinin mesajını alıcıya iletmek için kullanılan görsel bir araç olduğu gibi M.Ö. 15.000 - 10.000 dolaylarında yaşamış olan insanların mağara duvarlarına yapmış olduğu resimler (petroglif) de iletişim kaygısı güdülererek yapıldıkları için yaşadıkları dönem hakkında bilgiler veren afişler gibi düşünülebilirler. Uçar'a göre (2004, s. 17) Lascaux mağarasındaki resimler görsel iletişimin ilk örnekleridir. Bu mağaradaki çizimlerin avlanma teknikleri konusunda bilgi verdiği düşünülmektedir. Mağaralardaki çizimler, Anadolu'da olduğu gibi Asya ve Avrupa'da da bulunmaktadır. Bu çizimler, günümüzde afiş tasarımında kullanılan illüstrasyonların da en yalın anlamıyla temellerini oluşturmaktadırlar (Uçar, 2004, s. 17-19). Afiş tasarımı, dönemlere ve akımlara göre değişimlere uğramıştır. Dönemin şartları ve olanakları ölçüsünde taşlar, tabletler, hayvan derileri, kağıtlar afiş yüzeyi olarak kullanılmıştır. Bugün ise kağıt bile kullanmadan yeni medyanın insanlara sunduğu olanaklar sayesinde milyonlarca insana paylaşım yapılarak afişin bir yüzeye basılmadan işlevini gerçekleştirmesi sağlanmaktadır.

Duyurularda kullanılan afişin, çok uzun geçmişi olmamasına rağmen kökenleri antik çağlara kadar uzanmaktadır. Haberin halka duyurulmasında etkili bir iletişim aracı

olduğu için afiş gibi düşünülebilecek yazıtların kullanılması, onun çağdaş anlamda da gelişmesinde önemli bir etken olmuştur (Barnicoat, 1994, s. 8).

Hammurabi kanunları yazıtı halka bilgi vermeyi amaçladığı için afiş olarak değerlendirilebilir. M.Ö. XVIII. yüzyılda yapılmış olan Hammurabi kanunları yazıtı, kütlesi ve taşınabilme zorluğu olduğu için günümüzdeki gibi geniş kitlelere hitap edememiştir (Eken, 2018, s. 18). Benzer şekillerde Mısır Medeniyeti de genellikle iletişim yüzeyi olarak taşınamayan büyük duvarları kullanmışlardır. Fakat bunlara ek olarak Mısırlılar, papirüs gibi farklı yüzeylere uygulanabilen resimli yazılar (hiyeroglif) kullanarak kendilerine has taşınabilir bir iletişim yöntemi de geliştirmişlerdir. M.Ö. 3100-M.S. 343 yılları arasında hüküm sürmüş olan Mısırlılar, bu hiyeroglif yazılarıyla yaşantıları, inançları, bilimsel çalışmaları konusunda da bilgiler vermektedir (Şengel, 2019, s. 120). Afiş gibi düşünülebilecek bazı yazıtlar Mısırlılarda, genellikle duvarlarda iken Asur Medeniyeti'nde benzer amaçla taşınabilir kil tabletler kullanılmıştır.

M.Ö. 1950 - 1730 yıllarında Asurlu tüccarlar, ticaret yapmak için Anadolu'ya kaliteli kumaşlar ve kalay madeni getirmişlerdir. Getirdikleri malzemeleri ise halka tanıtıp satabilmek için kil tabletler üzerine çivi yazısı kullanarak bu tabletleri şehir meydanlarına, insanların kalabalık olduğu yerlere asmışlardır. Bu kil tabletlerde kumaşlarının özellikleri hakkında bilgi vermişlerdir (Küçükbezci, 2015, s. 26-32). Burada görüleceği üzere kil tabletler, afişin günümüzde kitle iletişim aracı olarak kullanıldığı gibi, aynı amaçla kullanılmıştır. Antik çağlarda en geniş topraklara ulaşmış bir diğer medeniyet de Roma İmparatorluğu'dur.

Antik Roma'da gladyatör oyunları çok ilgi duyulan bir spordur. Gladyatör oyunları, M.Ö. 264 yılında ortaya çıkmıştır ve M.S. VI. yüzyıldan sonra sona ermiştir. Bir bakıma yarışmacıların hayatta kalma mücadelesidir ve halk tarafından sevilerek izlenen bir oyundur. Bu oyunlarda en çok ilgi uyandıran şey oyuncuların politik konumları olmuştur. Daha önceden sadece tiyatral gösteriler için kullanılan amfi tiyatrolar, gladyatör oyunları ve vahşi hayvan gösterilerine de ev sahipliği yapabilmesi için yeniden şekillendirilmiştir. Gösterilerin daha çok izleyici toplaması için bu gösteriyi organize eden kişiler önceden belirlenen tarihi ve yeri ayarlayarak kentin

önemli meydanlarına, caddelerine ve taş tabletlerine (Axones), renkli boyalar ile dövüşecek kişilerin isimlerini ve kendi isimlerini yazdırmışlardır. Afiş olarak kabul edilebilecek bu duyurular son güne kadar kalarak herkesin oyundan haberdar olması sağlanmıştır. Gladyatör oyunlarının yer aldığı afişler Pompeji kazılarında gün yüzüne çıkarılmıştır (Uzunaslan, 2005, s. 32-33).

Antik çağlardan Ortaçağın sonlarına kadar el yazması olarak çoğaltılan kitap ya da afiş benzeri çalışmalar 1450 yılında Almanyalı Johannes Gutenberg (1398-1468) tarafından geliştirilen hareketli harf sistemi sayesinde nitelik ve nicelik değiştirmiştir. Gutenberg bu tekniği, daha öncesinde bulup uygulayan Çinlilerin Xylotaypography olarak isimlendirdiği tahta kalıplara yüksek kabartma olarak oyulan ve basılan rölyef tekniğinden esinlenerek geliştirmiştir. Gutenberg'in tipografik baskı tekniği Çinlilerinkine kıyasla daha işlevseldir. Çünkü sistemde, harflerin yerleri değiştirilebilmektedir ve bu metal parçacıklar (hurufat) tekrar kullanılabilir. (Becer, 2002, s. 92). Hareketli harflerle birçok kopya üretilebilmektedir. Bu şekilde de bilgi daha çok kitleye yayılma olanağı bulmuştur. Gutenberg'in matbaasından önce afiş, az sayıda hazırlanarak halkın çoğunlukta olduğu meydanlara asılarak bilgi iletmekteydi. Sonrasında afiş, çoğaltılarak daha fazla kitleye hitap edebilir hale dönüşmüştür.

Gutenberg'in baskı tekniğinden sonra Almanya'da resimli kitap basımı da yaygınlaşmıştır. Hareketli harf sistemiyle 1455 yılında basılan ilk kitabın ismi "Gutenberg İncili" dir. 1460 yılında ağaç baskılı resimler ile basılan ilk kitap "Böhmen'li Çiftçi" dir. Almanya'da resimli kitap alanında en başarılı çalışmalar Albrecht Dürer (1471-1528)'e aittir. Ağaç baskı tekniğiyle çok sayıda eser üremiş olan Dürer Basel'de baskıcılık ve tasarımcılık yaptığı yıllarda "Hieronymus 'un Mektupları" kitabında yer alan Hieronmus isimli resimli baskısını üretmiştir. Daha sonra Sebastian Brand'ın Deliler Gemisi (Narrensrchiff) isimli kitabında yer alan 115 illüstrasyonun yarısından fazlası Dürer tarafından tasarlanmıştır (Akdenizli, 2003, s. 17-18). Bu yöntem, afiş tasarımında resimlerin kullanılmasında öncü olmuştur. İletişim yollarının gelişmesiyle baskı yöntemlerinde devamlılığı sağlayan kişilerden olan İngiliz William Caxton (1422-1491) bilindiği kadarıyla afişte görsel kullanarak baskı yapan ilk matbaacıdır. Afiş üzerinde resimlemelerin el ile yapıldığı en eski afiş ise 1454'te kağıt

üzerine el yazması olarak hazırlanmıştır ve Meryem Ana betimlemeleriyle süslenen bu afiş Paris’te Notre de Saint Flour Piskoposluğuna bağlı bir kilisenin kapısında yardım toplamak için yapılmıştır (Köksal, 2014, s. 6).

XV. yüzyılda Meryem Ana resimlerinin yer aldığı “Salisbury Banyolarını” tanıtan reklam afişlerinden sonra afiş sanatına yasaklamalar getirilmiştir. Bu sebeple de resimli afiş tekniklerinin gelişimi durmuştur. Yasaklamalar sonucunda XVI. ve XVII. yüzyıl boyunca afişlerin büyük çoğunluğu tipografiden oluşmuştur (Mercin, 2010, s. 6).

1796 yılında Almanyalı Alois Senefelder (1771-1834), bugün kullanılan ofset baskı tekniğinin temellerini oluşturan taşbaskı/litografi tekniğini bulmuştur. Bu tekniğin özelliği yağ ile suyun birbirine karışmaması prensibine dayanmasıdır. Litografi sayesinde afiş önemli bir hız kazanmıştır. Renkli resimlere olanak sağlayan bu teknik, kısa zaman içerisinde önemli bir noktaya gelmiştir. Artan iletişim ihtiyacı taş baskıyı da zaman içerisinde yetersiz kılacaktır. Yeni baskı teknik ve teknolojisine duyulan ihtiyaç Endüstri Devrimiyle yeni bir boyuta taşınacaktır (Avrupa Grafik Tasarım Tarihi, 2012, s. 36).

Afiş tasarımına nitelik ve nicelik olarak farklı bir bakış açısı kazandırmış olan en önemli olay Endüstri Devrimi’dir. 1760-1840 yıllarına kadar uzanan Endüstri Devrimi, sosyal ve ekonomik alanlarda büyük değişimlere yol açmıştır. Birçok alanda el gücünden makine gücüne geçilmiştir. Toprakta çalışan insanlar fabrikalara yönlendirilerek üretim hacminin artması hedeflenmiştir. Aynı zamanda da politik güç, aristokratlardan kapitalistlere geçmiştir. Bunun beraberinde işsizlik, şehirlerde insanların artışıyla yaşanan sorunlar vs. olmasına karşın ürün fiyatları düşmüştür. Reklam ve afiş gibi grafik tasarım ürünlerinin önemi de buna bağlı olarak artmıştır. Tasarım olgusu ve taş baskı teknikleri ise önem kazanmıştır (Becer, 2002, s. 95-96).

Seri üretim anlamında ilkler arasında sayabileceğimiz Fransız Edouard Manet (1832-1883)’nin 1868 yılında yapmış olduğu ‘Les Chats’ afişi, başarılı örneklerdendir. Söz konusu afiş, Edouard Manet, Louis Eugène Lambert (1825-1900), Armand Desire Gautier (1825-1894), Victor Eugene Geruze (1840-1906), Eugene Delacroix (1798-

1863) gibi bazı Fransız sanatçı ve tasarımcıların çalışmalarının bulunduğu kitabı tanıtmaktadır (Işık, 2010, s. 15).

Baskı resmin gelişiminin hız kazanmasıyla, İngiliz Frederick Walker (1840-1875)'ın 1871 yılında bir tiyatro oyunu için tasarlamış olduğu “Woman in White” afişi önemli bir adım olmuştur. Walker'ın ağaç baskı tekniğiyle yapmış olduğu bu afişten sonra, özellikle İngiltere’de üretilen afişlerde görsel kullanımı yaygınlaşmıştır (Oskouei, 2018, s. 21).

Modern afişin babası olarak kabul edilen Fransız Jules Cheret (1836-1932), kendine has bir afiş anlayışı geliştirerek popüler hale gelmiştir. Eğitimini İngiltere’de tamamlayan Cheret, Paris’e dönünce gravürler ve el ilanları tasarlamıştır. Cheret’in afişlerinde kullanmış olduğu harfler ve renk anlayışı kendinden sonraki tasarımcıları etkilemiştir (Wrede, 1988, s. 13-14). Jules Cheret, afişlerinde estetik kaygılar güderek yazı ve illüstrasyonu etkili bir şekilde kullanmıştır.

1881 yılına kadar Avrupa’da yasak olan afişin, resmi ilan panolarına ve kilise duvarlarına asılmamak kaydıyla sansürü kaldırılmıştır. Bu tarihten sonra ressamlar, rahat bir şekilde afiş tasarlayabilmişlerdir. Sansürün kalkmasıyla birlikte endüstrinin gelişmesi de hızlanmıştır. Endüstri Devrimi ile gelen ve Viktorya döneminin seri imalat malzemelerine karşı el sanatlarını canlı tutmak için oluşturulan Arts and Crafts Hareketi ortaya çıkmıştır. Arts and Crafts stiline en belirgin özelliği bitki motifleri kullanılarak süslemeci bir yaklaşım izlemeleridir. Hareketin ortaya çıkmasında önemli bir isim olan İngiliz John Ruskin (1819-1900), sanatçının el emeğiyle üretim yapmasının değerli olduğunu savunarak, hareketin oluşmasında ilham kaynağı olmuştur. Ruskin’in düşünceleriyle savunduğu felsefeyi pratiğe dökerek yaptığı tasarımlarla ve tasarladığı yazı karakterleriyle isminden en çok söz edilen tasarımcı ise İngiliz William Morris (1834-1896)’tir. Tasarımcı, Orta Çağ’da basılmış olan kitaplardaki gotik harf karakterlerini özümseyerek Troy, Golden, Cbaucer gibi harf karakterlerini üretmiştir. Daha sonra kendi üretmiş olduğu yazı karakterleri ile kendi kurduğu Kelmscott basımevinde el üretimi kağıtlar ve kalıplar kullanarak kitaplar basmıştır. Morris’in seri imalat üretim yerine el emeğine dayalı bir sanat üretimini benimsemesi, 1919 yılında

kurulacak olan Bauhaus Sanat Okulu'na da ilham kaynağı olmuştur (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 702).

Arts and Crafts gibi bitki motifleri kullanan bir diğer akım da Art Nouveau'dur. Fransa'da Art Nouveau'nun ortaya çıkmasında XVIII. yüzyıl rokoko üslubu etkili olmuştur. Bu akım Almanya'da Jugendstil olarak isimlendirilmiştir ve grafik tasarıma ticari yaklaşıtları için afişler de genellikle reklam sanatçıları tarafından tasarlanmıştır. Avusturya'da "secession" yani ayrılma anlamına gelen Secessionstil, olarak isimlendirilmiştir. Bu grup, Viyana' da Yaratıcı Sanatlar Birliği Künstlerhaus yönetimini protesto etmek için kurulmuştur. Grubun ilk başkanı Avusturyalı Gustav Klimt (1862-1918)'tir. Art Nouveau stiline geçişte iki tasarımcı önemli rol oynamıştır. Bunlar; İsviçreli Eugene Grasset (1845-1917) ve Jules Cheret'dir. Art Nouveau ile birlikte afiş tasarımında illüstratif figür kullanımı da yaygınlaşmıştır. Cheret, Paris'te bir basımevi açmıştır ve burada ortaya çıkan ilk afiş "La Biche au Bois" afişidir. Cheret tasarımlarını doğrudan taş baskının taşının üzerine çizmiştir ve tasarımında gereksiz ayrıntılara yer vermemiştir (Bektaş, 1992, s. 17-19). Cheret'nin "Halle aux chepaux" afişine baktığımızda, özel ve bold (kalın) bir yazı karakteri kullanılmıştır. Aynı zamanda yazılar resmin devamı izlenimi uyandırmaktadır. Karakterler hareket halindedir. Art and Craft üslubunun süslemeci tavrının aksine yalın, sade ve izleyiciye mesajı doğrudan veren bir tasarımdır. Cheret'in en bilinen afişi Amerikalı dansçı Loie Fuller (1862-1928) için tasarladığı "La L  ie Fuller" afişidir (bkz. Resim 1).

Resim 1: Jules Cheret’in Amerikalı dansçı Loie Fuller için tasarladığı “La L ie Fuller” afişi.

Kaynak: <https://cs.nga.gov.au/Detail.cfm?IRN=9130> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019

Art Nouveau, Cheret ile ba ladıktan sonra Fransız Henri de Toulouse Lautrec (1864-1901) ve  ekli Alphonse Mucha (1860-1939) ile doru a çıkmıştır (Becer, 2002, s. 100). Art Nouveau hareketinin diğer önemli isimleri ise, İsviçreli Eugene Grasset (1845-1917), Fransız Pierre Bonnard (1867-1947), Fransız Theophile- Alexandre Steinlen (1859-1923) olmuştur. Bu tasarımcılar, aynı zamanda günümüz reklam afişlerinin ilk örneklerini olu turmu lardır (Avrupa Grafik Tasarım Tarihi, 2012, s. 31). İngiltere’ de Aubrey Beardsley (1872-1898), The Beggarstaffs Kardeşler (James Pryde (1866-1941) ve William Nicholson (1872-1949)), Dudley Hardy (1867-1922), Herbert Mc Nair (1868-1955), Charles Rennie Mackintosh (1868-1928), Margaret Macdonald (1864-1933) ve Frances Macdonald (1873-1921) Art Nouveau stilinde önemli tasarımlar üretmişlerdir.

Amerikalı Will Bradley (1868-1962) başta olmak üzere, William Morris, Beardsley gibi İngiltere ve Paris’te eğitim almış sanatçıların Amerika’ ya yerleşerek afiş, illüstrasyon ve kitap tasarımı vb. alanlarda üretimler yapması üslubun yaygınlaşmasını sağlamıştır.

XX. yüzyılda Avrupa’ da sosyal, kültürel, politik, bilimsel ve ekonomik alanlarda karmaşalar ve değişimler yaşanmıştır. Cumhuriyet ve Demokrasi’nin önem kazanması, ulaşım ve iletişim araçlarındaki teknolojik ilerlemeler, insanların dünya görüşlerini değiştirmiştir. I. ve II. Dünya Savaşları batı dünyasının geleneklerini tekrar sorgulatmıştır. Böyle bir ortamda mevcut sistemi sorgulayarak, yeni bir dünya görüşü yaratma çabasında olan bir takım sanatçı ve sanat akımları ortaya çıkmıştır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 703). Savaş sonunda uluslar, iletişim eksikliğinin insanlara yaşattığı kanlı sahneler ve kıyıma şahit olmuşlardır (Weill, 2006, s. 40). Bu dönemde filozoflar, sanatçılar, yazarlar bir araya gelerek grafik tasarım için yeni malzemeler üretmişlerdir. Günümüzdeki görsel çağı doğrudan etkileyen bu akımlar, Kübizm, Dada, Sürrealizm, Fütürizm, De Stijl, Suprematizm ve Konstrüktivizm olmuştur (Bektaş, 1992, s. 39).

Savaşların insanlar üzerindeki etkileri büyük olmuştur. Önemli sanatçılar da bu dönemde savaşa gittikleri için büyük boyutlu çalışmalar az üretilmiştir. Savaşa katılan askerlerin sayısını arttırmak için 1914’te İngiliz Alfred Leete’nin (1882-1933) parmağıyla afişe bakan kişiyi gösteren “Your Country Needs You” çalışması (bkz. Resim 2) ve 1917’de Amerikalı James Montgomery Flagg’ın (1877-1960) “Sam Amca” afişleri kullanılmıştır (bkz. Resim 3). Bu afişler süreç içerisinde birer ikon haline dönüşmüştür. 1971 yılında ise birçok reklam ajansının bir araya gelerek oluşturduğu “Committee to Sell The War” tarafından, Vietnam Savaşı’na karşı yapılan bir afişte, parçalanmış kıyafetler içerisinde Sam Amca betimlenmiştir. 1991’de Amerikalı Stephen Kroninger (d. 1957), Kuveyt Savaşı’na karşı Bush’u farklı bir şekilde betimleyerek ‘Uncle George Wants You’ afişini üretmiştir. 2003’te ise Irak Savaşı’na karşı Amerikalı Micah Wright (d. 1974) tarafından tekrar üretilmiştir (Weill, 2006, s. 40).

Resim 2: İngiliz Alfred Leete'nin parmağıyla afişe bakan kişiyi gösteren "Your Country Needs You" afişi. Kaynak: <https://www.etsy.com/uk/listing/546248979/britons-lord-kitchener-wants-you-join> Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019

Resim 3: Amerikalı James Montgomery Flagg'ın "Sam Amca" afişleri. Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Uncle_Sam Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019

1911-1912 'de Kübizm akımı çerçevesi içerisine alabileceğimiz çalışmalar üreten Fransız Georges Braque (1882-1963) ile İspanyol Pablo Picasso (1881-1973) ahşap, hasır, mermer gibi malzemeleri kullanarak yapmış oldukları kolajlar ile afiş için de ayrı parçaların bir araya gelerek yeni bir gerçekliğin oluşmasını sağlayan yeni bir görsel dil oluşmasını sağlamışlardır. Fransız Fernand Leger'in (1881-1955) küre, koni ve silindir gibi geometrik malzemelerle oluşturduğu nesneler, piktografik bir tarz yaratmasını sağlamıştır. Bu anlayış 1920'li yıllardaki afiş tasarımlarına etki etmiştir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 703-704). Kübizm'i afiş çalışmalarına uyarlayarak yeni bir görsel dil oluşturan Amerikalı Edward McKnight Kauffer (1890-1954) ve Fransız Adolphe Mouron Cassandre (1901-1968) önemli bir yere sahiptir. Modern sanat ilkelerini benimseyen tasarımcının Londra'da Daily Herald Gazetesi'nde ve Londra Müzesi için tasarlamış olduğu afişlerde Kübizm ve Fütürizm'in etkileri

görülmektedir. Ayrıca Kuffner Londra Metrosu için yüzden fazla afiş tasarlamıştır. Diğer önemli isim modern sanat hareketlerinin biçimsel dilini benimseyen Adolphe Mouron Cassandre, afişlerinde net ve sade bir tasarım anlayışını benimsemiştir. Bu afişlerde genellikle tek bir imge kullanmış ve tipografi ile anlatımı güçlendirilmiştir. “L’Intransigeant” afişinde görüldüğü gibi sentetik Kübizm’i andıran bu afişte Fütürizm’in dinamikliği ve Konstrüktivist bir kompozisyon göze çarpmaktadır (bkz. Resim 4). Tasarımcı “Dubonnet” için hazırlamış olduğu dizi afişlerde, Leger’in piktografik figürlerinden yararlanmıştır. Görüntü ile yazı arasında kurmuş olduğu ilişki ile sinemasal bir sekans oluşturmuştur. “Etoile du Nord, Nord Express, Normandie” Cassandre’nin diğer ünlü afişlerindendir. Kübizm etkisi altında afiş üreten diğer sanatçılar; özellikle Cassandre gibi afişlerinde sadeliği ön planda tutan ve fotomontaj tekniklerinden yararlanan Fransız Jean Carlu (1900-1997), Fransız Paul Colin (1892-1985), Avusturyalı Joseph Binder (1898-1972) ve Kanadalı-İngiliz Austin Cooper (1890-1964) olarak sayılabilir (Bektaş, 1992, s. 98-100).

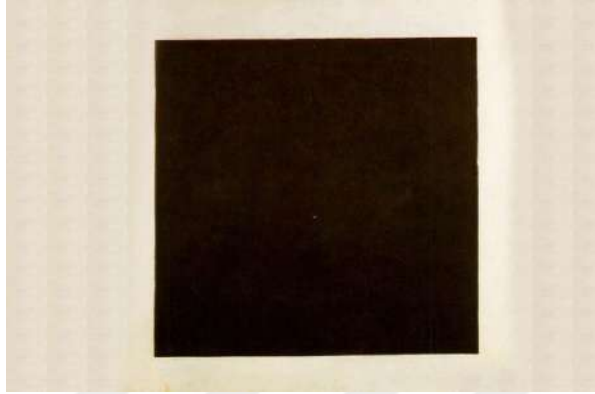
Resim 4: Adolphe Mouron Cassandre’nin “L’Intransigeant” afişi. Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/cassandre/l-intransigeant-1925> Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2019

Günümüzdeki iletişim çağına önemli ölçüde etkisi olan Dadaizm akımı sanatçıları, 1916’da savaşın insan üzerinde bıraktığı trajediye tepki göstermek için Zürih’te kurmuş oldukları Cabaret Voltaire’de toplanmışlardır. Açılış günü fütürist afişlerini her yere yapıştırmışlardır. Özellikle Fransız Tristan Tzara (1896-1963), Almanyalı Hugo Ball (1886-1927) ve Almanyalı Hans Arp (1887-1966), Dada’nın tüm

sanatsal yıkıcılığını kullanarak tepki göstermişlerdir. Bu tavır, kısa süre içerisinde Paris, Berlin, New York'ta yaygınlaşmıştır. Afiş üzerindeki yerleşimleri ve tipografi kurallarını reddederek altüst etmişlerdir. Arp, “duo kolaj” olarak isimlendirdiği çalışmalarında, kağıt parçacıklarını rastgele serpiştirerek düştükleri yere yapıştırmıştır. Bu çalışmalarının, rastlantı yasalarına göre oluştuklarını söylemiştir (Eroğlu, 2014, s. 33-40). Almanyalı Hannah Hoch (1889-1978) ve Avusturyalı Raoul Hausmann (1886-1971), fotomontaj tekniğini kullanarak eserler üretmişlerdir. Neredeyse her şeyi inkar eden Dadaist sanatçılar, yeni yöntemler geliştirmişlerdir. Görsel iletişim yöntemleri olarak kolajları ve fotomontajlarıyla oluşturdukları bu tavırları isimlerinin avangartlarla anılmalarını sağlamıştır. Özellikle Fotogram tekniğiyle çalışan Amerikalı Man Ray (1890-1976) ve rayogramı icat eden Macar Moholy- Nagy (1895-1946) ışık-gölgeyi kullanarak deneysel fotoğraflar üretmişlerdir. Böylece fotoğraf temelli afiş tasarımlarının çeşitlenmesi ve yaygınlaşmasında etkili olmuşlardır. 1924 yılında salt (üzerinde müdahale edilmemiş) fotoğrafı benimseyen Rus tasarımcı El Lissitzky (1890-1941) ve Hollandalı Mart Stam (1899-1986), Almanyalı Lucian Bernhard (1883-1972)'in afiş-nesne kavramından yola çıkarak, Die Reklame dergisinde tasarımlar üretmişlerdir. Afiş-nesne kavramında fotoğrafın desenden daha etkili olduğu savunulmuştur. Fotomontaj ustası Almanyalı John Heartfield (1891-1968)'in, “Düşmanı 5'le yakalarsınız! 5. Listeye oy verin, Komünist Parti'ye” sloganlarıyla yapmış olduğu “5. Liste” afişinde salt fotoğraf kullanılmıştır (Weill, 2006, s. 53-54).

I. Dünya Savaşı'nın yaşandığı dönemlerde Rusya'da Çarlık Sistemi'nin devrilerek yerine Sovyetler Birliği'nin kurulmasına kadar geçen sürede tipografi ve afiş tasarımında önemli gelişmeler yaşanmıştır. Kübizm ve Gelecekçilik düşünceleri ‘Kübik Gelecekçilik’ adı altında birleşmiştir. Rus sanatçılar bu şekilde bir araya gelmişler ve 1915 yılında Rus sanatçı Kazimir Maleviç (1879-1935), beyaz bir fon üzerine siyah bir kare yaparak ‘Sıfır Biçim’ adını vermiş olduğu resim ile suprematizmi kurarak bu geçiş dönemine “Nesnesiz Dünya” ismini vermiştir (bkz. Resim 5). Maleviç bu çalışmasıyla sanatın yeniden başlaması gerektiğini, suprematizm ile insanların yaratıcılık çağına geçeceğini söylemiştir (Bektaş, 1992, s. 56-57). Maleviç'i yakından takip eden mimar Çernikov, herhangi bir objeyi ya da nesneyi temsil etme amacı gütmeksizin, hayal gücüne dayanarak yüzey üzerinde çizgiler ve hacimler ile soyut görünüm

kazandırdıklarını söylemiştir (Artun, 2019, s. 72-73). Maleviç'in 1918 yılında Anarşi dergisinde yazdığı cümle suprematizm ile yeni sanat ve dünya düzeninin yeniden oluşturulması gerektiği konusundaki kararlı tavrını anlamamızda etkili olmuştur.

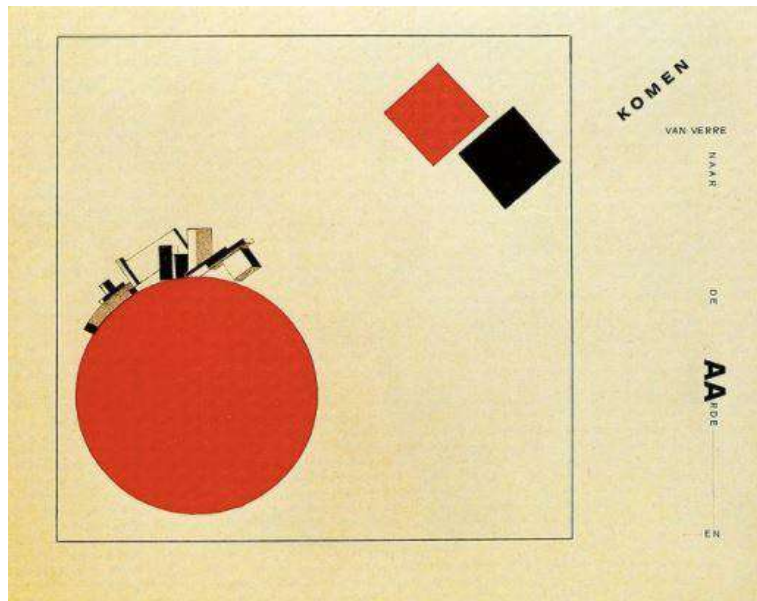
Resim 5: Kazimir Maleviç'in Siyah Suprematist Kare/ Sıfır Biçim İsimli Çalışması. Kaynak: <https://wannart.com/icerik/8216-avangart-suprematist-sanatci-kazimir-malevich> Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2019

“Biz günbatımının mavi göğündeki yeni bir gezegen gibi, mutlak anlamda yeni bir dünyayı oluşturuyoruz ve her şeyin temelsiz olduğunu ilan ediyoruz (Artun, 2019, s. 70).”

Rus devriminin yaşanmasının, sanat dünyasına ve sosyal yaşama önemli ölçüde etkisi olmuştur. Dört yıl süren bu geçiş döneminde müzeler inşa edilmiş, sanat okullarında değişiklikler yaşanmış ve tasarımcılar, sanatçılar, yazarlar yardımıyla halk yeni düzene adapte edilmeye çalışılmıştır. 1919 yılında Vitebsk Sanat Akademisi'nde bölüm başkanı olan El Lissitzky, aynı akademide ders veren Malevich'ten etkilenmiştir. Maleviç'in yüzeysel tasarımlarının tersine El Lissitzky göz yanıltıcı üç boyutlu tasarımlar üretmiştir (Bektaş, 1992, s. 58-59). Maleviç'in nesnesiz dünya fikrini benimseyerek, suprematizmin ütopyasının ete kemiğe büründürülmesinde etkili olan El Lissitzky, kendilerinden önceki sanat ve kültür tarihine katkı sağlayan değil sıfırdan, yeni bir sanat ve kültür dünyası başlattıklarını savunmuştur. Formun başlangıç noktasının kare olduğunu savunan El Lissitzky, yeni bir üslup geliştirmiştir. Bu üsluba “Prouns” adını vermiştir. Prouns, projeler üreterek yeni bir sanat hareketinin başlaması için kullanılan deyim niteliğinde söylenmiştir. Prouns sanatını tasarımlarına da uygulayan El Lissitzky, 1920'de Rus Devrimini yeni bir başlangıç olarak görerek,

“Beyazları Kırmızı Kamayla Vurun” afişiyle bu geçiş dönemini simgesel bir şekilde ifade etmiştir. Bu afişte anlatılmak istenen, monarşizmi savunan Bolşeviklerin oluşturduğu Beyaz Ordu’ya karşı Kızıl Ordu’nun zaferini anlatmaktadır (Artun, 2019, s. 75-79).

El Lissitzky, Ekim 1917 yılında gerçekleşmiş olan Rus Devrimi’ni yeni bir başlangıç olarak görmüştür. 1920 yılında “Dünyanın İnşa Edilmesinde Supremetizm” isimli makalesinde, karenin yaratıcı düşüncenin temelini oluşturduğunu söylemiştir. Karenin ortaya çıkmasında ise suprematizmin etkisinin büyük olduğunu ve özgür düşünebilmenin, kusursuz bir dünyanın oluşabilmesin yolunun suprematizm’den geçtiğini söylemiştir (Artun, 2019, s. 70). El Lissitzky, bu sözleriyle çocukların hayal dünyasında suprematizm ütopyasını canlandırmak için 1920 yılında üretmiş olduğu ‘İki Karenin Öyküsü’ isimli tasarımında geometrik şekilleri, düşey ve yatay çizgileri kullanmış olması, suprematizm etkilerini göstermektedir (bkz. Resim 6) (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 705). Bu tasarımda kare, komünizmi simgelemektedir. Siyah kare ise bulunan kaosun içerisinde uyumlu bir bütün olmuştur. Tasarımda kullanılan çizgiler ve formlar aynı zamanda yeni bir tipografik dil oluşmasını da sağlamıştır (Artun, 2019, s. 79).

Resim 6: El Lissitzky’nin “İki Karenin Öyküsü” isimli çocuk kitabından bir sayfa. Kaynak: <https://www.flickr.com/photos/20745656@N00/8641982082/in/photostream/> Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2019

El Lissetzky, yeni tipografinin temellerini 1924 yılında Merz Dergisi'nde yayınlanan “ The Typography Of Typography” adlı manifestosu ile oluşturmuştur. Yeni tipografiye fotomontaj tekniğini de ekleyerek, bu anlayışıyla tasarımlar üretmiştir (Zor, 2014, s. 3).

Rus Devrimi'yle gelen yeni sistemi destekleyen sanatçılar, eski sisteme karşı çıkarak Bolşevik'leri desteklemişler ve onlar için propaganda hizmetlerinde bulunmuşlardır. 1921 yılında Lenin tarafından oluşturulan NEP'le (Yeni Ekonomik Siyaset) Komünist sistemde sanatçının yeri ve önemi yeniden tartışılmıştır. Bu tartışma, sanatçılar arasında ideolojik ayrılıklara neden olmuştur. Rus Mimar Vladimir Tatlin (1885-1953) ve Rus tasarımcı Aleksandr Rodchenko (1891-1956) gibi 25 sanatçı yeni yapılanmaya katkıda bulunmak için yeni komünist topluma ürettikleri eserlerle yol göstermişlerdir. Kendilerini Konstrüktivizm (yapımcı) olarak adlandıran bu grup diğer sanat dallarıyla uğraşmak yerine sanatçıları afiş yapmaya çağırmışlardır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 705). Bu amaçla Rus ürünlerini satmak için afiş üreten Rus sanatçılar arasında Varvara Stepanova (1894-1958), Anton Lavinsky (1893-1968) ve Alexandr Rodchenko sayılabilir. Şair olan Vladimir Mayakovski (1893-1930) ise reklam metinleri ve sloganlar hazırlayarak bu gruba destek vermiştir (Weill, 2006, s. 44). Rodchenko aktif bir şekilde çalışarak tipografi, montaj ve fotoğrafları kullanıp yapmış olduğu tasarımlarla öne çıkmıştır. Sanatçı, 1921 yılında ressamlığı bırakarak tasarımcı olmaya karar verir. Tasarımlarında geometrik şekiller, saf renkler ve geniş alanlar yoğun olarak kullanmıştır. Kendine özgü olan siyah serifsiz (tırnaksız), bold (kalın) yazı karakterleri ile kendinden sonra gelen tasarımcılara ilham kaynağı olmuştur. Rodchenko'nun bu tasarım anlayışı Leningrand Devlet Yayınları için hazırlamış olduğu “Lengiz, Books on Every Subject” afişinde görülmektedir (bkz. Resim 7) (Mazlum, 2017, s. 234).

Resim 7: Alexandr Rodchenko'nun Leningrand Devlet Yayınları için hazırlamış olduğu "Lengiz, Books on Every Subject" afişi. Kaynak: <https://www.the-saleroom.com/en-gb/auction-catalogues/antikbar/catalogue-id-antikb10007/lot-cd5e1890-1a1b-4e06-a819-a7cd0109b499> Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2019

Konstrüktivizm'e göre tasarım algısını öznel bir ifade biçimi olmaktan çıkarıp daha çok evrensel uyumu benimseyen ve tasarımlarda genellikle yalın bir anlatımı kullanan De Stijl hareketini, yeni bir mimarlık ve grafik tasarım dili oluşturmak için, Hollandalı Theo Van Doesburg, Hollandalı Piet Mondrian (1872-1944), Macar Vilmos Huszar (1884-1960), Hollandalı Jacobus Johannes Pieter Oud (1890-1963), Hollandalı Bart Van Der Leck (1876-1958) gibi sanatçılar bir araya gelerek oluşturmuştur. Teknoloji ve toplumsak değerleri bir araya getirmek isteyen grup tipografi alanında da denemeler yapmışlardır. Tırnaksız ve düz dikdörtgenlerden oluşturulan yazı karakterleri üremişleridir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 706). Sayfa düzenlerinde ise asimetrik biçimleri tercih etmişlerdir. Afişlerde renk olarak siyahın yanında genellikle kırmızı kullanmışlardır.

De Stijl ve konstrüktivizm akımlarının genel özelliklerini kullanarak 1919 yılında mimar Walter Grapius önderliğinde kurulmuş olan Bauhaus akımı sanatçıları, farklı olarak tasarıma uygulanabilirlik özelliğini katmışlardır. Moholy- Nagy'nin öğrencisi olan Almanyalı Joost Schmidt (1893-1948)'in 1923 yılında yapmış olduğu "Bauhaus Ausstellung" afişinde akımın asimetrik ve kendine özgü tasarım anlayışı görülmektedir. Moholy- Nagy'nin bir başka öğrencisi olan Avusturyalı Herbert Bayer

(1900-1985) ile de Bauhaus, bedene bürünmüş denilebilir (Raizman, 2003, s. 184). Bayer, 60 yıllık sanat kariyerinde Bauhaus ilkelerine sadık kalmış ve yalın bir anlatımı benimsemiştir. Afişlerinde sözcüklerin geleceği yeri renklendirerek etkiyi arttırmıştır (Gümüştekin, 2013, s. 42). Kendi üretmiş olduğu “Universal” yazı karakteriyle, Rus ressam Vasiliy Kandinsky’nin (1866-1944) jübile sergisi için hazırlamış olduğu afişte de sade bir anlatım göze çarpmaktadır. Fotoğrafi öne çıkarmak yerine, onu afişin bir parçası haline getirmiştir. Zaman içinde Bauhaus’un yazı karakterleri ve sade üslubu, ulusal bir kural haline gelir. Bauhaus’u etkileyen Lissitzky’e göre tipografi, akılda kalıcı ve konuşma diline yakın olmalıdır. Benzer şekilde 1925 yılında yapılan Almanyalı Paul Renner (1878-1956)’in Futura karakteri, Bauhaus’un ideal ölçülerinde tasarlanmış olarak kabul edilir (Bektaş, 1992, s. 77,78).

XX. yüzyılın başlarında, Jakob Erbar (1878-1935), Georg Trump (1896-1985) ve Heinrich Jost (1889-1948) gibi Almanyalı tasarımcılar, “Yeni Tipografi” başlığı altında süslemecilikten uzak durarak yazı karakterleri tasarlamışlardır (Weill, 2006, s. 52). Bu tasarımcılar Konstrüktivizm anlayışıyla, estetik kaygılar güderek tasarımlar üretmişlerdir. Yeni tasarım anlayışını, güncel baskı sistemlerine uyarlamak için faaliyet gösteren önemli tasarımcılardan biri Almanyalı Jan Tschichold (1902-1974) olmuştur (Armstrong, 2007, s. 55). Tschichold’un “Die Frau Ohne Namen” isimli film afişinde görüldüğü üzere tasarımcı, serifsiz yazı karakterlerine perspektif kazandırmıştır (bkz. Resim 8). Tek kaçışlı perspektif kullanılmış ve vurgulanmak istenen kısımları ön plana çıkarmak için çizgilerden yararlanılmıştır. Sayfa düzenlemesinde simetrik bir denge oluşturulmuş ve fotoğrafların netliğine özen gösterilmiştir.

Resim 8: Jan Tschichold'un “Die Frau Ohne Namen” isimli film afişi. Kaynak: <https://www.moma.org/collection/works/5754> Erişim Tarihi: 13 Haziran 2019

Afiş tasarımlarında tipografiye önem veren Hollandalı Piet Zwart (1885-1977) ve Paul Schuitema (1897-1973), Dada'nın hareketli çalışmaları ile De Stijl'in işlevsel çalışmalarını sentezleyerek karmaşık ifadelerle çarpıcı bir tasarım anlayışı yaratmıştır (Sarıkavak, 2018, s. 17). Çekoslovakyalı Ladislav Sutnar (1897-1976) ve İsviçreli Herbert Matter (1907-1984) afiş tasarımında tipografinin zenginleşmesine katkı sağlamışlardır (Becer, 2002, s. 105).

Modern hareketlere karşı tutucu bir tavır sergileyen Amerika Birleşik Devletleri, 1930 ve takip eden yıllarda Avrupa'da oluşan Nazilerin emperyalist saldırılarından tasarımcılara kucak açmıştır. Avrupalı bilim adamlarının, sanatçıların, yazarların, mimarların, tasarımcıların ABD'ye yerleşmesi sonucunda ülkede modernist hareketler başlamıştır. ABD'ye taşınan önemli grafik tasarımcılardan bazıları; Moholy-Nagy, Herbert Bayer, Jean Carlu, Herbert Matter, Almanyalı Will Burtin (1908-1972) ve Çekoslovakyalı Ladislav Sutnar (1897-1976). Bu tasarımcılar içinden modern hareketleri benimseyerek afiş üreten ilk tasarımcı Amerikalı Lester Beall (1903-1969)'dır. Beall, yeni tipografi anlayışını benimsemiş ve afişlerinde genellikle düz renk planları kullanmıştır. Bir elektrik şirketi olan “Rural Electrification Administration” için yapmış olduğu afişler, tasarımcının ilk modern çalışmalarıdır (bkz. Resim 9) (Bektaş,

1992, s. 107-108). Afişlerde, sadeliği ön planda tutmuş yeni tipografiye uygun yazı karakterleri kullanmıştır.

Resim 9: Lester Beall’ın bir elektrik şirketi olan “Rural Electrification Administration” için yapmış olduğu afişler. Kaynak: <https://art4561blog.wordpress.com/images-2/#jp-carousel-55> Erişim Tarihi: 22 Haziran 2019

Amerika Birleşik Devletleri, II. Dünya Savaşı’na girdiğinde savunmaya yönelik üretim için hükümet tarafından afiş yarışması düzenlenmiştir. Yarışmada en iyi afiş olarak Jean Carlu’un “Production” afişi seçilmiştir (bkz. Resim 10). 1943 yılında Bayer’in yaptığı benzer konulu afişinde ise Konstrüktivist bir anlayışın yanı sıra resimsel bir atmosfer hakimdir. Savaşa duyulan nefret dolayısıyla İngiliz Abraham Games (1914-1996), Avusturyalı Joseph Binder (1898-1972), Amerikalı Edward McKnight Kauffer (1890-1954) ve Amerikalı Ben Shahn (1898-1969) gibi sanatçılar da savaş temalı afişler üretmişlerdir (Bektaş, 1992, s. 114-115).

Resim 10: Jean Carlu’un “Production” afişi. Kaynak: <https://www.pinterest.ru/pin/259801472234430210/?autologin=true> Erişim Tarihi: 02 Temmuz 2019

Savaştan sonra bazı göçmen tasarımcılar, Amerika Birleşik Devletleri'nde kalarak tasarıma yön vermeye devam etmişlerdir. Sert gerçekçi ve savaş içerikli afişler 1950 sonrasında yerini daha renkli ve neşeli afişlere bırakmıştır. Amerikalı Bradbury Thompson (1911-1995)'ın Westvaco kağıtları için hazırladığı afiş ile İtalyan Giovanni Pintori'nin büro cihazları üreten Olivetti şirketi için hazırladığı afiş en iyi örnektir (Weill, 2006, s. 85).

1950'li yıllardan sonra grafik tasarımcıların, ürettikleri tasarımlar daha çok kavramsal ve düşünce ağırlıklı olmuştur. Görsel anlatıma kavramsal olarak yaklaşıl原因 yeni dönemin temellerine XX. yüzyılın başlarında ortaya çıkan modern sanat hareketlerinin önemli ölçüde etkisi olmuştur. Bunlar, birbirinden bağımsız nesnelerin bir araya gelerek görsel bir anlatım dili oluşturduğu Sürrealizm (gerçeküstücülük), duyguların ve hislerin görsele dönüştüğü Ekspresyonizm (dışavurumculuk), saf renklerin görsel üzerinde heyecan uyandırdığı Fovizm (çiğ renkçilik) ve yeni iletişim nesneleri ile Pop Art (Pop Sanat) şeklinde sıralanabilir. Bu dönemlerde ortaya çıkan yeni sanat hareketleri ile sanat ve tasarımda geleneksel sınırların ortadan kalkarak kavramsal yaklaşımların benimsendiği görülmektedir. Görsel tasarım ürünlerinde etkisi olan yeni sanat hareketlerinin Polonya, ABD, Almanya gibi çeşitli ülkelerde grafik tasarımcılar tarafından üretilen afiş tasarımlarına da etkisi olmuştur (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 709).

Komünist yaklaşım dolayısıyla kitle iletişim araçlarının gelişmiş olduğu ülkelere göre daha az gelişim gösteren ve iletişim aracı olarak afişin daha yaygın olduğu Polonya, II. Dünya Savaşı dönemi ve sonraki dönemlerde önemli tasarımcıların yetişmesini ve afiş tasarımlarının üretilmesini sağlamıştır. Tasarımcılar savaşa rağmen özgün afişler üretmeyi başarmışlardır. Elle çizim ve boyama teknikleri kullanılarak üretilen bu afişler 1950 yılı sonrasında dünyaca beğeni toplamıştır. Tasarım anlamında kendilerini geliştirerek afiş üreten Polonyalı sanatçılar; Tadeusz Trepkowski (1914-1954), Jan Lenica (1928-2001), Henryk Tomaszewski (1914-2005), Jerzy Flisak (1930-2008) ve Roman Cieslewicz (1930-1996) 'dir (Becer, 2002, s. 108).

Savaştan sonra Polonya örneğine benzer şekilde üretilen afişler ile kendisinden söz ettiren bir diğer ülke Japonya olmuştur. Endüstrinin gelişimine verilen önemin

artmasıyla ülkede modern bir yaşam biçimi oluşmaya başlamıştır. Uluslararası grafik tasarım biçimleri ülkedeki mevcut kültürel unsurlarla birleştirilerek yeni bir görsel dil oluşumu amaçlanmıştır. Bu yeni görsel dilin oluşumunda rol model olarak Avrupa Konstrüktivizm'inin tasarım anlayışı örnek alınmıştır (Gümüştekin, 2013, s. 44). Japon tasarımcılar yeni tasarım anlayışının ülkede var olan gelenek yapılarının köklü değişimlere uğramasını engellemek için kuramsal temellerini kendi tasarım anlayışları çerçevesinde düzenlemişlerdir. Japon tasarımcılar Avrupa Konstrüktivizmi'nden ayrı olarak tasarımda asimetrik denge yerine görünümü çoğu zaman ortalamayı ve algının merkezde toplandığı tasarımlar üretmeyi tercih etmişlerdir. Bu yeni tasarım anlayışını benimseyerek afiş üreten Japon tasarımcılar Yusaku Kamekura (1915-1997), Ryuichi Yamashiro (1920-1997), Masuda Tadashi (d.1922), Kazumasa Nagai (d.1929), Şigeo Fukuda (1932-2009), ve Tadarori Yokoo (d.1936)'dur (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 709).

Afiş tasarımlarında 1950'lerden sonra modernist yaklaşımların etkili olduğu İsviçre'de doğan tasarım hareketi, "İsviçre Tasarımı" veya "Uluslararası Tipografik Stil" ismiyle ünlenerken dünya çapında etkili olmuştur. 1920'li ve 1930'lu yıllarda ortaya çıkan "Yeni Tipografi" hareketi ve temellerini Bauhaus ve De Stijl hareketlerinin oluşturduğu Uluslararası Tipografik Stil'in ortak tasarım özellikleri asimetrik bir tasarım olması, ızgara sistemi (grid sistemi) üzerine hesaplanarak yerleştirilen görseller ile tasarıma bütünsel bir görünüm kazandırılması, kullanılan görsellerin yalın bir şekilde konuyu doğrudan yansıtması ve düz yazı karakterlerinin kullanılması şeklinde sıralanabilir. Sadeliğin ve işlevselliğin önemli olduğu tasarım anlayışında kişisel anlatımdan uzak durularak nesnel bir anlatım benimsenmiştir (Toy ve Görgülü, 2018, s. 355).

Uluslararası Tipografik Stil'in niteliksel temellerinin oluşmasında Ernst Keller (1891-1968)'in üretmiş olduğu tasarımlar etkili olmuştur. Keller, ürettiği tasarımlarda genellikle konunun bağlı olduğu malzemeleri tasarım haline dönüştürerek yalın bir görünüm kazandırmıştır. Bunun en belirgin örneği Keller'in, Alman Mimar Walter Gropius (1883-1969)'un 1931 yılındaki sergisi için hazırlamış olduğu sergi afişidir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 708). Afişte inşaat malzemesi olan malayı

tutan bir el soyutlaştırılarak illüstratif bir görünüm kazandırılmış ve sade bir anlatım ile tasarıma dahil edilmiştir.

Uluslararası Tipografik Stil'in oluşmasında etkili olan bir diğer etken Basel Tasarım Okulu'nun Bauhaus akımı ve De Stijl hareketlerinin tasarım anlayışıyla hazırlanan müfredatıdır. Bu stilin somut örneklerine İsviçreli Theo Ballmer'in (1902-1965) yeni tasarım stilinin gözlemlendiği "Büro" afişi (bkz. Resim 11) ve endüstriyel standartları tanıtmak için hazırladığı "Norm" isimli afiş (bkz. Resim 12) görülmektedir (Meggs ve Purvis, 2012, s. 373). Ballmer'in uluslararası büro sergisi için yapmış olduğu afişte, siyah renkte kalın ve tırnaksız bir yazı karakteri kullanılmıştır. Aynı zamanda büro yazısının yansıması olarak simetrik şekilde kullanılan yazının kırmızı yansıması, sola yaslı şekilde kullanılmış ve ızgara sistemi üzerine çizilmiş etkisi gözlemlenmektedir. Norm afişinde ise büro afişine benzer bir yazı karakterinin kullanıldığı gözlemlenmektedir. Tasarımda ızgara sisteminin görselliğinden yararlanan afişte siyah ve beyaz karelerin oluşturduğu görsel bütünlük izlenmektedir (Bektaş, 1992, s. 124).

Resim 11: Theo Ballmer'in "Büro" afişi.

Kaynak:

<https://www.moma.org/collection/works/7206>

Erişim Tarihi: 18 Temmuz 2019

Resim 12: Theo Ballmer'in "Büro" afişi.

Kaynak:

<https://tr.pinterest.com/pin/29238220078320212>

2/ Erişim Tarihi: 18 Temmuz 2019

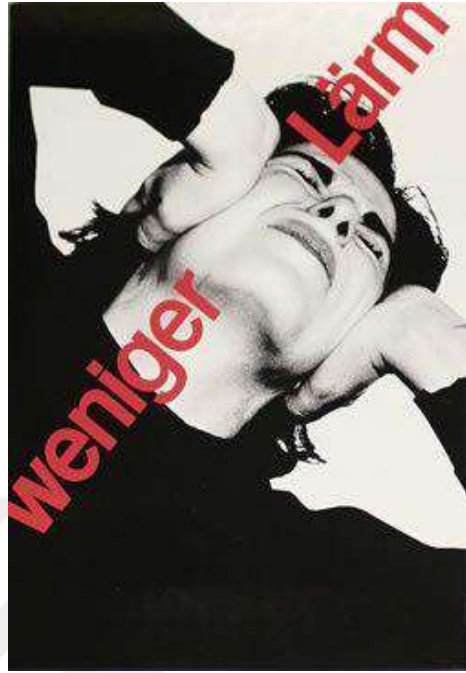
Ballmer'den sonra Uluslararası Tipografik Stil'in oluşmasında önemli isimler, Almanyalı Anton Stankowski (1906-1998), İsviçreli Max Bill (1908-1994), İsviçreli Josef Müller-Brockmann (1914-1996) ve İsviçreli Armin Hofmann (d.1920) şeklinde sayılabilir (Bektaş, 1992, s. 123). Bu tasarımcılardan Max Bill'in üretmiş olduğu tasarımlarda görsel düzenlemeler dikkat çekmektedir. Afişlerinde genel olarak çizgiler ile geometrik parçaların bir araya gelerek oluşturduğu denge prensipleri gözlemlenmektedir. Tasarımcının çalışmalarında gözlemlenen diğer özellikler arasında ise kullandığı modüler grid (birimsel ızgara sistemi), aritmetik dizilimler ve dizilim esnasında oluşan boşluklar dikkat çekmektedir (Özderin, 2019, s. 522). Anton Stankowski, tasarımlarında stilin teknik ve bilimsel yönlerini kullanarak soyut bir anlatım tercih etmiştir.

1947 yılında Basel Tasarım Okulu'nda öğretim elemanı olan Armin Hofmann ürettiği tasarımlarda, ışık ve gölgenin etkisinden yararlanmasının yanında koyu-açık, dinamik-durağan, düz çizgili-kıvrımlı çizgili gibi zıtlıklardan yararlanarak izleyicisini etkileyen görsel düzenlemeler yaratmıştır. Kuramsal yönü ve uygulamalarındaki ustalığı ile stilin ülke sınırları dışına taşmasında etkili olan Josef Müller-Brockmann, nesnel anlatımı benimseyerek ikna etme amacı gütmeyen, ortak bir grafik dil oluşturmayı amaçlamıştır. 1950 yılından sonra ürettiği afiş tasarımlarında yalın anlatımı ile konuyu açıkça ifade etmiştir (bkz. Resim 13). Fotoğraf kullandığı afişlerinde (özellikle konser afişlerinde) ise müziğin yapısal özelliklerinden yararlanmıştır. Konstrüktivizmin yapısal özelliklerini afişlerinde başarılı bir şekilde yansıtan tasarımcı, tasarımlarında kullandığı görselleri simgesel olarak değerlendirmiştir (Resim 14) (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 708).

Resim 13: Josef Müller-Brockmann'ın “Beethoven konseri” afişi. Kaynak:

<https://tr.pinterest.com/pin/15185581865750798>
0/ Erişim Tarihi: 10 Eylül 2019

Resim 14: Josef Müller-Brockmann'ın “weniger Lärm” afişi. Kaynak:

<https://tr.pinterest.com/pin/55900937247940472>
2/Erişim Tarihi: 10 Eylül 2019

Uluslararası Tipografik Stil, Josef Müller-Brockmann'ın da çabalarıyla dünyayı etkisi altına alan bir başarıya ulaşmış ve standart bir tasarım dili oluşturulmuştur. Bir süre sonra tasarımların birbirini taklitten ibaret hale dönüştüğü bu yeni tasarım dili, tasarımcılar ve eleştirmenler tarafından monoton olduğu konusunda eleştirilmeye başlamasıyla tekdüze tasarım anlayışından kurtarılmaya çalışılmıştır. 1954 yılında Amerikalı Milton Glaser (d.1929), Seymour Chwast (d.1931) ile bir araya gelerek Push Pin Studio'yu kurmuştur. Uluslararası Tipografik Stil'e alternatif olabilecek Rönesans karakterleri geliştirmiştir. Bu dönemdeki diğer alternatif çalışmalar arasında 1964 yılında L.A. Free Press ismiyle ilk underground gazeteyi sayabiliriz. Benzer şekilde 1966 yılında ise Victor Moscoso tarafından kurulan Neon Rose fantastik rock afişleri üretmiştir. Özellikle Baby Boomers kuşağının ortaya çıkmasıyla tasarımcılar tarafından batı toplumu ve temelleri tekrar sorgulanmıştır (Weill, 2006, s. 104) Aynı zamanda Basel Tasarım Okulu'nda da Almanyalı Wolfgang Weingart (d.1941) ve Amerikalı Dan Friedman (1945-1995) gibi tasarımcılar yeni arayışlar içerisine girmiştir (Toy ve Görgülü, 2018, s. 355-356).

Geleneksel tasarım anlayışının kırılmasından sonra Milton Glaser, Seymour Chwast, Reynolds Ruffins (d.1930) ve Edward Sorel (d.1929) gibi birtakım Amerikalı tasarımcılar, görüntü ve biçimleri bir araya getirerek yeni bir tasarım dili oluşturmuşlardır. Grafik tasarıma yeni bakış açıları yaratması açısından önemli bir yere sahip olan Glaser'ın, 1967 yılında yapmış olduğu Bob Dylan afişi, bir ilustrasyon örneği olarak pop kültürüne hizmet edip ikon haline dönüşmüştür (bkz. Resim 15) (Becer, 2002, s. 108-109).

Resim 15: Milton Glaser'ın “Bob Dylan” afişi. Kaynak: <https://edition.cnn.com/style/article/milton-glaser-obituary-designer-bob-dylan-logo-style-trnd/index.html> Erişim Tarihi: 15 Eylül 2019

ABD örneği ile birlikte İngiltere’de fotoğraf ve illüstrasyon kullanarak çeşitli tasarımlar üreten İngiliz tasarımcı Micheal English (1941-2009), müzik grubu olan Hapshash and the Coloured Coat için pop grafikçiliğiyle psychedelic (sanrı gördüren) afişler üretmiştir (Weill, 2006, s. 105). Tasarımda uluslararası bir tarzın temellerinin oluşumu, Alan Fletcher (1931-2006) ve Colin Forbes (d.1928) isimli İngiliz tasarımcılar ile 1962 yıllarında başlamıştır. Özgün çalışmalar üreten bir grup İngiliz tasarımcı bir araya gelerek 1972 yılında “Pentagram (beş köşeli yıldız)” ismiyle bir tasarım şirketi kurmuştur. Bu şirket ile tasarımcılar İngiltere’deki afiş ve diğer grafik tasarım ihtiyacını karşılamışlardır (Bektaş, 1992, s. 224-225).

1970’li yıllar Pentagram gibi şirketlerin yanı sıra sanat ve tasarım alanında Postmodernizm’in de görülmeye başladığı yıllardı. Postmodernizm “Modernizmden sonra” anlamına gelen bir terim olarak bilinmektedir. İlk başlarda mimaride kendini göstermeye başlayan Postmodernizm, ilerleyen zamanlarda grafik tasarım alanında da yeni görsel anlatım biçimlerinin oluşmasını sağlamıştır. Postmodernizm, ilk yıllarda kendinden önce ortaya çıkmış olan sanat ve tasarım hareketlerinden yararlanarak yeni görsel tasarım ürünlerinin ortaya çıkmasıyla 1980’li yıllarda grafik tasarım alanında uluslararası olarak ünlü bir hale gelmiştir (Design is History, t.y.). Daha önceki tasarım anlayışlarında benimsenen “less is more” yani “az ve öz” ilkesi bırakılarak tasarım elemanlarının yoğun olduğu, fotoğraf kullanımının arttığı, bilgisayar nesnesinin tasarım sürecine dahil olduğu bir döneme geçilmiştir (Yıldırım, 2015, s. 966).

Postmodernizm’in temellerinin atıldığı ilk yerlerden olan İsviçre’deki Tasarım Okulu’nda Uluslararası Basel Tipografik Stil’e alternatif olarak yeni tasarımlar üreten Wolfgang Weingart, anlaşılabilirlik ve düzen ilkelerini sorgulamıştır. Tasarımcı özellikle tipografi anlamında afiş tasarımı ve diğer grafik tasarım ürünlerine getirdiği yeni yaklaşımlar ile gerek kişisel çalışmaları, gerekse verdiği konferanslar ile İsviçre ve ABD başta olmak üzere dünyada stilin, tasarım anlayışının yaygınlaşmasını sağlamıştır (Toy ve Görgülü, 2018, s. 355, 356). Weingart ile Basel Tasarım Okulu’nda tanışarak düşüncelerinden etkilenen Amerikalı April Greiman (d.1948), ürettiği afiş tasarımları ve illüstrasyonlar ile postmodernizmin ruhuna uygun tasarımlar üretmiştir. Benzer şekilde kişisel tasarım tercihlerinin ön plana çıktığı postmodernizmin tasarım anlayışıyla üretim yapan tasarımcılar ve tasarım grupları zamanla çoğalmıştır. Bunlar arasında İngiliz Neville Brody (d.1957), Hollandalı Rudy VanderLans (d.1955), Duffy Design Group ve Grapus gibi gruplar sayılabilir (Becer, 2002, s. 110-111).

1980’li yıllarda ofset baskının gelişmesi, foto kompozisyonun gelişmesi ve Letraset’in bulunması gibi teknoloji içerikli gelişmelerden sonra kişisel bilgisayar endüstrisindeki gelişmeye bağlı olarak Macintosh bilgisayarın ortaya çıkması önemli bir gelişme olmuştur. Bilgisayarın ortaya çıkmasından sonra tasarımcıların onu üretim için bir araç olarak görmesi grafik tasarım ve buna bağlı afiş tasarımlarında zamanla yeni bir yöntem haline gelmiştir. Aldus Pagemaker, Quark X-Press, Adobe Photoshop, Adobe

İllüstratör, Corel Draw vb. birtakım bilgisayar programlarının piyasaya sunulması ve baskı tekniklerinin gelişmesi postmodern tasarım dünyasında tasarımcıların tasarım üretimindeki rolünü yeniden sorgulamalarına neden olmuştur (Weill, 2006, s. 118-119).

Postmodernizm akımı içerisinde tasarımcıların tasarım üretimi konusunda akılcı ve öznel bir tasarım anlayışı sergilemesi, bu akım içerisinde de yeni yönelimlerin oluşmasını sağlamıştır. Bunlar arasında 1980’de Milano’da Ettore Sottsass tarafından geliştirilen “Memphis” akımı, 1980’li yıllarda İsviçre’de eğitim gören bir grup Amerikalı tasarımcının yönelimleri ile ortaya çıkan “Amerikan Yeni Dalga” akımı, Amerika’da birtakım gençlik hareketlenmeleri sonucunda tasarımlarda genellikle çizgi roman karakterlerini başkaldırı mantığında kullanan “Amerikan Punk” akımı ve tasarımlarda el yazısının sıklıkla kullanıldığı, ilk izlerinin Fransa’da görüldüğü “Avrupa Yeni Dalga” akımı sayılabilir (Becer, 2002, s. 111).

1980’li yılların sonuna doğru bilgisayar teknolojisindeki yeni gelişmelere bağlı olarak 1990’larda internetin de yaygın olarak kullanılmaya başlanmasıyla bilgisayar popüler bir tasarım aracı haline gelmiştir. Yeni medya olarak adlandırılan bu olanakların tasarımcılara sağladığı avantajlar doğrultusunda bilgisayar ve internetin yaygın olarak kullanılması için girişimleri olan Amerika’daki “Siggraph” ve Avusturya’daki “Ars Electronica” gibi kuruluşların düzenlediği konferanslar ve festivaller ile tasarımcılar bir araya getirilmiş ve halen de getirilmeye devam etmektedir. Avrupa, Japonya, Avustralya ve 1990’lardan sonra Amerika’da düzenlenen yeni medya alanında yapılan girişimler ve ilerleyen zamanlarda siber kültürün de etkileriyle tasarımcılar arası etkileşim eski zamanlarda olmadığı kadar artmıştır (bkz. Resim 16) (Manovich, 2003, s. 13-14). Dünya genelinde teknolojik gelişmelerin getirdiği global yaşam ile bilgi, eskiye kıyasla daha hızlı yayılmaya başlamıştır. Bu yeni dünya düzeni ve getirdiği teknolojik gelişmeler, etkileşimli grafik tasarım ile birlikte afiş tasarımlarına yön verici olmuştur.

Resim 16: Ars Electronica “Festival For Art, Technology, And Society / Sanat, Teknoloji ve Toplum Festivali” afişi. Kaynak: <https://www.hatjecantz.de/ars-electronica-2017-7102-1.html> Erişim Tarihi: 25 Mart 2020

Günümüzde afiş ve diğer grafik tasarım ürünlerinin tasarlanma sürecinde bilgisayarın yaygın olarak kullanıldığı bir dönem içerisinde gelişen yeni nesil tasarımcılar, yeni medya ve siber kültürün olanakları sayesinde tasarım sürecinin daha kolay kontrol edilebildiği ortamlarda üretim yapmaktadırlar. Bilgisayar destekli grafik tasarımın yaygın olarak kullanıldığı teknoloji çağında afiş üretimi için pop sanatı, postmodernizm, yeni dışavurumculuk ve buna benzer akımların ve stillerin etkilerinin gözlemlenebileceği yeni tasarımlar eş zamanlı olarak görülebilmektedir.

1.1.1.2. Türkiye’de Afiş Tasarımının Tarihsel Gelişimi

Türkiye sınırları içerisinde yer alan ilk afiş örneğine İzmir’in Selçuk ilçesinde bulunan Efes antik kentinde rastlanmaktadır. Söz konusu afiş Efes Antik Kenti’nde bulunan Celsus Kütüphanesi’nden Antik Tiyatro’ya giderken aşk evinin yolunun tanımını yapmaktadır (Serin, Sülün ve Yavuz, 2010, s. 115). Afiş, yürüyüş yolu üzerinde olup mermerin üzerine kazınarak oluşturulmuştur. Görsel olarak sol ayak çizimi kazınmış olarak görünmektedir. Sağ alt köşesinde ise dikdörtgen içerisinde bir açıklama metni bulunmaktadır.

Günümüzdeki anlamıyla grafik tasarım ve buna bağlı olarak afiş tasarımı Türkiye’de Cumhuriyet sonrası gelişme gösteren bir dal olmuştur. Cumhuriyet öncesinde ise Said Çelebi (ö. 1761) ve İbrahim Müteferrika (1674-1745)’nın çabalarıyla kurulmuş olan basımevi için çağdaşlaşma yönünde ilk adımlar denilebilir. Sait Maden’e göre Türk grafiği Türk basımcılık tarihinden ayrı düşünülemez. Çünkü grafik tasarım ve afiş, basılıp çoğaltılabildiği ölçüde varlığını korumaktadır (Maden vd., 1999, s. 75). Osmanlı döneminde İbrahim Müteferrika’dan önce kurulan basımevleri azınlıklara ait oldukları için fazla önemsenmemişlerdir. Bu matbaalardan ilki II. Beyazıt döneminde Museviler tarafından açılmıştır. 1480’de İtalya’da İbrani harfleri dökülmüştür ve bu harfler, 1495’te İstanbul’da açılan İbrani basımevinde kullanılmış, 1500-1515 yıllarında Selanik’te, 1579 yılından itibaren de çeşitli basımevlerinde kullanıldığı görülmüştür. Musevi asıllı bir Türk eğitimci olan Avram Galanti Bodrumlu (1873-1961), 1493’te İstanbul’da ilk basımevi kurulduktan sonra Selanik’te de kurulduğunu ve ilerleyen zaman içinde İstanbul’da sayılarının üçe çıktığını yazmıştır. 1569’da Apkar Tıbir (d. 1520) tarafından Surp Nigoğayos kilisesinde İstanbul’daki ilk Ermeni matbaası kurulmuştur. 1627’de ise Rum Rahibi Nikodemus Metaxas (1585-1646)’ın çabalarıyla ilk Rum basımevi yayın yapmaya başlamıştır. İbrahim Müteferrika’nın kurduğu basımevi ise Müslüman kesime yönelik olduğu için, hattatların işini kaybedecekleri düşüncesinden dolayı ilk başlarda tepki çekmiştir. Bu konuda tepkileri kırmak adına Şeyhülislam Yenişehirli Abdullah Efendi (ö. 1743), dini kitapların basımı hariç kitap basmanın caiz olduğu konusunda fetva verdikten sonra basımevi açılabilmiştir (Ketenci ve Bilgili, 2006, s. 61).

İbrahim Müteferrika, söz konusu basımevinde Türklere ait ilk döküm yazılarını, ilk resim kalıbını ve ilk resimli kitabı oluşturmuştur. Sonrasında bu gelişmeleri takiben 1796 yılında Hasköy Mühendishane Basımevi, 1831 yılında Üsküdar’da Dar’üt Tıbaa, 1831 yılında Takvimhane-i Amire basımevleri kurulmuştur. Bu basımevlerinde 1802’de renkli olarak Türkçe coğrafya atlası ve 1831’de ilk resmi gazete olan Takvim-i Vakayi’nin basımı gerçekleştirilmiştir. Taş baskı atölyesinin açılması, afiş, kitap ve birçok basılı ürünün yaygınlaşmasını sağlamıştır. 1880 yılı sonrasında, reklamlar içeren Türkçe gazeteler, kağıt paralar, posta pulları, hisse senetleri vs. gibi çeşitli ürünler basılmıştır. Afişler genellikle Arap harfleriyle basılmış ve

dönemin ilk afişleri Ferah Tiyatrosu için üretilmiştir (bkz. Resim 17). Bunun yanında yardım kuruluşları için afişler de basılmıştır. Bir dönem ise tüketim ürünlerini tanıtmak için yurtdışında üretilen afişler kullanılmıştır. Ülkemizde afiş tam anlamıyla görsel öğelerin de içinde yer aldığı şekline, İhap Hulusi Görey (1898-1986) ile kavuşmuştur (Maden vd., 1999, s. 74-77).

Resim 17: Ferah Tiyatrosu “Neyyire Neyir” afişi. Kaynak: <https://tiyatromuzesi.org/drupal/index.html>
Erişim Tarihi: 16 Ocak 2020

Grafik tasarımın Türkiye’ye girişi afişlerle olmuştur. Cumhuriyetin ilk yıllarında birinci kuşak tasarımcılar olarak bilinen İhap Hulusi Görey, Kenan Temizan (1895-1953), Mithat Özar (1902-1940), Atıf Tuna (1918-1998), Münif Fehim Özarman (1899-1983), Ramiz Gökçe (1900-1953) önemli tasarımlar üretmişlerdir. Bu dönemde yerli üretim teşvik edilmiş ve ulus bilinci kazandırılmak istenmiştir. Afişler bunun için kullanılan en önemli iletişim aracı olmuştur. İhap Hulusi Görey’in afiş tasarımlarından görüleceği üzere sanat ve iktidar ilişkisinin toplum üzerindeki etkisi dünyada olduğu gibi Cumhuriyet döneminde de izlenebilmektedir (Türk Grafik Sanatı Tarihi, 2012, s. 10).

İhap Hulusi Görey Cumhuriyet Dönemi’nde işleri en çok basılan tasarımcı olmuştur. Tasarımcı, Almanya’da sanat eğitimi görmüştür ve afiş tasarımında desen ve renk kompozisyonlarına bağlı, kendine has bir üslup geliştirdiği düşünülmektedir. (Tepecik, 2002, s. 73). 1925’te Türkiye’ye dönen İhap Hulusi Görey uzun bir zaman İstanbul’da serbest grafiker olarak çalışmıştır. Kuzey Avrupa grafik geleneği üzerine

kurulmuş olan klasik afiş tasarımını, İstanbul’da ürettiği afişler ile ülkemize taşımıştır. Sipariş üzerine Akbaba Dergisi için yaptığı karikatürlerin ardından afiş siparişleri almaya başlamıştır. Kısa süre içinde ünü yayılmıştır. Görey, Münih’te kaldığı yıllarda özellikle dünya afiş grafiği alanında önde gelen Alman tasarımcı Ludwig Hohlwein (1874-1949)’e tasarımlarını yorumlatmış ve tasarımcıdan bizzat dersler almıştır. Görey’in tasarımlarında hocası Hohlwein’in güçlü etkileri izlenebilmektedir. Tasarladığı afişlerin kalitesinden dolayı Cumhuriyet Dönemi’ndeki birçok basılı ürün Görey tarafından hazırlanmıştır. Bunlardan bazıları; Yapı ve Kredi Bankası için yapmış olduğu leylekli afiş (bkz. Resim 18), Türk Ticaret Bankası, Ziraat Bankası, İş Bankası, Sümerbank, Garanti Bankası, Emlak Kredi Bankası, Kurukahveci Mehmet Efendi ve Mahdumları, Çapamarka, Bayer, Milli Piyango, Kızılay, Tekel, Kulüp Rakı gibi özel ve devlet kuruluşlarına afişler yapmıştır. Yurt dışında ise; Almanya’da Bayern Aspirin ve çeşitli sigara firmaları, Mısır’da çeşitli seyahat acenteleri ve turizm şirketleri, Mısır Demiryolları, İtalya’da büyük bir içki fabrikası ve Ford otomobil firması için afişler tasarlamıştır. Bunların yanında Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün özel isteği üzerine “Alfabe” kapağı yapmıştır. Kapak hazırlanma sürecinde Atatürk ile manevi kızı Ülkü kısa süreli pozlar vermişler ve Atatürk Ülkü’ye okuma yazma öğretirkenki bir görsel resmedilerek kapak oluşturulmuştur. Alfabe 1970 yılına kadar kullanılmıştır. Sonrasında Milli Eğitim Bakanlığı’nın yeni yöntemler benimsemesi üzerine kullanımdan kaldırılmıştır (Serin, 2000, s. 121-126).

Resim 18: İhap Hulusi Görey’in Yapı ve Kredi Bankası için üretmiş olduğu leylekli afiş. Kaynak: <https://www.kampustenevar.com/blog/cumhuriyeti-grafik-sanatiyla-bulusturan-ihap-hulusi-gorey-296>

Erişim Tarihi: 27 Ocak 2020

İhap Hulusi Görey'den sonra bu alanda bilinen bir diğer isim de Kenan Temizan'dır. Almanya'da eğitim almış olan Temizan, Alman film yapım şirketleri olan Ufa ile Tobis için film tanıtım afişleri yapmıştır. Tasarımcı özellikle figüratif tasarım anlayışı ve titizlikle çalışması ile öne çıkmaktadır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 710).

İhap Hulusi Görey ve Kenan Temizan gibi Türkiye'de grafik tasarıma yön veren tasarımcılar arasında olan Mithat Özar, afişlerde resimleme yöntemlerinin kullanıldığı zamanlarda Paris'e giderek grafik tasarım eğitimi almıştır (Durmaz, 2011, s. 54). 1932 yılında geri dönen Özar, Fransız tasarımlarındaki estetik kaygıları Türkiye'ye taşıyarak afişler üretmiştir. Türkiye'de tasarımcılar yetiştirmek için 1927'de İstanbul'da mevcut olan Güzel Sanatlar Akademisi'nde (günümüzde varlığını Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi olarak sürdürmektedir) afiş atölyesi açılmıştır. Özar, Paris'ten döndüğünde Güzel Sanatlar Akademisi'ndeki afiş atölyesinin başına getirilmiştir ve ilerleyen zamanlarda yeni yeteneklerin keşfinde ve öğrenci eğitiminde faydalı çalışmalar yapmıştır (Türk, 2014, s. 4). Burada eğitim alarak kendisini yetiştiren tanınmış tasarımcılardan bazıları Mazhar Resmor ve Orhan Omay'dır (Maden vd., 1999, s. 80).

1927 yılında Sanayii Teşvik Kanunu'nun çıkartılmasıyla tüketim ürünleri piyasaları hareketlenmeye başlamıştır. Afiş, etiket, ambalaj vs. basılı malzemelere ihtiyaç artmıştır. Bu ihtiyacı ilk başlarda hattatlar, klişeciler, taşbaskı ressamı ve matbaalar karşılamıştır. Türkiye'nin geçmişinde yeterli tasarım bilgisine ve birikimine sahip olunmadığı için üretilen tasarımlar batıda üretilen tasarımları kopyalamaktan öteye gidememiştir. İlk tasarım uygulamaları, Fransuva, Setrak, Agayan gibi isimler tarafından yapılmıştır. 1930'lu yıllardan sonraki uygulamacılar Mazhar Apa, Tarık Uzmen, Kirkor Magosyan olarak sayılabilir (Maden vd., 1999, s. 79).

1932 yılından sonra Devlet Demiryolları, İnhisarlar İdaresi (Tekel), Kızılay gibi devlet kuruluşları geniş kitlelere hitap edebilmek için afiş tasarımlarına ihtiyaç duymuştur. 1938 yılı sonrası İnhisarlar İdaresi için afiş ve ambalaj tasarımları üreten Atıf Tuna dönemin başarılı isimlerinden olmuştur. II. Dünya Savaşı'nın başlamasından dolayı reklam grafiği alanındaki bu eğilimler askıya alınmak zorunda kalmıştır. (Maden

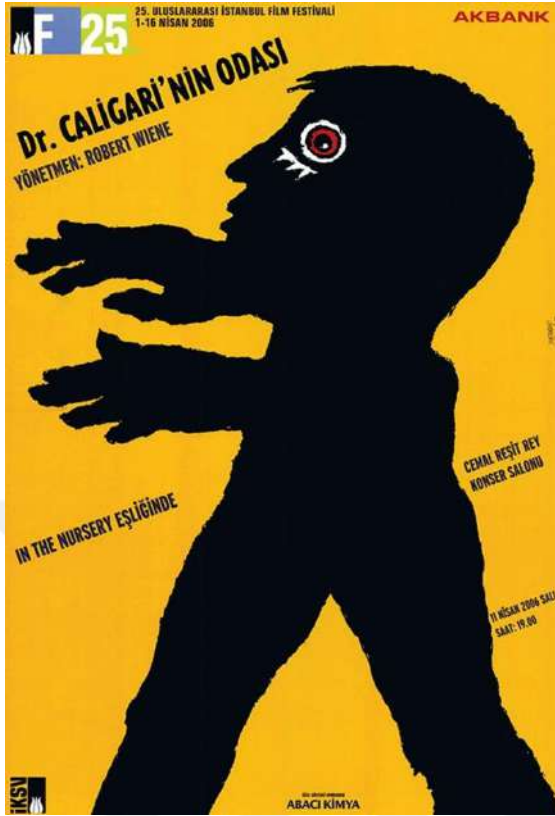
vd., 1999, s. 79-80). Savaş sonrası dönemde Atıf Tuna, 1949 yılında, “Avrupa Serbest Güreş Şampiyonası” için yapmış olduğu afişte figüratif ve sade tipografik anlayışı göze çarpmaktadır. Tasarımcı, Tekel için yapmış olduğu afişlerden, Rize Çayı afişinde tipografiyi ustalıkla kullanması, Likör afişinde oluşturduğu kompozisyon ve Akbank için yapmış olduğu afişte ışık-gölgeyi etkili bir şekilde kullanmasıyla tanınmaktadır.

Çağdaşlaşma yolunda sürekli yeni girişimler içerisinde olan Türkiye Cumhuriyeti, eğitim, ekonomi, sanayi gibi birçok alanda faaliyet göstermiştir. Bu yenilikler yapılırken batının örnek alındığı görülmektedir. Osmanlı Dönemi’nde ve Cumhuriyet’in ilk yıllarında grafik tasarımı eğitiminin verilmemesi ve Avrupa’da eğitim alıp yurda dönen sanatçıların kişisel girişimleri doğrultusunda afiş ve reklam ürünleri üretmesi batı tarzı bir tasarım anlayışının yurdumuza girmesini sağlamıştır. Bu süreç 1950’li yıllara kadar devam etmiştir. Mesut Manioğlu (1927-2001), Selçuk Önal (1923-1977), Fikret Akgün ve Erkal Yavi (d.1942)’nin eğitimlerini Türkiye’de alması daha bilinçli tasarımlar üretmelerini sağlamıştır (Uyan Dur, 2015, s. 446-447). 1950’li yıllarda ise öne çıkan diğer isimler arasında Yurdaer Altıntaş (1935-2019) ve Mengü Ertel (1931-200) gibi Türk grafik tasarımında ünlü afiş tasarımcılarının yanı sıra Mehmet Tekdal (1926-?), Remzi Töremen (d.1927) Bedri Koroman (1928-2015), Mehmet Bal (d.1930), Rauf Alazan (1931-2006), Vala Somalı (d.1931), Oral Orhon (1932-1989), İbrahim Enez (d.1933), Ahmet Güteryüz (d.1938), M. Erol Ağakay (d.1939), Kemal Borteçin (1939-2005), Turgay Betil (1940-1992), Sadık Karamustafa (d.1946), Leyla Uçansu (d.1948) isimler sayılabilir. Mesut Manioğlu’nun ilk başarılı afişi, öğrencilik yıllarında yapmış olduğu “3 Mart Baloları” afişi olmuştur. 1949’da “İstanbul Sergisi” afişi ile meslek hayatında önemli çalışmalara imza atmaya başlamıştır (Durmaz, 2011, s. 104). 1977’de İstanbul Sanat Bayramı için yapmış olduğu afişte ise sadeliğin ön planda olduğu görülmektedir (bkz. Resim 19).

Resim 19: Mesut Menioğlu'nun "İstanbul Art Festival / İstanbul Sanat Bayramı" afişi. Kaynak: (Durmaz, 2011, s. 105)

Yurdaer Altıntaş, afiş tasarımlarında genel olarak guaj boya, sulu boya ile satih boyayarak kalın konturlu pastel etkili afişler yaratmıştır. Kavramsal olarak yaklaştığı motif biçimlendirmelerinde doku oluşumları gözlemlenmektedir. Karagöz, Nasreddin Hoca ve Yurdaer'in Melekleri gibi illüstratif yorumlarında kullandığı dışavurumsal betimlemeler, tasarımcının kendine özgü bir anlayışının olduğu en bilinen örnekler arasındadır. Altıntaş'ın, İstanbul Film Festivali (bkz. Resim 20) ve İstanbul Tiyatro Festivali (bkz. Resim 21) için ürettiği afişler Türk afiş tarihi açısından önemlidir. İllüstratif bir tasarım anlayışı olan Altıntaş için meslektaşı Sait Maden şöyle söylemiştir: "Afişçilikte ve özellikle tiyatro afişi uygulamalarıyla yeni bir biçimleme beğenisini getirmiştir." Ulusal çapta ünlü olan tasarımcının, 1965 yılında Kent Oyunları'nın sahnelendiği "Pembe Kadın" için hazırladığı afiş ABD Kongre Kütüphanesi arşivine girmiştir. Polonya'da Willanov Afiş Müzesi, ABD'de Connecticut Üniversitesi Arşivi, Fransa'da Paris Musee de la Publicite, İsviçre'de Museum of Design gibi arşivler ve müzeler Altıntaş'ın afiş tasarımlarını koleksiyonlarına eklemişlerdir (Suner, 2006, s. 16-18).

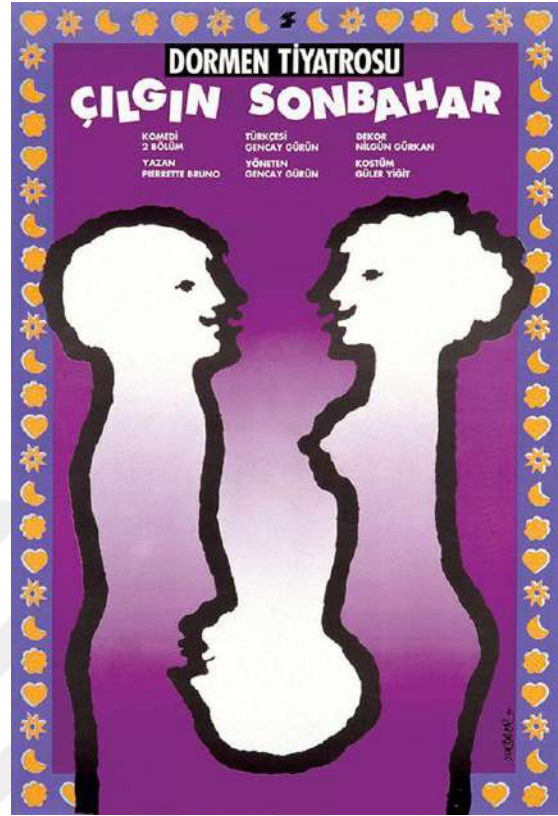

Resim 20: Yurdaer Altıntaş'ın Uluslararası İstanbul Film Festivali için ürettiği afiş.

Kaynak:

<https://tr.pinterest.com/pin/36141393882296941>

/ Erişim Tarihi: 01 Şubat 2020

Resim 21: Yurdaer Altıntaş'ın Dormen Tiyatrosu için ürettiği afiş. Kaynak:

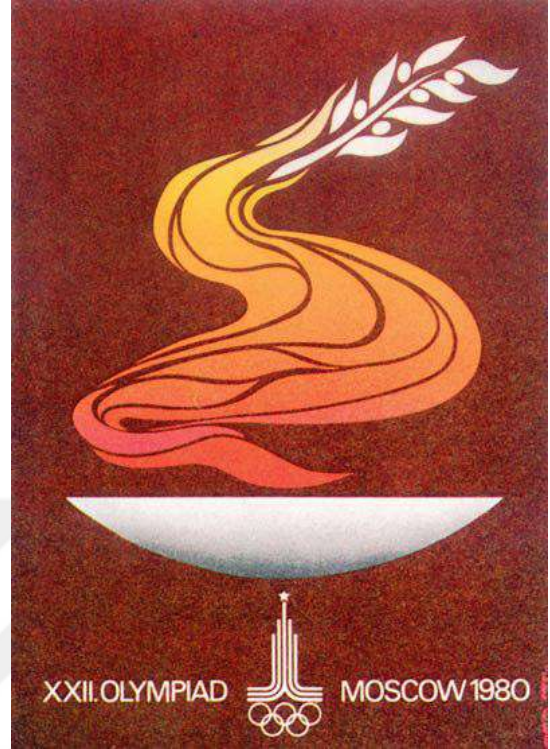
<https://tr.pinterest.com/pin/36141393882297003>

/ Erişim Tarihi: 01 Şubat 2020

Devlet Tiyatroları, Şehir Tiyatroları, Özel Tiyatrolar, Devlet Opera ve Balesi gibi birçok kuruluşa afişler üreten Mengü Ertel, afişlerinde resimsel etki oluşturmaya amaçlamıştır. Estetik dışavurumlar kullanması ile plastik etkiler oluşturmıştır. Düzenlemelerinde kolaj, asamblaj teknikleri kullanmıştır (Sarıkavak, 1993, s. 166-168). 1973'te 1. İstanbul Festivali Afişi (bkz. Resim 22), 1980'de Moskova Olimpiyatları için ürettiği afiş (bkz. Resim 24), Haldun Taner'in Keşanlı Ali oyunu için ürettiği afiş önemli afişlerinden bazılarıdır.

Resim 22: Mengü Ertel'in 1. İstanbul Film Festivali için ürettiği afiş. Kaynak: <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-14466425581181825893.pdf> Erişim Tarihi: 01 Şubat 2020

Resim 23: Mengü Ertel'in Moskova Olimpiyatları için ürettiği afiş. Kaynak: <https://mgokceyuksek.wordpress.com/2018/01/23/1-2-turkiyede-grafik-tasariminda-afis-sanatinin-gelisimi/> Erişim Tarihi: 01 Şubat 2020

1950'li yıllardan sonra sinema sektörünün de etkisiyle çeşitli tasarımcılar, kalem ve boyalar ile bir ressam gibi renkli afişler üretmişlerdir. Bilgisayar teknolojisinin tasarım alanında olmadığı dönemde tasarımcılar illüstrasyon tekniğinin kullanıldığı afişlerde özgün tasarımların ortaya çıkmasında önemli adımlar atmışlardır. Bunlar içerisinde Mehmet Tekdal, Çitlenbik (1958), Düşkünler Yuvası (1957), Üç Arkadaş (1958), Karadeniz Postası (1949) gibi filmler için üretmiş olduğu afişlerde filmin başrol oyuncularını ve ait olduğu filmin sahnelerinden kareleri kolaj mantığıyla bir araya getirerek pastel dokuların kullanıldığı çalışmalar üretmiştir. Benzer yöntemlerle afiş üreten bir diğer tasarımcı Remzi Töremen, 1950'li yıllardan sonra batılı tarzda resimleme teknikleri ile afişte var olan tasarım anlayışına değer kazandırmıştır. Töremen, bu anlayışıyla, Turist Ömer (1964), Keşanlı Ali Destanı (1964), Acı Hayat (1962), Karaoğlan Bizanslı Zorba (1967) gibi çeşitli filmler için afişler üretmiştir. Daha

sonraki dönemlerde Bedri Koraman, Devlet Kuşu (1980) ve Züğürt Ağa (1985); Mehmet Bal, Hakanlar Çarpışıyor (1977) ve Zaloğlu Rüstem (1973); Rauf Alazan, Şoför Nebahat (1960); Vala Somalı ise Bir Dilim Ekmek (1958), Ben Bir Günahsızım (1959) afişleri ve bu şekilde çalışan pek çok tasarımcının benzer tasarımları ile afiş, günümüzdeki şeklini almıştır (Durmaz, 2011, s. 98-138).

1955 yılında grafik tasarımcı yetiştirmek üzere İstanbul'da Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu (günümüzde Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi olarak varlığını sürdürmektedir) kurulmuştur. Uygulama ağırlıklı eğitim veren okul, kurulurken Batı'nın sanat okulları örnek alınmıştır. 1960 yılında baskı teknolojilerinin gelişmesi ile tasarım talebi artmıştır. Bu dönemde Polonya afiş tasarımlarından etkilenen Yurdaer Altıntaş ve Mengü Ertel gibi isimler Türk grafik tasarımının gelişmesinde önemli rol oynamışlardır. Özellikle bu dönemlerde Devlet Operaları ve özel tiyatroların gelişmesi tasarımcıların çağdaş modern afiş tasarımları üretmelerine olanak sağlamıştır (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 711).

1960'lı yıllardan önce tasarımcıların guaj boya ve sulu boya benzeri boyalar kullanarak hazırladıkları afişler, sonrasında ofset baskı teknolojisi gibi gelişmeler ile yöntem değişikliğine uğramıştır. Bedri Koraman, Firuz Aşkın, Kadri Yurdatap, Oral Orhon ve Cemal Dünder gibi tasarımcıların kolektif olarak çalıştıkları şirketlerce çeşitli tasarımlar üretilmiştir (Apak, 1992, s. 59).

1960'lı yıllarda matbaacılık sektöründeki gelişmeler afiş tasarımlarında çeşitlilik oluşmasında önemli bir adım olmuştur. Ürettiği afiş çalışmaları ve birçok afişin koleksiyonculuğunu yapmasıyla ünlenen Erol Ağakay (Apak, 1992, s. 59), Fransa'ya giderek bir süre Renoir Stüdyoları'nda aldığı laboratuvar eğitiminin ardından Türkiye'ye dönmüştür. Dönüşte kısa bir süre yaptığı yayıncılık faaliyetinden sonra 1965 yılında Eray Ofset Matbaası'nı kurmuştur. Ağakay, bu dönemlerde yürüttüğü matbaa çalışmalarıyla 3.616 civarında afişin baskısını yapmıştır. Bu çalışmalarıyla 1984 yılında Amerika'daki bir afiş yarışmasında "Andy Award of Merit Ödülü" nün yanı sıra 1988 yılında Grafikerler Meslek Kuruluşu tarafından Grafik Ürünler Sergisi'nde "En iyi Billboard Basım Ödülü" ile onurlandırılmıştır (Durmaz, 2011, s. 160).

1970’li yıllara kadar “grafik sanatı” ismiyle anılan tasarım dalı daha sonra grafik tasarım olarak anılmıştır. Benzer şekilde afiş sanatı ise afiş tasarımı olarak adlandırılmıştır. Bu yıllara kadar afişleri yapanlara ise reklam sanatçısı veya afiş sanatçısı denilmiştir. II. Dünya Savaşı’ndan önce afişlerin üretim sürecinde sanat kökenli kişiler aktif olarak çalıştıkları için bir süre bu kişiler afiş sanatçısı olarak anılmıştır. Savaşın sona ermesiyle afiş üreten kişilere reklam tasarımcısı denilmiştir. Sanatçıya kıyasla tasarımcının daha çok yönlendirme ve karar verme hakkının olmasından hareketle kısa süre sonra reklam sözcüğünün yerini grafik sözcüğü almıştır. Bu zamandan sonra afiş üreten kişiler grafik tasarımcı ismiyle anılmaya başlanmıştır (Karamustafa vd., 1999, s. 82). Günümüze yaklaştıkça reklam ürünleri üreten kuruluşlar ve tasarım ürünü üreten kuruluşlar farklı çatılar altında toplanarak insanlara sundukları hizmetler ayrılmıştır.

1968’de Yurdaer Altıntaş, Mengü Ertel, Sait Maden Ahmet Güteryüz, Selçuk Önal gibi tasarımcılar Grafik Sanatçıları Derneği’ni kurmuşlardır. Derneğin kurulmasındaki amaç ise bilinçsiz ve başboş olan Türk grafiğini ve grafik tasarımcılarını toparlayarak etkinlikler düzenlemek, sempozyumlar düzenlemek, sergiler açmak, grafik tasarım dergisi çıkararak ortaya çıkan tasarımları ulusal çapta duyurabilmek olmuştur. Derneğin ilk başarılı girişimi ise Almanya’da Gebrauchsgraphik (Novum) dergisine gönderilen grafik tasarım çalışmalarının 1967’de yayınlanması olmuştur. Polonya ve Çekoslovakya’da düzenlenen grafik tasarım sergilerine Dernek olarak katılmaları Türk tasarımcılarının geniş kitlelerce tanınmalarında etkili olmuştur (Bağcıvan, 2019, s. 314). Grafik Sanatçıları Derneği’nin iki yıl süren grafik tasarım faaliyetlerinin ardından kapanmasından sonra 1978 yılında İstanbul’da Grafikerler Meslek Kuruluşu ismiyle yeni bir tasarım derneği oluşturulmuştur. Dernek Yurdaer Altıntaş’ın başkanlığında yabancı tasarımcıların eserlerini ülkemizde sergileme, tanıtım ve koruma gibi çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. 1993 yılında ise başkanlığa Sadık Karamustafa gelmiştir (Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2, 1997, s. 711). Dernek günümüzde yurt içinde ve yurt dışında halen varlığını sürdürmektedir.

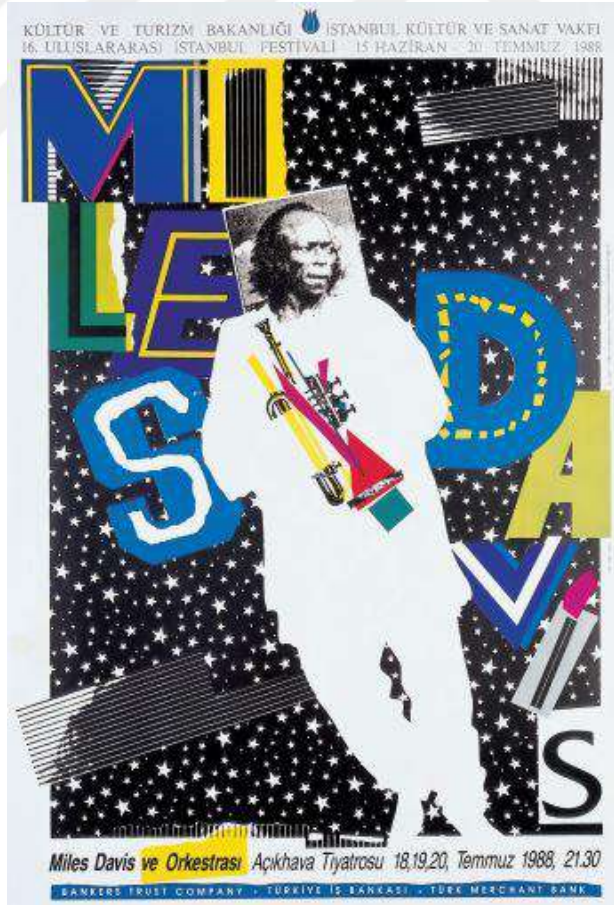
Grafikerler Meslek Kuruluşu'nu (GMK) takiben 1980'li yıllarda dönemin tasarımcıları bilgisayar teknolojisi ile tanışmıştır ve bu teknoloji ilerleyen yıllarda grafik tasarımın olmazsa olmazı haline gelmiştir. Bilgisayarın afiş tasarımı ve diğer grafik tasarım ürünleri için kullanılmaya başlamasının yanı sıra bilgisayar ile birlikte gelen internet, multimedya, intermedya gibi teknolojik gelişmeler tasarımcıların işlerini kolaylaştırmıştır. Bu teknolojik gelişmeler afişlerin ve diğer grafik tasarım ürünlerinin üretim şekillerini, dizgi ve baskı tekniklerini etkilemiştir. Bilgisayarlı grafik tasarımın ortaya çıkmasıyla afiş üretiminde kalem, boya, çıkarma yazı, çini mürekkebi gibi geleneksel araçlar gün geçtikçe yerini masa üstü yayıncılığa bırakmıştır (Karamustafa vd., 1999, s. 82). Günümüzde üretilen afiş tasarımlarında kağıt, kalem ve boya gibi malzemelere çoğu zaman taslak hazırlanırken veya afiş baskı alındıktan sonra birtakım sanatsal ifadeler kazandırmak için ihtiyaç duyulmaktadır.

1990'lı yıllara kadar Türk tasarımcılar geleneksel teknikler ve/veya teknolojik gelişmelerin sağladığı olanaklar ile ürettikleri afişlerin ulusal çaptaki yarışmalarda görülmesini sağlamışlardır 1993 yılında Grafikerler Meslek Kuruluşu'nun Grafik Tasarım Dernekleri Uluslararası Konseyi'ne (ICOGRADA) üye olmasıyla Türk tasarımcıların dünya ile bağları güçlenmiştir. 1995 yılında Uluslararası Tasarım Örgütü'nün başkan yardımcılığı görevini Sadık Karamustafa üstlenmiştir. Bu gelişme Türk tasarımcılar ve ürettikleri tasarımların uluslararası çapta tanınması için önemli bir girişim olarak kabul edilir. Grafikerler Meslek Kuruluşu'nun Türk tasarımcılara ulusal platformda zemin hazırlaması sonucunda çeşitli uluslararası yarışmalar, sergiler, tasarım projeleri, bienaller vb. etkinliklere katılım da sağlanmıştır. Uluslararası çapta adı duyulan bazı tasarımcılar şunlardır: Yurdaer Altıntaş, Mengü Ertel, Bülent Erkmen (d.1947), Sadık Karamustafa (1946), Savaş Çekiç (d.1960), Emre Senan (d.1954), Cemalettin Mutver (1944), Mehmet Ali Türkmen (1964), Şahin Aymergen (?), Esen Karol, Yeşim Demir, Hakkı Mısırlıoğlu (1957), Haluk Tuncay, Ali Akdamar, Joelle Danon İmamoğlu, Yetkin Başarır, Sezay Altınok, Emrah Yücel...(Karamustafa vd., 1999, s. 86)

Yukarıda isimleri verilen bu tasarımcılar içerisinde, çeşitli grafik tasarım ürünlerinin yanı sıra afiş tasarımları da yerli ve yabancı koleksiyoncuların arşivlerinde

yer edinen Bülent Erkmén, açtığı sergiler ve kazandığı ödüller ile yurt dışında en çok tanınan Türk tasarımcılarından (Apak, 1992, s. 73-74).

Sadık Karamustafa'nın Türkiye'de ürettiği afişler kendinden sonra gelen tasarımcılar için de önemlidir. Tasarımcı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları ve özel tiyatrolar, yayınevleri gibi çeşitli kuruluşlar için afiş tasarımları üretmiştir. İlk yıllarında ürettiği bu tasarımlar daha çok çizgisel ve illüstratif, desen ağırlıklı çalışmalardır. Sonraki afişlerinde fotoğraf ile kolaj denemeleri yapan tasarımcı, ilerleyen yıllarda afiş tasarımlarında tipografik düzenlemeleri yoğun olarak kullanmıştır (Yeraltı, 2007, s. 47). Karamustafa, tipografik düzenlemeleri ve renk kullanımı ile Avrupalı afiş tasarımcıları arasında önemli bir konuma da sahiptir (Durmaz, 2011, s. 196). Bu bağlamda tasarımcının T. Merchant Bank için yaptığı Miles Davis konser afişi en ünlü afişleri arasındadır (bkz. Resim 24).

Resim 24: Sadık Karamustafa'nın "Miles Davis Konseri" afişi. Kaynak: <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-14466414591420998511.pdf> Erişim Tarihi: 14 Şubat 2020

Ürettiği afiş tasarımları ile Türk grafik tasarımında önemli bir yer edinen Savaş Çekiç, GMK'nın yönetim kurulundaki görevlerinin yanı sıra İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları için de afişler üretmiştir. 1992 yılında kurduğu tasarım atölyesinde kurumsal afiş ve diğer grafik tasarım ürünleri üretmeye başlayan tasarımcının ilerleyen zamanlarda afişleri Lahti Afiş Müzesi, Ogaki Afiş Müzesi, Zürih Afiş Müzesi gibi yerlerde sergilenmiştir (Çekiç, t.y.). Ürettiği tasarımlar ile GMK'nın Grafik Ürünler Sergisi'nin yanı sıra çeşitli ulusal ve uluslararası düzeyde ödüller almıştır (Durmaz, 2011, s. 228).

Zaman içerisinde benzer şekilde diğer Türk tasarımcıların da ürettiği tasarımlar ile Türk grafik tasarımının uluslararası düzeydeki başarıları, tüm dünya ülkeleri tarafından tanınır ve bilinir hale gelmiştir (Karamustafa vd., 1999, s. 87).

Günümüzde bu başarılarla ulaşılmasına olanak sağlayan bilgisayar teknolojisi dünya ile iletişim bağlarımızı güçlendirmemize de fırsat vermiştir. Küreselleşen dünya düzeni içerisinde tüketici topluluklarının çoğalmasıyla sosyal ve kültürel alanlardaki değişimler sonucu gelişen teknolojinin de etkisiyle afiş tasarımlarında, teknik problemlerin çözümünde ve içerik bağlamında gelişmeler yaşanmıştır (Dinçeli, Sevindik ve Karatepe, 2016, s. 406). Günümüzde interaktif şekilde afiş üretilebilmesine olanak tanıyan teknoloji, etkileşimli afiş tasarımlarını gündelik hayatın bir parçası haline getirmiştir. Afişin tasarıma dair temel özelliklerinin korunarak dijital ekranlara taşınmasıyla birlikte afiş, herhangi bir yer veya konumdan bağımsız hale dönüşmüştür. Afişin teknoloji sayesinde kullanım mecraları bulması kültür-sanat faaliyetleri hakkında alıcıyı bilgilendirmek için alternatif yeni medya olanakları sunmaktadır (Eken, 2020, s. 159, 160).

1.2. AFİŞ ÇEŞİTLERİ VE KULLANIM ALANLARI

İlk çağlardan günümüze kadar afiş tasarımı, bulunduğu coğrafyanın sosyal ve kültürel yapısına göre değişiklikler göstermiştir. Bulunduğu dönemin koşullarını da içinde barındırdığı için tarihsel bir önemi de bulunmaktadır. Her dönemde çeşitli amaçlar doğrultusunda üretilen afişler bazen bir savaş propagandası için kullanılırken bazen de masum bir amaçla bebek mamalarını tanıtmak için kullanılmıştır. Üretiliş amacı bir haberi duyurmak, bir ürünü tanıtmak olan afiş, çeşitli kurum, kuruluş veya organizasyonlar için yapılmıştır ve konularının farklı olmasından dolayı sınıflandırılma ihtiyacı hissedilmiştir. Afişleri konularına göre incelediğimizde kültürel afişler, sosyal afişler ve reklam afişleri olarak kabaca gruplandırılabilir.

1.2.1. Kültürel Afişler

Kültür kavramı sosyal bilimler içerisinde değerlendirebileceğimiz bir kavramdır ve sosyal bilimlerin diğer disiplinleriyle ilişkilidir. Kültür, toplumların zaman içerisinde gelişimlerini, insanların üretimlerini, deneyimlerini ve bu süreçte kullandıkları sembollerini kalıp haline dönüştürerek nesiller boyu aktarılması sürecini içermektedir. Başka bir tanımla toplumların yaşam tarzını göstermektedir (Aktan ve Tutar, 2007, s. 1-2). İnsanların yaşam tarzları, içinde bulundukları topluma göre değişmektedir. Her toplum kendi değer yargılarını ve ürünlerini oluşturmaktadır ve bunlar zamanla birbirleriyle kültürel etkileşime geçmektedir. Etkileşim içerisinde olan kültür yapıları farklı yönlerde biçimlenmeye ve değişmeye doğru yol almaktadır. Kültür yapıları ve toplumsal olgular belli yönlerde toplandıkça kalıplar oluşturmaktadır. Toplumsal yaşam ile varlığını sürdüren kültür (Çeçen, 1996, s. 12-13), birliktelikten üreyen bilgiler ile nesillere memler (kültürel gen) şeklinde aktarılmaktadır.

Her toplumun kendine ait memleri (kültürel gen) bulunmaktadır. Memler zaman zaman birbirlerini etkilemektedir. Bu yönüyle de bir iletişim ortamı sağlamaktadırlar. Avrupa'da eğitim almak maksadı ile yurt dışına çıkan tasarımcılar bulundukları ülkelerin tasarım anlayışlarının yanında kültürleriyle de etkileşime geçmişlerdir. Böylece toplumlar birbirleri arasında kültürel bağlar kurarak etkileşim içerisinde kalmaktadır.

İnsanlar ortak amaçlar doğrultusunda bir araya gelerek iş bölümü yapmaktadırlar. İnsanların bir araya gelmesiyle oluşan ortak davranışlar beraberinde sanat dallarını getirmiştir. İlk çağlarda doğasal ve dinsel etkilerle sanat, bilinçsiz bir şekilde yaşanmıştır. İnsanların yaşamları ve değişen yaşam koşulları sonunda belli bir bilinç kazanan sanat toplum içerisinde yerini bulmuştur. Sanatçılar ise içinde bulundukları toplumun birer öncüsü şeklinde devrinin kültürünü ve özelliklerini ürettikleri eserleri ile nesillere aktarmışlardır (Çeçen, 1996, s. 20).

Kültürel öğelerin öne çıktığı, sanatın ve kültürün yoğun işlendiği tasarım ürünü olan afişler, kültürel afişlerdir. Genel olarak iç mekanlarda kullanılan kültürel afişler; seminer, tiyatro, festival, konser, sinema, sergi, spor, bale, yarışma vb. kültürel etkinliklerin duyurulmasında kullanılmaktadır (Uslu, 2017, s. 21). Kültürel afişlerde herhangi bir ticari kaygı güdülmemektedir. Tarihte afiş olarak değerlendirebileceğimiz ilk afişler kültürel afişlerdir. İlk olarak XIX. yüzyılın ortalarında Paris ve Londra’da ressamlar kentin kültürel etkinliklerini tanıtan afişler yapmışlardır. Bu afişlerde illüstrasyon teknikleri kullanılmıştır (Deliduman ve Çakmak, 2017, s. 318-319).

Kültürel afişler belirli bir topluma hitaben üretildiği için içerisinde kültürel öğeler de barındırmaktadır. Tasarımcı afişi üretirken yararlandığı kaynaklar yine toplumun geleneklerinden ve göreneklerinden doğmaktadır. Bu yönüyle ele aldığımızda kültürel afişler toplumun kültür anlayışını yansıtmaktadırlar.

Afiş toplumun kültürel birikimini, bireyle karşı karşıya getirerek bir ayna imajı yaratmaktadır. Kültürel birikimden yararlanan tasarımcı, kültür malzemelerini kullanarak bir imaj oluşturmaktadır. Toplumda zaman içerisinde oluşan paradigma değişiklikleri karşısında çeşitli farklılaşmalar oluşmaktadır. Buna bağlı olarak afişlerde kullanılan kültürel malzemeler ve estetik yargılar da zaman içerisinde değişmektedir.

Kültürel afişler, üretildiği döneme ait estetik değerler taşımaktadırlar. Bir bakıma tarihsel bir belge niteliğinden de söz edilebilir. Batıda Henri de Toulouse Lautrec, Jules Cheret veya Türkiye’de İhap Hulusi Görey, Kenan Temizan gibi tasarımcıların üretmiş oldukları kültürel afişler, kendilerine özgü tasarım anlayışlarıyla dönemlerinin kültürel belleklerini yansıtmışlardır.

Kültürel etkinlikleri tanıtmak için üretilen afişlerde görsel olarak sıklıkla sanat ürünleri kullanıldığı için sanatsal bir değer taşımaktadırlar. Bu yönüyle diğer afiş türlerinden ayrılan kültürel afişler, izleyicide estetik uyaranlar oluşturmaktadır. Tasarımcı kültürel bir afiş üretirken, tasarımcı kimliğinin yanı sıra sanatçı kimliğini de kullanarak izleyicisine kültürel bir haz sunmaktadır. Toplumlar önünde estetik yargılara yön veren kültürel afişler, bireylerin görsel kültür beğenilerine sunulduğu için izleyicisini eğitmektedir.

1.2.2. Reklam afişleri

Reklam, bir ürün veya hizmet hakkında tüketiciyi bilgilendirmek ve hitap ettiği kitleyi etkilemek için yapılan çalışmalardır. Belli bir imaja sahip olan ürün veya hizmet, tüketicisi tarafından kolayca ayırt edilebilir olmalıdır. Ticaret yaşamında bir ürün veya hizmeti birden fazla kişi sattığı için rakipler bulunmaktadır. Ürünün rakipler içerisinde seçilerek tercih edilmesi için de bir takım stratejik avantajlarının bulunması gerekmektedir (Güz, 2014, s. 20). Stratejik avantajları tüketiciye duyurmak için reklam afişleri, televizyon reklamları, internet reklamları vs. yöntemler kullanılmaktadır. Hitap edilen kesimin sosyal ve kültürel yapısına uygunluk, ürünün veya hizmetin tercih edilme potansiyelini artırmaktadır. Bunu bilen reklam yöneticileri veya tasarımcılar markanın ürününü veya hizmetini etkili bir şekilde tüketiciye sunmak üzere tasarlamaktadır. Reklam sektörü, bu yönüyle insanlar üzerinde tercih etme eylemine yön vermektedir.

Reklam sektöründe afiş kullanımı sade, dolaysız ve etkili bir anlatım özelliklerine sahip olduğu için sıklıkla tercih edilmektedir (Teker, 2002, s. 170). Kullanılan görseller, tipografi ve slogan alıcıyı etkilemek ve harekete geçirebilmek için kolay algılanabilir bir şekilde sunulmaktadır. Tasarım düzeni, verilmek istenen mesajı ön plana çıkaracak şekilde hazırlanır. Kullanılan renkler ise algıyı güçlendirecek şekilde tercih edilmektedir (Çiftçi, 2019, s. 64-65).

Reklam afişleri; gıda, endüstri, moda, turizm, kurumsal reklamcılık, basın-yayın gibi sektörlerde yaygın olarak kullanılmaktadır (Becer, 2002, s. 201).

Gıda, endüstri ve moda sektörlerinde kurumlar genellikle markası ile ön plana çıkmaya çalışmaktadır. Bu yüzden afişlerde de genellikle kurum markası ön planda kullanılmaktadır. Özellikle Burger King, Mercedes, Adidas gibi kurumsallaşmış ve belli bir tüketici kitlesine ulaşmış olan firmalar reklam afişlerinde marka imajını en çok vurgulayan kurumlar arasındadır.

Turizm sektöründe afişler, turistik yörelerin tanıtılması ve ziyaretçi sayısını artırmak için kullanılmaktadır. İçerik olarak genellikle yörenin turistik açıdan önem taşıyan bir fotoğrafı veya illüstrasyonu ve bunu destekleyen bir tipografi ile slogan kullanılmaktadır.

Reklam afişlerinin sıklıkla kullanıldığı basın-yayın sektörü, kitle iletişim araçlarının gelişmesinin de etkisiyle kurumlar tarafından sıklıkla tercih edilir hale gelmiştir. Reklam mecraları içerisinde yer alan açık hava billboardları, raketler, duvar panoları ve afiş kuleleri gibi sergileme olanakları kurumların tüketicilerini etkilemek için afiş sergiledikleri alanlardır.

Kurumsal reklamcılık ise kurumun marka imajını ve tercih edilme potansiyelini artırmak için faaliyet yürütmektedir. Her kurumun farklı çalışma alanı olmasından dolayı kurumlar kendilerini yansıtan reklam afişleri üretmektedirler ya da ürettirmektedirler. Kurumsal reklamlar kendi içlerinde imaj reklamı, kamu hizmeti reklamı, sosyal sorumluluk reklamı, düzeltici reklam, karşı reklam, savunucu veya mesele reklamı, şemsiye reklam, sıralama reklamları, yatırımcı ve mali ilişkiler reklamı gibi çeşitli dallara ayrılmaktadır. Bunlar içerisinde imaj yaratan reklamlar, tüketicisi üzerinde kolay algılanabilirlik etkisi yaratmak için afişi en çok kullanan daldır denilebilir. İmaj reklamcılığında afişlerin kullanımı diğer iletişim araçlarına göre zihinlerde kalıcı bir yer edinmek veya algıyı güçlendirmek adına kurumlar için önem teşkil etmektedir (Hancı, 2016, s. 337).

1.2.3. Sosyal afişler

Toplumların gelişmesi ve değişen yaşam koşullarına bağlı olarak, insanlara hitap etmek ve toplumları yönlendirmek zorlaşmıştır. Ticari yaşam insanlarda sürekli

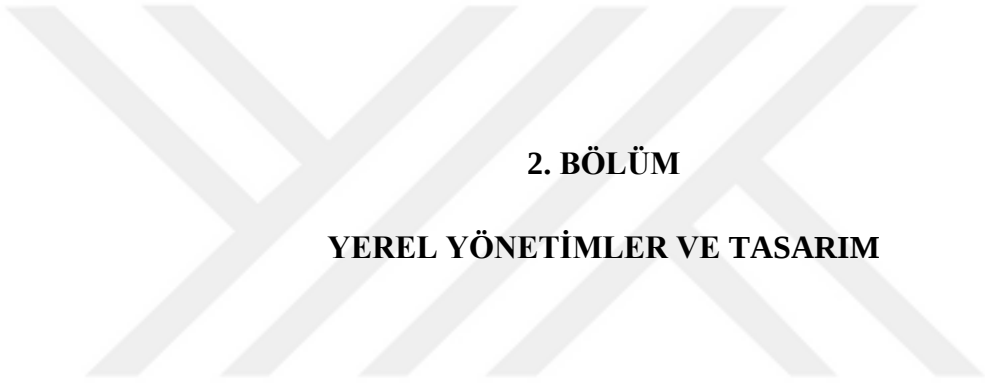
ihtiyaçlar yaratarak tüketim toplumları oluşturmıştır. Gün geçtikçe artan insan nüfusunu bilgilendirmek ve yönlendirmek amacıyla yapılan sosyal içerikli afişler, toplumların eğitilmesi ve uyarılması açısından önemlidir.

Sosyal afişlerin içerisinde eğitim, sağlık, çevre, ulaşım, trafik, sivil savunma vb. konular yer almaktadır. Bu amaç doğrultusunda üretilen afişler, toplumu eğitmeyi ve uyarmayı amaçlamaktadır. Sosyal afişlerin kapsamı bakımından politik konular ve siyasi partilerin tanıtımı için yapılan afişler de bu grup içerisinde yer almaktadır (Becer, 2002, s. 202).

Sosyal afişlerin kullanımında daha iyi toplumların oluşması düşüncesi ile hareket edildiği için herhangi bir ticari kaygı güdülmemektedir. Bu alanda üretilen afişler, bireylerin üzerinde olumlu etkiler bırakmayı amaçladıkları için en çok yardım kuruluşları ve sivil toplum örgütleri tarafından tercih edilmektedir.

Üretilen sosyal afişlerde, toplumsal sorunları en etkili şekilde yansıtmak, toplumsal farkındalıkları alıcıya iletmek için sosyal konular malzeme haline dönüştürülerek kullanılmaktadır. Bu afişler, verilmek istenen mesajı alıcıya ulaştırarak sosyal anlamda bilinçlendirmeyi amaçlamaktadır. Afişte konu olan toplumsal sorun, sosyal mesajlar ile alıcısını harekete geçirmeyi amaçlamaktadır. Bunlardan bazılarını Türkiye Eğitim Vakfı'nın "Eğitime destek ol", Türk Kızılayı'nın "Kan acil değil sürekli ihtiyaçtır" ve Tema'nın "Türkiye çöl olmasın" mesajları örnek gösterilebilir.

Toplumsal sorunlar karşısında duyarlılık sergilemek için şirketler de zaman zaman sosyal afişler üretebilmektedirler. Örnek olarak 1989'da hizmet vermeye başlayan Benetton firmasının tanıtım kampanyalarında kullanılan İtalyan Oliviero Toscani (d.1942)'nin fotoğraflarıyla üretilen sosyal afişler, bu anlamda alıcıyı etki altına aldığı için önemlidir. Toscani, tasarladığı afişler sonrasında tepki çekmesine rağmen gündeme getirdiği toplumsal sorunlar, akıllarda kalıcı bir yer edinmiştir. Benzer şekilde toplumsal sorunlara tepki çekmek için WWF, UNICEF, LILA, AMREF, Emergency, Good 50x70 gibi kuruluşların da sosyal afişler ürettikleri görülmektedir (Benek, 2018, s. 64-65).

2. BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE TASARIM

2. BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLER VE TASARIM

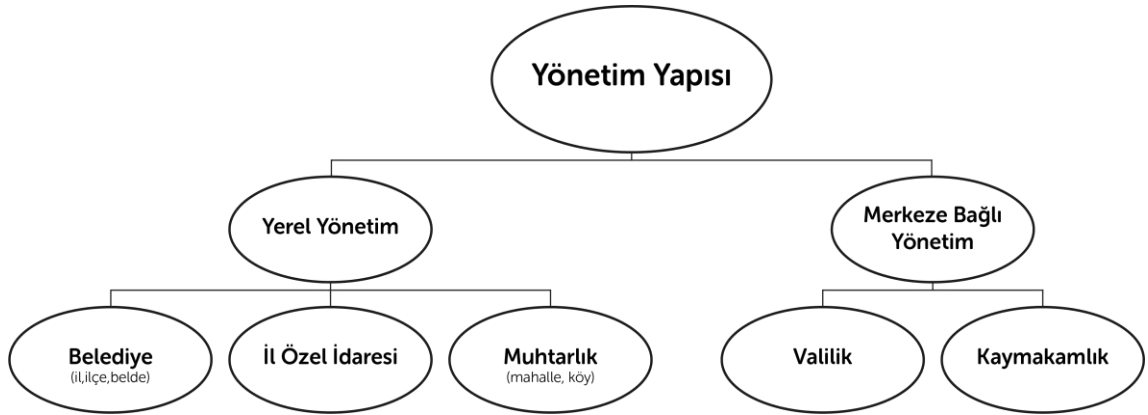
2.1.Yerinden Yönetim ve Yerel Yönetimler: Kavramsal Çerçeve

İnsanoğlu yerleşik hayata geçtikten sonra toplum haline dönüşmek zorunda kalmıştır. Bir arada yaşayarak toplulukları oluşturan insanoğlu, ortak çıkarlarını korumak ve ihtiyaçlarını karşılamak için örgütlenerek komün denilen yerleşim birimlerini oluşturmuştur. İleride devlete dönüşecek bu yapı, toplumsal gelişmeler sonucunda komün tipteki yerel yönetim birimlerine, yönetsel anlamda yerel yönetim birimlerini eklemiştir. Toplu yaşamının sonucunda ortaya çıkan yerel yönetimler, hukuki temellere dayandırılarak geliştirilmiş ve günümüzdeki haline ulaşmıştır (Çelik, 1996, s. 12).

Yerel yönetim kavramı içerisinde kullanılan “yerel” kelimesi, yerleşim yeri sınırları içerisinde yaşayan insan topluluğunun, toprakla olan bağı anlamına gelmektedir (Kalabalık, 2005, s. 37).

Yerinden yönetmek kavramı etimolojik olarak, nesnelerin uzak yerlere yayılması veya özerk olarak herhangi bir yere yerleştirilmesi demektir. Yerinden yönetim, özerk (merkezi) hükümet sisteminden yerelleşmeye doğru (bölgesel yönetim, yerel yönetim) yasalaştırılmış ve işlevsel olarak uzman bir yönetici ile erk aktarılmasıdır. Yerel yönetim Fransızca “décentralisation” kelimesinden türemiştir. Literatüre bakıldığında yerel yönetim, yerinden yönetim, ve adem-i merkeziyetçilik kelimelerinin aynı anlama gelecek şekilde kullanıldığı görülmektedir. Bazen de yerel yönetim, yerinden yönetimin bir türü olarak açıklandığı görülmektedir. Özerk yönetimin yerel yönetimlere ayrılmasındaki amaç, merkezde oluşan yükün dağıtılarak daha kolay bir yönetim ağı oluşturulmasıdır (Duman, 1998, s. 468-469).

Demokratik yaşamın bir parçası olan yerel yönetimlerin Türkiye’de üç türü bulunmaktadır. Bunlar; il özel yönetimi, belediye yönetimi ve köy yönetimidir (Çelik, 1996, s. 4). Tablo 2’de görüleceği üzere yönetim kolları şu şekildedir.

Tablo 2: Yönetim yapısı

(Çeşitli yönetim yapısı şemalarından yararlanılarak oluşturulmuştur)

Anayasada yerel yönetim kuruluşları ayrı bir önem arz etmektedir. Anayasanın ilkeleri göz önünde bulundurulduğunda, yerel yönetimlerin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- a) Yerel yönetimler tüzel kişiliğe¹ sahiptir.
- b) Yerel yönetim kuruluşları yerinden yönetim ilkesine dayanmaktadır ve özerklerdir².
- c) Yerel yönetim kuruluşlarının genel karar organları seçim yapılarak ve oy çokluğuna dayanarak işbaşına gelirler. Yerel yönetim seçimleri 5 yılda bir tekrarlanmaktadır.
- d) Yerel yönetim kuruluşlarının seçilmiş organlarının organlık özelliğini kazanması ya da kaybetmesi konusundaki denetim yargı yerlerince yapılmaktadır.
- e) Yerel yönetim kurumlarının görevleri yasa ile belirlenmektedir.
- f) Genel yönetimin, yerel yönetimler üzerinde, yönetimde bütünlük sağlama ve toplumun yararlarının korunması için vesayet yetkisi³ bulunmaktadır.

¹ Kişi veya mal topluluklarının örgütlenerek ortak bir amacı gerçekleştirmek için bir araya gelmiş farazi kişiler demektir. Tüzel kişilerin iki türü vardır. Bunlar kamu tüzel kişileri ve özel hukuk tüzel kişileridir. Bunlar kabaca kamu gücünün ayrıcalıklarından yararlananlarına kamu tüzel kişileri, tek taraflı işlemler ve özel usuller ile faaliyetlerini sürdürenlerine ise özel hukuk tüzel kişileri denilmektedir (Taşır, 2019, s. 82).

² Bir kurum, grup ya da topluluğun dış müdahaleler olmadan kendi başına faaliyet göstermesine özerklik olarak nitelendirilmektedir (Ulusoy ve Akdemir, 2009, s. 261).

³ İdari bütünlüğün sağlanması için merkezi yönetimin yerel yönetimlere verdiği yetki aktarımının sonucunda yerel yönetimleri denetleye bilme özelliğine vesayet yetkisi denilmektedir (Gündüz, 2016, s. 63).

- g) Yerel yönetime, görevleri ile orantılı gelir kaynakları sağlanmaktadır.
- h) Yerel yönetim kuruluşları, Bakanlar Kurulu'ndan izin alınması durumunda aralarında birlikler kurabilmektedirler.
- i) Büyük yerleşim merkezleri için yasa ile özel yönetim biçimleri getirebilmektedirler (Gözübüyük, 2003, s. 110-111).

Yerinden yönetim anlayışı yetki, sorumluluk ve mali kaynakların birbirinden farklı yönetim birimleri arasında dağıtılması ile sorumluluk verilmesi anlamına gelmektedir. Sosyal, toplumsal, siyasal, teknolojik ve ekonomik koşullarda oluşan değişikliklere göre verilen görevlendirmelerde düzenlemeler yapılmaktadır. Bu durum itibari ile dinamik ve değişken bir yapısı bulunmaktadır.

Yerinden yönetimlerin üç temel ifadesi bulunmaktadır. Bunlar; yetki genişliği (dekonsantrasyon), yetki aktarımı (delegasyon) ve yetki paylaşımı (devolüsyon)'dır (Arıkboğa, 2018, s. 9).

Yetki genişliği, merkeze ait olan yetkinin, merkez dışında yer alan yerel bölgelerde, kendi başına karar alması ve kendilerine verilen yetki sınırı içerisinde bunları kullanmaları olarak tanımlanabilir. Yetki genişliğinde hiyerarşi anlamında merkeze tabi olduğu için bütün gelir-giderler merkeze aittir (Çetin, 2018, s. 102).

Yetki aktarımı, ihtiyaçlar neticesinde merkez tarafından belirlenen hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belirlenen ihtiyaçları karşılamak için kurumlar kurmaktadır. Bu kurumların kendilerine ait tüzel kişileri, personelleri, bütçeleri vs. bulunmaktadır. Verilecek olan hizmetlerin yürütülmesi için merkez tarafından yetkiler bu kurumlara aktarılarak ihtiyaçların karşılanması amaçlanmaktadır (Arıkboğa, 2018, s. 11).

Yetki paylaşımı ise merkezi yönetim ile yerel yönetimlerin sorumluluklarını birbirinden ayırmaktadır. Merkezi yönetimin üzerinde olan sorumluluklar, yetki ve mali kaynaklar yerel yönetimlere devredilmektedir. Yerel yönetimlere yasalar ile devredilen kamu hizmetleri, merkezi yönetimin sorumluluğundan çıkmaktadır (Arıkboğa, 2018, s. 14).

Yerel yönetimler bulundukları beldelerde yürütmekte oldukları faaliyetler ile ülke kalkınmasında da önemli rol üstlenmektedirler. Yerel halka yakın oldukları ve halkın ihtiyaçları ile yakından ilgilendikleri için daha hızlı çözüme varmaktadırlar. Böylece topluma daha etkili hizmet sunan yerel yönetimlerin demokratik kurumlar olarak verimliliği artmaktadır (Kalabalık, 2005, s. 38).

Yerel yönetimler yapıları itibariyle belli başlı gereksinimlere çözüm olmayı ve hedeflenene ulaşmayı amaçlamaktadırlar. Hedeflenen gereksinimler, yönetsel, toplumsal ve siyasal amaçlar taşımaktadır (Keleş ve Yavuz, 1983, s. 32). Bulunulan yörenin sosyal ve kültürel anlamda gelişmesi için yerel yönetimlerin yönetsel ve toplumsal nitelikler taşıyan kararları bu anlamda önemlidir.

Yönetsel olarak baktığımızda, yerel yönetimler tarafından yerel birimler oluşturulmaktadır. Görevlendirme konusunda iş bölümüne bakıldığında, konu ile ilgili kişinin birimin başında olması beklenmektedir. Bu birimler faaliyetleri itibariyle yerel nitelikler taşımaktadır. Mesela belediyelerde bulunan Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı'nın bir festivali koordine etmesi buna örnek gösterilebilir.

Toplumsal olarak baktığımızda ise yerel yönetimlerin var olması ve gelişimi, toplumsal gelişim ile de yakından ilgilidir. Bir ülkenin sanayisinin, turizminin, tarımının vs. gelişmiş olması yerel yönetimlerin de gelişmesini sağlamaktadır (Keleş ve Yavuz, 1983, s. 35). Bu da dolaylı olarak belediyelerin temel görevlerinin yerine getirilmesinin yanı sıra kültürel faaliyetlere de bütçe ayrılmasına olanak sağlamaktadır.

Seçim ile iş başına gelen yerel yönetimler bulundukları belde yönetici sıfatı ile kararlar almaktadırlar. Alınan bu kararlar toplum üzerine sosyal, toplumsal ve kültürel anlamda etki etmektedir. Özellikle kültürel alanda alınan kararlar toplumsal ve sosyal alanları da etkilemektedir. Kültürel alanda yetkinliğe ulaşmış toplumlar, duyarlı bireylerin oluşmasında önemli rol oynamaktadır.

2.1.1. Sponsor Olarak Yönetimler

1930 yılında vaftiz annesi ya da vaftiz babası anlamında kullanılan sponsorluk kelimesi, aynı zamanda başkası için teminat, kefil anlamlarında da kullanılmıştır. 1950’li yılların sonunda ise sponsorluk terimine ek olarak bir kişinin davranışına kefil olma, başka birinin görevlerinin sorumluluğu anlamları getirilmiştir (Okay, 2012, s. 284).

Sponsorluk anlayışında, sponsor ile sponsor olunanın karşılıklı olarak birbirlerinden fayda beklentisi içinde oldukları görülmektedir. Sponsorluk, Taşdemir’in çeşitli tanımların sonucunda ulaştığı ifadeye göre; yapılacak etkinliğe verilen destekle toplumsal yarar sağlamanın yanında sponsor olanın halkla ilişkiler, reklam ve pazarlama amaçlarını gerçekleştirdiği iletişim ortamı (Taşdemir, 2014, s. 98) olarak tanımlamıştır.

Sanayi toplumlarının oluşmasından sonra kurum ve kuruluşlar arasında rekabetleşmeler artmıştır. Büyük kitlelere ismini duyurmakta araç olarak kullanılan sponsorluk, saygınlık edinmek için etkili bir yöntem olmuştur. Sponsorluk, kişisel ya da şirket bazında olabilmektedir. Her ikisinin de var olabilmesi için bir pazarı ve gelişmiş bir kapitalist ekonomisi olması gerekmektedir. Ekonomik döngünün olmadığı yerlerde zengin sponsorlar veya kolektif sponsorlar varlıklarını koruyamamaktadır (Bernart, 2010, s. 133).

Sponsor olan kuruluşlar büyük topluluklara hitap etmek için çeşitli sponsorluk türlerini tercih etmişlerdir. Bunlar; spor sponsorluğu, kültür ve sanat sponsorluğu, sosyal sponsorluk ve macera-seyahat sponsorluğu şeklinde sınıflanmaktadır (Taşdemir, 2014, s. 99).

Hedef kitlesi en geniş olan tür spor sponsorluğudur. Böylece kuruluşlar bu alanı tercih ederek kendisine daha fazla sponsor toplamayı amaçlamaktadırlar. Kültür ve sanat sponsorluğu, kurumda imaj yaratmak için kendisine spor alanından sonra en fazla destek bulan alan olmuştur. Sergi, gösteri sanatları, müzik, radyo ve televizyon programlarına kültür ve sanat alanında kurumların sponsor oldukları görülmektedir. Sosyal sponsorluk, kurum ve kuruluşların gelir beklentisi olmadan yaptıkları sponsorluk türüdür. Macera ve seyahat sponsorluğu ise rekor denemeleri, uzak mesafeli geziler, tek

kişilik dünya turu, bisiklet ile dünya gezisi, dağ tırmanışları gibi faaliyetlerde kurumların ya da kişilerin sponsor olmasıdır.

Çeşitli alanlarda sponsor olan kuruluşların etkinliklerinin duyurulması için kullanılan afişlerde kurumların ya da kişilerin logolarının kullanıldığı görülmektedir. Afişlerde, kullanılan logolar faaliyetin gerçekleştirilmesinde logosu bulunan kurumun ya da kişinin desteğinin olduğunu ifade etmektedir. Faaliyetin duyurulması için reklam giderlerine sponsor olan kuruluşlar afişlerin tasarlanması sürecinde de rol oynayabilmektedirler.

Sponsor kurumlar veya kişiler maddi olarak destek olabilecekleri gibi mevcut olan olanaklarını da ücretsiz olarak sunabilmektedir. Mesela galerinin resim sergisi için sergi salonunu kullanıma açması, belediyelerin festivaller için kamu alanlarını kullanıma sunması, herhangi bir bienalin duyurulmasında televizyon veya gazetelerin advertorial haber yayınlaması, bir tasarım şenliğinin organizasyonunda atölyenin ev sahipliği yapması vb. faaliyetler örnek gösterilebilir.

2.1.1.1.Dünyada sponsor olarak yönetimler

Devlet, yerel otoriteler ve kurumlar, görsel kültürü çeşitli şekillerde etkilemektedir. Bunlar, parkların planlarının tasarlanması, festivallerin tanıtılması ve/veya beldenin görsel tarihini araştıran projeler olabilmektedir (Bernart, 2010, s. 120-121). Yerel otoriteler ve kurumlar, toplumun genel isteklerini yerine getirmek ve sorunlarıyla ilgilenmek olduğu gibi görsel kültür üzerinde de çeşitli zamanlarda mesenlik, sponsorluk ve bağışçılık gibi yollarla katkı sağlamışlardır.

Tarihi, antik çağlara kadar uzanan sponsorluğun ilk örnekleri Manisa sınırları içerisinde yer alan Aigai Antik Kenti'nde göze çarpmaktadır. Manisa'da Aigai Antik Kenti'nde bir ekiple yürütülen kazıda kazı heyeti başkanı Yrd. Doç. Dr. Yusuf Sezgin 2016 yılında Anadolu Ajansına verdiği bir röportajda şunları söylemiştir:

“Heykele ait mermerden 6 metrelik bir de kaide vardı. Kazı heyeti olarak bu eserleri titizlikle inceledik ve bazı bulgulara ulaştık. Kaidede, o dönemin zengin ailelerinden 6 kişinin ismi vardı. Bunlar aynı aileye ait. Yazıda, 'Hayırsever (euregetes) Antiphanes ve Diaphenes halk tarafından onurlandırıldığı şeklinde bir ibareye rastladık. O dönemde kolay kolay hiç

kimsenin bu şekilde heykeli yapılmaz. Mermerdeki ifadeden, heykeli yapılan ailenin antik kentin meclis binası inşasına katkı sağladığını anlıyoruz. Anlaşıldığı kadarıyla aile o dönemde yaşanan maddi sıkıntıyı bir şekilde gidermişler. Antik dönemde bu tür destekler mutlaka onurlandırılır. Bu sponsorluğu yapan ailenin 6 kişilik bir aile olduğunu biliyoruz. Bütün isimleri de elimizde. Kent, sponsor olan bu aileyi onurlandırmış ve her birinin heykelleri meclis binasına dikilmiş. Kazılarda ortaya çıkardığımız meclis binasındaki heykellerden, sponsorluğun tarihinin 2 bin 200 yıl öncesine kadar gittiğini tespit ettik (Sezgin, 2016).”

Sponsorluğun dünyadaki gelişim sürecine bakıldığında Mesenlik kavramı önemli bir yere sahiptir. Mesenlik ismini M.Ö. LXX-VIII yıllarında yaşamış olan, Roma İmparatoru Augustus’un dostu Gaius Clinius Maecenas’dan almıştır. Maecenas, sanatın ve sanatçının destekçisi olmuştur ve mesenlik faaliyetlerine de ilgi duymuştur. Kendinden sonra gelen yöneticiler ve soylular bu anlayışı devam ettirmişlerdir. Mesenlik sayesinde sanatçılar ve bilim adamları daha kolay çalışmalar üretebilme olanağı bulmuşlardır (Okay, 2012, s. 281-282). Bu ve buna benzer örnekler çeşitli coğrafyalarda da görülmektedir.

Aydın devlet adamları, devletin kültürel ve bilimsel açıdan ilerlemesine katkıda bulunan sanatçıları, bilim adamlarını, edebiyatçıları koruyarak onlara destek olmuşlardır. Mesela Bağdat bir dönem ilim ve sanat başkenti olmuşken benzer şekilde bir dönem Horasan da aynı özelliğe sahip olmuştur. Başka bir dönemde Endülüs Emevileri’nin başşehri Kubaba sanat ve bilimin kalbi olarak kabul edilmiştir. Bu şekilde çeşitli zamanlarda ve coğrafyalarda aydın yöneticiler sanatçıları, bilim adamlarını ve edebiyatçıları destekleyerek bu alanların ilerlemesine katkıda bulunmuşlardır. Bir kısım soylular ise ünlerini daha geniş kitlelere duyurmak için sanatçıları ve şairleri desteklemişlerdir. Sanatçılar ve şairler de buna karşılık soyluların resimlerini ve heykellerini yaparak veya şiirlerinde övgülerle isimlerinden bahsederek koruyucularına destek olmuşlardır. Zamanla sanatı ve sanatçıyı korumak için yapılan destekler artarak popüler bir hale gelmiştir (Aktaş, 2008, s. 223).

Rönesans boyunca İtalya’da bulunan Medici ailesi, zengin bir aile olarak sanatın ve sanatçının destekçisi olmuştur. Sanatın yanında bilime de destek veren Mediciler, Deneyler Akademisi anlamında gelen Accademia del Cimento’yu maddi olarak desteklenmiştir (Erbay, 2014, s. 185-186). Rönesans’ın doğmasında önemli bir

payı olan Medici ailesi XIII-XVII. yüzyılda ticaret ve bankacılık yoluyla daha çok zenginleşerek daha geniş bir platformda tanınma olanağı bulmuştur. Sanatın geniş kitlelere yayılmasında verdikleri desteğin önemli bir payı vardır. Medici ailesi, Leonardo Da Vinci, Michelangelo, Donatello, Giotto, Botticelli, Vasari, Giordano gibi isimleri himayesi altına alarak sanatçıların ve mucitlerin ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır. Böylece Toskana'nın başkenti olan Floransa bir sanat şehri haline gelmiştir (Erdoğan, 2015, s. 77). Günümüzde Floransa'nın sokaklarında ve müzelerinde bulunan birçok eser Medici ailesinin mesenliğinden kalmıştır.

Kamusal korumayla görsel kültür ürünleri üreten sanatçılar ve tasarımcılar, şehirlerin görsel zenginliğe ulaşmasında etkili olmuştur. XVI. yüzyılda Venedik, İspanya ve Fransa gibi ülkeler Roma Katolik Kilisesi'nin ekonomik hakimiyetine direnerek yaptıkları ticaretlerle zengin bir hale gelmişlerdir. Daha önce Floransa'da, 1334 yılında şehri güzelleştirmek için Giotto baş mimar olarak atanmıştır. XIV. yüzyıla göre XVI. yüzyılda ise Venedik'te Tintoretto ve Veronese gibi sanatçılar resim yapmaları için himaye edilmişlerdir. Günümüzde İngiltere şehir kasaba ve ilçe konseyleri görsel kültür üretimi için sanatçılara ve tasarımcılara destek olmaktadır. Örnek olarak Midlands'da Nottingham ve Derby gibi şehirler, sanatsal çalışmalar ve kamusal heykellerin yapılması için destek vermektedir. Kasabalarda ise kasaba sanatçısı anlayışı canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Şehirleri canlı tutmak ve çekici hale getirmek için kamusal yatırımlar yapılarak sanatçı ve tasarımcılar desteklenmektedir (Bernart, 2010, s. 121-122).

Bugün anladığımız şekliyle sponsorluk faaliyetleri 1861'de gerçekleşmiştir. Spiers and Pond isimli Avustralya firması İngiltere'ye düzenlenen bir tura sponsor olmuştur. Firma gerçekleştirmiş olduğu bu sponsorluk faaliyetinden verim alarak kazanç elde etmiştir. Aynı tarihlerde bir başka sponsorluk faaliyeti ise İngilizlerin severek oynadığı kriket sporu ile ilgili olup kriket oyuncusu John Wisden ile bir şirket tarafından imzalanmıştır. İlerleyen yıllarda büyük bir marka haline dönüşen Coca Cola'nın ilk sponsorluğu, 1928 yılında olimpiik sponsor olarak gerçekleşmiştir (Aktaş, 2008, s. 24).

Son yüzyılda oluşan ekonomik bunalımlar, bütçe oluşturmada yaşanan zorluklar zamanla devletlerin, kültürel faaliyetlere bütçe ayıramamasına yol açmıştır. Devletlerin kültürel faaliyetleri gerçekleştirmekte zorlanmaları sonucunda oluşan vakıflar zamanla sponsorluk anlamında etkin olmaya başlamıştır. Kültürel faaliyetlere sponsor olan ve bu faaliyetleri vakıflar aracılığıyla yapan zenginler, kültürel gelişime katkıda bulunmuşlardır. Bu isimlerden bazıları, Henry Ford, Nelson Rockefeller, Paul Getty, Paul Mellon, Stavros Niarchos, Walter Chrysler Jr.'dır. ABD'de kurulan en eski vakıf 1867'de George Peabody Eğitim Vakfı'dır (Cengiz, 2001, s. 18). Bu tür vakıflar, devletin yetişemediği toplumsal ihtiyaçlara cevaben kendi kaynaklarını kullanarak kültürel oluşuma katkı sağlamışlardır. Bu vakıflardan Rockefeller Vakfı 1950'lerin sonlarında Türkiye'de de bir sanat yardımı yapmıştır. Bu olay şöyle gerçekleşmiştir:

“Rockefeller Vakfı'nın kültür ve sanat bölümünden bazı temsilcileri Türkiye'ye gelerek Ankara'da Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrasıyla İstanbul'da o sırada henüz devlet senfoni orkestrası olmamış, İstanbul Belediye orkestrasının dinletisini izler. Her iki orkestrayı olumlu bulmakla birlikte çalgılarının çok eskimiş olduğunu, tümünden yenilenmesinin gerektiği sonucuna varır. Amerika'ya dönüşünde her iki orkestradan tüzükleri, gereksinimleri, yönetimi, tarihçeleri üzerine bilgiler ister. Cumhurbaşkanlığı senfoni orkestrası istenilenleri göndermeyi savsaklar, oysa İstanbul'daki orkestra istenilen bilgileri zamanında eksiksiz yollar. Bunlar üzerine inceleme yapılır, ayrıca öğrenilir ki Cumhurbaşkanlığı Senfoni Orkestrası tüm gereksinimleri devletçe karşılanan bir kamu kuruluşudur. Ayrıca, yönetim bakımından da kendi çıkarları doğrultusunda yazışmaları bile yürütemiyor: Bu orkestraya yardımdan vazgeçilir. İstanbul'daki orkestra üzerine çalışmalar bittikten sonra vakıf her çalgının Avrupa ve Amerika'da ayrı ayrı ülkelerde daha iyi yapıldığını düşünerek orkestra yönetmenini çeşitli ülkeleri dolaşarak bunları seçmesi için yolluk ve yetkiyle donatır. Yönetmen bu yolculuğa çıkar, çeşitli ülkeleri dolaşarak bunları beğenir, seçer ve satın alır. Böylece İstanbul Şehir Orkestrası kemanlardan vurma çalgılarına, piyanolara varıncaya dek tümünden yenilenir (And, Şenlik ve Canak, 1981, s. 70-71).”

Kültürel oluşumda etkileri olan bu isimler kendileri veya başkaları adına üretilen kültürel birikimleri tüketerek yeni oluşumlara zemin hazırlarlar. Wu'nun kitabında (2002, s. 28-29) kültürel bir sanat tüketicisi olarak şirket elitleri şu şekilde açıklanmıştır:

“Şirket elitleri, popüler basının dolayısıyla, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, sanatın hamileri, modern zamanların Medici ailesi oldukları imgesi yaratıyorlar. Bu kişiler galerileri gezerler, sanatçı atölyelerini ziyaret ederler,

belli başlı müzayede salonlarında eser satın alırlar ve bütün bunları zaten son derece yoğun olan programlarına rağmen yaparlar. Kamuoyuna, sanki iş dünyasındaki bencil ve kıran kırana savaşı aşmış, özgül bir hayat tarzı sürdürdükleri izlenimini verirler.”

Kamu kuruluşları ile özel şirketlerin yapmış oldukları sanat sponsorluklarının kültüre önemli ölçüde etkileri olmuştur. 1970’li yıllardan önce özel sektörün sponsorluklarıyla kültüre ara sıra yapılmış olan müdahaleler özellikle 1980’li yıllardan sonra sürekli olmaya başlamıştır. Bunun en belirgin örnekleri Amerika ve Britanya’da görülmektedir. 1979 ve 1981 yıllarında iktidara gelen Ronald Reagan ve Margaret Thatcher izledikleri politikalarla devletin yerine piyasayı yerleştirerek kapitalizm mantığını yaygınlaştırmışlardır (Wu, 2002, s. 16-21). Kapitalizmin devlet politikalarında daha da etkinleşmeye başlamasından sonra özel sektörün maddi yardımlarda bulunması yeni bir sponsorluk anlayışını ortaya çıkarmıştır.

Ticari faaliyetlerin dışında sanatsal faaliyetleri de destekleyen özel kuruluşların, toplumda bireyler arasındaki sosyal bağların da canlı kalmasında önemli katkıları olmuştur. Amerika’daki Ulusal Sanat Vakfı’nın Britanya Sanat Konseyi eşdeğeri olduğu gibi, Britanya’da Özel Sektör Sanat Sponsorluğu Derneği de Amerika’da bulunan Özel Sektör Sanat Komisyonu’na eşdeğer olarak kurulmuştur. Amerika’da Thatcher döneminde özelleştirmenin teşvik edilmesi için hükümet, sponsorluk üstlenen iş adamlarının artmasına yönelik Özel Sektör Sanat Sponsorluğu Teşvik Projesi oluşturmuştur (Wu, 2002, s. 129-130). Bu projeye destek için hükümetin yayınladığı bir belgede, sanat sponsorlarına belge verileceği, milletvekilleri ve bakanlarla hatıra fotoğrafları çektirileceği, ulusal medyada önemli toplantılara davet edilecekleri gibi fırsatlar sunulmuştur (Wu, 2002, s. 100).

Böylece özel şirketler ve yöneticileri, iktidarın da etkisiyle sanat sponsorlukları ile kültürel oluşumlarda ve sanat üretimlerinde etkilerini arttırmışlardır. Elit bir kişiliğe sahip imajı veren şirket yöneticileri yoğun bir iş temposuna rağmen birçok gelir elde etme çabası içerisinde olmayan, kültür kurumuna ve yardım kuruluşlarına sponsor olarak ya da bağışta bulunarak destek olan bir figüre dönüşmüşlerdir. Amerikalı sosyolog Paul DiMaggio, kariyer peşinde koşarak en üst kademelere yerleşip yönetici

olan bu şirket elitleri için “kültür kapitalistleri” ifadesini kullanmıştır (Wu, 2002, s. 211-212).

2.1.1.2. Türkiye’de sponsor olarak yönetimler

Çağımızda gün geçtikçe yaygınlaşan sponsorluk faaliyetleri, Türkiye’de de tarih içerisinde gelişen yaşam koşullarına bağlı olarak değişkenlik göstermektedir. Görsel kültürün gelişmesinde önemli faaliyetler sürdüren kamu kuruluşları ve özel kuruluşlar, sürdürmüş oldukları sponsorluk faaliyetleriyle toplumda eksik olduğu düşünülen ihtiyaçları karşılayarak toplumun gelişmesini ve kültürün yayılmasını sağlamışlardır. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi’nde başlayan sponsorluk faaliyetleri, günümüzde çeşitli vakıflar ve özel kuruluşların sürdürdüğü sponsorluk faaliyetlerinin temellerini oluşturmaktadır.

İtalya’daki mesenlik anlayışında olduğu gibi Osmanlı İmparatorluğu’nda da birçok padişah kültür ve sanatın koruyuculuğunu üstlenmiştir (And, Şenlik, & Canak, 1981, s. 37). Daha eski dönemlerde ise karşılıksız yapılan yardımların yanında kültür ve sanat adamları desteklenmiştir. Özellikle Osmanlı döneminde hükümdarlar kültür ve sanatın mesenliğini üstlenmişlerdir. Kültür ve sanat alanıyla ilgilenen ve bu alanda çalışmalar üreten sanatçıları ve bilim adamlarını saraylara alarak onları himaye etmişlerdir. Bu kişiler, has veya hassa olarak adlandırılmıştır. Fakat sarayda hassa niteliğinde çalışıp imparatorluk ölçütünde görev yapanlar da olmuştur. Bunun yanında daha kapsamlı bir anlam taşıyan ve zanaat işlerini de içine alan “ehl-i hiref⁴” mensupları da sarayda görev yapmıştır (Okay, 1998, s. 256).

Osmanlı İmparatorluğu döneminde güzel sanatlarda büyük bir çeşitlilik vardır. Bu çeşitlilik pek çok farklı meslek türü ve bunlara bağlı olarak da yeni isimler ve tanımlar getirmiştir. Bu dönemde sanatla uğraşan kişilere verilen isimler arasında ressam, renkzen, siyah kalem, şebihnüvis, müzehhib, meclisnüvis, musavvir, tarrah, cedvelkeşler, zernişancı, mücellid, duvar nakkaşı vb. sayılabilir. Saray dışından sanatçı, ilim erbabı ve zanaatçı olan kişilere ihtiyaç duyulursa ihtiyaç dahilindeki görevler bu

⁴Osmanlı İmparatorluğu Dönemi’nde Ehl-i Hiref teşkilatı, sarayda eğitilmiş kişilerin oluşturduğu bir topluluktur. Bu topluluk sarada, sanat ve zanaat hizmetleri vermiştir. Sanat ehli olan bu kişiler sanatkar veya zanaatkar olarak isimlendirilmişlerdir (Kalyoncu, 2015, s. 279).

kişilere verilmiştir. Karşılığında ise ulufe denilen maaş ödenmiştir (And, Şenlik ve Canak, 1981, s. 37). Bu şekilde hem saray içerisinde hem de saray dışarısında yetenekli has veya hassa, ehl-i hiref mensupları padişah tarafından himaye edilmiştir.

Osmanlı İmparatorlu döneminde toplumun ihtiyaçlarını karşılamak ve devletin yükünü azaltmak için vakıflar kurulmuştur. Faaliyetleri ile toplumsal ihtiyaçlara katkıda bulunan bu vakıflar, kültür ve sanata da katkıda bulunmuşlardır (Cengiz, 2001, s. 36). Vakıfların kültürel faaliyetlere yardımda bulunduğunu gösteren bir örnek aşağıda verilmiştir.

“... II. Beyazıt Vakfından olan Edirne’deki Beyazıt Darüşşifasında ruh hastalarına haftada üç kez müzik dinletisi sağlanmıştır. Vakıf bunları, hastalara deva, dertlilere şifa, divanelerin ruhuna gıda ve def’i sevda olmak üzere belirli sayıda küçük bir müzik grubu oluşturulmuş, çalgıların ve ses sanatçılarından sayıları da vakfiyede belirlenmiştir (And, Şenlik ve Canak, 1981, s. 23).”

Osmanlı İmparatorluğu’ndan Cumhuriyet Dönemi’ne geçiş aşamasında Türkiye’nin içinde bulunduğu savaş ortamı ülke bütçesinin yetersiz duruma gelmesine ve beraberinde yoksulluğun oluşmasına neden olmuştur. Yoksulluğun baş göstermesinden sonra Cumhuriyet Dönemi’ne kadarki süreçte kültürel ve sanatsal faaliyetlere çok fazla destek olunamamıştır. Cumhuriyetin ilanı ile kurulan devletin bütçesinden küçük oranlarla resim, heykel, sinema tiyatrosu, bale, edebiyat, müzik gibi alanlarda yetenekli sanatçılar desteklenmiştir. Desteklenen sanatçıların yanı sıra Verda Arman, İdil Biret, Suna Kan gibi sanatçılar devlet tarafından eğitim ve öğretim için yurt dışına gönderilmiştir (Okay, 1998, s. 257)

İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra batılı ülkelerde devletin sanatsal ve kültürel alanda faaliyet göstermesiyle birlikte Türkiye’de de kamu yararına çalışmalar yürütmekte olan, özel kuruluşlar ve kişiler tarafından vakıflar kurulmuştur. Vergi muafiyetine sahip bu kuruluşlar toplum yararına çeşitli faaliyetler sürdürmektedirler. Bunlara Türk Eğitim Vakfı, İstanbul Kültür ve Sanat Vakfı, Vehbi Koç Vakfı, Eczacıbaşı Vakfı, Fevziye Mektepleri Vakfı, Nevvar Salih İşgören Vakfı, Suna İnan Kıraç Vakfı, Elginkan Vakfı vs. örnek gösterilebilir. Bu vakıflar çevre, bilimsel araştırma gibi alanlarda faaliyetleri olduğu gibi kültürel ve sanatsal alanlarda da faaliyet göstermişlerdir (Cengiz, 2001, s. 37).

Türkiye’de 1990 yıllarında medyanın önem kazanmasıyla sponsorluk faaliyetlerinde de artış olmuştur. Medyanın gelişmesi ile sponsorluk faaliyetleri halka daha hızlı ulaşmıştır (Cengiz, 2001, s. 37-38).

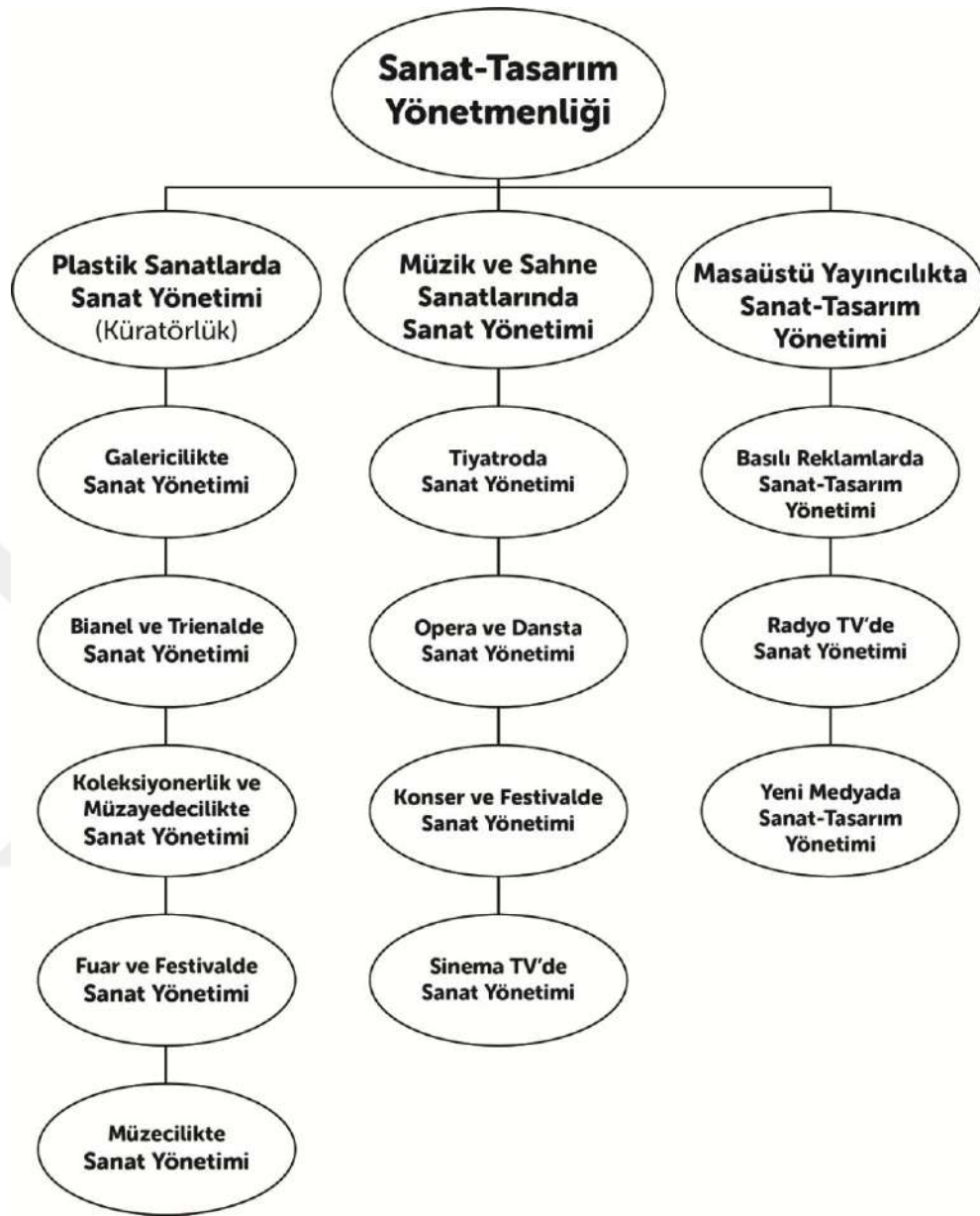
Türkiye’de çeşitli vakıflar ve kuruluşlar ile toplumun sanatsal ve kültürel eksiklikleri karşılanarak kamuoyunda olumlu bir imaj oluşturmak amaçlanmıştır. Vakıflar ve kuruluşlar ise yapmış oldukları sponsorluk faaliyetleriyle halka iyi niyet göstergesi olarak medya veya kitle iletişim araçlarıyla yapmış oldukları sponsorluk faaliyetini göstermişlerdir (Okay, 1998, s. 259).

Günümüzdeki sponsorluk faaliyetlerinde, sponsor olan kurum veya kuruluşların bu katkılarını belirtmek adına, organizasyon için üretilen afişlerin içerisinde genellikle kurum logoları kullanılmaktadır. Böylece sponsor olunan faaliyetin katılımcısı için afişe bakıldığında düzenlenen organizasyonun kimlerin katkılarıyla gerçekleştirildiğini görebilmesi sağlanmaktadır.

2.2.TASARIM YÖNETMENİ OLARAK YEREL YÖNETİMLER

Tasarım yönetimini anlayabilmek için sanat yönetiminin ne olduğu bilinmelidir. Sanat yönetimi ismi itibariyle tüm sanat dallarını içerisine almaktadır ve sanatçı, sanatsever ve sanat kurumlarını aynı paydada birleştirmektedir. İyi bir sanat yöneticisi olmak için kişi sanat tarihi ve işletmecilik konularında donanımlı bir yapıya sahip olmalıdır. Aynı zamanda sanat kurumlarının yönetim politikaları birbirinden farklı olduğu için kurumun vizyon ve misyonunu benimsemelidir (Kahraman, 2019, s. 31-33).

Sanat yönetimi, sergi salonu, müze, kültür merkezi gibi sanat kurumlarının yöneticiliği, sanat yönetmenliği-art direktörlük, küratörlük, sanat eleştirmenliği, menajerlik gibi meslek gruplarını kapsamaktadır (Kahraman, 2019, s. 32). Tasarım alanında sanat yönetmeninin işini tasarım yönetmeni üstlenmektedir. Tasarım yönetimi ise Tablo 3’te yer alan basılı reklamlarda sanat-tasarım yönetimi başlığı altında değerlendirilebilir.

Tablo 3: Sanat- Tasarım Yönetmenliği
(Mehmet Emin Kahraman'ın Sanat-Kültür Yönetimi ve İşletmeciliği isimli kitabından sadeleştirmeler ve küçük eklemeler ile alınmıştır)

Basılı reklam ürünleri yazı ve görsel unsurların kullanılmasıyla oluşturulmaktadır. Tasarım işvereni, yazı ve görsellerin bir araya getirilerek verilmek istenilen mesajın alıcıya etkili bir şekilde ulaşmasını istemesinin yanı sıra tasarımın beğeni toplamasını da istemektedir. Tasarlanan ürün, işverene gönderildiğinde işveren tasarım üzerinde değişiklik isteyebilmektedir. Grafik tasarımcılar bu değişiklikleri

yapabilmek için bilgisayar donanımlarını ve yazılımlarını kullanmaktadırlar. Bunun yanında günümüzde hız meselesi de artık önemli bir yere sahip olmaya başlamıştır.

Grafik tasarımın bilgisayar ortamına taşınması, üretilecek olan afiş, logo, broşür, katalog gibi basılı ürünlerde hızlı bir şekilde sonuca varıldığı için kolaylık sağlamıştır.

Masaüstü yayıncılık teknolojisinin günümüzde sıklıkla kullanılması onu hayatımızın önemli bir yerine yerleştirmiştir. Bu teknolojilerin kullanım alanları ise genellikle, reklam ajansları, basım merkezleri, matbaalar ve grafik tasarım birimleridir. En yaygın kullanım alanı olan reklam ajansları (Kahraman, 2019, s. 132), kamu veya özel işletmelerin tasarım ihtiyaçlarına hizmet vererek varlıklarını sürdürmektedirler.

Grafik tasarım ajanslarında gelen tasarım siparişlerini koordine etmek için sanat yönetmeni (art direktör) bulunmaktadır. Sanat yönetmeni, ajansta bulunan birimlerin başkanlığını yaparak tasarım sürecini yönetmektedir. Bu süreç şöyledir:

- “Sanat yönetmeni tüm servislerle ortak toplantı yaparak reklamın içeriğini ve tasarımını planlar.
- Reklam içinde kullanılacak metin ve sloganlar metin servisi tarafından hazırlanır (Metin servisi edebi ve iletişim sanatları alanlarında veya senaryo yazma konularında eğitim almış uzmanlardan oluşur).
- Reklam içinde kullanılacak görseller sanat servisi tarafından hazırlanır (Sanat servisi fotoğrafçı, grafiker, illüstratör, çizer, ressam, iç mimar, modacı ve tekstil tasarımcılarından oluşur).
- Reklamda kullanılacak görsel ve metinler tasarım servisinde bir araya getirilir ve tasarlanır (Tasarım servisi grafik tasarımcılardan oluşur).
- Hazırlanan reklam, üretim servisi tarafından basılır ve dağıtımına hazır hale getirilir (Üretim servisi matbaacılık eğitimi almış, bilgi ve beceriye sahip kişiler görev almaktadır).
- Hazırlanan reklamlar prodüksiyon servisi tarafından uygun yayın organıyla yayınlanır (Prodüksiyon birimi, televizyon, radyo ve baskı prodüksiyonlarından uzman kişilerden oluşur).
- Reklamın hazırlanış sürecinde tüm servisler arası iletişimi trafik servisi yürütür. Trafik servisi ayrıca reklam tasarımının sürecini belirleyip sanat yönetmenine zamanlama konusunda yardımcı olur. Trafik servisi tasarım birimi içi ve dışı tüm bilgi, materyal alışverişinden sorumludur. Bitmiş işlerin arşivlenmesini de bu servis sürdürür (Kahraman, 2019, s. 143).”

Ajanslara gelen tasarım siparişleri ajansta bulunan sanat yönetmenleri tarafından belirli bir hazırlık sürecinin ardından ekibe yeteneklerine uygun şekilde dağıtılır ve ortaya çıkacak olan tasarım, uzman bir tasarımcı gözüyle incelenerek gerekli

müdahalelerden sonra sonuca ulaştırılır. Sanat yönetmeni tasarımı yapmaz. Kendisine gelen tasarım siparişini planlayarak üretimi kontrol eder. İyi bir sanat yönetmenin, tasarım programlarını iyi bilen, ekip üzerinde liderlik vasfı olan, yaratıcı düşünce yeteneğine sahip bir kişiliği olmalıdır. Sanat yönetmenleri tasarım sürecinde liderlik özellikleri ile uzman kişiler olan grafik tasarımcı, metin yazarı, fotoğraf sanatçısı, senarist, dekoratör ve matbaa sorumlusu gibi kişileri organize etmektedir (Kahraman, 2019, s. 142). Yerel yönetimlerde de grafik tasarım ajanslarında olduğu gibi bir grafik tasarım birimi bulunmaktadır.

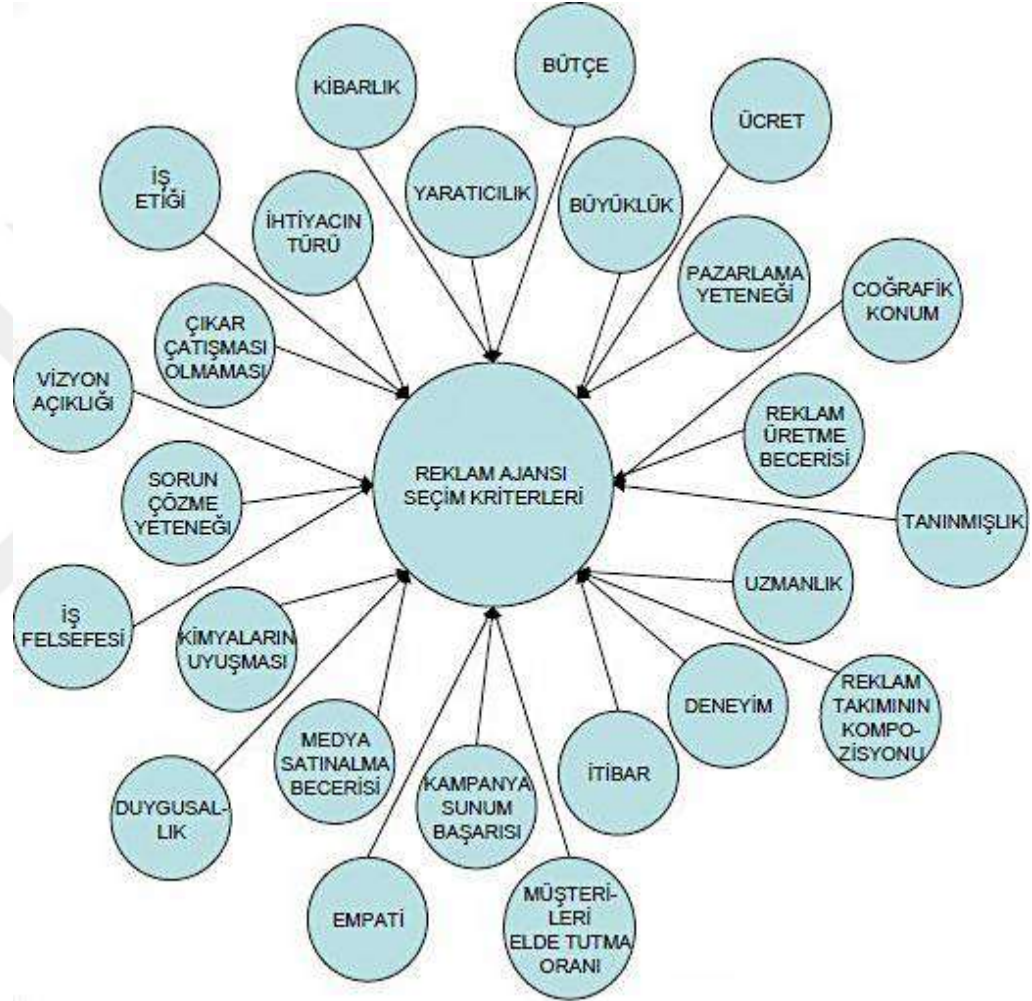
Yerel yönetimlerde bulunan grafik tasarım birimi belediyenin çeşitli daire başkanlıklarından kendisine verilen tasarım görevlerini yerine getirebilmektedir. Örneğin Tablo 5’te yer alan Manisa Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı tarafından grafik tasarım birimine verilen bir afiş tasarımı görevi, afiş tasarlandıktan sonra onay için tekrar Manisa Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı’na gönderilir. Bu başkanlık, grafik tasarım ajanslarında bulunan sanat yönetmeni gibi tasarım üzerinde tasarım yönetmenliği rolünü üstlenmektedir.

Yerel yönetimde tasarım yönetmenliğini üstlenen kişi, ortaya çıkacak olan tasarımın, yönetimin kararlarını ve kültürel yapısını yansıtmayı için karar veren kişidir. Nasıl sanat yönetmenleri, kurumları sanatsal anlamda yönlendiren ve sanatsal etkinliklerde söz sahibi olan kişi ise yerel yönetimlerde de tasarım yönetmeni kurumu tasarım anlayışı çerçevesinde yönlendirmektedir. Bu yapı içerisinde sanat yönetmeni bir kişi veya kişiler olabilmektedir. Tasarımcıya verilen bilgiler dahilinde ortaya çıkan tasarım çoğu zaman grafik tasarımcının inisiyatifine göre şekil almaktadır. Yine de bazen süreç sonunda yerel yönetimde işi veren kişi tasarım yönetmenliği rolünü üstlenerek son tasarım üzerinde kurumun tasarım anlayışı çerçevesinde değişimler isteyebilmektedir.

2.3.TASARIM İSTİHDAMI ANLAMINDA YEREL YÖNETİMLER

Günümüzde tasarıma ve tasarımcıya yönelik artan talep doğrultusunda, istihdam edilen tasarımcı sayısı da gün geçtikçe artmaktadır. Kamu ve özel şirket yöneticileri kendilerini daha iyi tanıtmak için ve kurum çerçevesinde iyi tasarlanmış nesnelerin itibar kazandırmasından dolayı bu konuya önem vermektedirler. İyi bir

tasarım elde edebilmek için ise konuya hakim, yetenekli tasarımcılara tasarım görevleri verilerek tasarımda istihdam sağlanmaktadır. Yöneticiler tercihen tasarım eğitimi almış ve tasarımcılık geçmişi olan kişilere öncelik vermektedirler (Erksan, 2013, s. 1053). Kurumsal olarak düşünüldüğünde ise yerel yönetimler ve özel işletmeler, tasarım ve reklam ihtiyaçlarını ajans mantığıyla işleyen işletmelerle çalışarak gidermektedirler.

Tablo 4: Reklam Ajansı Seçim Kriterleri. Kaynak: (Arslan, 2002, s. 61)

Yerel yönetimler, kurumsal imaj için birlikte çalışacak oldukları ajansların seçimine önem vermektedirler. Eğer bulunulan kentte ajans seçenekleri varsa seçim konusunda Tablo 4'te gösterildiği gibi çeşitli kriterler yerel yönetimlerin kararlarını etkilemektedir. Ajansın kurumun vizyon ve misyonuna uygun tasarımlar üretmesi ve uzun süre birlikte çalışılması amaçlanmaktadır. Bu düşüncenin amacı çeşitli sebeplerden

dolayı oluşabilecek risk faktörünü en aza indirmektir. Bu riskler şöyle sıralanabilir (Kahraman, 2019, s. 140);

- Yerel yönetimlerde politik değişiklik
- Ajansın hizmetlerinin yetersiz olması ve istenilen kalitede verim alınamaması
- Ajansın çalışma prensiplerinde oluşan değişiklikler
- İletişim kopuklukları
- Ücret konusunda anlaşılabilmesi
- Ajansın küçülmeye gitmesi veya taşınması
- Ajansta çalışan tasarımcıların değişmesi
- Ajansın imajının zedelenmesi

Ajanslar aldıkları tasarım siparişlerinin, iyi tasarlanmış bir tasarım ürünü olabilmesi için bünyesinde sanat yönetmeni, grafik tasarımcı, fotoğraf sanatçısı, senarist, metin sorumlusu, matbaa sorumlusu gibi kişiler çalıştırmaktadırlar (Kahraman, 2019, s. 12). Yerel yönetimler ajanslar ile çalışarak dolaylı yoldan bu kişilerin tasarımda istihdam edilmesine katkı sağlamaktadır.

Yerel yönetimlerin alıcıyla daha hızlı bir iletişim kurabilmek için ajanslarla çalışmasının yanında iş yoğunluğuna bağlı olarak kendi bünyelerinde de bir tasarım birimi oluşturdukları görülmektedir. Bu birimde görev alan tasarımcılar, alanlarında uzman kişiler arasından seçilmektedirler ve kurum genelinde ihtiyaç duyulan bütün tasarımlar bu birime yönlendirilmektedir. Böylece yerel yönetimler tasarım ve iletişim sürecini kontrol altında tutarak hızlı ve etkili bir çözüme varmaktadırlar. Eğer kendi bünyelerinde çözemedikleri bir tasarımsal sorun olursa bu durumu da kurum dışı kişi veya kuruluşlardan profesyonel destek almaktadırlar (Arslan, 2002, s. 55).

3. BÖLÜM
MANİSA İLİ İÇERİSİNDE BELEDİYESİNCE ÜRETİLEN ETKİNLİK
AFİŞLERİ

3. BÖLÜM

MANİSA İLİ İÇERİSİNDE BELEDİYESİNCE ÜRETİLEN ETKİNLİK AFİŞLERİ

3.1.MANİSA’NIN TARİHÇESİ

Spil Dağı’nın eteğinde yer alan ve Gediz Nehri’ne kadar uzanan Manisa’nın tarihi çok eskilere dayanmaktadır. Türkiye’nin batısında ve İzmir’e 38,5 km uzaklıkta olan Manisa kenti antik çağlardan günümüze kadar çeşitli medeniyetlere ve tarihi olaylara ev sahipliği yapmıştır.

Manisa’nın tarih öncesi çağları hakkında çok fazla bilgiye ulaşılamasa da Paleolitik Çağ’a (Yontma Taş Devri) ait olduğu belirlenen ve Salihli’nin Sindel Köyü’nde bulunan insanlara ait ayak izi fosillerinin 26.000 yıl öncesine ait olduğu bilinmektedir. Kırkağaç’a bağlı olan Yortan Köyü’nde ise Tunç Devri’ne ait mezarlar bulunmuştur (Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 1, t.y.).

Manisa’nın kuzey ve kuzeydoğusunda M.Ö. III. binyıla ait yerleşim yerleri bulunmaktadır. Bunun yanında M.Ö. IV. binyıla ait olduğu tespit edilen buluntular, Manisa’nın Saruhanlı ilçesinde bulunan Alibeyli, Halitpaşa, Araplı, Hacırahmanlı’da yapılan yüzey araştırmaları sırasında bulunmuştur. M.Ö. V. binyıla ait siyah cilalı buluntular Nuriye Mahallesi’nde bulunmuştur. Erken Tunç Çağı’nı yansıtan bazı buluntulara, Gölarmara sınırları içerisinde olan Ahlatlıtepecik Höyüğü’nde (küp mezarlar) ve Alaşehir’de Gavurtepe Höyüğü’nde ulaşılmıştır (Akar ve Avan, 2007, s. 35).

Antik Çağ’da ilk yerleşim yerlerine baktığımızda Manisa, Batı Anadolu’nun kuzeyi (Mysia), ortası (Lydia) ve güneyi (Caria) bölümlerinden Lydia bölümünde yer almaktadır (Akar ve Avan, 2007, s. 35). Gediz (Hermessos) ve Bakırçay (Kaikos) vadileri etrafında kurulmuş olan Manisa ili ve Akhisar ilçesi ilk yerleşim yerleri olarak bilinmektedir (Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 1, t.y.).

M.Ö. XIV. yüzyılda Truva Savaşı’ndan dönen Magnetler’in şu andaki yerleşim merkezinin bulunduğu yere yerleştiği düşünülmektedir. Zaman içerisinde Manisa Hitit,

Aka, Frigya, Lidya, Helen, Roma ve Bizans medeniyetlerinin hakimiyetinde kent olarak egemenliğini sürdürmüştür. Manisa'nın Antik Çağ'daki isminin Magnesia olduğu bilinmektedir (Erbudak ve Yüksek, 2018, s. 1019).

Magnesia isminin, Yunanistan'nın Thesselia bölgesinde bulunan Pelion dağında yerleşim kuran Magnetler'den geldiği düşünülmektedir. Fakat Magnetlerin Sipylos yakınındaki Magnesia'yı mı yoksa Thesselia bölgesindeki Magnesia'yı mı önce kurduğu tartışılmaktadır. Başka bir görüş ise isminin, Sipylos'taki mıknaşis özelliği taşıyan demir madeninden geldiği düşünülmektedir. Antik Yunanlı tarihçi Strabon (M.Ö.63-M.S.23), burada magnetik taşı bulunduğunu söylemiştir. Magnesia ismi Türklerin bölgedeki hakimiyetiyle zaman içerisinde önce Mağnesiye, sonra Mağnisa, daha sonra da Manisa olmuştur (Akar ve Avan, 2007, s. 37).

Resim 25: Manisa sınırları içerisinde olan bereket tanrıçası (Kybele) kaya rölyefi Kaynak: <http://corumortakoy.blogspot.com/2016/10/kybele-ne-zaman-ve-kimler-tarafından.html> Erişim Tarihi: 14 Nisan 2020

Kent sınırları içerisinde yer alan bereket tanrıçası (Kybele) kaya rölyefi M.Ö. 1450-1200 yıllarında yörede yaşamış olan Hititlerden kalmıştır (bkz. Resim 25). M.Ö. 1200 yıllarında Batı Anadolu'ya hakim olan Lidyalıların başkenti Manisa'ya bağlı Sardes kentidir. Devlet eliyle ilk parayı basan Lidyalılar M.Ö. 546 yılına kadar yörede hüküm sürmüştür. Sonrasında Persler tarafından yıkılmıştır. Bintepele istikametinde tümölüslerin bulunduğu alandaki eserler Perslerden kalmıştır. M.Ö. 334'te Büyük

İskender (M.Ö.356-323) Trakya'dan Anadolu'ya geçmiş, Pers ordularını yenerek yörenin yönetimini ele geçirmiştir. M.Ö. 301 yılına kadar Büyük İskender'in egemenliğinde olan yörede Büyük İskender'in İmparatorluğu'ndan kalan Sardes Örenyeri'nde Artemis Tapınağı bulunmaktadır. Büyük İskender'in ardından yörenin yönetimi Bergama Krallığı'na geçmiştir. M.Ö. 133'te Bergama Kralı III. Attalos'un (M.Ö.170-133) ölümüyle bıraktığı vasiyet üzerine yönetim Roma İmparatorluğu'na geçmiştir. Roma İmparatoru I. Teodisius (M.S.347-395) M.S. 395'te İmparatorluğu iki oğluna paylaşmıştır ve yöre Doğu Roma İmparatorluğu (Bizans İmparatorluğu) yönetimine bırakılmıştır. Romalılar yörede tarımsal ürünlerde çeşitlilik sağlamalarının yanında Hristiyanlığın ve Hristiyan kültürünün yayılmasında etkili olmuşlardır. Magnesia, Hristiyanlığı ilk benimseyen kent olmuştur ve bir süre sonra Hristiyanlığın önemli bir piskoposluk merkezine dönüşmüştür (Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 1, t.y.).

Kentin daha yakın dönemlerine baktığımızda kültürel birikime katkıda bulunan ve kentsel dönüşüm geçirdiği zamanlar göze çarpmaktadır. Bunlar; Saruhanoğulları Beyliği dönemi, Osmanlı İmparatorluğu dönemi ve Türkiye Cumhuriyeti dönemidir. Manisa'nın gelişimi ve zaman içerisindeki değişimi kentin coğrafyasına ve fiziki şartlarına göre şekillenmiştir. Üzerinde barındırdığı uygarlıkların sosyal, kültürel, ekonomik ve siyasi anlayışına bağlı olarak günümüz şekline kavuşmuştur (Erbudak ve Yüksek, 2018, s. 1019).

Cumhuriyetin ilk yıllarında kentin kültürel yapısının yeniden düzenlenmesine neden olan büyük bir yangın olmuştur. Bu yangın milli mücadele döneminde Manisa'nın Yunanların elinden geri alınırken kenti ateşe vermeleri sonucunda yaşanmıştır. Bu dönemde kent tekrar imara açılarak geniş caddeler, parklar ve meydanlar oluşturulmuştur. 1950 yılından sonra karayolları bağlantıları ile sanayi ve ticaretin gelişmesi sağlanmıştır. Sanayi faaliyetlerinin gelişmesiyle sürekli artış olan kentte nüfus 1960 yılında 60.000 iken 2000 yılında 214.345 kişiye ulaşmıştır. Böylece kent enine ve boyuna sürekli büyüme göstermiştir. Sonradan yapılan caddeler ve sokaklar dik ve daha geniş oldukları için eski cadde ve sokaklardan kolaylıkla ayırt edilebilmektedir (Emecen, 2003, s. 582).

3.2. MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ HAKKINDA

Manisa'nın kuruluşu M.Ö. III. binyıla uzanmaktadır ve Antik Çağ'da Batı Anadolu Bölgesi'ni hakimiyeti altına alan devletler tarafından yönetilmiştir. Manisa Türk egemenliği altına girdikten sonra yönetsel açıdan ön plana çıkarılarak geliştirilip güzelleştirilmiştir (Akar ve Avan, 2007, s. 87).

1313 yılında Saruhanoğulları Beyliği hakimiyeti altına giren Manisa, merkez haline dönüştürülmüştür. 90 yıl Saruhanoğulları Beyliği yönetiminde kalarak Türk-İslam geleneği ile yönetilmiştir. Daha sonrasında Osmanlı Devleti'ne katılan Saruhanoğulları Beyliği, Anadolu eyaletine bağlanarak Saruhan ilinin eski sınırlarını geçerli saymış ve Saruhan Sancağı haline gelmiştir. Manisa, Saruhan ilinin kazası olarak yönetilmiştir (Akar ve Avan, 2007, s. 87-88).

Manisa Belediye Teşkilatı 1877 yılında yayınlanan "Vilayet Belediye Kanunu" ile batılı anlamda kurularak faaliyetlerine başlamıştır. Günümüzde belediye teşkilatının faaliyetleri arasında olan sokak ve çarşı temizlikleri o yıllarda mahalle halkı ve çarşı esnafları tarafından yapılmıştır. Hastane, köprü, çeşme, han, imarethane gibi yapılar ve verdikleri hizmetler ise vakıflar aracılığıyla yapılmıştır (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 15).

1908 yılında Manisa Belediyesi kamu ve halk yararına Tekel idaresi, iki tane kira evi yapmıştır ve belediye binasını, kıraathanesini, bahçesini ve eczanesini yenilemiştir. Bunun yanında köprü inşası, selde korunmak için duvar yapımı, dönemin şartlarına göre cadde ve sokaklara lüküs ve fenerler konulması, kanalizasyon altyapısının yapılması, cadde ve sokaklara kaldırım taşlarının döşenmesi vs. faaliyetler Manisa Belediyesi tarafından bu dönemde yapılmıştır (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 15).

Milli Mücadele Dönemi'nde Yunanların şehri terk ederken vermiş oldukları hasar çok fazla olmuştur. Cumhuriyetin ilanından sonra Manisa Belediyesi'nin faaliyetleriyle yakılmış binaların yerine yenileri yapılarak kamu yararına faaliyetler sürdürülmüştür (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 15).

Manisa, büyükşehir belediyesi statüsüne gelmeden önce şu şekilde bir yönetsel bölünüş yapısı bulunmaktadır;

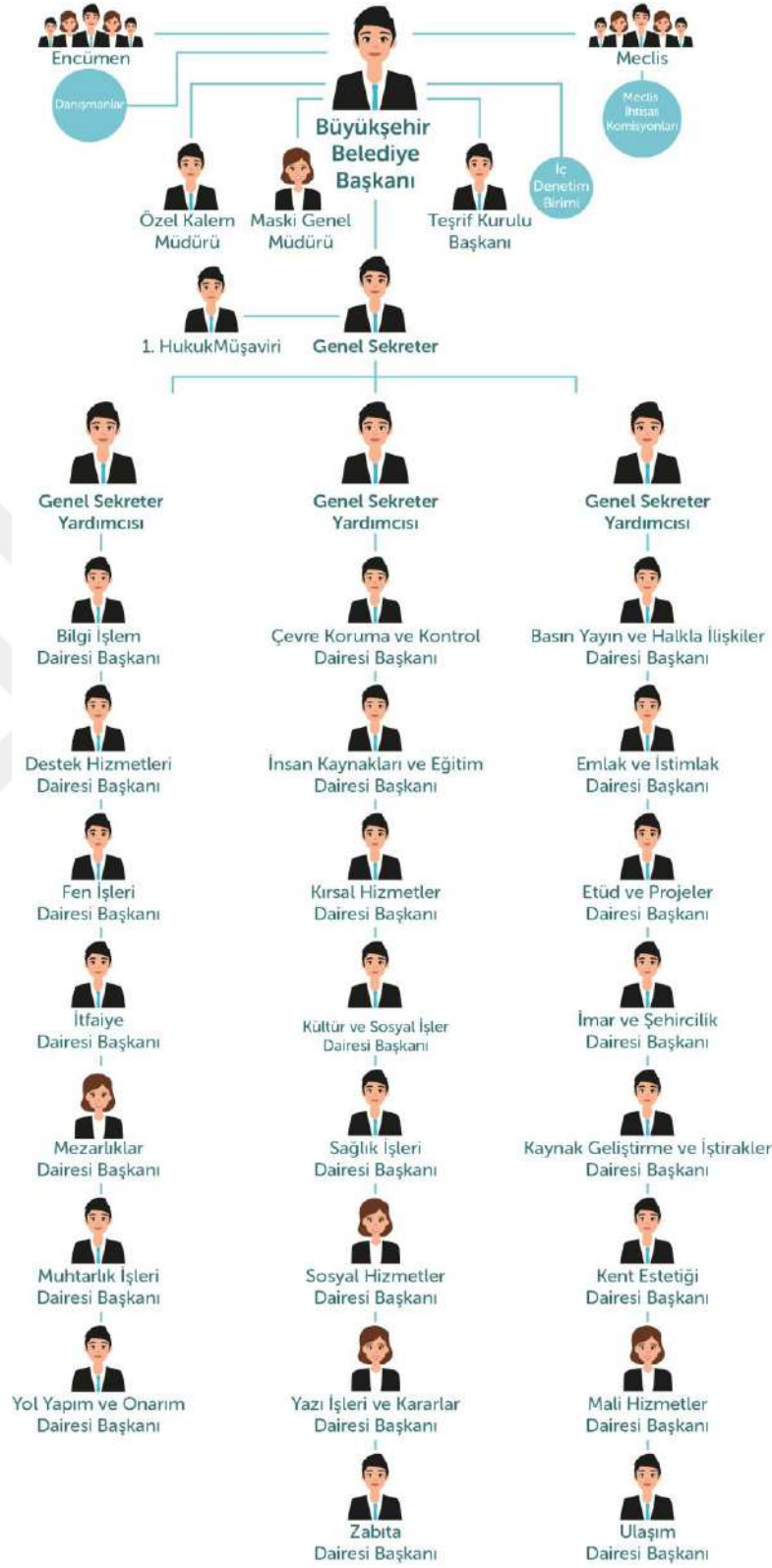
“Manisa ilinde mülki yönetim birimi olarak merkez dahil 16 ilçe, 12 bucak, 70 köy bulunmaktadır. Ahmetli ve Gölarmara bucakları ilçe statüsünü 1987 yılında kazanmış, Köprübaşı ise 1990 yılında ilçe olmuştur. Diğer ilçeler ise Cumhuriyet dönemi öncesinin kazalarıdır. İl de yerel yönetim birimi olarak 1’i il, 15’i ilçe 68’i kasaba (belde) olmak üzere toplam 84 belediye bulunmaktadır. 780 köye bağlı toplam 713 adet köy başlısı (köyaltı yerleşim birimi) vardır. İlde işlevsellikleri kalmamakla birlikte tüzel varlıklarını kaydı olarak sürdüren 12 bucak bulunmaktadır. Bunlar; Merkez İlçe’ye bağlı Karaoğlanlı, Muradiye, Osmanlı, Üçpınar; Akhisar Zeytinliova; Alaşehir Yeşilyurt, Demirci Borlu ve Yarbasan; Kırkağaç Gelenbe, Kula Gökçeören, Salihli Adala ve Saruhanlı Halitpaşa yerleşimleridir (Akar ve Avan, 2007).”

06.12.2012 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 6360 Sayılı 14 ilde Büyükşehir Belediyesi ve 27 ilçe kurulması ile bazı kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun kapsamında, 30 Mart 2014 tarihinde yapılmış olan yerel seçimlerle, Manisa Belediyesi Manisa Büyükşehir Belediyesi’ne dönüştürülmüştür. 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu kapsamında görev ve sorumluluk alanları il mülki sınırı olarak genişleyen Manisa Büyükşehir Belediyesi, 17 ilçe ve 1088 mahalleye hizmet vermektedir (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 15).

3.2.1. Manisa Büyükşehir Belediyesi Teşkilat Yapısı

Manisa Büyükşehir Belediyesi’nin teşkilat yapısı bir sonraki sayfada gösterildiği şekilde şemalaştırılmıştır. Manisa Büyükşehir Belediyesi için yapılan tasarım çalışmaları Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı altındaki grafik tasarım birimi tarafından yürütülmektedir.

“Belediye etkinliklerinin ve hizmetlerinin vatandaşlara yaygın olarak duyurulması ve yazılı ve görsel basında yer alan belediyemizle ilgili haber programı ve dokümanın düzenli bir medya takip sistemiyle elde edilmesini ve arşivlenmesini kısmında belediyemizin kültür ve sosyal işler kültür sanat şube müdürlüğümüz tarafından sağlanmaktadır (Torun, 2020).”

Tablo 5: Manisa Büyükşehir Belediyesi Teşkilat Yapısı

(Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin teşkilat yapısından esinlenerek oluşturulmuştur)

3.2.2. 2000 Yılı ve Sonrası Manisa İlinde Belediye Başkanlığı Görevini Üstlenmiş Yöneticiler

3.2.2.1. Adil AYGÜL (1994-1999 / 1999-2004 Belediye Başkanı)

01 Ocak 1949 tarihinde Manisa’da doğan Adil Aygöl, ilk ve orta öğrenimini Manisa’da tamamlamıştır. Manisa’daki eğitim hayatının ardından yüksek öğrenim için İstanbul’a giderek İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Yüksek Okulu’nu başarıyla bitirmiştir. Bir dönem Mimarlar Odası’nda yöneticilik yapmasının ardından Manisa Genç İş Adamları Derneği’nin kurucu üyeleri arasında yer almıştır. 1986’da Anavatan Partisi’ne üye olan Aygöl, 1994 yılında seçimlere katılarak Manisa’nın Belediye Başkan’ı olmuştur. Yerel seçimlerin beş yılda bir tekrarlanmasından dolayı beş yıllık görev süresinin ardından tekrar aday olup seçilerek 2004 yılına kadar Manisa’nın Belediye Başkanlığı görevini sürdürmüştür. Daha sonraki dönemlerde kendi mesleğiyle ilgili çalışmalar yapan Aygöl 2017 yılında vefat etmiştir. Başkanlık dönemi süresince Manisa’nın kültürel varlıkları içerisinde yer alan cami, medrese, türbe ve külliye gibi eserleri restore ettirerek Manisa’ya kazandırmıştır. Bu çalışmalarından bazıları, Kısık Camii, İki Laleli Camii ve İbrahim Çelebi Camii gibi yapıların restorasyonu, 1825-1830 yıllarında Karaosmanoğulları tarafından yapıldığı düşünülen Yeni Han’ın restorasyonunun ardından halkın kullanımına açılmasıdır. Aygöl Manisa Belediyesi Başkanlığı görevi süresince buna benzer çalışmalar yürütmüştür (Keskin, 2014, s. 189-191).

3.2.2.2. Bülent KAR (2004-2009 Belediye Başkanı)

08 Eylül 1960 tarihinde Manisa’da doğan Bülent Kar, ilk ve orta öğrenimini Manisa’da bitirmiştir. Manisa’daki eğitim hayatının ardından yüksek öğrenim için Ankara’ya giderek Ankara Hukuk Fakültesi’ni başarıyla bitirmiştir. Avukat olan Kar, 2004 yılında Adalet ve Kalkınma Partisi’nden belediye başkanlığına aday olmuş ve seçilmiştir. 2009 yılına kadar Manisa Belediye Başkanlığı görevini yürütmüştür. Başkanlık dönemi süresince kültürel faaliyetlerin ilerlemesinde katkısı olan Bülent Kar’ın Manisa’da, Çok Amaçlı Gençlik Merkezi yapımı, Niobe Doğal Kaya Anıtı 1,2 ve 3. etap rekreasyon çalışmaları, Fuar Merkezi, Şehir Tiyatrosu Salonu, Mesir

Şenlikleri'nin uluslararası araştırılması, Ramazan etkinlikleri, Tarzan Çevre Günleri, Çocuk Kültür ve Sanat Merkezi ve Şehir Tiyatrosu gibi konularda çalışmaları bulunmaktadır (Keskin, 2014, s. 192-194).

3.2.2.3. Cengiz ERGÜN (2009-2014 Belediye Başkanı / 2014-2019 ve 2019 Seçimleri Büyükşehir Belediye Başkanı)

01 Ocak 1960 tarihinde Manisa'da doğan Cengiz Ergün, ilk ve orta öğrenimini Manisa'da bitirmiştir. Manisa'da okuduğu okullar sırasıyla şöyledir: Murat Germen İlkokulu, Necatibey İlkokulu, Gazi İlkokulu, Şehitler Ortaokulu. Lise eğitim ve öğrenimini İzmir Fatih Lisesi'nde tamamlamıştır. Lise eğitiminin ardından yüksek öğrenim için Muğla'ya giderek Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi İşletme Fakültesi'ni 1980 yılında başarıyla bitirmiştir. Daha sonra Manisa'ya dönerek iş hayatına atılmıştır. Müteahhit olarak çeşitli projelerde imzası olan Ergün, bir dönem Manisa Spor Kulübü'nde başkanlık yapmıştır (Keskin, 2014, s. 196).

Manisa Spor Kulübü'ndeki başarılarıyla halkın sevgisini kazanan Ergün, 2009 yılında Milliyetçi Hareket Partisi'nden yerel seçimlerde aday olmuştur. Ergün, 2009-2014 yılları Manisa Belediye Başkanlığı görevinin ardından 2014 yılında tekrar aday olmuştur. 06.12.2012 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren kanun ve kanun hükmünde kararnamelerde değişiklik yapılmasına dair kanun kapsamında, 30 Mart 2014 tarihinde yapılmış olan yerel seçimlerle Ergün, Manisa Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı'na gelmiştir. 2014-2019 yılları Manisa Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı'nın ardından tekrarlanan seçimler ile yeninden seçilerek göreve gelen Ergün, Manisa Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı Ergün bu görevini hala sürdürmektedir.

Cengiz Ergün, Manisa Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı görevi süresince kültürel faaliyetlerin ilerlemesi için çeşitli çalışmalar yapmıştır. Bunlardan bazıları, Laleli Atatürk Gençlik Merkezi, Çanakkale Şehitleri Anıtı ve Müzesi, Fatih Sergi Salonu, çeşitli kültürel ve sanatsal faaliyetlerin yapıldığı birçok ilçede açılan Çocuk Kültür ve Sanat Merkezleri, Kula Kaçıklar Evi'nin restorasyonu gibi çalışmalardır.

3.3. MANİSA’NIN KÜLTÜREL DEĞERLERİ

Tarihi ve coğrafi öneme sahip değerleri barındırdığı kadar kültürel açıdan önemli değerlere de ev sahipliği yapan Manisa, Ege Bölgesi’nin bu anlamda önemli illerinden biridir. Bu değerlerden bazıları yerel anlamda önemli olmasının yanında ulusal boyutta da tanınan bir hale gelmiştir.

Manisa’ya ait olan birtakım kültürel değerler tarihsel süreç içerisinde değişime uğramıştır. Kültürel etkilimin etkili olduğu bu değişimler beraberinde Manisa’nın gelenek ve göreneklerinin şekillenmesinde de etkili olmuştur. Bu gelenek ve göreneklerin bir kısmı hala devam ettirilirken bir kısmı ise modern yaşamın etkisiyle birlikte unutulmaya başlamıştır.

Manisa’nın grafik tasarımcılarca sıkça görsel referans olarak kullanılan kent dokusunu yansıtan ve bir kent simgesi haline dönüşen, tarihi, coğrafi ve kültürel değerleri bulunmaktadır. Tarihi öneme sahip bu değerler kentin kültürel yapısını oluşturmaktadır. Manisa’da Osmanlı İmparatorluğu’ndan günümüze kadar gelen yapılar arasında; Sultan Camii, Çeşnigir Camii, Hatuniye Camii ve Külliyesi, Muradiye Camii, Ulu Camii, İvaz Paşa Camii, Dilşikar Hatun Camii ve Külliyesi, Yeni Han, Mevlevihane, 22 Sultanlar Türbesi, Saruhan Bey Türbesi, Revak Sultan Türbesi ve Yedi Kızlar Türbesi sayılabilir. Bu tarihi yapılar içerisinde Sultan Camii’nde Mesir Macunu Festivali’nde mesir saçım töreninin yapıldığı yer olması sebebiyle Manisa ile özdeşleşen ve en çok bilinen cami konumundadır.

Kentin en eski camilerinden olan Sultan Camii, Osmanlılardan günümüze kadar gelen kültürel miraslarımızdandır. Günümüzde Sultan Camii gibi kültürel yapıların oluşmasında Osmanlı Devleti’nin önemli bir yeri vardır.

Osmanlı İmparatorluğu Dönemi’nde bazı padişahlar tahta oturmadan önce, şehzade iken Manisa’da eğitim almışlardır ve bir süre Manisa’nın yöneticiliğini yapmışlardır. Manisa’da şehzadelik yapanlar arasında Süleyman Çelebi (Yıldırım Beyazıt’ın oğlu), Mehmed (Fatih), Mustafa (Fatih Sultan Mehmed’in oğlu), Mahmud, Alemşah Abdullah ve Korkut (İkinci Beyazıt’ın oğulları), Süleyman (Kanuni), Mehmed, Mustafa ve Selim (Kanuni’nin oğulları), Murad (İkinci Selim’in oğlu),

Mehmed (Üçüncü Murad'ın oğlu) sayılabilir. Bu şehzadelerden padişah olanlar ise Fatih Sultan Mehmed, Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim, III. Murad, III. Mehmed ve Mustafa'dır. Bu sebeple Manisa'ya "Şehzadeler Şehri" denilmektedir. Sultan Camii de bu şehzadelerden Kanuni Sultan Süleyman'ın Manisa'da sancak beyliği yaptığı zamanlarda yapılan kültürel yapılardandır (Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2, t.y.).

Sultan Camii, Mesir Macunu Festivalleri'nde halka Mesir Macunu dağıtılan yapı olduğu için halk arasında "Mesir Camii" olarak da bilinmektedir (bkz. Resim 26). Cami Osmanlı İmparatorluğu Dönemi'nde 1522 yılında Mimar Acem Ali tarafından yapılmıştır. Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi olan Hafsa Sultan tarafından yaptırılan cami, kentin merkezinde olup geniş bir alanı kaplamaktadır. Aynı zamanda camiye bağlı olarak Sıbyan Mektebi, hamam, medrese, darüşşifa, hankah ve imaret bulunmaktadır (Kaya, 1995, s. 271).

Resim 26: Manisa Sultan Camii.

Kaynak: Medet Ferhat BOZCA arşivi.

Metin yazarlığını Ömer Kaptan'ın yaptığı 25 Mart 2019 tarihli Sultan Camii tanıtım videosunda, XVI. yüzyıl klasik Osmanlı mimarisinin kültürel ve sosyal yaşam özelliklerini taşıyan Sultan Camii'nin sade bir üsluba sahip olup yapımında kesme taşlar kullanıldığından bahsedilmektedir. Sağında ve solunda iki, ortasında da bir büyük kubbesi vardır. Son cemaat bölümü iki ana sütun üzerinde ve ön cephede beş, yanlarında iki tane kubbe ile örtülmüştür. Caminin iki tane minaresi vardır. Minberinde mermer yüzeyin oyularak oluşturulduğu kabartmalar bulunmaktadır. Kadınlar mahfilinde ise ahşap oyularak oluşturulmuş süslemeler bulunmaktadır. İç aydınlatma için 20 tane pencere kullanılmıştır. Cami içinin sade bir görünümü vardır. Son cemaat bölümünün kapı girişinin solunda bulunan bölümde iki adet celi sülüs⁵ levha bulunmaktadır. Her iki kubbenin altında ayeti kerimlerin dış pervazlarında bulunan fasıl başlarında rokoko üslubu ile bezenmiş rumi motifler bulunmaktadır. Duvar üzerindeki kalem işleri, Barok ve Rokoko formunda süslenmiştir. İşlemelerdeki kompozisyon ve ahenk düzeninin, rumi motif grupları ile oluşmuş olduğu görülmektedir. Yapının girişe bakan kısmının karşısında eyvan bulunmaktadır. Dikdörtgen planı bulunan avlunun kenarlarında sıralı odalar ve orta kısmında üstü kapalı bir şadırvan bulunmaktadır (Kaptan, 2019).

Manisa'nın tarihi yapılarının yanı sıra grafik tasarımcılarca sıkça tercih edilen antik değerleri de bulunmaktadır. Bunlar; Kybele Kaya Rölyefi ve Niobe Kaya Anıtı'dır. Hititler Dönemi'nden kalmış olan Kybele Kaya Rölyefi'nin yıllar içerisinde görsel bütünlüğünün tahrip olmasından dolayı günümüzde bu rölyefe pek rastlanamamaktadır. Niobe Doğal Kaya Anıtı'nın turistik anlamda yapılan ziyaretlerde daha çok ilgi çekmesinden dolayı bilinirliği daha çoktur.

Halk arasında “Ağlayan Kaya” olarak tanınan Niobe Doğal Kaya Anıtı, Manisa'nın Karaköy semtinde, Çaybaşı olarak adlandırılan derenin doğusunda ve Spil Dağı'nın eteklerinde yer almaktadır (bkz. Resim 27).

⁵ Celi sülüs: Aklam-ı sitte kuralına uygun üçte bir anlamında geniş ağızlı kamış kalemi ile yazılmış yazı türüdür (Berk, 2013, s. 70).

Resim 27: Niobe Doğal Kaya Anıtı (Ağlayan Kaya).

Kaynak: Medet Ferhat BOZCA arşivi.

Niobe Doğal Kaya Anıtı, yandan bakıldığında, oturan ve yüzü biraz öne eğik, dalgalı saçları olan bir kadını andırmaktadır. Yakın zamana kadar kayanın yarıklarında oluşan su damlacıkları, halk tarafından kayanın ağladığı yönünde yorumlanmaktadır.

Kaya, Yunan mitolojisinde öldürülen çocuklarının acısına dayanamayarak Zeus tarafından Tantalos'un kızı olan Niobe'nin taşa dönüştürülmesi efsanesiyle ilişkilendirilmektedir. XIX. yüzyılda bazı bilim adamları Manisa'ya gelerek kaya üzerinde inceleme yapmışlardır. Bu bilim adamlarından bazılarının, Helmut Theodor Bossert ve Charles Texier olduğu bilinmektedir. Bilim adamları, bu doğal kaya oluşumunun insan elinden çıkmadığını ifade etmişlerdir ve mitolojide sözü edilen Niobe olduğunu ileri sürmüşlerdir (Kaya, 1995, s. 284).

Anadolu'ya özgü olan bu efsaneye göre; Niobe, yarı tanrı olan Tantalos'un kızıdır ve şu anda kaya anıtının bulunduğu yöre olan Sipylos Dağı civarlarında doğmuştur. Niobe'nin, Koios ve Pheobe'nin kızı Leto (kent koruyucusu olarak bilindiği için genellikle kent kapılarını simgeleyen bir taş takar) ile çocuklukları bu yörede geçmiştir. Bir zaman sonra Thebai Kralı Amphin ile evlenen Niobe'nin, yedisi erkek ve yedisi kız olmak üzere on dört tane (bazı kaynaklarda altı erkek, altı kız olarak geçmektedir) çocuğu olur. Leto'nun da Zeus'tan olma Apollon (güzel sanatlar ile kehanetin tanrısıdır ve elinde tuttuğu altın bir lir ile betimlenir) ve Artemis (doğum ile vahşi hayvanların tanrıçasıdır ve elinde tuttuğu ok ve yay ile betimlenir) isimli iki çocuğu vardır (Akgül, 2018).

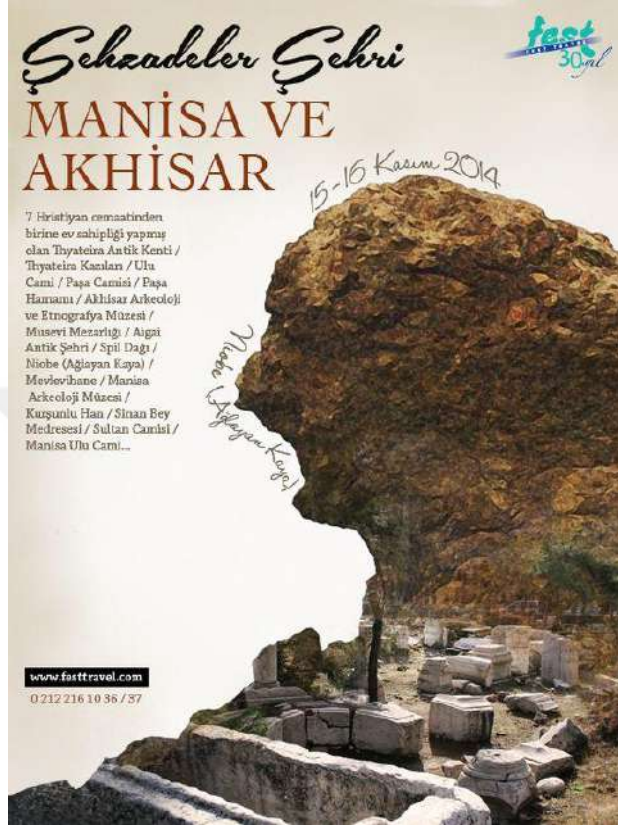
Niobe, Leto'yu daha az çocuğa sahip olduğu için küçümser ve onlara kendi ailelerine tapmalarını söyler. Leto Menderes nehri civarında iken kulağına fısıldanır. Sürekli çocuklarının sayısıyla övünen Niobe, Leto'yu öfkelenendirir. Leto, Apollon ve Artemis'e Niobe'yi cezalandırmalarını söyler. Onlarda, Apollon oğullarını, Artemis de kızlarını olmak üzere Niobe'nin bütün çocuklarını öldürür. Niobe ölen çocuklarının başında günlerce ağlayarak yaslarını tutar. Ölen çocukları onuncu gününde "Göklü tanrılar" gömmüştür. Bu ıstırabı gören Zeus, Niobe'nin acılarına son vermek için onu taşa çevirmiştir (Aksakal, 2000, s. 14).

Niobe'nin bu trajik efsanesi; Abraham Bloemaert'in 1591'de "Apollo and Diana Punishing Niobe by Killing her Children" isimli tablosuna, Richard Wilson'ın 1760'ta yaptığı "The Destruction of Niobe's Children" isimli tablosuna, Pierre-Charles Jombert'in 1772'de yaptığı "The Punishment of the Arrogant Niobe by Diana and Apollo" isimli tablosuna, Jacques-Louis David'in 1772'de yaptığı "Apollo and Diana Attacking the Children of Niobe" isimli tablosuna ve çeşitli görsel kültür ürünlerine konu olmuştur.

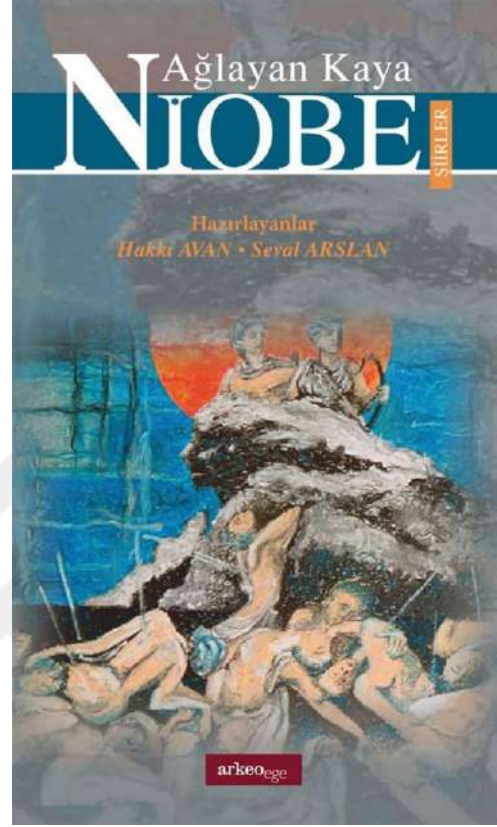
Niobe efsaneden ilk söz eden ise Homeros'tur. Homeros'un İlyada destanında Niobe ile ilgili şu sözler geçmektedir:

“...
Güzel saçlı Niobe'nin de yemek geldi aklına,
oysa on iki çocuğu ölmüştü sarayında,
altı kızı, ergen altı oğlu.
Apollon öfkelenmişti Niobe'ye,
öldürmüştü oğullarım gümüş yayıyla,
kızlarını da okçu Artemis öldürmüştü,
Niobe güzel yanaklı Leto ile bir tutuyordu kendini, diyordu ki;
Leto iki çocuk doğurdu, bense bir düzine.
İki kişi, Apollon'la Artemis, öldürdü hepsini.
Ölüler yatıp kaldılar kanlar içinde, kimsecikler yoktu onları gömecek,
herkesi taşa çevirmişti Kronosoğlu.
Göklü tanrılar gömdü ölüleri onuncu günü,
işte o gün yemek geldi Niobe'nin aklına,
gözyaşı dökmekten yorgun düşmüştü.
Bugün Sipylos kayalarında, ıssız doruklarında,
Akheloos Irmağı kıyısında oynaşan
su perilerinin yatakları var derler ya,
işte oralarda, tanrı buyruğuyla taş olmuştur Niobe,
yüreğine sindirir durur acılarını (Homeros, 2008, s. 533-534).
...”

Niobe Doğal Kaya Anıtı, kültürel afişlerde (bkz. Resim 28), kitaplarda (bkz. Resim 29) ve çeşitli sanat eserlerinde görsel olarak halen kullanılmaktadır.

Resim 28: Niobe Doğal Kaya Anıtı'nın (Ağlayan Kaya) görselde tercih edildiği Manisa gezisi afişi. Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/25564971632296937> 2/ Erişim Tarihi: 25 Mart 2020

Resim 29: Niobe Doğal Kaya Anıtı'nın (Ağlayan Kaya) görselde tercih edildiği kitap kapağı. Kaynak: <https://kidega.com/kitap/aglayan-kaya-niobe-siirler-205190/detay> Erişim Tarihi: 25 Mart 2020

Antik mekanları; Aigai Antik Kenti, Sardies Antik Kenti, gün yüzüne çıkarılmamış olan Sidas Antik Kenti, Bin Tepeler (Salihli), Philadelphia (Alaşehir) ve Thyateira (Akhisar) şeklindedir. Manisa'da birçok kuruma ismi verilmiş olan tarihi kişilikler ise; Hafsa Sultan, Merkez Efendi ve Manisa Tarzanı'dır. Hafsa Sultan ve Merkez Efendi, Manisa'daki mesir macununun ortaya çıkışındaki rolleriyle bilinirken Manisa Tarzanı daha günümüze yakın bir karakterdir.

Adına afiş, kitap, makale, film gibi birçok alanda eserler üretilmiş olan ve Manisalıların Tarzan olarak isimlendirdiği ve ülke genelinde "Manisa Tarzanı"

ismiyle bilinen Ahmeddin Carlak, tahminen 1889-1900 yıllarında Irak'ta Bağdat'ın 125 km kuzeyinde bulunan Samarra kentinde doğmuştur (bkz. Resim 30). Resmi kayıtlarda Ahmeddin Carlak olarak geçmektedir fakat kendisini tanıtırken Ahmet Bedevi ismini kullanmayı tercih etmiştir. Kurtuluş savaşına gönüllü olarak katılmış, Kilis ve Antep cephelerinde savaşmıştır. Başarılarından dolayı Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası ile onurlandırılmıştır (Şehzadeler Şehri Manisa, 1998, s. 27).

Resim 30: Ahmeddin Carlak (Manisa Tarzanı). Kaynak: <https://www.mynet.com/manisa-tarzanini-dunya-taniyacak-180103970045#13964029> Erişim Tarihi: 26 Mart 2020

Manisa Tarzanı, Cumhuriyetin ilanından sonra Manisa'ya yerleşerek itfaiyeci ve bahçıvan yardımcısı olarak belediyede görev yapmıştır. Manisa Tarzanı, lastik ayakkabı ve siyah bir şort giyerek Manisa sokaklarında ve Spil Dağı'ndaki küçük kulübesinde yaşamıştır. Her öğle vakti Topkale'deki topu ateşleyerek öğle vaktini bildirmiştir (Akar ve Avan, 2007, s. 254).

Çevreci kişiliğiyle tanınan Manisa Tarzanı, Milli Mücadele'den önce Yunanların ateşe vererek kül ettikleri şehri tekrar yeşil ile buluşturmak için tüm gayretiyle Spil'i ve Manisa'yı ağaçlandırmayı kendisine görev bilmiştir (Karaköse, 2012-2013, s. 78). Ağaç sevgisini dile getiren Manisa Tarzanı yaşamının son dönemlerinde şöyle söylemiştir:

“Ahmet Bedevi bir çıplak, garip adamdır. Amma ölünce ağaç sevgisi sembolü olacak, hangi idareci ağaç kestirirse rüyalarına girecek, boğazına sarılacağım. Bu memleketin yeşile yeşilliğe, ağaca, çiçeğe ihtiyacı var. Bu sevgiyi yaşatın ne olur (Karaköse, 2012-2013, s. 79).”

Centilmen bir kişiliğe sahip olan Manisa Tarzanı, kente gelen sanatçılara ve genç kızlara çiçek vermiştir. Yoksullara maddi destekte bulunmayı, çocukları sevindirmek için onlara akide şekeri vermeyi ihmal etmemiştir. Konargöçer yaşayan yörükleri Spil Dağı’nda ziyaret etmiş ve onlara boncuk hediye etmiştir (Akar ve Avan, 2007, s. 255).

Kendine has bir yaşamı olan Manisa Tarzanı, Ulusal Bayramlarda göğsüne bağladığı palmiye yaprağının üzerine İstiklal Madalyasını takarak büyük bir mutlulukla törenlere katılmıştır. Bu şekilde Manisa Tarzanı, Manisalıların kalbinde ve hafızalarında yer edinmiştir (Akar ve Avan, 2007, s. 116).

31 Mayıs 1963 yılında vefat eden Manisa Tarzanı, ömrünü yeşillendirmeye adanmış Manisa’da toprağa verilmiştir. Kendisi doğa sevgisi, yardımseverliği ve ağaç sevgisi ile Manisa’nın ilk çevreci kişiliği olmuştur (Şehzadeler Şehri Manisa, 1998, s. 27). Anısını yaşatmak için Manisa’nın birçok yerinde heykelleri bulunmaktadır.

Manisa’nın çeşitli değerlerinin yanı sıra coğrafi konumundan kaynaklı olup kente değer katan ve simgeleri de bulunmaktadır. Manisa’nın coğrafi değerlerinin başında Spil Dağı gelmektedir. Kentin güneyinde bulunan Spil Dağı 1517 metre yüksekliğe sahiptir ve zirvede Spil Milli Parkı bulunmaktadır. Kendi başlarına dolaşan ve koruma altında olan “Yılkı Atları” Manisa ve Spil Dağı ile özdeşleşmiştir. Her yıl bölgeye gelen yerli ve yabancı turistlerin, safari, yamaç paraşütü ve kabileler halinde gelen yürüyüş grupları, Spil Dağı’nın ulusal anlamda tanınmasını sağlamıştır. Spil Dağı gibi Manisa’nın doğal zenginliklerinden olan Kula Peri Bacaları ve Manisa lalesi kentin görsel kültürünü doğallıklarıyla zenginleştirmektedir. Manisa lalesi görsel anlamda estetik görünümünden dolayı yıllar içerisinde kenti simgeleyen bir hale dönüşmüştür.

Resim 31: Manisa Lalesi. Kaynak: http://galeri.netfotograf.com/fotograf.asp?foto_id=559732&syf=2
Erişim Tarihi: 5 Nisan 2020

Manisa lalesi, Manisa'nın endemik bitkileri arasında olup, Manisa ile özdeşleşmiştir (bkz. Resim 31) (Akar ve Avan, 2007, s. 318). Bir takım derviş, tüccar, abdal ve alperenlerin Türkistan coğrafyasından getirdikleri laleler, Manisa'nın köylerinde ve dağlarında kendiliğinden yetişmiştir (Yengin, 2017). Manisa, Bizans'tan alınıp Osmanlı İmparatorluğu'nun himayesine girdikten sonra şehzadelerin yönettiği zamanlarda Sultan yaylasında, saray bahçesinde ve Spil Dağı'nda laleler üretilerek şehre güzel bir görünüm kazandırılmıştır. Yetiştirilen lalelere isimler verilmiştir. Bu lalelerin; en ünlüsü olan anemone türünün yanı sıra nur tanesi, sırr-ı gülzar, işvebaz güzel, nur-i cenan, cevher-i hayat, menba-i hayat ve gülruhsar gibi isimleri de vardır (Aksakal, 2006, s. 45). Zamanla Osmanlı padişahlarının bir simgesi haline gelen Manisa lalesi, aşk ve güzel olan şeyler ile ilişkilendirildiği için her zaman sevilmiştir (Wilkinson, 2009, s. 82).

Manisa lalesinin formunun güzelliği ve kışide çağrıştırdığı güzel anlamlardan dolayı, özellikle Mevlana'dan sonra sanat, edebiyat, musiki, tasavvuf ve mimari alanlarında kullanılmıştır. Avusturya elçisi olan Ogier Ghislain de Busbecq'e (1522-1592) verilen Manisa lalesi, soylular arasında sevilen bir bitki olmuş ve ticaret haline dönüştürülerek Avrupa'da da yaygınlaşmıştır. Özellikle 1630'dan sonra Hollanda, lale ticaretini geliştirerek tüm dünyaya pazarlamıştır. Böylece Manisa lalesi evrensel bir nitelik kazanmıştır (Yengin, 2017).

Manisa lalesinin Osmanlı Devleti ile özdeşleştirilmesi, Osmanlı Devleti'nin bir dönemi olan "Lale Devri (1718-1730)"nin bu ismi almasında etkili olmuştur (Demir, 2015, s. 506-507) .

Cumhuriyetten sonra Manisa lalesinin ismini yaşatmak için çeşitli kurum, yer ve görsel kültür ürünlerinde bu isim kullanılmıştır. Bunlardan bazı kurum ve yer isimleri Manisa Lale Meydanı, Manisa Lale Kule'dir. Görsel kültür olarak ise, afişlerde lale fotoğraflarından ve formundan sıklıkla yararlanılmıştır. Bunun yanında kentte bulunan Manisa Valiliği, Manisa Büyükşehir Belediyesi, Manisa Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatrosu, Celal Bayar Üniversitesi, Şehzadeler Belediyesi, Yunusemre Belediyesi ve Manisa Güzel Sanatlar Lisesi gibi birçok kuruluşun logolarında lale formundan yararlanılmıştır (bkz. Resim 32).

Resim 32: Manisa Lalesi'nin formundan yararlanılarak oluşturulmuş çeşitli kuruluşların kurum logoları.

(Kurumların internet adreslerinden alınarak bir araya getirilmiştir)

Manisa'nın coğrafi konumundan dolayı kentin topraklarında bolca yetişen mahsullerin yerel ya da ulusal anlamda festivaller düzenlenerek tanıtımı yapılmaktadır. Ürünleri ile birlikte bu festivaller, Sarıgöl Sultaniye Üzüm Festivali, Zeytin Şenlikleri olarak da tanınan Akhisar Çağlak Festivali, Kırkağaç Kavun Festivali, Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri, Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali ile Köprübaşı Çilek ve Kültür Sanat Festivali şeklinde sıralanabilir.

Kentin kültürel anlamda simge haline gelmiş değerlerine baktığımızda Manisa'nın kültürel dokusunu oluşturan sınıflamalar yapılabilir. Bunlar, inanç kültürü, gelenek ve göreneklerin getirmiş olduğu kültür, geleneksel el sanatları, geleneksel giyim kültürü, geleneksel halk oyunları, halk müzikleri ve geleneksel yemek kültürü olarak gruplandırılabilir.

Kentin inanç kültürünün oluşumu çeşitli zamanlarda kent topraklarına yerleşen topluluklara göre değişiklik göstermiştir. Belirli dönemlere göre yaşanan inançların, kent topraklarında kültürel izleri bulunmaktadır. Bunların en eskisi ve mitolojik bir karaktere sahip olanı Niobe Doğal Kaya Anıtı'dır. Bunun yanında Hristiyan dünyası için önemli olan ve İncil'de adı geçen yedi yerden üçüne ev sahipliği yapan Manisa'da, St. Jean Kilisesi, Sardes Kilisesi, Thyateira gibi inanç merkezleri günümüzde de varlığını korumaktadır. İslam inancı, bünyesinde kent kültürünü barındıran yapıların oluşmasında etkili olmuştur. Osmanlı Devleti'nin çeşitli dönemlerinde Manisa'da yaptırılan camiler inanç kültürünün en önemli yapılarıdır. Camilerin yanı sıra Yunus Emre ve Tapduk Emre Türbeleri inanç kültürünün örnekleri arasındadır.

Manisa'nın gelenek ve görenekleri, kent sınırları içerisinde yaşayan halkın bulundukları yerlere göre değişiklik göstermektedir. Kentin kırsal kesimlerine gittikçe uzun süredir devam ettirilen gelenek ve göreneklerinin olduğu görülmektedir. Kentin merkez noktalarına yaklaştıkça modern yaşam kültürünün de etkisiyle bazı gelenek ve göreneklerin sadece hafızalarda yaşandığı söylenebilir. Bunlardan bazıları, kız isteme, kına gecesi, düğün, sünnet, doğum, asker uğurlama, kandiller, bayramlar vs.dir. Gelenek göreneklerin yaşatıldığı diğer kültürel varlıklar ve şenlikler ise Kula evleri, Salihli Deve Güreşi Festivali, Akhisar Çağlak Festivali ve ismi Manisa ile özdeşleşmiş olan Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'dir.

Kent mimarisinin kültürel dokusuna en iyi örnek XVIII. ve XIX. yüzyıldan günümüze kadar gelen, Manisa'nın Kula ilçesindeki Kula evleridir. Grafik tasarım çalışmalarında sıkça kullanılan Kula evlerinin, özgün mimariye sahip ve döneminin kentsel yapısı hakkında bilgilere ulaşabilecek kültürel simgeler olduğu görülmektedir. Bunun yanında bahar bayramı olarak da bilinen hıdırellez etkinlikleri,

Manisa'nın Salihli ilçesine bağlı Sart mahallesinde her yıl bahar mevsimiyle çeşitli etkinlikler düzenlenerek yerel halk tarafından "Sart Hıdırellez Şenlikleri" adı altında sürdürülmektedir. Festival olarak yıllardan beri süregelen, ismi Manisa'nın Akhisar ilçesi ile özdeşleşmiş "Akhisar Çağlak'ı" ya da "Çağlak Mesiri" olarak adlandırılan "Akhisar Çağlak Festivali" bulunmaktadır. Akhisar Çağlak Festivali, uluslararası olarak her yıl baharın gelişini kutlamak için çeşitli illerden ve ülkelerden gelen katılımcılar ile kültürler arası etkileşimin oluşmasına olanak sağlamaktadır. Geleneksel olarak XVI. yüzyıldan beri kutlanan bir başka festival ise "Mesir Macunu Festivali"dir. Manisa'nın en eski geleneksel festivallerinden olan Mesir Macunu Festivali, uluslararası olarak düzenlenmekte ve her yıl çeşitli baharatlardan hazırlanan Mesir Macunu, Sultan Camii'nin kubbesinden halka saçılarak gelenek devam ettirilmektedir.

Manisa'nın kültürel değerleri içinde yer alan ve geleneksel olarak devam ettirmeye çalışılan geleneksel el sanatları, yerel örnekler içerisinde sayılabilir. Endüstrinin gelişmediği, halkın el emeğine dayalı üretim yaptığı zamanlarda, geçim sağlamak için el sanatlarının önemli bir yeri olmuştur. Bu el sanatlarından bazıları, dokumacılık, halıcılık, kilimcilik, keçecilik, tabakçılık, çömlekçilik, dericilik, saraçlık, ağaç oymacılığı, güveç kabı yapımı ve at arabacılığı yapımıdır. Manisa ile özdeşleşmiş ve Evliya Çelebi'nin Seyahatname'sinde de bahsettiği bu ürünlerden en çok bilineni "Manisa Alacası"dır. Bunun yanında Manisa boğasası, Manisa kızılı ve Manisa kuşağının ünü, döneminde Anadolu coğrafyası tarafından bilinmekteydi (Kızılkayak, 2010, s. 76). Dokumacılığın çok eskilere dayandığı yörede, XVI. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu'nun donanmasında ihtiyaç duyulan Manisa Bezi (Yelken Bezi), el tezgahlarında dokunmuştur ve yörede beş yüz yıllık geçmişe sahiptir (Demir, 2015, s. 508). El tezgahlarında dokunan ve isimlerinin yöreyle özdeşleştiği kültür ürünü halıcılık ve kilimciliktir. Yöredeki örneklerine bakacak olursak, Gördes düğümü (çift düğüm) olarak bilinen ilme türüyle dokunan Gördes halıları ve seccadeleri ulusal anlamda en çok bilinenidir. Bunun yanında Kula halıları ve seccadeleri, Demirci halıları, doğal boyalarla boyanan iplerden dokunan Yunt Dağı Yöresi halıları, kilimleri ve Selendi kilimleri; motiflerinin ve dokuma biçimlerinin yöreyle özdeşleştiği el sanatlarıdır. Yöreyle özdeşleşen diğer geleneksel el emeği

ürünler ise Gökeyüp güveci, Akhisar keçesi ve Akhisar at arabalarıdır (Akar ve Avan, Manisa 2007, 2007, s. 233).

Manisa’da festivaller ve çeşitli kutlamalarda giyilen geleneksel kıyafetler, görsel anlamda yörenin kültürel varlıkları arasındadır. Yörenin merkezinde ve kırsal kesimlerinde farklılaşan giyim kültürü sosyal, ekonomik koşullar ve çevre koşullarına göre değişkenlik göstermektedir. Bu kıyafetler çağdaş yaşama ayak uydurmak için zamanla değişmiştir. Yörenin geleneksel giyim kültürü, kadınlarda ve erkeklerde el işçiliğiyle üretilmiş yöresel motifleri barındırmaktadır ve geleneksel bir görünüme sahiptir.

Yöresel kıyafetlerin eşlik etmesiyle görsel zenginlik oluşturan geleneksel halk oyunları ve halk müzikleri, festivaller, düğünler vb. özel günler; izleyiciye görsel ve işitsel zenginlik katmaları açısından önemli bir yer tutmaktadır. Ege Zeybek havalarının meşhur olduğu yörede yörük türküleri, gelin ve kına havaları, semahlar ve barana havaları geleneksel halk müzikleridir. Bunun yanında özellikle Akhisar ilçesinin bulunduğu yöreye doğru artan Rumeli göçmelerinin de etkisiyle geleneksel halk müziklerinde çeşitlilik oluşmuştur. Manisa yöresinde bulunan geleneksel müziklerden bazıları şöyledir: Nalbandım, İğdenin Dalı Gevrecik Olur, Hey Buğdayım Buğdayım, Mermere’nin Yolları, İrfan Meclisine Oturmak İçin, Kayalıoğlu Zeybeği, İğdenin İğdesi Yok, İki Turnam Gelir Bağdat Elinden, Ateş Attım Samana, Yunt Dağı Baylan Cemile, Armut Ağacı vs. şeklinde sayılabilir.

Manisa’nın yöresel kültürüne zenginlik katan bir diğer simgesini ise geleneksel yemek kültürü oluşturmaktadır. İsmi yöreyle özdeşleşmiş olan yemekler, Manisa kebabı, Salihli Odun Köftesi ve Akhisar köftesi; meyveler de Kırkağaç kavunu, Adala şeftalisi, Köprübaşı çileği, Uluderbent kirazı’dır. Manisa’da ilk olarak Salihli Odun Köftesi, bulunduğu coğrafi konum ile tescillenmiştir. Yöreye has lezzetleri arasında ise Sultaniye üzümü, keşkek, Akhisar gazozu ve katmeri, Kula maden suyu, şehzade tatlısı, sultan çayı, tarhana, sura ve sinkonta bulunmaktadır. Aynı zamanda Manisa’nın farklı yerlerinde yetişen bitkiler ile yapılan yemekler yerine göre farklılık göstermektedir. Türk kültürüne yerleşmiş olan ve yörede de durumunun farksız olduğu geleneksel yemek ziyafetleri Manisa’da kültürel bir hale

dönüşmüştür. Bu yemek ziyafetleri, düğünlerde, asker uğurlarken, Ramazan ayında iftar vakitleri, mevlid okutulurken halka verilmektedir.

Manisa'nın tarihi, coğrafi ve kültürel değerleri, yerel ve ulusal olarak görsel kültür içerikli çeşitli basılı ürünlere esin verdiği gibi özellikle afiş tasarımlarına da konu olmaya devam etmektedir. Bu kültürel simgelerden bir kısmı Manisa Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen etkinlik afişlerine de taşınmıştır. Aşağıda Manisa'da uluslararası kapsamda kutlanan festivaller başta olmak üzere, ulaşılan tüm festivaller hakkında bilgi verilerek Manisa Büyükşehir Belediyesi ve ilçe belediyeleri tarafından üretilen festival afişlerinin genel incelemesi yapılacaktır.

3.4. MANİSA İLİNDE BELEDİYELERCE ÜRETİLEN ETKİNLİK AFİŞLERİ

3.4.1. Mesir Macunu Festivali

İsminin Manisa ile özdeşleştiği Manisa Mesir Macunu Festivali, yörenin en eski festival niteliği kazanmış kutlamalarındandır. 2006 yılından bu yana da “Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali” şeklinde adlandırılarak resmi düzeyde kabul görmüştür. Geleneksel olarak XVI. yüzyıldan bu yana uluslararası olarak her yılın 22 Mart günü kutlanmaktadır (Akar ve Avan, Manisa 2007, 2007, s. 227). Nevruz kutlamaları kapsamında gerçekleşen Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali, 2012 yılında UNESCO Somut Olmayan Dünya Mirası Listesi'ne girmiştir. Rivayete göre dertlere deva, hastalara şifa olduğu düşünülen Mesir Macunu'nun tarihi XVI. yüzyıla dayanmaktadır.

Mesir Macunu, Yavuz Sultan Selim'in eşi, Kanuni Sultan Süleyman'ın annesi olan Hafsa Sultan'ın hastalanması üzerine Valide Sultan'ın Sultan Külliyesi'ne ait darüşşifanın yöneticisi olan Merkez Efendi'den yardım istenmesi ile ilk defa hazırlanmıştır. Merkez Efendi bahar döneminde yetişen bitkilerin de dahil olduğu 41 çeşit baharatı karıştırarak bir macun hazırlamıştır. Merkez Efendi'nin hazırladığı macunu yiyen Hafsa Sultan iyileşince macun darüşşifada hasta olanlara da verilmeye başlanmıştır. Macundan şifa bulanların sayısının artmasıyla talep eden sayısı da artmıştır. Gün geçtikçe talebin daha fazla olmasıyla başlangıçta sadece

darüşşifada verilen macun halka dağıtılmaya başlanmıştır. Macunun ününü duyanların taleplerinin çoğalması karşısında üretimin yetişememesi ve buna bağlı olarak yapılan şikayetlerden dolayı Manisa’da bulunan Sultan Cami’nin minare ve kubbesinden halka saçılmasına karar verilmiştir. Gün geçtikçe ününün yayılmasıyla önce yakın çevreden daha sonra tüm ülke tarafından talep edilir hale gelmiştir. Günümüzde geleneksel olarak Mesir Şenlikleri kapsamında Manisa Sultan Cami’nin kubbesinden saçılan Mesir Macunu, 1535’ten beri düzenli olarak dağıtılmaya çalışılmıştır (Yavi ve Yazıcıoğlu Yavi, 1995, s. 150).

Dünyada Mesir Macunu gibi şifasıyla ünlü olan Amrit Kalaş Macunu da Hindistan’da üretilerek çeşitli ülkelere pazarlanmaktadır (Aksakal, 2006, s. 64).

Mesir Macunu’na benzer macunların eski çağlarda hastaları tedavi ve hastalara şifa amacıyla kullanıldığı bilinmektedir. Macun ile tedavi yönteminin ilk örneklerine Mezopotamya’da Sümerlilerin bir şehri olan Nippur’un İsin Mabedi’nde rastlanmaktadır. Sümerliler yılın belli bir günü her derde deva olduğuna inandıkları bir macunu altın kutuların içerisine koyarak halka dağıtmışlardır. Bir başka örneğe ise M.Ö. 80’li yıllarda Trabzon Pontus Rum Krallığı’nda rastlanmaktadır. Pontus Rum Kralı Mithridates, dönemin zehirlenme vakalarının artmasından dolayı kendisi için şifacılara zehrin etkisini azaltacak ve iyileştirecek bir macun hazırlatmıştır. Macunun hazırlanışı yıllardan beri unutulmayarak günümüzde de bilinirliğini korumaktadır (Yurdoğlu, 1994, s. 99).

Mithridates’in ilk defa hazırlattığı ve kullandığı bu macun, yıllar içersinde Mithir, daha sonra eski Grekler tarafından Misir ve daha sonra Türklerin veya Merkez Efendi’nin etkisiyle Mesir olarak anılmıştır. Merkez Efendi’nin Hafsa Sultan’ın tedavisinde kullandığı macunun Mithridates’in zehirlenmeler için kullandığı macundan farkı, 56 çeşit baratan yerine 41 çeşit baharattan hazırlanıyor olmasıdır (Yurdoğlu, 1994, s. 100). Bir başka bilgiye göre Mesir kelimesinin anlamı etimolojik olarak, İbni Sina’nın Kanun isimli eserinde “Mesr-o zitos” olarak adı geçen panzehirin “Mesr” kısmının alınarak Merkez Efendi tarafından Mesir Macunu isminin verildiği şeklindedir (Aksakal, 2006, s. 64). Mesir ismiyle günümüze kadar gelen Macunu’nun yörede çeşitli hastalıklara deva geldiği; yiyen kişilerin zinde kalacağı, hastalıklardan korunacağı, çocuk hastalıkları ve ağır hastalara iyi geldiği ve

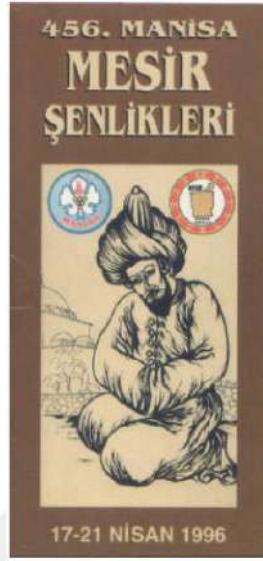
zehirli hayvanların bir yıl sokmayacağı inancı yaygındır (Şehzadeler Şehri Manisa, 1998, s. 11).

Tedavi amacıyla kullanılan Mesir Macunu'nun içerisinde, zencefil, karabiber, karanfil, yenibahar, kalenga, kırımırtar, kebabiye, havilcan, kişniş, anason, Hindistan cevizi, hiyari, sakız, sembi, zaferan, tarçın, çöpçifi, hudulkahr, hardal, iksir, esmari, mursafi, meyan balı, kalem-i barid, razıyane, kimyon, sarıhalil, tiryak, zerdeçal, tarçın çiçeği, zerdeva, çörek otu, darül fulful, limon tuzu, revent, Hindistan çiçeği, kakule, vanilya, sinameki, portakal kabuğu ve topalak kökü isimindeki baharatlar bulunmaktadır (Yurdoğlu, 1994).

Bu baharatların bir araya getirilerek oluşturulduğu Mesir Macunu, Nevruz günü karılmaktadır. Daha sonra belirli miktar alınarak kağıtlara sarılmakta ve çuvallara yerleştirilmektedir. Nisan ayının üçüncü ya da dördüncü haftasına denk gelen pazar günü şenlikler eşliğinde halkın katılımıyla Sultan Cami'nin minaresinden ve kubbesinden dağıtılmaktadır.

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali, Manisa'nın ekonomisine katkı sağlamasının yanında kültürel değerlerinin de gelen kişilere tanıtıldığı önemli bir organizasyondur. Bu sayede Mesir Macunu'nun ünü ve Manisa'nın kültürü yayılmaya devam etmektedir.

Geleneksel kültürün bir ürünü olan ve 1535 yılından 1925 yılına kadar devam eden Mesir Macunu Festivali, saltanat bakiyesi olarak görüldüğü için dönemin Manisa valisi Müştak Lütfi Bey tarafından kaldırılmıştır. 1950'li yıllara kadar yapılmayan festivalin, saltanattan çok kültürel, turistik ve ekonomik gerekçelerle yapıldığı gündeme getirilerek 1950'li yılların başlarında tekrar yapılmaya başlanmıştır (Manisa Kültür Turizmi, 2014, s. 77-78).

Resim 33: 1996 Yılı 456. Manisa Mesir Şenlikleri Afişi

Yapılan araştırmalar doğrultusunda Mesir Macunu Festivali'ne bilinen ilk davetler, 1955 yılında gazeteler aracılığıyla olmuştur. Ulaşılabilen en erken tarihli afiş örneği ise Resim 33'te yer alan "17-21 Nisan 1996" tarihli afiştir. Tezimiz kapsamında olan 2000 yılı sonrası Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'nin yapıldığı yıllara ait afişlerden bir kısmına ulaşamamıştır. Bu afişlerden ulaşılabilenlerinin yıllara göre çözümlemesi ve değerlendirmesi aşağıdaki gibidir.

Resim 34: Uluslararası Manisa Mesir Festivali Tanıtımı ve Duyurusu İçin Üretilmiş Sigara Ambalajları

(Igor Sergeev'in koleksiyonundan alınmıştır)

http://www.ttt.ru/countries_tools/countries/turkey/show.htm

Resim 35: 2006 Yılı 466. Geleneksel Mesir Festivali İçin Üretilmiş Yılbaşı Bileti

Resim 36: 2007 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Tanıtımı İçin Havalandırılmış Zeplin Balonu

Resim 37: 2009 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Fener Alayı Bez Afişi

Resim 38: 2010 Yılı 470. Uluslararası Manisa Mesir Festivali Bez Afişi

Resim 39: 2012 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Bez Afişi

Resim 40: 2013 Yılı 473. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

Resim 41/a: 2014 Yılı 474. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

Resim 41/b: 2014 Yılı 474. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

Resim 42: 2015 Yılı 475. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

Resim 43: 2016 Yılı 476. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

Resim 44: 2017 Yılı 477. Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Nevruz Bayramı ve Mesir Macunu Karma Töreni Afişleri

Resim 45: 2017 Yılı 477. Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

festival programı
24-29 Nisan

478. uluslararası manisa mesir macunu festivali
**eller havaya
eller şifaya**

24 NİSAN 2018 SALI
15.00 478. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Açılışı & 25. Manisa Mesir Sanayi ve Ticaret Fuarı Açılışı
Yeni Manisa Büyükşehir Belediyesi Fuar Merkezi
17.00 Akbarka Sanat "Kalemin Seroketi Müt ve Teship" Sergisi
Yeni Fatih Serpeli Salonu

27 NİSAN 2018 CUMA
12.00 Merkez Efendi-Hatice Sultan ve Mesire Emneği Gençlerin Ruhuna İhsa'ın Mevrit
Yeni Sultan Camii
14.00 Pîlav Buluşması
Yeni Sultan Camii Külliyesi
14.00 Semazen Gösterisi
Yeni Sultan Camii Külliyesi

29 NİSAN 2018 PAZAR
13.00 Geleneksel Mesir Macunu Kortej Yürüyüşü
Güzergâhı: Manisa Valiliği Önü - Sultan Camii
14.00 Hatice Sultan'ın Merkez Efendi'ye Borç Vermesinin Temelli Töreni ve
Geleneksel Mesir Macunu Sapım Töreni
Yeni Sultan Camii

www.mesir.org.tr

MESİR FESTİVALİ

24 - 29 NİSAN 2018

ZİYARET SAATLERİ
HAFTA İÇİ: 11.00 - 23.00
HAFTA SONU: 10.00 - 23.30

MESİR SANAYİ VE TİCARET FUARI

AÇILIŞ TÖRENİ İLE BAŞLIYOR.
AÇILIŞ SAATİ: 15.00
YER: MANİSA B.Ş.B FUAR MERKEZİ

Düzenleyen
SNS
0236 237 27 72
www.snsfuarcilik.com.tr

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB (TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ) DENETİMİNDE DÜZENLENMEKTEDİR.

Resim 46: 2018 Yılı 478. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

Resim 47: 2019 Yılı 479. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'nin 480 yıllık geçmişinin yanı sıra uluslararası olarak tanınırlığından da kaynaklı, zengin bir program içeriği vardır. Bu festival etkinliklerinden bazıları mesir tanıtım programları, fuar sergileri; fotoğraf, resim, pul, eski gazete vb. gibi sergiler; teaparty parade, rainbow skin, saraylı tahta bacak, soğuk heykel, uluslararası halk dansları gibi gösteriler; geleneksel kıyafetler ile mehter takımı gösterileri, festival korteji, fener alayı, yarışmalar, paneller, sunumlar, tiyatrolar, konserler vs. şeklindedir.

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali programında festival boyunca süren fuar organizasyonları ve fotoğraf, resim, pul gibi sergilerin yanı sıra fener alayı, festival korteji ve mesir saçım töreni yer almaktadır.

Fener alayı, akşamüzeri ellerde meşale veya fener ile Manisa caddelerinde, gösteriler eşliğinde yapılan yürüyüşleri kapsamaktadır. Yürüyüş ve gösteriler genellikle Sultan Camii'nden başlamaktadır. Fener alayında yapılan gösteriler; geleneksel kıyafetler ile mehteran gösterisi, canlı heykel gösterisi, uluslararası halk dansları, çeşitli ülkelerden milletlerin geleneksel kıyafetleri ile halk oyunları gösterileri vs. şeklinde sıralanabilir.

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Korteji ise mesir saçım töreninin başlamasından önce Manisa caddelerinde yapılan yürüyüşü kapsamaktadır. Kortejde temsilen Osmanlı Dönemi'nde Manisa'da şehzade olan padişahlar, Hafsa Sultan ve Merkez Efendi en önde yer almaktadır. Yanı sıra protokol, mehter takımı, Türkiye ve çeşitli ülkelerden gelen insanların geleneksel kıyafetleri eşliğindeki halk dansları ekipleri, kılıç kalkan ekibi, tahta bacak gösterisi, canlı heykel gösterileri vs. korteje renk katmaktadırlar. Yürüyüş Manisa'da bulunan Sultan Cami'de son bulmaktadır. Daha sonra Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali için bestelenen "Eller Havaya Eller Şifaya" müziği eşliğinde halka Sultan Cami'nin kubbelerinden mesir macunu saçımı gerçekleştirilmektedir.

Yapılan araştırmalara göre 2000 yılı öncesinde düzenlenen festivallerde afiş görünümlü sigara ambalajlarına rastlanmıştır. Rus koleksiyoner Igor Sergeev'in koleksiyonunda yer alan sigara ambalajlarında Mesir Macunu tanıtımının

yapılmasının yanı sıra duyuru niteliği taşıyan festival tarihleri de yer almaktadır (bkz. Resim 34).

Tezimiz kapsamında 2000 yılı sonrası afiş araştırmaları sürecinde, Manisa Büyükşehir Belediyesi, Şehzadeler Belediyesi, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, ihale yoluyla 2000-2012 yıllarında Manisa Büyükşehir Belediyesi'ne afiş üretmiş olan ajanslar, yerel dergiler, Manisa'yı Mesiri Tanıtma ve Turizm Derneği ve sanal kaynaklardan araştırma yapılmıştır. Araştırmalar sonucunda 2000-2008 yılı arasındaki afişlere düzenli arşivleme yapılamadığı için ulaşılamamıştır. Fakat bu yıllarda yapılmış olan tanıtım ve duyuru niteliği taşıyan 2006 yılına ait yılbaşı biletinin yanı sıra 2007 yılına ait festival tanıtımı amacıyla havalandırılmış, üzerinde "467. uluslararası manisa mesir festivali" yazılı olan zeplin tanıtım balonu fotoğrafına ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2009-2019 yılları arasında düzenlenen Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali afişleri üzerinden yapılmıştır.

2009-2019 yılları arasında yer alan afişler Manisa ilinde her yılın Mart veya Nisan ayının ikinci ya da üçüncü haftaları içerisinde düzenli olarak gerçekleştirilen Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'nin kutlama ve etkinliklerini katılımcılarına duyurmak amacıyla üretilmiştir.

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali afişleri genel olarak incelendiğinde ana sponsorların logolarından anlaşılacağı üzere festival, 2014 yılından önce Manisa Valiliği, Manisa Belediyesi, Manisa'yı Mesiri Tanıtma ve Turizm Derneği ve 2012 yılından sonra UNESCO gibi kuruluşların katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. 2014 yılından sonra Manisa Belediyesi'nin, Manisa Büyükşehir Belediyesi olmasıyla festivalin ana sponsorları artmıştır. 2015 yılında festivalin ana sponsorları arasına önceki yıllara göre Manisa'nın merkez ilçelerinden olan Şehzadeler Belediyesi ve Yunusemre Belediyesi dahil olmuştur. 2016 yılı afişlerinde festivalin Manisa Valiliği, Manisa Belediyesi, Şehzadeler Belediyesi, Yunusemre Belediyesi, Manisa'yı Mesiri Tanıtma ve Turizm Derneği, MAKSAT (Manisa Kültür, Sanat ve Turizm Derneği) ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı ana sponsorluğunda ve Celal Bayar Üniversitesi, Manisa Ticaret ve Sanayi Odası,

Manisa Ticaret Borsası, Manisa Esnaf ve Sanatkarlar Odası Birliği gibi kuruluşların katkılarıyla gerçekleşmiştir. 2016 yılı Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'nin ana sponsorları, festival afişlerinin üzerindeki logolardan anlaşılacağı üzere 2017 ve 2018 yılında değişmemiştir. 2019 yılında ise farklı olarak UNESCO'nun logosu eklenmiştir.

Logolar afişlerde bazen sağ üst kısımda, bazen orta alanlarda, bazen sağ orta kısımda, bazen de üst ortada kullanılmıştır. UNESCO'nun logosunun olduğu 2015 yılı ve öncesinde bu logo diğer logolardan ayrı olarak kullanılmıştır. 2018-2019 yıllarında ise diğer logolar ile birlikte kullanılmıştır.

Manisa'da ve pek çok ilçesinde üzüm yetiştiriciliği önemli anlamda yapıldığı için Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'nin bütün afişlerinde illüstratif bir formda üzüm imgesi kullanılmıştır. Bir örnek üzerinden incelemek gerekirse 2009 yılında üretilmiş olan Uluslararası Manisa Mesir Festivali Fener Alayı Bez Afişinde tanelerine ayrılmış ve kendi içerisinde renk geçişleri olan üzüm illüstrasyonu bulunmaktadır. Sağ altında kullanılan "469. uluslararası manisa mesir festivali" yazısı küçük ve tırnaksız yazı karakteriyle yazılmıştır. Yazının yerleşimi alt alta gelecek şekildedir ve yazının puntosu (hayali dikdörtgen formun içerisine blok şeklinde sıralayabilmek için) kelimelerde kullanılan harf sayısına göre düzenlenmiştir. Renk olarak yazı bloğunda "manisa" kelimesi hariç gri renk kullanılmıştır. "manisa" kelimesini öne çıkarabilmek için üzümün üzerindeki turuncu tonu tercih edilmiştir. 2012 yılında üretilmiş olan Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali afişinde bu formun altında kullanılan beyaz zeminin arkasına Manisa'nın birçok tasarım çalışmasında kullanılan lale illüstrasyonu eklenmiştir. 2013 yılında lale illüstrasyonu iç içe geçmiş renkli baloncuklar haline getirilmiştir. 2014 yılında farklı olarak havan illüstrasyonu eklenip önceki afişlerde üzüm illüstrasyonunun sağ altında kullanılan yazılar, havan illüstrasyonunun üzerine beyaz renkte yazılmıştır. Arka zeminde ise beyaz zeminin arkasına iç içe geçmiş renk demetleri kullanılmıştır. Bir festival logosu haline gelmiş olan bu form daha sonraki afişlerde yer alan üzüm illüstrasyonu içeren formun zemininde farklı dokular ve renk geçişleri sağlanarak aynı şekilde kullanılmıştır.

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali afişlerinde genellikle tırnaksız, sade yazı karakterleri kullanılmıştır. Festival içeriğini tanımlayan başlıklarında ise genellikle tırnaksız, kalın ve büyük harflerden oluşan yazı karakterleri kullanılmıştır. 2017 yılında üretilen pul sergisi afişinde ve 2019 yılında üretilen bazı afişlerde yer alan başlıkların oluşturulmasında sadece baş harfler büyük kullanılmıştır. Ana başlığı destekleyen alt başlıklar ise ana başlığa göre daha küçük kullanıldığı gözlemlenmektedir. Afişlerde yer alan tarih yazıları da büyük harflerden oluşmaktadır. 2013 yılında yapılan afişlerde tarih yazımında sadece baş harfler büyük yazılmıştır.

Afişlerde kullanılan sloganların yazımında yine başlıklardaki kullanım gibi sade ve tırnaksız fakat küçük harfler kullanılmıştır. Sloganın 2009 ve 2010 yıllarında “şimdi festival zamanı” şeklinde olduğu gözlemlenmektedir. 2010 yılı sonrasında ise “eller havaya eller şifaya” sloganı kullanımı tercih edilmiştir.

Afişlerde genel olarak fotoğraf, illüstrasyon ve festival logosu kullanılmıştır. Dikey formda tasarlanan afişlerde fotoğraf ve illüstrasyonlar afişin merkezinde kullanılmıştır. Festival logosu ise bazen büyük şekilde merkeze bazen de küçük olarak sol üste yerleştirilmiştir. Yatay formda tasarlanan afişlerde fotoğraf, illüstrasyon ve festival logosu kullanılmıştır. Bazen de sadece festival logosunun kullanıldığı görülür. Görsel öge olarak sadece festival logoları olan yatay afişlerde festival logoları tasarımcının inisiyatifinde bazen solda bazen de sağda kullanılmıştır. Hem fotoğraf hem de illüstrasyon kullanılan afişlerde ise fotoğraf ve illüstrasyon ortada ve festival logosu afişin solunda kullanılmıştır. Kare formunda tasarlanan afişlerde ise festival logosu merkezdedir. Diğer tasarım öğeleri ise bu bütüncül formu destekleyerek festival hakkında bilgi vermektedir.

Festival afişlerinin zeminlerinde, afişte zengin bir görünüm sağlamak ve hareket özelliği kazandırmak için elleri yukarıya uzanan insan kalabalığı şablonu, üzüm illüstrasyonu ya da renk kuşakları kullanılmıştır. 2009 ve 2010 yılında açık turuncu zemin üzerinde aşağıdan yukarıya doğru genişleyen, bir güneşin huzmesini andıran renk alanları kullanılmıştır. 2009 yılında festival için üretilen afişin sağında kullanılan renk alanları 2010 yılında afişin arka planının tamamına yayılan bir

görünümde kullanıldığı görülmektedir. 2012 yılında zeminde kullanılan renk alanlarının yerini lale formları almıştır. Daha sonra 2013 yılı afişlerinde üzüm illüstrasyonu ve Mesir Macunu illüstrasyonları, 2014 yılı afişlerinde üzüm illüstrasyonu, 2015 yılı afişlerinde üzüm illüstrasyonu ve elips noktalardan oluşan örüntü, 2016 yılı afişlerinde üzüm illüstrasyonu, 2017-2018 yılı afişlerinde üzüm illüstrasyonu ve elips noktalardan oluşan örüntü, 2019 yılı afişlerinde ise farklı büyüklükte 45 derece döndürülmüş kare formları silik olarak kullanılmıştır.

Elleri yukarıya uzanan insan kalabalığı şablonunun yıllara göre yerleşimi değişmiştir. Bu şablon 2010 yılında slogan ile “ULUSLARARASI MANİSA MESİR FESTİVALİ” yazısının arasında belirgin şekilde, 2012 yılında afişin sol alt kısmında yer alan “eller havaya eller şifaya” sloganının altında açık gri olarak, 2013-2014-2015 yılında afişlerin alt kısmında boydan boya olarak ve 2013-2014 yılında açık gri, 2015 yılında açık mor, 2016 yılında açık mavi, 2017 yılında mavi, 2018 yılında açık mavi olarak tasarlanmıştır. 2019 yılı afişlerinde ise bu şablon devam ettirilmiştir.

Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali afişlerinde her yıl yazı bantlarında ve afiş üzerinde hakim olan renklerde farklılık gözlemlenmektedir. 2009-2010 yılı afişlerinde renk kuşaklarının hakim olduğu afişlerde 2012 yılında beyaz, 2013 yılında açık yeşil ve Manisa'nın görsel ürünlerinde de yoğun olarak kullanılan açık mavi, 2014 yılında açık mavi, 2015 yılında açık mor, 2016 yılında açık mavi, 2017 yılında Nevruz Bayramı ve Mesir Karma Töreni afişlerinde yeşilin yanı sıra Mesir Macunu afişlerinde mavi, 2018 yılında açık mavi, 2019 yılında ise beyaz alanın fazla olduğu afişlerde bantlarda yer alan pastel tonda mavi, sarı ve kırmızı renklerin kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Yıllara göre belirli bir konsept oluşturularak hazırlanan Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'nin geneline davet niteliğinde olan afişlerde festival logosu büyük olarak kullanılmakta ve logo, slogan, tarih gibi tasarımda kullanılan malzemeler ile afiş, izleyicisini festival hakkında bilgilendirmektedir. Festivalin etkinlik tanıtımı için üretilen afişlerde ise bir şablon oluşturulduğu gözlemlenmektedir. Hazırlanan şablonun bilgi ve görselleri her etkinlik için değiştirilerek festival afişlerine bütüncül bir görünüm kazandırılmıştır.

3.4.2. Akhisar Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri

Akhisar Çağlak Festivali Manisa'nın kuzeydoğusunda merkeze 48 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Akhisar ilçesinde geleneksel olarak uluslararası düzeyde düzenlenmektedir. “2013 yılı nüfus sayımına göre 161.918 kişilik nüfusu olan” (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Akhisar'da geleneksel olarak düzenlenen festival, yörenin ve Türkiye'nin en köklü festivalleri arasındadır. Festival 2016 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miraslar listesine alınmıştır. 561 yıllık geçmişe sahip olan festivalin ortaya çıkışı XV. yüzyıla dayanmaktadır.

Akhisar Çağlak Festivali'nin ilk ortaya çıkışı Akhisar'ın ilk yerlilerinden olan Şeyh Mecdüddin İsa ile yakından ilgilidir. Şeyh Mecdüddin İsa Bursa'ya giderek medrese eğitiminin ardından şeyhlik icazetini alarak Akhisar'a geri dönmüştür. O dönemlerde Akhisar'ın Saruhan sancağına bağlı olduğu bilinmektedir. Şeyh Mecdüddin İsa, yaşadığı dönem içerisinde insan sevgisi, barışçıl tutumları, ilim erbabı bir eren olması gibi özelliklerinden dolayı Akhisarlılar tarafından sayılmakta ve sevilmektedir. Şeyh Mecdüddin İsa'nın Akhisar'a gelişiyle ilişkilendirilen Çağlak Festivali yöre halkı tarafından geleneksel olarak her yıl kutlanmaktadır (Akar ve Avan, Manisa 2007, 2007, s. 232). Şeyh Mecdüddin İsa, 1447-1530 yılları arasında, Saruhan Bey'in sancağı altında olan Akhisar'da yaşamıştır. Taşgunoğulları olarak tanınan bir aileden olan Şeyh'in tam ismi “Mecduddin İsa-yı Saruhanî” ve “Şeyh İsa Mecdüddin Akhisarî Sultanî” olarak bilinmektedir.

Rivayete göre Şeyh Mecdüddin İsa, eğitiminin ardından Akhisar'a geri dönüş yolunda Akhisar yakınlarında Karkun köyü civarında bulunan büyük bir ağaç altında konaklamıştır. Konakladığı günün gecesinde büyük ağaca üç kere nur inmiştir. İnen nuru gören Karkun Köyü halkı sabahleyin ağacın dibine toplanarak Şeyh Mecdüddin İsa'nın elini öpmüş ve dua istemişlerdir. Bunu duyan Akhisar halkı da Şeyh'i ziyaret ederek kendisinden dua istemiştir. Köylüler ve Akhisar halkı, gelirken yanlarında getirdikleri kurbanlar ve yiyecekler ile şölenler düzenlemişlerdir. Keşkekler pişirilmiş, ziyafetler verilmiştir. Bunu duyan civardaki halk da ziyafetlere katılmıştır. 17 gün süren bu şenlik sonunda Şeyh Mecdüddin İsa, bir sonraki gün bin kişi ile Akhisar'a gelmiştir (Ursavaş, 2018, s. 112).

Akhisar'ın Çağlak mevkiinde yöre halkı tarafından karşılanan Şeyh Mecdüddin İsa için daha sonraki yıllarda düzenli olarak halkın Çağlak Deresi civarında bir araya gelerek eğlenceler düzenlemeleri, ziyafetler vermeleriyle zaman içerisinde bu kutlamalar Çağlak Festivali ismiyle anılmaya başlamıştır. 17 gün süren bu kutlamalar, 9 Mart günü Çağlak Deresi civarındaki mesire alanlarında toplanmasıyla başlamaktadır (Akar ve Avan, Manisa 2007, 2007, s. 232).

Yerel halk arasında saygı değer bir kişiliğe sahip olan Şeyh'in vefatından sonra bu gelenek unutulmamıştır. Daha sonraki yıllarda Şeyh'in Akhisar'a gelişi, geleneksel hale dönüşen Çağlak Festivali kapsamında anılmaktadır. Zamanla doğaüstü özellikler yüklenen Şeyh Mecdüddin İsa'nın mezarı ise yatır haline getirilmiştir (Ursavaş, 2018, s. 114). Gününüzde Şeyh Mecdüddin İsa'nın ismini yaşatmak isteyen Akhisar halkı, cami, okul, mahalle gibi yerlere Şeyh'in ismini vermesinin yanında Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri'nde de hatırlatıcı konuşmalar yapmaktadır.

Şeyh Mecdüddin İsa'dan sonra 9 Mart tarihinde kutlanan Çağlak Festivali, tarihi itibari ile bahar dönemine rast geldiği için hıdrellez, baharın gelişi gibi kutlamalarla benzer kutlanış özellikleri gösteriyor olsa da temelinde şeyhten kalan geleneğin devam ettirilmesi yatmaktadır. Kutlamaların yapılışı ise hem Çağlak kutlamasını hem de bahar bayramını kapsayıcı etkinlikler içermektedir. İlk başlarda 9 Mart tarihinde Çağlak Deresi mevkiinde kutlanan festival daha sonralarda mayıs ayının ikinci ve üçüncü haftalarında Akhisar'ın Gölet mevkiinde kutlanmaya başlanmıştır. Yörede "Akhisar Kardeşlik Bayramı" olarak nitelendirilen festival kutlanma amacının dışına çıkmadan kültürel, bilimsel ve sanatsal etkinlikler ile zenginleştirilmiştir (Akar ve Avan, Manisa 2007, 2007, s. 232).

Günümüzde yörenin en önemli tarımsal faaliyeti olan zeytinciliği festival kapsamında tanıtmak için "Çağlak Festivali" ismine "Zeytin Şenlikleri" ismini de ekleyerek "Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri" şekliyle anılmaya başlanmıştır. Böylece Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri aracılığı ile Akhisar zeytinini ve Akhisar zeytininden üretilen ürünler uluslararası alanda tanıtılmaktadır. 2012 yılından sonra "Zeytin Şenlikleri" ismi, festival içerisinde zeytin içerikli etkinlikler düzenlendiği için festival başlığından çıkarılmıştır.

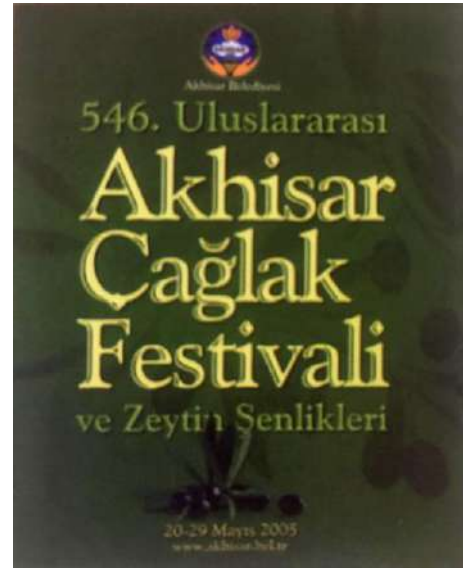
Resim 48: 1980 Yılı 521. Akhisar Çağlak Festivali'ni Tanımlamak Amaçlı Kullanılan Reklam Panosu

Uluslararası olarak düzenlenen Akhisar Çağlak Festivali, kente gelen yerli ve yabancı katılımcıların kültürel etkileşim içerisinde oldukları bir platform görevi görmektedir. Festival ile toplumlar arası kültür alış verişinin yanı sıra sosyal ve ekonomik anlamda da yöreye yararları bulunmaktadır. Köklü bir geleneğe sahip olan bu festivalin duyurulmasında gazete, internet gibi araçların yanı sıra afişlerin de önemli bir yeri vardır. Yapılan araştırmalar sonucunda 1980'li yıllardan öncesine ait afiş bulunamamasıyla birlikte Resim 48'deki festivali tanımlayan yazıların yerini zamanla afişlerin aldığı görülmektedir. Bu afişlerden ulaşılabilenlerinin yıllara göre çözümlemesi aşağıda verilmiştir.

Resim 49: 1980 Yılı Akhisar Çağlak Festivali'nin Tanıtımı İçin Üretilmiş Sigara Ambalajı

(Igor Sergeev'in koleksiyonundan alınmıştır)
http://www.ttt.ru/countries_tools/countries/turkey/show.htm

Resim 50: 2005 Yılı 546. Uluslararası Akhisar Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişi

Resim 51: 2008 Yılı 549. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri

Resim 52: 2009 Yılı 550. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

4. Zeytinyağı Yemek Yarışması

Kategoriler

1. Zeytinyağı yemek SİCAK / SOĞUK
2. Hamur işi BÖREK, ÇÖREK, CÜRABİYE
3. Tatlılar

Her kategoride 1. 2. ve 3. Jere ALTIN AYRI ÖZEL ÖDÜLÜ

Birincilere Tam Altın İkincilere Yarım Altın Üçüncülere Çeyrek Altın

TÜM KATILIMCILARA ÖZEL HEDİYELER

BAŞVURU TARİHİ: 2 Mayıs / 20 Mayıs Tarihleri arası
Akhisar Belediyesi Halka İlişkiler Birimi

28 Mayıs Gölet Kafe Saat: 15.00

caglakfestivali.com

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

Trap Yarışları
21/22 Mayıs
Yanışma Programı
Saat: 17.00

Atış Kuralları

Ödüller

Superler

1. kupa - 100 adet trap fişip
2. kupa - 150 adet trap fişip
3. kupa - 200 adet trap fişip
4. madalya - 1 adet gümüş
5. madalya - 1 adet gümüş
6. madalya - 1 adet gümüş

Amatörler

1. kupa - 100 adet trap fişip
2. kupa - 150 adet trap fişip
3. kupa - 200 adet trap fişip
4. madalya - 1 adet gümüş
5. madalya - 1 adet gümüş
6. madalya - 1 adet gümüş

Profesyoneller

1. kupa - 500 adet trap fişip
2. kupa - 250 adet trap fişip
3. kupa - 100 adet trap fişip
4. madalya - 1 adet gümüş
5. madalya - 1 adet gümüş
6. madalya - 1 adet gümüş

Gençler

1. kupa - 100 adet trap fişip
2. kupa - 150 adet trap fişip
3. kupa - 200 adet trap fişip
4. madalya - 1 adet gümüş
5. madalya - 1 adet gümüş
6. madalya - 1 adet gümüş

Başkan Mehmet Sıvı 0532 365 16 61
Trap Sorumlusu İsmail Şenol 0532 365 16 61
Çağlak Mavkii - Kent Ormanı

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

SATRANÇ TURNUVASI

DÜYÜKLER 1955 ve öncesi doğumlu
YILDIZLAR 1994-97-98 doğumlu
KÜÇÜKLER 1999-2002-03 doğumlu
MİNİKLER 2003 ve daha sonra doğumlu

21-22 Mayıs 2011
Saat: 17.00

ÖDÜLLER:

Kategori	1. Ödül	2. Ödül	3. Ödül	4. Ödül
Büyükler	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh
Yıldızlar	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh
Küçükler	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh
MİNİKLER	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh	Altın Kupa, Madalya, Şerh

GÖLET DAŞVURULAR

tamerkocagull@gmail.com 0 532 634 35 00 0 506 457 01 57

21-22 Mayıs Tarihlerinde Belediye Önünden 08.30' da araç kaldırılacaktır.

caglakfestivali.com

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

3. Hedef Bulma Yarışması

Orienteering

GÖLET 22 Mayıs Saat: 11.00

Dereceye girenlere madalya.

caglakfestivali.com

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

4. Umut Fırat Futbol Turnuvası

22 Mayıs
Saat: 17.00

Kovalik Stadi

Dereceye girenlere özel ödül.

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

Levent Yüksel

konser

Gölet

23 Mayıs Pazartesi 21.30

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KATILIMLI

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

Balkan Gecesi

24 Mayıs Salı 21.30

Gölet

Ekrem Ersan İkilişi

Gamze Matracı ve Balkan Orkestrası

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KATILIMLI

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

konser

Yonca Lodi

25 Mayıs Çarşamba 21.30

Gölet

caglakfestivali.com

AKHISAR BELEDİYESİ
552. ÇAĞLAK FESTİVALİ
ZEYTİN ŞENLİKLERİ
23 - 29 Mayıs 2011

Nilüfer

28 Mayıs C.tesi 21.30

Gölet

KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KATILIMLI

Resim 54/b: 2011 Yılı 552. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri

Resim 55/a: 2012 Yılı 553. Çağlak Festivali Afişleri

Resim 55/b: 2012 Yılı 553. Çağlak Festivali Afişleri

[illegible]

Resim 56: 2013 Yılı 554. Çağlak Festivali Afişleri

ZEYTINYAĞLI YEMEK YARIŞMASI

Her kategoride
1. 2. ve 3.lere **ALTIN**
Ayrıca **JÜRİ ÖZEL ÖDÜLÜ** ve
TÜM KATILIMCILARA HEDİYE
Jüri Başkanı Ahmet Güzelgöğden / 1/4 Nisan - Çarşı

KATEGORİLER

1. Zeytinyağlı Yemek Sıcak/ Soğuk
2. Zeytinyağlı Hamur İpi / Börek, Çörek, Kurabiye
3. Zeytinyağlı Tatlılar

BASURULAR 11 / 23 Mayıs Tarihleri arası
Akhisar Belediyesi Halkla İlişkiler Birimi

akhisarfestivali.com

556. AÇIK SATRANÇ TURNUVASI

Büyükler 1998 ve öncesi doğanlar Yıldızlar 1999-2003-2001-2002
Kaçiller 2003-2004-2005-2006 Nispetler 2007 ve sonrası doğanlar

ÖDÜLLER		KÜÇÜKLER		NİSİPİLER	
Büyükler	1. Altın Ödül	Büyükler	1. Altın Ödül	Büyükler	1. Altın Ödül
Büyükler	2. Gümüş Ödül	Büyükler	2. Gümüş Ödül	Büyükler	2. Gümüş Ödül
Büyükler	3. Bronz Ödül	Büyükler	3. Bronz Ödül	Büyükler	3. Bronz Ödül
Büyükler	4. 4. Ödül	Büyükler	4. 4. Ödül	Büyükler	4. 4. Ödül
Büyükler	5. 5. Ödül	Büyükler	5. 5. Ödül	Büyükler	5. 5. Ödül
Büyükler	6. 6. Ödül	Büyükler	6. 6. Ödül	Büyükler	6. 6. Ödül

BASURULAR 11 / 23 Mayıs Tarihleri arası
Akhisar Belediyesi Halkla İlişkiler Birimi

akhisarfestivali.com

TRAP TURNUVASI

Ödülleri

Süperler / 25 Plak, Final

1. kupa + Hediye Süperler Takımı
2. kupa + 500 adet ely (kupa)
3. kupa + Taket
4. madalya + Havalı rüfak
5. madalya + 150 adet rüfak
6. madalya + 100 adet rüfak

Profesyoneller / 25 Plak

1. kupa + Hediye Profesyoneller Takımı
2. kupa + 500 adet ely (kupa)
3. kupa + Taket
4. madalya + Havalı rüfak
5. madalya + 150 adet rüfak
6. madalya + 100 adet rüfak

Anasöğütler / 15 Plak

1. kupa + Hediye Anasöğütler Takımı
2. kupa + 500 adet ely (kupa)
3. kupa + Taket
4. madalya + Havalı rüfak
5. madalya + 150 adet rüfak
6. madalya + 100 adet rüfak

Yıldızlar / 5 Plak

1. plaket + Hediye Yıldızlar Takımı
2. plaket
3. plaket
4. plaket
5. plaket

Başkan : Muammer BÖCÜK / 0 532 647 45 05
Ahmet KURALLI / 0 542 726 46 01 - Hamdi KURBAN / 0 532 725 13 93
23-24 Mayıs 2015 / Çağlak Mevkii- Kestir Ormanı
akhisarfestivali.com

5. MASTERLER FUTBOL TURNUVASI

25/27/29/30 Mayıs
KOVALIK STADI

akhisarfestivali.com

KISA FİLM GÖSTERİMİ

Ve Yönetmenle Söyleşi
Yazan ve Yöneten: NADİM GÜÇ

DÖRT DUVAR

Saraybosna

28 Mayıs Perşembe / Nevada Outlet Sineması / 16.00

akhisarfestivali.com

7. UMUT FIRAT FUTBOL TURNUVASI

28 Mayıs Perşembe Saat: 19.00
KOVALIK MEVKİİ

akhisarfestivali.com

RUMELİ GECESİ

KONSER Rumeli Ekrem

MAKEDON GÖSTERİ GRUBU

Akhisar HALKIN GÖÇMENLERİ DERNEĞİ

28 Mayıs Perşembe Saat: 21.00 / Amfiteatro

akhisarfestivali.com

Çağlak Festivali

VE Şeyh İsa

KİTAP TANITIMI

SERGI

Yazan Ercan YILMAZ
Çizimler CANLIKALEM

AKHISAR BELEDİYESİ SANAT GALERİSİ

29 Mayıs CUMA SAAT: 17.00

akhisarfestivali.com

"Şeyh İsa ve Muhabbet Medeniyeti"

KONUŞMACILAR

Yazar İsmail AYDIN Yazar Ercan YILMAZ Araştırmacı Mustafa KUZUCUK

AKHISAR BELEDİYESİ MECLİS SALONU

29 Mayıs CUMA SAAT: 17.30

akhisarfestivali.com

Resim 57/a: 2015 Yılı 556. Çağlak Festivali Afisleri

THYATEIRA BAND KONSER

Solist/ Merve Atılcan Şapçılar

Yazın Çılgını / Akşamın Kraliçesi / Tuncpat / Gecenin Queeni
 Olay / Başın Çılgını / Her Şey / Her Şey
 Her Şey / Her Şey / Her Şey / Her Şey

29 Mayıs Cuma Saat: 21.30 / Amfiteatro

GELENEKSEL CİRİT YARIŞLARI

Ö D Ü L L E R

Birinci Atlatan	400 TL
İkinci Atlatan	300 TL
Üçüncü Atlatan	200 TL
Taban	100 TL

Davetiyesi olmayan atçılara ödül verilmeyecektir.
BAŞVURULAR: AKHISAR ATLI ATA SPORU CİRİT VE DEĞNEK DERNEĞİ
Dernek Başkanı: Tarık ÜN 0 536 857 07 06
31 Mayıs Pazar Çağlak Mevkii Kent Ormanı

YAĞLI GÜREŞ MÜSABAKALARI

Ö D Ü L L E R

1. BİRİNCİ	500 TL	2. İKİNCİ	300 TL	3. ÜÇÜNCÜ	200 TL	4. TABAN	100 TL
5. DÖRTÜNCÜ	50 TL	6. BEŞİNCİ	50 TL	7. ALTIYINCI	50 TL	8. YEDİNCİ	50 TL
9. SEKİZİNCİ	50 TL	10. DOKUZUNCU	50 TL	11. ONBİRİNCİ	50 TL	12. ONİKİNCİ	50 TL
13. ONÜÇÜNCÜ	50 TL	14. ONBEŞİNCİ	50 TL	15. ONYEDİNCİ	50 TL	16. ONDOKUZUNCU	50 TL
17. YİRMİBİRİNCİ	50 TL	18. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	19. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	20. YİRMİYEDİNCİ	50 TL
21. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	22. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	23. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	24. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
25. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	26. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	27. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	28. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
29. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	30. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	31. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	32. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
33. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	34. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	35. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	36. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
37. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	38. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	39. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	40. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
41. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	42. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	43. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	44. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
45. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	46. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	47. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	48. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
49. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	50. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	51. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	52. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
53. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	54. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	55. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	56. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
57. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	58. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	59. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	60. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
61. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	62. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	63. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	64. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
65. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	66. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	67. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	68. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
69. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	70. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	71. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	72. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
73. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	74. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	75. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	76. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
77. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	78. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	79. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	80. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
81. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	82. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	83. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	84. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
85. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	86. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	87. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	88. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
89. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	90. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	91. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	92. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
93. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	94. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	95. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	96. YİRMİBİRİNCİ	50 TL
97. YİRMİÜÇÜNCÜ	50 TL	98. YİRMİBEŞİNCİ	50 TL	99. YİRMİYEDİNCİ	50 TL	100. YİRMİBİRİNCİ	50 TL

AKHISAR ATLI ATA SPORU CİRİT VE DEĞNEK DERNEĞİ
31 Mayıs Pazar Saat: 10.00 Çağlak Mevkii Kent Ormanı

Resim 57/b: 2015 Yılı 556. Çağlak Festivali Afisleri

7. B R İ Ç

TURNUVASI

AÇIK İKİLİ

Ö d ü l l e r

1. lere Laptop ve Kupa
2. lere Laptop ve Kupa
3. lere Tablet ve Kupa

Bilgisayar Hakemi: Muammer Özden

B a ş v u r u i ç i n
 Hakkı Kule / 535 374 22 90
 İbrahim Yılmaz / 532 223 40 12

21 Mayıs Pazar 11.00
Gölet Büyük Salon

GELENEKSEL CİRİT-DEĞNEK YARIŞLARI

Ö D Ü L L E R

Birinci Atlatan	400 TL
İkinci Atlatan	300 TL
Üçüncü Atlatan	200 TL
Taban	100 TL

Davetiyesi olmayan atçılara ödül verilmeyecektir.
BAŞVURULAR: AKHISAR ATLI ATA SPORU CİRİT VE DEĞNEK DERNEĞİ
Dernek Başkanı: Tarık ÜN 0 536 857 07 06
T.C. KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI KATILIMLARI **Çağlak Mevkii Kent Ormanı**

Resim 58/a: 2017 Yılı 558. Çağlak Festivali Afisleri

Akhisar'ın Festival Hali
15/21 Mayıs

558. ÇAĞLAK FESTİVALİ

AKHISAR BELEDİYESİ

AKHISAR DEV. ÖĞRENCİ AMFİYATROSU

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

Akhisar'ın Festival Hali
15/21 Mayıs

558. ÇAĞLAK FESTİVALİ

AKHISAR BELEDİYESİ

AKHISAR DEV. ÖĞRENCİ AMFİYATROSU

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

Akhisar'ın Festival Hali
15/21 Mayıs

558. ÇAĞLAK FESTİVALİ

AKHISAR BELEDİYESİ

AKHISAR DEV. ÖĞRENCİ AMFİYATROSU

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

ZEYTİNYAĞLI YEMEK YARIŞMASI

558. ÇAĞLAK FESTİVALİ

AKHISAR BELEDİYESİ

AKHISAR İÇİŞİLERİ BORSASI

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

25. AÇIK SATRANÇ TURNUVASI

558. ÇAĞLAK FESTİVALİ

AKHISAR BELEDİYESİ

AKHISAR İÇİŞİLERİ BORSASI

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

TRAP TURNUVASI

558. ÇAĞLAK FESTİVALİ

AKHISAR BELEDİYESİ

AKHISAR İÇİŞİLERİ BORSASI

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

RUMELİ GEÇESİ

EKREM VE ERŞAN

15 Mayıs Pazartesi SAAT: 21.00

AKHISAR DEV. ÖĞRENCİ AMFİYATROSU

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

RUMELİ GEÇESİ

HAWVA KARAKAŞ

15 Mayıs Pazartesi SAAT: 21.00

AKHISAR DEV. ÖĞRENCİ AMFİYATROSU

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

MASTERLER FUTBOL TURNUVASI

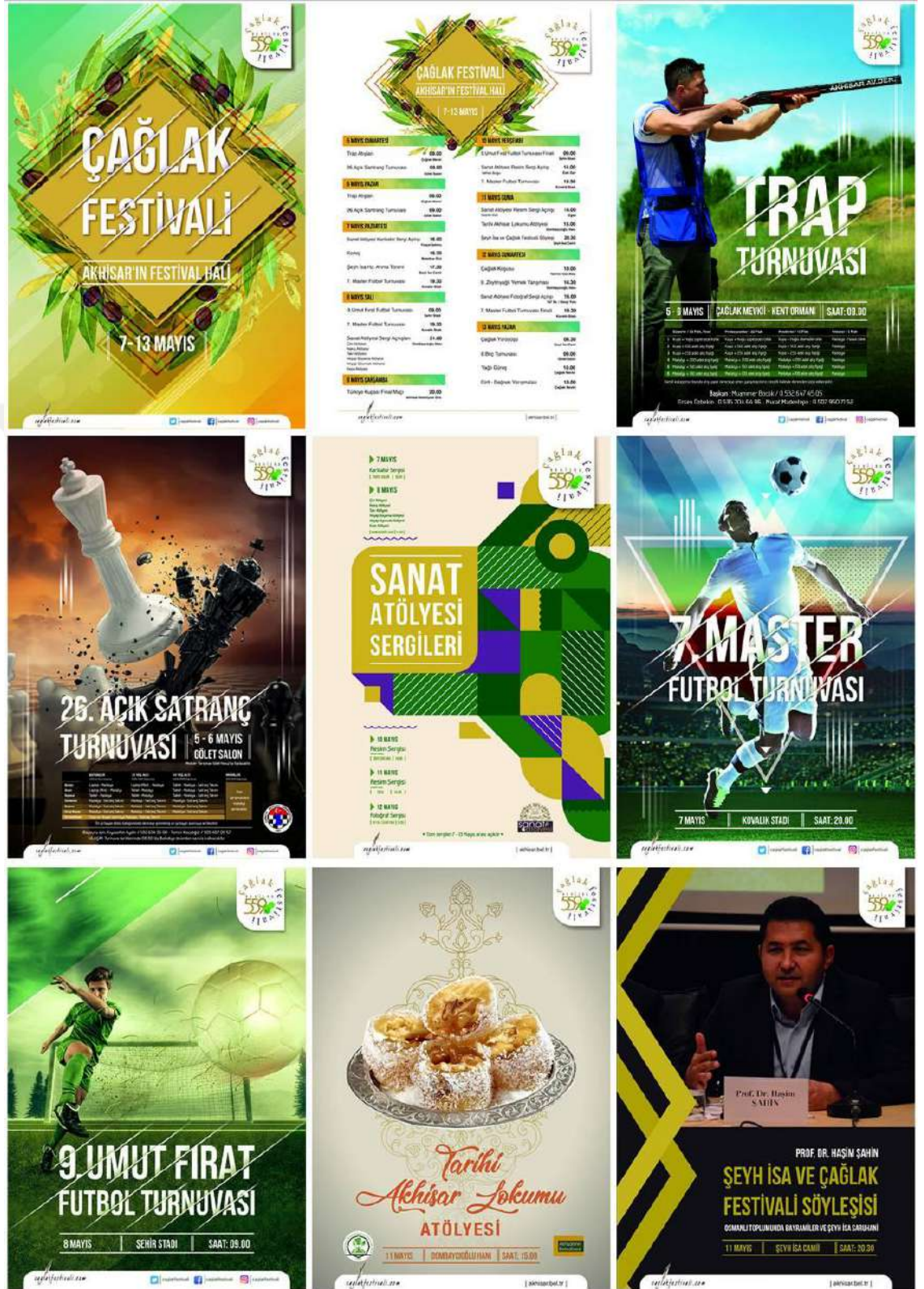
15/19 Mayıs

AKHISAR BELEDİYESİ VE AKHISAR BAĞKAN GÖÇMENLER KÜLTÜRÜNÜ PAZARNA VE OKULUNA DEDİĞİ DEĞERİ

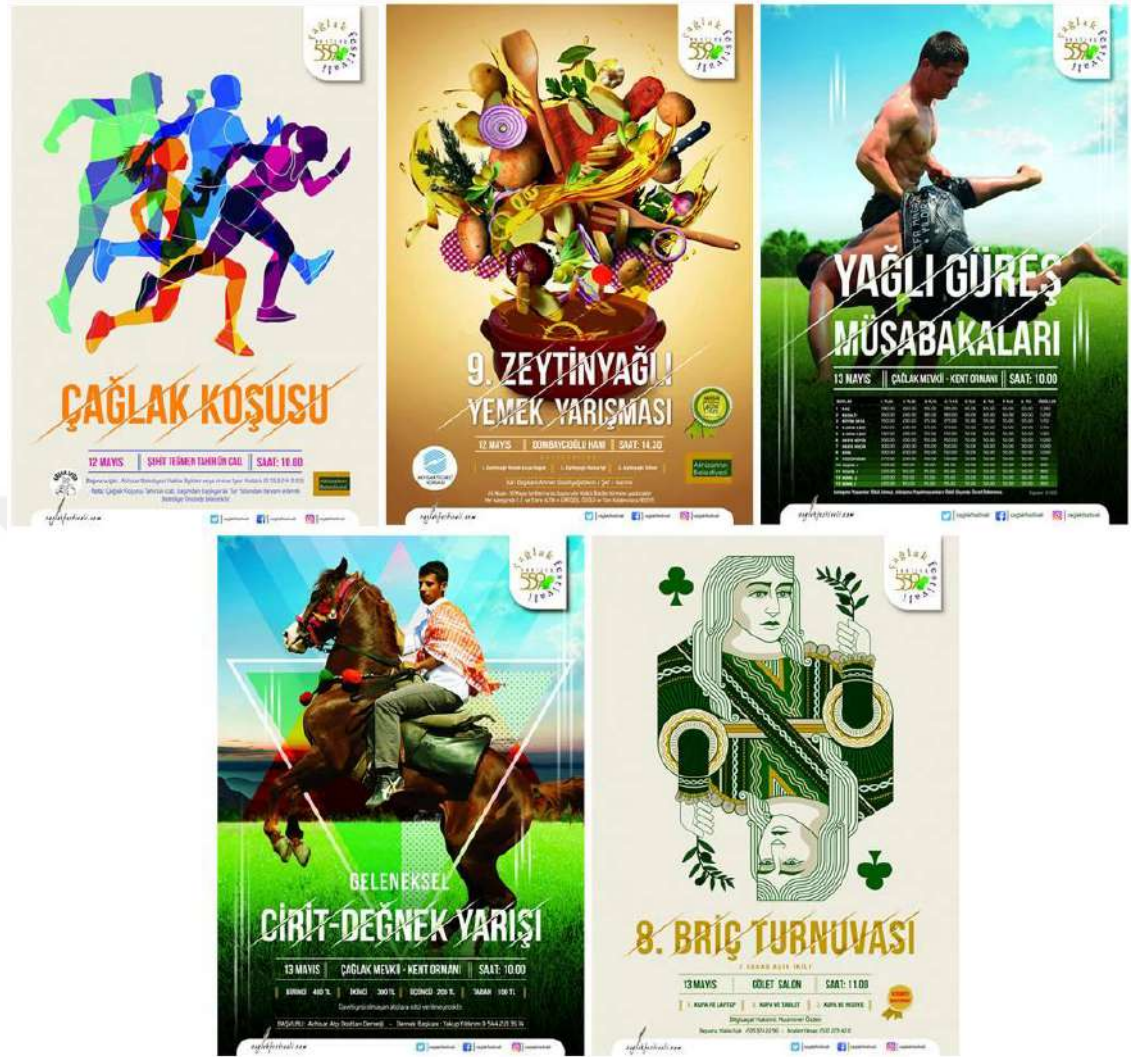
Resim 58/b: 2017 Yılı 558. Çağlak Festivali Afişleri

Resim 58/c: 2017 Yılı 558. Çağlak Festivali Afisleri

Resim 59/a: 2018 Yılı 559. Çağlak Festivali Afişleri

Resim 59/b: 2018 Yılı 559. Çağlak Festivali Afisleri

Resim 60/a: 2019 Yılı 560. Çağlak Festivali Afişleri

Resim 60/b: 2019 Yılı 560. Çağlak Festivali Afişleri

Uluslararası Çağlak Festivali, Manisa ili ve ilçeleri arasında en köklü festival olarak bilinmektedir. 561 yıllık geçmişi olan festivalin köklü geçmişinin olmasından da kaynaklı olarak zengin bir program içeriği vardır. Akhisar Belediyesi tarafından düzenlenen festivalin program etkinliklerinden bazıları, zeytinyağlı yemek yarışmaları, trap yarışları, yağlı güreş müsabakaları, hedef bulma yarışmaları, sergiler, konserler, seminerler, söyleşiler, gösteriler; futbol, satranç, briç turnuvaları vs. şeklinde sıralanabilir.

İlk kez 2019 yılında 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı'nın 100. yılına özel gerçekleştirilen fener alayı, Uluslararası Manisa Mesir

Macunu Festivali'nde olduğu gibi katılımcıların ellerinde meşalelerle yürüyüşü ve gösterilerle gerçekleştirilmiştir. 560. kez gerçekleştirilen festivalde fener alayının rotası, Akhisar'ın merkezinde yer alan Atatürk Parkı'ndan Akhisar halkının Gölet diye isimlendirdikleri alana kadar sürmüştür.

Yapılan araştırmalara göre 2000 yılı öncesinde düzenlenen festivallerde Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'nde olduğu gibi afiş tasarımına benzer sigara ambalajına rastlanmıştır. Rus koleksiyoner Igor Sergeev'in koleksiyonunda yer alan sigara ambalajında 1980 yılı Akhisar Çağlak Festivali'nin tanıtımının yapıldığı görülmektedir (bkz. Resim 49).

Tez kapsamında 2000 yılı sonrası Akhisar Çağlak Festivali'nin afişlerinin araştırma sürecinde, Akhisar Belediyesi, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, sanal kaynaklar, Manisa'yı tanıtan kitaplar, yerel gazeteler ve dergilerden araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda 2000-2004 yılları arasındaki afişlere ulaşılammıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2005-2019 yılları arasında düzenlenen Akhisar Çağlak Festivali afişleri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

2005-2019 yılları arasında yer alan afişler Manisa'nın Akhisar ilçesinde her yılın mayıs ayının son haftası ve haziran ayının ilk haftası içerisinde düzenli olarak gerçekleştirilen Uluslararası Çağlak Festivali'nin kutlama ve etkinliklerini katılımcılarına duyurmak amacıyla üretilmiştir.

Uluslararası Çağlak Festivali afişleri genel olarak incelendiğinde ana sponsorların logolarından anlaşılaçağı üzere festival, Akhisar Belediyesi'nin ana sponsorluğunda ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Akhisar Halk Eğitimi Merkezi, Türkiye Satranç Federasyonu, Akhisar Ticaret Borsası gibi kuruluşların katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. Afişler üzerinde yer alan logolar, genellikle afişin orta üstünde ve altında, sol üstünde ve altında, sağ üstünde ve altında, ortasında tek olarak ya da ayrı olarak kullanılmıştır. Festivalin ana sponsoru olan Akhisar Belediyesi'nin logosu, tek başına kullanılmasının yanı sıra bazen de festival logosu ile bütün olarak kullanılmıştır. Festival logosu 2005 yılında afişlerde yer almazken 2008, 2009-2011(bu yıllar boyunca 2008 yılından farklı bir festival logosu kullanılmıştır), 2012

(2011 yılından farklı bir festival logosu kullanılmıştır), 2013-2018 (2012 yılından farklı bir festival logosu kullanılmıştır), 2019 (2018 yılından farklı bir festival logosu kullanılmıştır) yıllarında farklı görünümelerde kullanılmıştır.

2008 yılından sonra festival afişleri için tasarlanarak kullanılmaya başlayan festival logosu yıllar içerisinde yukarıda da görüldüğü üzere farklı görünümelerde kullanılmıştır. 2008 yılındaki festivalin tanıtımını ve duyurusunu yapan afişlerde, yöredeki zeytincilik faaliyetlerini afiş üzerinde göstermek için zeytin illüstrasyonunun yer aldığı festival logosu görülmektedir. Festival logosu, afişin sol üstünde ve sol kısmana yayılarak kullanılmıştır.

2009-2011 yılları arasındaki afişlerde kullanılan festival logosunda, dikdörtgen bir form gözlemlenmektedir. Formun içerisinde en üstte yer alan pastel tonlu sarı zeminin üzerine “AKHİSAR BELEDİYESİ” yazısının altında, sol kısımda rakamla kaçınıcı kez düzenlediği ve yazının sağında rakamlarla aynı blok içerisinde alt alta “ÇAĞLAK FESTİVALİ”, “ve”, “ZEYTİN ŞENLİKLERİ” yazıları yer almaktadır (2011 yılındaki festival logosunda “ve” bağlacı kaldırılmıştır). 2011 yılındaki festival logosunda, “ÇAĞLAK FESTİVALİ” yazısında “Ğ” harfinin üzerinde zeytin yaprağı ve “i” harflerinin üzerinde zeytin taneleri kullanılmıştır. Aynı zeytin, “ZEYTİN ŞENLİKLERİ” yazısının solunda da kullanılmıştır. Bloğun en altında pastel tonlu mavi zeminin üzerine beyaz renkle “23-29 Mayıs 2011” tarihi yazılmıştır. 23 ile 29 rakamlarının arasında ise yeşil renkte (Akhisar’ın haritası olduğu düşünülebilecek) bir leke kullanılmıştır.

2012 yılında kullanılan festival logosunda, 2011 yılında kullanılan festival logosundan “ZEYTİN ŞENLİKLERİ” yazısı çıkarıldığı ve festivalin tarihinin gün rakamları arasındaki (Akhisar’ın haritası olduğu düşünülebilecek) bir lekenin açık mor şekline dönüştürüldüğü gözlemlenmektedir.

2013-2018 yılları arasında kullanılan festival logosuna önceki yıllara göre farklı bir görünüm kazandırılmıştır. Yuvarlak forma sahip olan festival logosunda yuvarlak formun sol altında boşluk kalacak şekilde formu çevreleyen dokuz tane renkli dilim (aralarında renk geçişi vardır) mevcuttur. Bu dilimler 2012 yılı afişlerinin orta kısımlarında da saydam şekilde kullanılmıştır. Festival logosunda

yuvarlak formu çevreleyen dilimlerin üzerine küçük ve siyah harflerden oluşan “çağlak festivali” yazılmıştır. Formun ortasına “AKHİSAR” ve sol alta yakın olarak rakamlardan oluşan festival numarası yazılmıştır. Festivalin numarasında kullanılan “-ıncı, -inci” eklerinin yerine ise (Akhisar haritası olduğu düşünülen) bir leke kullanılmıştır. 2017-2018 yılında festival logosundan önceki yıllarda kullanılan dilimler kaldırılmıştır. “-ıncı, -inci” eklerinin yerine kullanılan leke bu afişlerde boya damlası şeklindeki yeşil bir leke ile değiştirilmiştir.

2019 yılında kullanılan festival logosuna daha önceki yıllara göre farklı bir görünüm kazandırılmıştır. Bu formda turuncu mavi ve yeşil renkte dikdörtgen şeritler üzerine sırasıyla “çağlak, festivali, AKHİSAR” yazıları yerleştirilmiştir. Dikdörtgenlerin etrafında kullanılan ince çizgilerin festival logosuna hareket özelliği kazandırdığı gözlenmektedir. Turuncu renkteki dikdörtgenin sol üstünde ise “560” rakamları iç içe geçirilerek kullanılmıştır. Bu şekliyle formun etrafı zeytin dalı, su dalgası ve su damlası illüstrasyonları ile donatılarak festival logosuna şenlik havası kazandırılmıştır.

Festival logoları, Akhisar Çağlak Festivali afişlerinin her farklı tasarımında görseller ve diğer tasarım malzemeleri ile afişlerin bütünlüğünü korumak adına yüzeyde farklı bölümlerine yerleştirilerek kullanılmıştır. Festival hakkında daha fazla bilgi vermek için yönlendirilen internet adresi ve sosyal medya logoları afişlerin alt kısımlarında kullanılmıştır.

Akhisar Çağlak Festivali afişlerinde görsel olarak fotoğraf ve illüstrasyon tercih edilmiştir. Etkinliğin içeriği bir fotoğraf veya illüstrasyon ile görselleştirilerek zenginlik katılan festival afişlerinde festivali tanımlayan görseller büyük olarak afişlerin merkezlerinde bulunmaktadır. Birden fazla görsel içeren afişlerde ise festivali tanımlayan bir görsel, diğer görseller ile desteklenmiştir. Görsel kullanılmayan 2012 yılındaki briç turnuvası afişinde, görsel yerine tipografi kullanıldığı görülmektedir. Afişin zemininde de yeşil, yarı saydam dikdörtgenler üst üste yerleştirilerek hareket özelliği kazandırılmıştır. 2005 yılında üretilen afişte ise zeytin görsellerinin arka planda kaldığı ve festivali tanımlayan yazıların öne çıktığı gözlemlenmektedir.

Akhisar Çağlak Festivali afişlerinde kullanılan tipografide tırnaksız yazı karakterleri konu açıklayıcı metinlerde tercih edilirken tırnaklı yazı karakterleri genellikle başlıklarda kullanılmıştır. Bazı afişlerde de her ikisinin birlikte olduğu yazı karakterlerine rastlanmaktadır. Festival afişlerinde genel olarak birden fazla yazı karakterinin olduğu gözlemlenmektedir.

2005 yılında üretilen afişte tek bir yazı karakteri kullanılmıştır. Yazının boyutları ve renkleri izleyicinin “Akhisar Çağlak Festivali” yazısına odaklanması sağlanmıştır.

2008 yılında üretilen afişte izleyicide dikkat çekilmesi istenilen yazılar daha büyük puntolu ve renkli kullanılırken açıklama içeren yazılar daha küçük puntoda kullanılmıştır. Afişlerde dikkat çekilmek istenilen yazılar üstte kullanılırken açıklama içerikli yazılar alt kısımda kullanımı tercih edilmiştir.

2009 yılından günümüze üretilen festival programı afişlerinde başlıklarda kullanılan gösterişli yazıların yanı sıra genel programı tanımlayan yazılarda daha sade yazı karakterleri kullanılmıştır. Benzer şekilde etkinlikler hakkında ve tanıtım uyarı yapmak için aynı yazı karakterleri kullanılmıştır. Bu afişlerde etkinliklerin tarihlerin yazılı olduğu bölümlerin zeminlerinde renk kullanılması ile etkinlik içeriğini tanıtan yazılardan ayrılması sağlanmıştır.

2009 yılı ve sonrasında üretilen diğer afişlerde başlıklar, ilgi çekmek amacıyla daha büyük boyutlarda, farklı renkte ve zeminlerinde bant ya da renk dokuları kullanılarak yazılmıştır. Etkinliği tanımlayan içerik yazılarında ise daha küçük ve sade yazı karakterleri kullanılmıştır. Bazen de yazılarda kontur kullanılarak yazının etkisi arttırılmıştır. 2019 yılı ve diğer bazı yıllarda üretilen konser afişlerinde yazıların aşağıdan yukarıya doğru eğimli olduğu gözlemlenmektedir. Bu kullanımın izleyicide festivalin hareket ve dinamizm içerdiği izlenimi düşündürmektedir.

Festival afişlerinde kullanılan sloganların da yıllara göre tercihi değişen yazı karakterleri ile yazıldığı gözlemlenmektedir. 2005 ve 2011 yılı afişlerinde slogan kullanılmazken 2008 yılında “549. kez Şenlendik”, 2009 yılında “Tarihimiz 550. kez Şenleniyor”, 2012 yılında “Şeyh İsa ile 553 yıllık kucaklaşma”, 2013 yılında

“Çağlak; Akhisar’ın Festival Hali”, 2015 yılında sadece halk oyunları gecesi afişinde “Bir arada olmak dileğimizle”, 2017 yılında “Çağlak; Akhisar’ın Festival Hali”, 2018 yılında “AKHİSARIN FESTİVAL HALİ”, 2019 yılında “Akhisar’ın Festival Hali” sloganları kullanılmıştır.

Akhisar Çağlak Festivali afişlerinde baskın renk kullanımı yıllara göre farklılık göstermektedir. Afişlerin geneline bakıldığında Akhisar Belediyesi’nin kurumsal tasarım ürünlerinde de sıklıkla tercih edilen yeşil renk, bazen çerçeve olarak bazen de zemin rengi olarak tasarıma dahil edilmeye çalışılmıştır. 2005 yılında üretilen festival afişinde de bu yeşil renk hakimdir. 2008 yılındaki afişlerde yeşil ve sarı tonları kullanılırken “şenlendik” kelimesinde mor renk tercih edilmiştir. 2009 yılı afişlerinde kullanılan yeşil renk, yazıların altında zemin rengi olarak kullanılırken aynı renk çerçeve şeklinde kenarlarda da kullanılmıştır. Festival programı afişi ve yağlı güreş müsabakaları afişinde hakim rengin zeytinyağı tonunda sarı renk olduğu gözlemlenmektedir. Aynı zamanda mor renk, afişteki yazıları daha belirgin hale getirmek için yazıların altındaki şeritlerde de kullanılmıştır. 2011, 2012 ve 2013 yılında kullanılan afişlerdeki renklerde, 2009 yılı afişlerindeki yeşil ve sarı çerçevenin yerine mor ve yeşile yakın sarı tonu, çerçevenin yanı sıra yazıların altındaki şeritlerde de kullanılmıştır. Yeşil renk de sarı ve mor gibi yazıların zeminlerinde kullanılmıştır. Genellikle aynı kullanım 2015 yılındaki afişlerin dış çerçevesinde de kullanılırken çerçeve çizgileri, afişlerin farklı alanlarında daha ince şeritler halinde kullanılmıştır. 2015 yılı afişlerinde önceki yıllarda kullanılan renklerin yanı sıra zeminde siyah renkler de tercih edilmiştir. Yazıların altında kullanılan şeritlerde bordo renkler de gözlemlenmektedir. 2018 ve 2019 yıllarındaki afişlerde genellikle, kullanılan görsellerin renkleri baskın olarak gözlemlenirken önceki yıllarda tercih edilen tasarım anlayışlarının da kısmen kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Akhisar Çağlak Festivali afişlerinde, Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali afişlerine göre çeşitli yıllarda farklı şablonlar tasarlanarak etkinlik bilgileri ve görsellerin yerleştirilmesi anlayışı kısmi olarak gözlemlenmektedir. Akhisar Çağlak Festivali afişlerinin geneline bakıldığında, yıllar içerisinde her etkinlik için farklı bir tasarım üretilmiştir. Farklı yıllara ait farklı tasarımlarda bütünlüğü

sağlayabilmek ve izleyicinin ayırt edilebilmesi için festival logoları bulunmaktadır. Şablon olarak kullanılan festival logoları, bu afişlerin genel tanıtımı açısından da izleyicisine kolaylık sağlamaktadır.

3.4.3. Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali

Manisa'nın kuzeydoğusunda olup merkeze 74 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Kırkağaç ilçesinde geleneksel olarak şenlik biçiminde düzenlenen ve 190 yıllık geçmişi olan Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali, 159 yıldır festival olarak her yıl mayıs ayının birinci ve ikinci haftaları içerisinde belirlenen bir tarihte gerçekleştirilmektedir. 2013 yılı nüfus sayımına göre 46.160 kişilik nüfusu olan (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Kırkağaç'ta söz konusu festival, yerel olarak düzenlenmektedir. İsmi Kırkağaç ilçesi yakınlarında, Kırkağaç-Soma yolu üzerinde bulunan Kırkağaç Çamlığı'ndan almaktadır.

Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali, başlangıçta yerel halkın eğlence amacıyla bir araya gelerek kutlamalar yaptığı şenliklerden oluşmaktadır. Festival, 1920'li yıllardan sonra kültürel bir şekle dönüşerek günümüze kadar sürmüştür. 1920'li yıllardan 1970'li yıllara kadar olan festivaller kapsamında; kitap fuarları düzenlenmiş, amatör orkestralar konserler vermiş, tiyatro gösterileri yapılmış, küçük boyutlu panayır ve lunapark kurulmuş, sirk gösterileri yapılmıştır. Yoğunluklu olarak yerel halkın katılımıyla gerçekleşen Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali'nde civardaki il ve ilçelerden de katılımlar ile kalabalık görüntüler oluşmaktadır.

Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali'ne katılmak Kırkağaç'ın yerel halkı için önem arz etmektedir. Festival zamanı geldiğinde çalışma, evlilik, eğitim gibi sebeplerle Kırkağaç'tan ayrılan vatandaşlar da geri dönerek bu şenliğe ortak olmaktadır. Hatta yerel halk kendi aralarında dışarıya kız verirken oğlan tarafına Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali zamanı geldiğinde festivale katılmayı bir zamanlar şart koşturmuştur.

1970’li yıllardan sonra Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali, çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bunların bir kısmı festival içeriğinde görülmektedir. Lunapark ve panayırılar daha kapsamlı hale gelmiştir. Amatör orkestralar ve tiyatro gösterileri kalkarak yerini ünlü ses sanatçılarının sergiledikleri konser geceleri almıştır. Geleneksel kutlamalar, gelişen yaşam koşullarına da bağlı olarak modern bir festival haline dönüşmüştür.

Günümüzde de Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali’ne Kırkağaç halkı başta olmak üzere çoğunlukla çevre ilçelerden Soma, Akhisar, Salihli, Alaşehir, Turgutlu ve il bazında Manisa, İzmir, Balıkesir, Kütahya, Uşak gibi çevre illerden katılımlar sağlanmaktadır. Çevre il ve ilçelerin katılımıyla festivalde, kültürel etkileşimler oluşmaktadır. Yörede tadıyla ün yapmış olan Kırkağaç kavunu, yöresel yemekler, el işi ürünler, kıyafetler gibi yöreye özgü ürünlerin tanıtımı yapıldığı için festivalin dolaylı olarak ekonomiye de katkısı olmaktadır.

Kültürel birikimin nesiller boyu aktarılmasında yeri olan Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali son yıllarda yaşanan Soma maden faciası, terör saldırıları, şehit haberleri ve korona virüs salgını dolayısıyla sekteye uğramıştır (Yakıt, 2020).

Köklü geçmişe sahip olan Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali’nin halka duyurulma süreçleri yıllara göre farklılık göstermektedir. Festivalin ilk yıllarında toplanılacak olan tarihler belli olduğu için herhangi bir davet veya ilan yapılmamıştır. 1970’li yıllardan sonra ise festivalin yeri ve tarihi Kırkağaç Belediyesi’nin hoparlörlerinden duyurulmuştur. Aynı zamanda 2010 yılından bu yana Kırkağaç’ın yerel yayın organlarından da festival hakkında okuyuculara haber verilmektedir. Bunun yanı sıra festival için üretilen afişler, hem sosyal medyada hem de basılıp kentin çeşitli ilan panolarında kullanılmıştır. 2000 yılı sonrası Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali için yapılmış olan festival afişlerinden ulaşılabilenler aşağıdaki gibidir.

Resim 61: 2011 Yılı 150. Kırkağaç Çam Festivali Afışı

Resim 62: 2012 Yılı 151. Kırkağaç Çam Festivali Afışı

Resim 63: 2014 Yılı 153. Kırkağaç Çam Festivali Afışı

Resim 64: 2017 Yılı 156. Kırkağaç Çam Festivali Afişi

2000 yılı sonrası Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali afişlerinin araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Kırkağaç Belediyesi ve sanal kaynaklardan araştırmalar yapılmıştır. Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali afişlerine, düzenli arşivleme yapılmamasından dolayı sadece bazı sanal kaynaklardan ulaşılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda 2000 yılı sonrasında festivalin düzenlendiği yıllarda üretilen festival afişlerinden 2011, 2012, 2014, 2017 yıllarında üretilenlerine ulaşılabilmektedir. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2011-2017 yılları arasında düzenlenen Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali afişleri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Söz konusu festivale genel olarak bakıldığında afişlerdeki logolardan da anlaşılacağı üzere festival, 2011, 2012, 2017 yıllarında Kırkağaç Belediyesi ve 2014 yılında afiş üzerinde Kırkağaç Belediyesi'nin logosu kullanılmamış olmasına rağmen muhtemelen Kırkağaç Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Kırkağaç Belediyesi'nin logosu afişlerde 2011 yılında sol ortada, 2012 yılında aşağı ortada ve 2017 yılında sağ altta kullanılmıştır. 2017 yılında üretilen festival afişinde festival hakkında daha fazla bilgi vermek için yönlendirilen telefon numarası, e-posta adresi ve açık adres bilgileri, logoları ile birlikte afişlerin alt kısımlarında kullanılmıştır.

Festivalin 2012, 2014, 2017 yıllarına ait afişlerinde her yıl tek afiş tasarlanmış olsa da festival logosu kullanıldığı gözlenmektedir. 2011 yılındaki afişte ise festival logosu bulunmamaktadır. Afişlerde 2012 ve 2014 yıllarında aynı festival logosu kullanılırken 2017 yılındaki afişlerde kullanılan festival logosuna farklı bir görünüm kazandırılmıştır. 2012 ve 2014 yılındaki festival logosunda genel olarak sol kısmında daire formu ve dış dairenin etrafında mavi kontur olan daha büyük dairesel form kullanılmıştır. İçeride yer alan dairenin ortasına tırnaksız, kalın, konturlu ve kırmızı renkli bir yazı karakteri ile festivalin kaçınıcı kez düzenlendiği yazılmıştır. Alt kısmına da el yazısıyla “yılı” kelimesi eklenmiştir. Dışarıdaki daire ile içerideki daire arasında kalan boşluğun üst kısmına içerideki daireyi çevreleyecek şekilde “KIRKAĞAÇ ÇAM FESTİVALİ” yazılmıştır. Bu daire formların sağ kısmında iki tane eğimli, dikdörtgen bant görülmektedir. Alttaki mavi ve üstteki sarı olan bantlardan üst kısmındakinin üzerine büyük olarak “KIRKAĞAÇ ÇAM FESTİVALİ” yazılmıştır. 2014 yılındakinin alt kısmında yer alan mavi bandın üzerine “2 MAYIS – 11 MAYIS” tarihi de eklenmiştir. Bu şekliyle festival logosu afişin üst kısmına yerleştirilmiştir.

2017 yılında üretilen festival logosu için 2012-2014 yıllarındaki festival logosundan daha farklı bir görünüm tasarlanmıştır. Şeklini çam ağacı ile dağ stilizasyonu (yalınlaştırma, üsluplaştırma yöntemi) ve yazılardan alan festival logosunun, zemininde kırmızı renk ve formun etrafında siyah kontur kullanılmıştır. Festival logosunun sol kısmında çam ağacı illüstrasyonu, üst kısmında “156.Yıl” yazısı ve dağ formunda bir silüet, orta kısmında “Kırkağaç” ve alt kısmında daha küçük olarak “çam festivali” yazıları bulunmaktadır. Festival logosu 2012-2014 yıllarındaki gibi afişin üst kısmına yerleştirilmiştir.

Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali afişlerinde görsel olarak fotoğraf ve illüstrasyon tercih edilmiştir. Genel olarak bakıldığında afişlerde yer alan görsellerin daha önceki festivallerden çekilen fotoğraflar olduğu gözlemlenmektedir. 2011 yılında iki parça halinde tasarlanan afişin sağ kısmında daha önceki yıllarda çekilen 11 tane fotoğraf; etrafı konturlu, dairesel bir formun içerisinde afişin alt kısmına yerleştirilmiştir. 2011 yılında iki parça halinde tasarlanan afişin sol kısmında da Kırkağaç’ta yetişen ürün fotoğrafları, nostaljik bir fotoğraf ve şehrin uzaktan

çekilmiş bir fotoğrafı, kenarlarında yumuşak geçişler olacak şekilde kolaj yapılmıştır. Bu kolaj afişin alt kısmına yerleştirilmiştir. 2012 ve 2014 yıllarındaki afişlerde de bulunan çınar yaprağı slüetleri, afişlerin yukarisından aşağısına doğru serpiştirilmiştir.

2012 ve 2014 yıllarındaki festival afişinde, daha önceki yıllarda çekilen bir fotoğraf, afişin alt kısmına büyük olarak yerleştirilmiştir. Festival içerisinde konser etkinliği olan ses sanatçısı fotoğrafları da altta yer alan festival fotoğrafının sağ üst kısmına eklenmiştir.

2017 yıllarındaki festival afişinde yine önceki yıllarda çekilen fotoğraflar kullanılmıştır. Afişte kullanılan görselleri yukarıdan aşağı incelemek gerekirse afişin üst kısmında festival logosu, orta kısmında fotoğraf, fotoğrafın önünde dağ slüeti (Kırkağaç; Sarıkaya Dağları, Kovukdere Dağları ve Siledik Tepesi eteklerinde konumlanmaktadır) ve bu illüstrasyonun sağında Manisa ili ve ilçelerinde lezzetiyle ünlü olan Kırkağaç kavunu bulunmaktadır. Afişin alt kısmında yine önceki yıllarda çekilen fotoğraflar yan yana getirilerek oluşturulan kolaj görülmektedir.

Slogan olarak “ASIRLIK ÇAM AĞAÇLARI ALTINDA 400 YILLIK GELENEK” yazılan Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali afişlerine genel olarak bakıldığında afişlerin çoğunluğunda, yazıların zemindeki fotoğraflardan ayırt edilmesi için ya da etkisinin artırılması için kontur kullanılmıştır. Afişlerde kullanılan tipografide hem tırnaklı hem de tırnaksız fontlar kullanılmıştır. Afişlerde festival ismi ve tarihi gibi genel başlıklar büyük fontlar ile yazılırken, konu açıklayıcı metinlerde ve iletişim bilgilerinde daha küçük fontlar kullanılmıştır. Bu bağlamda görsel bir hiyerarşiden söz edilebilir.

Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali afişlerinde baskın renk kullanımı 2017 yılı öncesi ve 2017 yılında kullanılan renkler olarak iki ana grupta toplanabilir. 2011, 2012, 2014 yılı afişlerinde turuncu, sarı renkler ve tonları gözlemlenirken mavi ve kırmızı renkleri az da olsa kullanılmıştır. 2017 yılında üretilen afişte ise mavi, yeşil, kırmızı renkleri ve tonları kullanıldığı görülmektedir.

Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali afişlerinde verilmek istenen bilgiyi yalın bir anlatım ile görselleştirme anlayışının yerine fontlar ve görseller üst üste bindirilmiştir. Bu durumun afişlerde karışık bir görünüme neden olduğu gözlemlenmektedir. 2014 yılında festivalin etkinliklerini açıklamak için kullanılan tırnaklı ve konturlu fontlar anlatılmak istenilenin alıcı tarafından algılanmasını zorlaştırmaktadır.

3.4.4. Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali

Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali, Manisa'nın doğusunda olup merkeze 66 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Gölarmara ilçesinde geleneksel olarak düzenlenmektedir. "2013 yılı nüfus sayımına göre 15.449 kişilik nüfusu olan" (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Gölarmara'da 40 yıllık geçmişı olan Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali, her yıl temmuz ayının son haftası ve ağustos ayının ilk haftası arasında belirlenen bir tarihte, üç gün süreceş şekilde gerçekleştirilmektedir. Yerel olarak düzenlenen festival, ismini yörede üretilen kavun ve karpuzdan almaktadır.

Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali, yörede mevcut olan kavun ve karpuz üretimini daha iyi hale getirmek, tanıtmak ve eğlence amacıyla düzenlenmektedir. Festival, ürün yetiştiricilerini bir araya getirerek sosyal ilişkileri de canlı tutmaktadır. 1980'li yıllardan itibaren geleneksel olarak düzenlenen festival, tanıtım ve ilçeye sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda katkı sağlamaktadır. Festivalde Gölarmara kavunu ve karpuzunun tanıtımının yapılmasının yanı sıra sergiler, kavun-karpuz üreticileri arasında yarışmalar, güzellik yarışmaları ve konser etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu etkinlikler Gölarmara ilçesinde yer alan Akpınar Mesire Alanı'nda gerçekleştirilmektedir (Öz, 2014).

Gölarmara Belediyesi tarafından düzenlenen Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali'ne yerel halkın, çevre il ve ilçelerinin katılımlarının yanı sıra vali yardımcısı, kaymakamlar, siyasi parti temsilcileri de katılmaktadır (T.C. Manisa Valiliğı, 2009).

Gölmarmara Kavun-Karpuz Festivali'nin afiş üretim ve dağıtım süreçleri Gölmarmara Belediyesi tarafından organize edilmektedir. Festival öncesinde festival programı için bir araya gelen komisyon, etkinlikleri organize ettikten sonra bunların afişleri tasarlanmaktadır. Bu afişler daha sonra basılarak Gölmarmara Belediyesi'nin zabıta görevlileri tarafından ilan panolarına asılmaktadır. Aynı zamanda sosyal medya siteleri aracılığıyla da festivalin duyurusu yapılmaktadır. 1980'li yıllardan itibaren düzenli olarak sürdürülen Gölmarmara Kavun-Karpuz Festivali Soma faciası, şehit haberleri gibi sebeplerden dolayı bazı yıllar yapılamamıştır. Tezimiz kapsamında 2000 yılı sonrası Gölmarmara Kavun-Karpuz Festivali için yapılmış olan festival afişlerinden ulaşılabilenler aşağıdadır.

Resim 65: 2013 Yılı Gölmarmara Belediyesi 34. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afişi

Resim 66: 2017 Yılı Gölarmara Belediyesi 37. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afiş

Resim 67: 2018 Yılı Gölarmara Belediyesi 38. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afiş

2000 yılı sonrası Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali afişlerinin araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Sarıgöl Belediyesi ve sanal kaynaklardan araştırmalar yapılmıştır. Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali afişlerine düzenli arşivleme yapılmamasından dolayı çoğuna ulaşılamamıştır. Araştırmalar sonucunda 2000 yılı sonrasında festivalin düzenlendiği yıllarda üretilen festival afişlerinden 2013, 2017 ve 2018 yıllarında üretilenlerine Gölarmara Belediyesi arşivinden ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2013-2018 yılları arasında düzenlenen Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali afişleri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali'ne genel olarak bakıldığında logolardan da anlaşılacağı üzere festival, 2013, 2017 ve 2018 yıllarında Gölarmara Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Afişlerde Gölarmara Belediyesi'nin logosu 2013 yılında hem sağ üstte hem sol üstte kullanılırken 2017 yılında üst ortada ve 2018 yılında sol üstte kullanılmıştır.

Gölmarmara Kavun-Karpuz Festivali'nde görsel olarak fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğrafların yıllara göre afiş tasarımı içerisindeki yerleşimlerinde farklılık gözlenmektedir. 2013 yılındaki afişte ünlü ses sanatçılarından bir tanesinin fotoğrafı daha büyük ve orta kısımda kullanılırken bu fotoğraflardan bir tanesi büyük olarak merkezde ve diğer iki fotoğraf sağ ve solda küçük olarak yerleştirilmiştir. Bu sağa ve sola yerleştirilen fotoğrafların arasında ise altı üstü olarak iki tane kavun karpuz fotoğrafları yerleştirilmiştir. Afişte yer alan büyük fotoğrafta ve büyük fotoğrafın altında yer alan yuvarlak köşeli dikdörtgen içerisine yerleştirilmiş fotoğrafların etrafında siyah kontur kullanılmıştır.

2017 yılındaki afişte ünlü bir ses sanatçısının fotoğrafı, afişin sol kısmına yerleştirilmiştir. Bu fotoğrafın arka planında kavun ve karpuz fotoğrafı eklenmiştir.

2018 yılındaki afişte ünlü bir ses sanatçısının fotoğrafı sol ortada büyük olarak ve ünlü bir showmanın fotoğrafı sağ ortada küçük olarak yerleştirilmiştir. Showman fotoğrafının üzerinde de bir tane karpuz ve kavun ile birlikte kavundan kesilmiş, bir kavun dilimi fotoğrafı görülmektedir.

Slogan kullanılmayan Gölmarmara Kavun-Karpuz Festivali afişlerinde hem tırnaklı yazılar hem de tırnaksız yazılar ve 2017 yılı afişinde el yazısı kullanılmıştır. Afişlerde festivali tanımlayan başlıklarda yazılar büyük olarak yazılırken festival etkinlikleri ve festivali tanımlayan yazılar daha küçük kullanılmıştır.

Gölmarmara Kavun-Karpuz Festivali afişlerinde baskın renk kullanımı afişin fonunda kullanılan renklerden dolayı farklılık göstermektedir. 2013 yılında sarı ve turuncuya yakın tonların yanı sıra kırmızı siyah ve beyaz renkleri, 2017 yılında mavi ve beyaz tonlarının yanı sıra sarı ve siyah renkleri, 2018 yılında yeşil tonlarının yanı sıra yazılarda mavi ve kırmızı renkleri kullanılmıştır.

Gölmarmara Kavun-Karpuz Festivali afişlerinde genel olarak ham fotoğrafların kullandığı gözlemlenmektedir. 2013 ve 2018 yılındaki afişlerde, fotoğrafların sıralama mantığıyla yerleştirilmesinin yanı sıra 2017 yılındaki afişte aynı sıralama yöntemi festival programı yazılarında da kullanılmıştır.

3.4.5. Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri

Manisa'nın doğusunda olup merkeze 71 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Salihli ilçesine bağlı Adala Mahallesi'nde düzenlenen Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri'nin Adala'da 26 yıllık geçmişı vardır. "2013 yılı nüfus sayımına göre 156.330 kişılik nüfusu olan" (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Adala Mahallesi'nde gerçekleştirilen Şenlik 2014 yılından önce Adala Belediyesi'nin organizasyonu ile kutlanmıştır. 2014 yılından sonra kasaba statüsündeki Adala, Manisa'nın, büyükşehir olmasıyla Salihli Belediyesi'ne bağlı bir mahalle haline gelmiştir. Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri, bu gelişmeden sonra Salihli Belediyesi'nin organizasyonu ile düzenlenmeye başlanmıştır. Şenlik, her yılın temmuz ayının ikinci haftası, hazırlıklarıyla birlikte dört gün sürecek şekilde kutlanıyor olsa da net tarihinin belirlenmesi mevsimsel değişkenliğe göre farklılık göstermektedir. Bazı yıllar bölgesel bazı yıllar da ulusal olarak düzenlenen festival, ismini yörede yetiştirilen ve bir zamanlar ana geçim kaynağı olan Adala şeftalisinden almaktadır.

Günümüzde  retimi azalan bu şeftalinin, geçmişte çokça yapıldığı zamanlarda Adala, bölgedeki iç-dış pazarda önemli şeftali tedarikçisi olmuştur. Adala şeftalisi, diğer yörede yetişen şeftalilere göre görünümü, boyutu ve tadı bakımından farklılık göstermektedir. Adala'da yıllarca yürütülen şeftali yetiştiriciliği günümüzde eskisi kadar maddi getirisi olamadığı için azalmıştır. Şenliğin amaçlarından olan Adala şeftalisinin tanıtımı için düzenlenen Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri, 2018 yılından sonra yapılmamıştır.

Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri yapıldığı yıllarda Adala'da Adala şeftalisinin tanıtımı ve halkın eğlendirilmesi amaçlarının yanı sıra sosyal, kültürel ve ekonomik yönden de kalkınması ama landırılmıştır. Bu doğrultuda  evre il ve ilçelerden gelen katılımcılar yöre halkı ile kültürel paylaşım içerisinde olmuştur. Bu durum aynı zamanda yöre esnafına katkı sağlayarak ekonomik döngünün sağlanması da etkili olmuştur.

Şenlik kapsamında üreticilerin mahsullerini teşvik için şeftali yarışmaları düzenlenmiştir. Dereceye giren üreticiler ödüllendirilmiştir. Şenlik süresi boyunca her akşamüzeri yerel ve ulusal ses sanatçıları tarafından konserler verilmiştir. Çiftçi şenliği denilebilecek Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri, 2014 yılı öncesinde yerel sponsorların desteği ile gerçekleştirilmiştir. 2014 yılı sonrasında ise Salihli Belediyesi'nin sponsorluğunda organize edilmiştir (Babacan, 2020).

2014 yılından önce şenlik programı Adala Belediyesi tarafından oluşturulan bir komisyon tarafından hazırlanmıştır. Hazırlanan programın afişleri davul, zurna eşliğinde çevre ilçelere ve kasabalara Adala Belediyesi tarafından tahsis edilen bir araç ile gidilerek uygun yerlere asılmış ve davetiyeler verilmiştir. 2014 yılından sonra organizasyon süreci aynı şekilde Salihli Belediyesi tarafından devam ettirilmiştir. Salihli Belediyesi şenliğin duyuru sürecinde, kendi bünyesinde ürettiği şenlik afişlerini zabıta personeli tarafından uygun yerlere astırarak duyurularını yaptırmıştır. Aynı zamanda sosyal medya ağları da şenliğin duyurum sürecinde kullanılmaktadır. 2000 yılı sonrası Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri için yapılmış olan şenlik afişlerinden ulaşılabilenler aşağıdaki gibidir.

Resim 68: 2015 Yılı 21. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi

Resim 69: 2015 Yılı 21. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Kırangıç Bayrak Uygulaması

Resim 70: 2016 Yılı 22. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afışı

Resim 71: 2017 Yılı 23. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afışı

Resim 72: 2018 Yılı 24. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afışı

Resim 73: 2018 Yılı 24. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi

2000 yılı sonrası Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri afişlerinin araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Salihli Belediyesi, Adala Muhtarlığı ve sanal kaynaklardan taramalar yapılmıştır. Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri afişlerine 2014 yılından önce düzenli arşivleme yapılmamasından dolayı ulaşılamamıştır. Şenliğin 2014 yılından sonra gerçekleştirildiği yıllardaki afişlerine Salihli Belediyesi'nin arşivinden ulaşılmıştır. 2014 yılı sonrası şenlik için üretilen afişlerden ulaşılabilenlere bakıldığında 2016, 2017 yılında bir tane afiş tasarlandığı gözlemlenirken 2015 yılında yatay formda ve flama olarak iki tane, 2018 yılında bir tane yatay ve bir tane dikey olmak üzere toplam iki tane afiş tasarımı yapılmıştır. Bu araştırmalar sonucunda 2000 yılı sonrasında şenliğin düzenlendiği yıllarda üretilen festival afişlerinden 2015-2018 yılları arasında üretilenlerine ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2015-2018 yılları arasında düzenlenen Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri afişleri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri'ne genel olarak bakıldığında afişlerdeki logolardan da anlaşılacağı üzere festival, Salihli Belediyesi'nin sponsorluğunda

gerçekleştirilmiştir. Logo afişlerin sağ alt kısmı hariç farklı köşelerinde ve 2015 yılında “Zeki KAYDA Belediye Başkanı” yazısının sol kısmına yerleştirilmiştir.

Festival logosu kullanılmayan afişte görsel olarak fotoğraf ve illüstrasyon kullanıldığı gözlenmektedir. Afişlere genel olarak bakıldığında ünlü ses sanatçılarının fotoğrafları dekupe olarak farklı büyüklüklerde afişlerin orta kısımlarına yerleştirilmiştir. Afişlerde kullanılan şeftali illüstrasyonu, aynı şekilde 2015 yılı sonrası afişlerin tamamında kullanılmıştır. Bu illüstrasyon 2015 ve 2017 yılında bütün olarak yazıların yanına yerleştirilirken diğerlerinde şeftalinin yarısı afişlerin dışarısında kalmıştır. 2017 yılındaki afişte mikrofon tutan el illüstrasyonu şenlikte konser veren ses sanatçısı Ece Alkan’ın omzunun üzerine yerleştirilmiştir. 2018 yılında üretilen afişlerde ise şeftali illüstrasyonunun yanı sıra afişleri süslemek için küçük üçgen parçalar, yaprak, kelebek gibi illüstrasyonlar gözlenmektedir.

Afişlerin arka planlarında kullanılan fonda yıllara göre farklılık gözlenmektedir. 2015 yılında sarı zeminin üzerine beyaz üçgen şekil kullanılırken 2015 yılındaki flamada ve 2018 yılında üretilen afişlerde ışık huzmesini andıran parçalar kullanılmıştır. 2016 yılında mavi ışıltılı bir arka plan ve 2017 yılında da konser sahnesi fotoğrafı kullanıldığı görülmektedir.

Slogan olarak “Adala’da Şenlik Var” yazısının kullanıldığı şenlik afişlerinde 2015 yılındaki afişte slogan gözlenmezken diğer afişlerin tamamında slogan kullanılmıştır. Kullanılan sloganların afişlerde puntosu en büyük font ile yazıldığı görülmektedir.

Afişlerin şenlik isminde ve sloganlarında kullanılan tipografiler daha büyük puntolu yazılırken etkinlik, tarih ve diğer açıklayıcı içerikler daha küçük puntolarda yazılmıştır. Kullanılan tipografilerde belirgin bir font tercihi gözlenmezken farklı yıllarda ve yıl içinde üretilen şenlik afişlerinde genellikle üç ve üçten fazla font kullanılmıştır. Bu fontlar tırnaklı, tırnaksız ve el yazısı görünümündedir. Tipografilerin etkisini artırmak için kullanılan zemin bantlarının yanı sıra yazılarda kontur kullanımı gözlenmektedir. 2015 yılındaki flamada ünlü ses sanatçılarından ikisinin isminde hata olarak eksik harf kullanımı görülmektedir.

Afişlerdeki renklere bakılacak olursa arka planda kullanılan renklerde yıllara göre farklılık gözlenmektedir. 2015 yılında sarı, turuncu ve beyazın yanı sıra kırmızı, mavi, pembe, yeşil; 2016 yılında mavi tonlarının yanı sıra turuncu, mor, pembe, sarı, kırmızı, kahverengi, siyah; 2017 yılında mor ve mavi tonlarının yanı sıra turuncu, sarı, mor; 2018 yılında turuncu ve sarı tonlarının yanı sıra mavi, kırmızı, kahverengi, pembe, mor, yeşil renkler kullanılmıştır.

Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri afişlerinin tasarımlarında kullanılan görseller ve diğer tasarım malzemeleri afişte boş alan kalmayacak şekilde yerleştirilmiştir. Afişlerde ilk olarak algılanması istenilen nesnelerin diğerlerine göre daha büyükçe yerleştirildiği, dolayısıyla görsel bir hiyerarşinin varlığı gözlenmektedir.

3.4.6. Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri

Manisa'nın doğusunda olan ve merkeze 71 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) Salihli ilçesine bağlı Taytan Mahallesi'nde geleneksel olarak düzenlenen Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri'nin 22 yıllık geçmişi vardır. Salihli'nin 2013 yılı nüfus sayımına göre 156.330 kişilik nüfusu vardır (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Salihli'nin Taytan Mahallesi'nde gerçekleştirilen Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri, düzenlendiği yıllarda her yıl ağustos ayının son haftası üzüm hasadından önce belirlenen bir tarihte, genellikle iki gün sürecek şekilde gerçekleştirilmiştir. Şenlik, ismini yörede üretilen Taytan üzümünden almaktadır.

Taytan Mahallesi'ndeki üzüm üretimini daha iyi hale getirmek, üzümün tanıtımını yapmak ve eğlence amacıyla düzenlenen şenlikte ürün yetiştiricileri bir araya getirilirken sosyal ilişkiler de canlı tutulmaktadır. 1998 yılından itibaren geleneksel olarak düzenlenen şenliğe Taytan Mahallesi halkı, çevre ilçe ve mahallelerden katılımlar olmaktadır. Şenlik kapsamında Taytan üzümünün tanıtımının yapılmasının yanı sıra eğlence amacıyla yarışmalar ve konser etkinlikleri düzenlenmektedir (Duran 2020).

2014 yılından önce Manisa'nın Salihli ilçesine bağlı bir kasaba statüsünde olan Taytan, Manisa'nın büyükşehir olmasıyla Salihli'ye bağlı bir mahalle haline gelmiştir. Yapılan araştırmalara göre 2014 yılından sonra Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri çeşitli sebeplerden dolayı yapılamamıştır.

2014 yılından önce şenlik programı Taytan Belediyesi tarafından oluşturulan bir komisyon ile hazırlanmıştır. Hazırlanan programın afişleri, çevre ilçelere ve kasabalara Taytan Belediyesi tarafından ulaştırılarak uygun görülen yerlere asılıp festivalin duyurusu yapılmıştır. 2000 yılı sonrası Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri için yapılmış olan şenlik afişlerinden ulaşılabileni aşağıdaki gibidir.

Resim 74: 2013 Yılı 15. Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri Afişi

Tezimiz kapsamında Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Salihli Belediyesi ve sanal kaynaklardan araştırmalar yapılmıştır. Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri afişlerine düzenli arşivleme yapılmamasından dolayı sadece 2013 yılında üretilen afişe ulaşılmıştır. 2000 yılı sonrasında festivalin düzenlendiği yıllarda üretilen festival afişlerinden sadece 2013 yılında üretilen afişe sanal kaynaklardan ulaşılabilmektedir. Aşağıda yer alan afiş

incelemeleri ve değerlendirmeleri 2013 yılında dñzenlenen Taytan Üzüm ve Kñltür Şenlikleri afişi üzerinden yapılmaya çalışılmıştır.

Taytan Üzüm ve Kñltür Şenlikleri afişine bakıldığında afişteki amblemden de anlaşılacağı üzere şenlik, Taytan Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Afişlerde Taytan Belediyesi ambleminin sol üstte yerleştirildiği gözlenmektedir.

Festival logosu bulunmayan afişte görsel olarak fotoğraf ve illüstrasyon kullanılmıştır. Ünlü ses sanatçılarına ait olan fotoğraflar afişin orta kısmında, alt alta ve yan yana, kırmızı konturlu karelerin içersine yerleştirilmiştir. Afişin sağ üst kısmında bir Türk bayrağı resmi ve bayrağın ortasında Mustafa Kemal Atatürk'ün fotoğrafı transparan olarak eklenmiştir. En üstte bayrak, yazı ve amblemin altında dikkörtgen bir formda gökyüzü fotoğrafı görñlmektedir. Afişin alt kısmında "18 AğUSTOS 2013 PAZAR" yazısının altında net olarak algılanmasa da bir üzüm illüstrasyonu transparan olarak yerleştirilmiştir. Afişin arka fonunda da degradeli bir fon üzerinde su kabarcıklarının olduğu bir görsel bulunmaktadır. "Manisa-Salihli Taytan Belediyesi" yazısının zemininde kullanılan gökyüzü fotoğrafı ile karışmaması için beyaz bant kullanıldığı görñlmektedir.

Herhangi bir slogana rastlanmayan afişin tipografisinde tırnaksız fontlar kullanılmıştır. Üç farklı font kullanımı gözlenen afişte "TÜM HALKIMIZ DAVETLİDİR" yazısı daha büyük puntolu kullanılırken diğer yazıların puntolarının birbirlerine yakın olduğu gözlenmektedir. Şenlik ismi ve ünlü ses sanatçılarının isimleri ise diğer yazılardan farklı olarak italik yazılmıştır.

Şenlik afişine bakıldığında arka plandan da kaynaklı olarak turkuaz, mavi ve yeşil tonlarının görñlmesinin yanı sıra kırmızı ile siyah renkler de göze çarpmaktadır.

Taytan Üzüm ve Kñltür Şenlikleri'nin diğer afişlerine ulaşamadığı için karşılaştırma yapılamasa da kendi içersinde değerlendirilecek olursa tasarıma dair kaygıların çok fazla göz önüne alınmadığı görñlmektedir. Dizilim mantığıyla ve basit bir simetri ile yerleştirilen fotoğrafların yanı sıra üzüm şenliği algısının renk veya görsel olarak göz önünde bulundurulmadığı söylenebilir.

3.4.7. Sart Hıdırellez Şenlikleri

Manisa'nın doğusunda olup merkeze 71 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Salihli ilçesine bağlı Sart Mahallesi'nde geleneksel olarak düzenlenen Sart Hıdırellez Şenlikleri'nin 31 yıllık geçmişi bulunmaktadır. "2013 yılı nüfus sayımına göre 156.330 kişilik nüfusu olan" (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Salihli'nin Sart Mahallesi'nde gerçekleştirilen Sart Hıdırellez Şenlikleri, her yıl mayıs ayında belirlenen bir tarihte, bir gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Yerel olarak düzenlenen şenlik, ismini geleneksel bir mevsim bayramı olan hıdırellezden almaktadır (Duran, 2020).

Orta Asya'dan günümüze nesiller boyu aktarılan hıdırellez kutlamalarının daha sonraki nesillerce de devam ettirilmesi için yörede kutlamalar sürdürülmektedir. Şenlik kapsamında baharla birlikte gelen hasat sezonunda mahsullerin bol ve bereketli olması dilenmektedir. 1990'lı yıllardan beri kutlanan şenlik, birlik beraberlik ve eğlence amacıyla düzenlenmektedir. Birtakım bürokratlar ve yerel katılımcılar başta olmak üzere çevre il ve ilçelerin de katılımlarıyla şenlik daha renkli hale gelmektedir. Şenlikte yerel kültürün yaşatılması amacıyla eğlence ve etkinliklerin yanı sıra yerli ve ulusal çapta tanınan ses sanatçıları, katılımcılara konserler vermektedir.

2014 yılından önce Manisa'nın Salihli ilçesine bağlı bir kasaba statüsünde olan Sart, Manisa'nın büyükşehir olmasıyla Salihli'ye bağlı bir mahalle haline gelmiştir. 2014 yılından önce Sart Belediyesi'nce organize edilen Sart Hıdırellez Şenlikleri 2014 yılından sonra Salihli Belediyesi'nce sürdürülmüştür.

Yapılan araştırmalara göre 2014 yılından önce şenlik programı Sart Belediyesi tarafından oluşturulan bir komisyon ile hazırlanmıştır. Hazırlanan programın afişleri bu belediye tarafından uygun yerlere asılarak festivalin duyurusu yapılmıştır. 2014 yılından sonra organizasyon süreci aynı şekilde Salihli Belediyesi tarafından devam ettirilmiştir. Salihli Belediyesi şenlik afişlerinin üretimini kendi bünyesinde gerçekleştirmektedir. Afişler basıldıktan sonra zabıta personeli tarafından uygun yerlere asılarak şenliğin duyurulması sağlanmaktadır. Aynı zamanda sosyal

medya ağları da şenliğin duyurum sürecinde kullanılmaktadır. Tezimiz kapsamında 2000 yılı sonrası Sart Hıdırellez Şenlikleri için yapılmış olan afişlerden ulaşılabilenler aşağıdaki gibidir.

Resim 75: 2015, 2016, 2017 Yılları 26. 27. ve 28. Sart Hıdırellez Şenlikleri Afişleri

Araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Salihli Belediyesi ve sanal kaynaklardan taramalar yapılmıştır. 2015, 2016 ve 2017 yıllarına ait olan ve yukarıda yer alan afişlere Salihli Belediyesi'nin arşivinden ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri bu yıllarda düzenlenen Sart Hıdırellez Şenlikleri'nin afişi üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Sart Hıdırellez Şenlikleri'nin afişlerine genel olarak bakıldığında logolardan da anlaşılacağı üzere şenlik Salihli Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Afişlerde yer alan logolar 2015 yılında sağ altta, 2016 yılında sol üstte ve 2017 yılında sağ üstte kullanılmıştır.

Festival logosu kullanılmayan afişte görsel olarak fotoğraf tercih edilmiştir. Ünlü ses sanatçılarına ait olan fotoğraflar dekupe olarak arka planları olmadan, afişlerin orta kısmına ya da sağına ve soluna yerleştirilmiştir. Ses sanatçısı

fotoğraflarının yerleşiminde ulusal ve yerel olarak ünlü olmalarına göre hiyerarşik bir yerleşim yapıldığı dikkat çekmektedir. Ulusal olarak tanınan ses sanatçıları diğerlerine göre daha büyük ve önde yer almaktadır. 2015 yılında bale ve dans topluluğunun fotoğrafı ve 2016 yılında Salihli Türk Dostları'nın fotoğrafları ünlü ses sanatçılarından daha küçük kullanılmıştır. Afişlerin arka planlarında her yıl farklı bir renk ve doku kullanımı gözlenmektedir. 2015 yılında güneş huzmesini andıran bir arka plan kullanılırken 2016 yılında daha sade ve çizgisel dokular, 2017 yılında da poligonal örüntülerden oluşan degradeli bir doku kullanılmıştır.

Slogan kullanılmayan afişlerin tipografisinde ağırlıklı olarak tırnaksız, kaligrafik fontlar kullanılmıştır. Afişlerde genel olarak şenliğin yıldız sanatçılarında kullanılan fontların puntolarının diğer etkinlik yazılarının puntolarından daha büyük olduğu gözlenmektedir. Bu bağlamda tipografik hiyerarşinin özensiz olduğu söylenebilir. Şenlik sayılarının genellikle büyük olduğu afişlerde şenlik ismi 2015 ve 2017 yılında büyük olarak yazılmıştır. 2016 yılında ise muhtemelen kullanılan dikey bant içerisine sığdırmak için yıldız sanatçı isminde kullanılan fontun puntosundan daha küçük bir puntoda yazılmıştır. Afişlerdeki tipografide fontların etkisini arttırmak ve daha dikkat çekici hale getirmek için bant kullanımının yanı sıra kontur ve degrade kullanımı gözlenmektedir.

Şenlik afişlerindeki renklerde yıllara göre farklılık göze çarpmaktadır. 2015 yılında arka plandaki kahverengi tonlarının yanı sıra ön planda kırmızı, yeşil, sarı ve gri tonları, mavi ve pembe renkler; 2016 yılında arka plandaki pastel tonlarındaki lacivertin yanı sıra ön planda mavi, pembe tonları, turuncu ve beyaz; 2017 yılında arka plandaki beyaz, sarı, pembe, kırmızı renklerin geçişinden oluşan bir kullanımın yanı sıra ön planda mavi tonları, açık ve koyu mor ile beyaz renkler kullanılmıştır.

Sart Hıdırellez Şenlikleri'nin afişlerine genel olarak bakıldığında arka planlarının her yıl değişmesinin yanı sıra fotoğraf kullanımında benzerlikler görülmektedir. Afişlerin tasarımlarında devamlılık ilkesi bağlamında standart bir yerleşim gözlemlenmezken çeşitli fontların farklı puntolardaki kullanımı ve bantlardaki hareketlilik afişlere dinamik görünüm kazandırmıştır.

3.4.8. Salihli Deve Güreşi Festivali

Manisa'nın doğusunda olup merkeze 71 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Salihli ilçesinde düzenlenen ve 4 yıllık geçmişi olan Salihli Deve Güreşi Festivali, Salihli Belediyesi'nin organizasyonu ile kutlanmaktadır. "2013 yılı nüfus sayımına göre 156.330 kişilik nüfusu olan" (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Salihli'de geleneksel olarak düzenlenen festival, her yılın şubat ayının son pazar günü, bir gün sürecek şekilde kutlanmaktadır. Ulusal olarak düzenlenen festival, ismini festival kapsamında gerçekleştirilen deve güreşlerinden almaktadır (Duran, 2020).

2016 yılından itibaren düzenlenen festival, devecilik kültürünü yaşatmak amacıyla düzenlenmektedir. Ulusal olarak gerçekleştirilen festivale Türkiye'nin çeşitli illerinden şampiyon develer getirilerek galibiyet müsabakaları düzenlenmektedir. Eski yörük kültürlerinden olan deve güreşi eğlenceleri Salihli Deve Güreşi Festivali sayesinde hem sosyal anlamda halkın kaynaşması hem de geleneksel kültürün canlı tutulmasını sağlamaktadır.

Salihli Deve Güreşi Festivali'nin afiş üretim ve dağıtım süreçleri Salihli Belediyesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Festival afişleri basıldıktan sonra zabıta personeli tarafından uygun yerlere asılarak duyuruları yapılmaktadır. Aynı zamanda sosyal medya ağları da şenliğin duyurulması sürecinde kullanılmaktadır. Araştırma kapsamında 2000 yılı sonrası Salihli Deve Güreşi Festivali için yapılmış olan festival afişleri aşağıdaki gibidir.

Resim 76: 2015, 2016, 2017, 2018 Yılları 1. 2. 3. ve 4. Salihli Deve Güreşi Festivali Afişleri

Resim 77: 2020 Yılı 6. Salihli Deve Güreşi Festivali Afişi

Araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Salihli Belediyesi ve sanal kaynaklardan taramalar yapılmıştır. 2015 yılından itibaren düzenlenmeye başlanan festivalin bütün afişlerine Salihli Belediyesi'nin arşivlerinden ulaşılmıştır. 2019 yılında Salihli Deve Güreşi Festivali düzenlenmediği için bu yıla ait afiş bulunmamaktadır.

Salihli Deve Güreşi Festivali afişleri genel olarak incelendiğinde afişlerdeki logolardan da anlaşılacağı üzere festivalin ana sponsoru Salihli Belediyesi'dir. 2018 yılında da festival Salihli Belediyesi'nin ana sponsorluğunun yanı sıra Öz Salihli Yörükleri Devecilik Kültürü Yaşatma ve Deve Sevenler Derneği'nin katkılarıyla gerçekleştirilmiştir. Salihli Belediyesi logosu sağ üst kısım hariç her afişte farklı köşelerde kullanılmıştır. 2018 yılındaki Öz Salihli Yörükleri Devecilik Kültürü Yaşatma ve Deve Sevenler Derneği logosu da sağ alt köşede konumlandırılmıştır.

Salihli Deve Güreşi Festivali afişlerinde görsel olarak fotoğraf tercih edilmiştir. Afişlere bakıldığında deve güreşi alanından çekilmiş olan iki deve fotoğrafı merkezde ve büyük olarak yerleştirmiştir. 2016, 2017 ve 2018 yıllarında bu

fotoğraflar afişin arka planı olarak kullanılmıştır. Afişlerde başka bir görsel olarak Salihli Belediye Başkanı Zeki Kayda'nın poşu takarak halkı selamlayan bir fotoğrafı (2015 yılı hariç) festival isimlerinin köşelerine konumlandırılmıştır. 2017, 2018 ve 2020 yıllarındaki afişlerde deve bakıcılarının boyunlarına bağladıkları poşu fotoğrafının bir kısmı, afişlerin üst köşe ve ortalarında kullanılmıştır.

Slogan kullanılmayan festival afişlerinin tipografik kullanımında tırnaksız ve el yazısı görünümlü fontlar tercih edilmiştir. 2016 yılı afişinde festival başlığı, festival içeriğini açıklayan yazılara göre daha bold kullanılırken diğer afişlerde büyük puntolarda yazılmıştır. Deve güreşi etkinliğini tanımlayan yazılar festival başlığına göre daha küçük puntolarda ve tırnaksız fontlar ile yazılmıştır. Büyük başlıklar dikey ve kare forma sahip olan afişlerde diğer yazılara göre daha yukarıya yazılarak 2020 yılında da sağ üst kısma yerleştirilmiştir. Afişlerde yazıları daha belirgin kılmak ve dikkat çekmesini sağlamak için bant ve kontur kullanıldığı gözlenmektedir. 2020 yılındaki festival isminde ayrıca degrade kullanılmıştır.

Afişlerde kullanılan renklerin arka plandaki fotoğrafın renklerine göre düzenlendiği görülmektedir. Genellikle arka plandan dolayı mavi ve tonlarının daha çok gözlendiği afişlerde turuncu, yeşil ve kırmızı renkleri de tercih edilmiştir.

Salihli Deve Güreşi Festivali afişlerine genel olarak bakıldığında benzer afiş tasarımlarının olduğu gözlenmektedir. Farklı olarak ise 2016 yılında festival isimlerinin diğer yıllara göre daha küçük ve açıklayıcı yazılar arasında kullanılmasından dolayı ayırt edilmesi zorlaşmaktadır. Genel başlıklarda yıllara göre gösterişli ve farklı fontlar kullanılan afişlerin açıklayıcı yazılarında da daha sade ve benzer fontlar kullanılmıştır.

3.4.9. Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali

Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali, Manisa'nın doğusunda olup merkeze 123 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Köprübaşı ilçesinde geleneksel olarak düzenlenmektedir. “2013 yılı nüfus sayımına göre 14.045 kişilik nüfusu olan” (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Köprübaşı'nda 15-20 yıllık geçmişi olan Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali, her yıl 15-30 Mayıs tarihleri arasında hava durumu da göz önüne alınarak genellikle iki gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Köprübaşı'nda 2005-2006 yıllarından önce yaz festivali ve 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı kapsamında kutlanan etkinlik ilçede çileğin meşhur olmasıyla birlikte çilek festivaline dönüştürülmüştür. Festival ismini yörede üretilen Köprübaşı çileğinden almaktadır. Yerel olarak düzenlenen festivale, Köprübaşı halkının yanı sıra Simav, Salihli, Selendi, Demirci, Kula, Gördes gibi çevre ilçelerden de katılımlar gözlemlenmektedir (Tuncel, 2020).

Köprübaşı'nın en önemli geçim kaynağı haline gelen çilek yetiştiriciliği, 1999-2000 yıllı civarlarında küçük denemelerle başlamış ve 2004-2005 yılından beri tam anlamıyla çilek hasadı yapılır hale gelmiştir. Daha önceki yıllarda tütüncülük yapılan ilçede tarım arazilerinden daha fazla verim almak amacıyla çilek tarımı yaygınlaşmış ve tütüncülüğü gölgede bırakmıştır.

2019 yılından önce coğrafi işarete (yöresel ürünlerin kalite ve geleneksellik bakımından değerlendirilerek Türk Patent ve Marka Kurumu tarafından tescillenmesi) sahip olmayan Köprübaşı çileği yerel yöneticiler tarafından yürütülen patent çalışmalarının ardından 2019 yılında “Köprübaşı çileği” olarak tescillenmiştir. Köprübaşı çileği diğer yörelerin çileklerine göre tadı, oluşumu, boyu ve görünümü ile farklı bir yapıya sahiptir. Bu yapıyla çeşitli pazarlarda diğer çileklerden ayırt edilebilmektedir.

Köprübaşı'nda hem çileğin tanıtılması hem de eğlence amacıyla düzenlenen Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali, Köprübaşı çileği tanıtım programları, altın lezzet ödüllü zeytinyağı tanıtımı, diğer kültürel etkinlikler ve ünlü ses sanatçılarının verdiği konserler eşliğinde yürütülmektedir. İlçedeki kültürel

faaliyetlerin yanı sıra çevre ilçelerden gelen katılımcılar ile sosyal ve ekonomik anlamda da gelişmeler görülmektedir. Dışarıdan gelen katılımcılar konser zamanında 1500-2000 kişiye ulaşmaktadır.

Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali'nin afiş üretim süreci, Köprübaşı Belediyesi tarafından organize edilmektedir. Festival programının oluşturulmasından sonra tasarlanarak basılan festival afişleri, ilçede Köprübaşı personelinin aracılığı ile uygun yerlere asılmaktadır. Çevre ilçelere duyurum sürecinde ise ilçelerin yerel yönetimleri aranarak bilgilendirilmekte ve yerel yönetimlerin zabıta personeli ile uygun yerlere afiş asılımı yapılmaktadır.

2005-2006 yıllarından sonra Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali adı altında düzenlenen şenlikler günümüze kadarki süreçte bazı yıllarda yapılamamıştır. Bunlar şehit haberleri, ekonomik sebepler ve Soma maden faciası gibi talihsizliklerdir. Festival bir yıl da katılımcı sayısının artacağı düşünülerek motor festivali olarak düzenlenmiştir. Tezimiz kapsamında 2000 yılı sonrası Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali için yapılmış olan afişlerinden ulaşılabileni aşağıdadır.

Resim 78: 2013 Yılı 14. Köprübaşı Çilek Festivali Afişi

Tezimiz kapsamında Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Köprübaşı Belediyesi ve sanal kaynaklardan araştırmalar yapılmıştır. 15-20 yıldır her yıl gerçekleştirilen Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali'nin malesef afişleri düzgün arşivlenmemiştir. Söz konusu afişlerden sadece 2013 yılındaki afişe sanal kaynaklardan ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2013 yılında düzenlenen Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali afişi üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali'ne genel olarak bakıldığında afişteki logodan da anlaşılacağı üzere festival, Köprübaşı Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Köprübaşı Belediyesi'nin logosu afişin sağ alt kısmına bir elin avuç kısmının içindeymiş izlenimi verilerek yerleştirilmiştir.

Festival logosu kullanılmayan afişte görsel olarak fotoğraf ve illüstrasyon kullanıldığı gözlenmektedir. Ünlü ses sanatçılarına ait olan fotoğraflar, farklı büyüklüklerde olan daire formların içlerine yerleştirilmiştir. Muhtemelen fotoğraflar daha büyük gösterilmek için daire formları afişin sınırlarının dışına taşırılmıştır. Fotoğrafların yer aldığı daire formunun dış kısmında ise afişe hareket özelliği kazandırmak için farklı büyüklüklerde noktalardan oluşan bir örüntü eklenmiştir. Afişin sağ üst kısmında yer alan farklı açılardaki üç tane çileğin bir araya gelerek oluşturduğu kompozisyonda fotoğraf tercih edilmiştir. Bu kompozisyon küçültülerek aynı zamanda afişin sağ altında yer alan sloganın "i" harfinin noktasının yerine de kullanılmıştır. Afişin sol altına festival kapsamında tanıtımı yapılan zeytin ve zeytinyağını afişte de belirtmek için zeytininden sızan yağı ile birlikte zeytin dalı illüstrasyonu yerleştirilmiştir. Afişin sol altında da bir önceki paragrafta değinildiği gibi el fotoğrafı gözlenmektedir.

Festivale çağrı niteliğinde olan sloganda bold, büyük puntolu ve üç boyutlu izlenimi veren bir font kullanılmıştır. Afişin sağ alt kısmına yerleştirilen sloganda "HAYDİ ÇİLEK FESTİVALİNE" yazısı her biri bir satıra gelecek şekilde gelecek şekilde ortadan blog olarak yazılmıştır.

Afişte yer alan yazılarda hem tırnaklı hem tırnaksız fontlar bir arada kullanılmıştır. En büyük tipografinin slogan ve sol üstte yer alan "ORHAN

HAKALMAZ” yazısının olduğu afişte diğer ünlü ses sanatçıların isimleri festival isminden daha büyük yazılmıştır. Afişin üst kısmında tırnaklı, bold ve konturlu fontlar kullanılırken afişin alt kısmında ise kırmızı dokulu bir bant üzerine tırnaksız, kalın ve konturlu bir font ile festival tarihi, etkinlikleri ve yeri yazılmıştır.

Afişte renk olarak fonda kullanılan mavi tonlarının yanı sıra sarı, kırmızı tonları ve beyaz rengin tercih edildiği gözlenmektedir.

Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali’nin diğer afişlerine ulaşamadığı için karşılaştırma yapılamamıştır.

3.4.10. Selendi Pınarlar Kiraz Festivali

Selendi Pınarlar Kiraz Festivali, Manisa’nın doğusunda olup merkeze 155 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Selendi ilçesinde geleneksel olarak düzenlenmektedir. “2013 yılı nüfus sayımına göre 22.047 kişilik nüfusu olan” (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Selendi’de 20 yıllık geçmişi olan Selendi Pınarlar Kiraz Festivali, her yıl Selendi’deki kiraz sezonunda (yıllık kiraz sezonu değiştiği için festivalin ayı ve günü değişmektedir) bir gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Yerel olarak düzenlenen festival, ismini yörede yetiştirilen Pınarlar kirazından almaktadır.

Kiraz tarımının yaygın olduğu Selendi ve Pınarlar Köyü’nde üretilen kiraz yöre halkının ana geçim kaynaklarından. Uzun yıllardan beri sürdürülen kiraz yetiştiriciliğinin 2000 yılından itibaren düzenlenen Selendi Pınarlar Kiraz Festivali’nde tanıtımı yapılarak yöredeki kiraz yetiştiriciliği ve kiraz pazarı canlı tutulmaya çalışılmaktadır. Festival kapsamında tanıtımın yapılmasının yanı sıra festivalin sosyal, kültürel ve ekonomik yönden de ilçeye katkıları bulunmaktadır. Yöre halkının kaynaşmasında etkili olan festival, üretimi teşvik, bilinçlenme, tarihi ve kültürel değerleri tanıma ve benimseme konusunda da önemlidir. Festival içeriğinde şiir okumaları, halk dansı gösterileri, kiraz üreticileri arasında yarışmalar ve akşamları da konser etkinlikleri yapılmaktadır. Festival duyurularının da etkisiyle

gelen katılımcıların artmasına bağlı olarak kurulan stantlardan yapılan satışlar sayesinde esnaflar kazanç elde etmektedir.

Selendi Pınarlar Kiraz Festivali, 2014 yılından önce Pınarlar köyü muhtarlığınca düzenlenirken 2014 yılından sonra Manisa'nın büyükşehir olmasıyla Selendi Belediyesi tarafından düzenlenmeye başlanmıştır. Yerel halkın katılımıyla gerçekleşen festivale çevre il ve ilçelerin katılımının yanı sıra siyasi parti temsilcileri, mülki idare, sivil toplum kuruluşları da destek vermektedir (Uslu, 2020).

Selendi Pınarlar Kiraz Festivali'nin afiş üretim ve dağıtım süreçleri Selendi Belediyesi tarafından organize edilmektedir. Festival öncesinde organize edilen etkinliklerin afişi/afişleri dağıtılarak festivalin duyurusu yapılmaktadır. 2000 yılından itibaren sürdürülen Selendi Pınarlar Kiraz Festivali ülke gündemine bağlı durumlardan dolayı bazı yıllar yapılamamıştır. 2000 yılı sonrası Selendi Pınarlar Kiraz Festivali için yapılmış olan festival afişlerinin arşivlenmemesinden dolayı aşağıdaki afiş haricindekilere ulaşılammıştır.

Resim 79: 2017 Yılı 17. Geleneksel Kiraz Festivali Afişi

Resim 80: 2017 Yılı 17. Geleneksel Kiraz Festivali Afişi

2000 yılı sonrası Selendi Pınarlar Kiraz Festivali afişlerinin araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Selendi Belediyesi ve sanal kaynaklardan taramalar yapılmıştır. Selendi Pınarlar Kiraz Festivali afişlerine düzenli arşivleme yapılmamasından dolayı sanal kaynaklardan sadece 2017 yılında üretilenlerine ulaşılabilmektedir. Bu afişlerden birisi dikey diğeri yatay olmak üzere iki adet olarak üretilmiştir. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2017 yılında düzenlenen Selendi Pınarlar Kiraz Festivali afişleri üzerinden yapılmıştır.

Selendi Pınarlar Kiraz Festivali'ne genel olarak bakıldığında afişlerdeki logodan da anlaşılabileceği üzere festival, Selendi Belediyesi'nin ve Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleşmiştir. Bu logoların yanında dikey olarak tasarlanan afişte diğer logolarla aynı büyüklükte ilk sırada "KIRAZ FESTİVALİ" yazılı olan bir logo yer almaktadır. Bu logolar dikey olan afişte sol üstte, yatay olarak tasarlanan afişte ise sadece Selendi Belediyesi logosu afişin sağ üstünde kullanılmıştır.

Festival logosu kullanılmayan afişlerde görsel olarak fotoğraf ve resim kullanılmıştır. 2017 yılında üretilen dikey afişin sağ üst kısmında bir kaptan dökülen kiraz fotoğrafı yer almaktadır. Afişin sol altında halk dansları performansı gösteren

bir fotoğraf yerleştirilmiştir. Afişin sağ altında da üç ses sanatçısının yer aldığı fotoğraf kullanılmıştır. Yatay olan afişte ise dikey afişten farklı olarak afişin arka planında (muhtemelen Pınarlar Köyü'ne ait olan) fotoğraf kullanılmıştır. Yatay olan afişte yer alan diğer görseller afişin sağ kısmında yer almaktadır. Bunlar yukarıdan aşağıya kiraz salkımının fotoğrafı, üç tane ses sanatçısının yer aldığı fotoğraf ve yöresel kıyafetler ile kiraz tanıtımının yapıldığı fotoğraftır.

2017 yılında üretilen dikey festival afişlerine bakıldığında festival ismi ve etkinlik isimleri diğer yazılara göre daha büyük yazılmıştır. Afişte festival ismi, tarih ve festival programının akışının yazılı olduğu bölümde daha sade ve tırnaksız font kullanılmıştır. Ses sanatçıların isimlerinde kullanılan font sade iken, “Manisa Büyükşehir Belediyesi Folklor Ekibi” yazısında ve “HALK KONSERİ” yazısında kullanılan fontun süslü ve tırnaklı olduğu gözlenmektedir. Yatay formda tasarlanan afişe genel olarak bakıldığında yazıları arka planda kullanılan resimden daha kolay ayırt edebilmek için kontur eklenmiştir. Afişte “17.” rakamı vurgulanmak için büyük olarak, en üst kısma yerleştirilmiştir. Festival isminin el yazısı ile yazıldığı afişte program akışının yer aldığı paragrafta daha sade bir font kullanıldığı gözlenmektedir.

Afişlerde kullanılan renklerin aynı etkinlik için tasarlanmış olsa da aralarında küçük farklar vardır. Dikey forma sahip olan afişte mavi rengi ve tonları yoğun olarak kullanılırken kırmızı ve siyah renk de kullanılmıştır. Yatay forma sahip olan afişte ise arka planda kullanılan mavi ve toprak renkleri daha yoğun algılanırken kırmızı, siyah, beyaz ve gri renkler daha az da olsa kullanılmıştır.

Selendi Pınarlar Kiraz Festivali afişlerine genel olarak bakıldığında yatay olarak tasarlanan afişte, dikey olarak tasarlanan afişe göre daha az estetik kaygı güdüldüğü gözlenmektedir. Festival isminin yer aldığı yazı dikey afişte “HALK KONSERİ” yazısından, yatay afişte de “17.” ibaresinden daha küçük yazıldığı için izleyicinin algılamasını zorlaştırmaktadır.

3.4.11. Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali

Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali, Manisa'nın kuzeyinde olup merkeze 87 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Soma ilçesinde geleneksel olarak düzenlenmektedir. "2013 yılı nüfus sayımına göre 105.391 kişilik nüfusu olan" (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Soma'da 17 yıllık geçmişi olan Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali, her yıl Soma'nın kurtuluş günü olan 13 Eylül'den sonra 7-10 gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Yerel olarak düzenlenen festival, ismini Soma'nın yer altı zenginliği olan kömür'den almaktadır.

Soma, ta  kömürü ve linyit kömürü gibi madencilik faaliyetlerinin yaygın olduğu bir ilçedir. "Yöre halkının geçim kaynaklarından olan kömür madenciliğinin tarihi, Soma'da 1860'lı yıllara dayanmaktadır. Osmanlı İmparatorluğu döneminde bir grup araştırmacı tarafından Soma'da y zeyssel araştırmalar yapılmasından sonra yeraltında kömürün bir çeşidi olan linyit olabileceği hakkında tespitler yapılmıştır. 1912 yılında yörede Osman A a (1876-1920) ismiyle tanınan bir kişi ilk kömür ocağı denilebilecek 13-15 metre civarında derinliğe sahip bir kuyu açmıştır. Kömür ocağının a ılı ının ilk yıllarında savaşlardan dolayı çoğunluğu kadın işçilerden oluşan madenciler çalışmıştır. 1920'li yıllarda ilkel yöntemlerle çıkarılan kömür" (K   kkayapalı, 2006) günümüze yakla tı a dönemin teknolojik gelişmelerine bağlı olarak modern yöntemlerle çıkarılmaya ba lanmı tır.

Soma'nın gelenek göreneklerinin canlı tutulması ve  enlik amacıyla 2003 yılında festival olarak düzenlenmeye ba lanmı tır. Kömürün yörede önemli geçim kaynakları arasında olmasından dolayı da Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali ismi uygun görülmüştür. 2003-2014 yılları arasında düzenli olarak yapılan festivale, 13 Mayıs 2014 yılında Soma'da yaşanan maden kazası ile maden işçilerinin yaşamını yitirmesi sonucunda 2018 yılına kadar ara verilmiştir. 2018 yılında yeniden yapılmaya ba lanan festivalin yöreye sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda da katkıları vardır (Filiz, 2020).

Soma Belediyesi tarafından düzenlenen Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali'nde sergiler, tiyatro, animasyon gösterileri,  ocuk gösterileri, konser gibi

etkinlikler yer almaktadır. Soma'nın merkezinde gerçekleştirilen festivalin sergileri Soma Belediyesi'ne bağlı olan bir kapalı pazar yerinin birinci katında gerçekleştirilirken konserler ise ilçe meydanında yapılmaktadır. Her yıl farklı etkinlikler düzenlenen festivalde yerel katılımcıların yanı sıra Kırkağaç, Bergama, Kınık gibi çevre ilçelerden de katılımlar sağlanmaktadır.

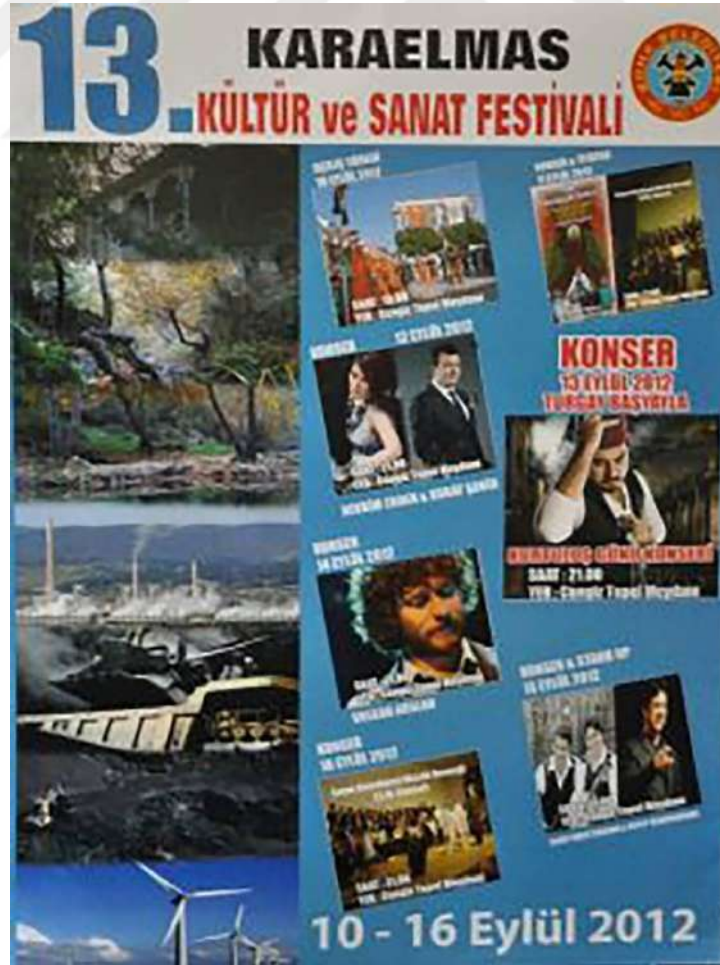
Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali etkinliklerinin organizasyon süreci, festival öncesi bir araya gelen komisyon tarafından belirlenmektedir. Program belirlendikten sonra festival için üretilen afişler Soma Belediyesi'nin ihale yoluyla anlaştığı grafik tasarım ajansları tarafından tasarlanmaktadır. Tasarım sürecinden sonra basılan afişler, sergilenmesi için belediyenin belirlediği alanlara asılmaktadır. Tasarlanan afişler aynı zamanda sosyal medyadan da paylaşılarak festivalin duyurulma süreci gerçekleştirilmektedir. 2000 yılı sonrası Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali için yapılmış olan festival afişlerinden ulaşılabilenler aşağıdaki gibidir.

Resim 81: 2009 Yılı 10. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi

Resim 82: 2012 Yılı 13. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afifi

Resim 83: 2012 Yılı 13. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afifi

15. Karaelmas Kültür Sanat Festivali

10 - 16 EYLÜL 2018 FESTİVAL PROGRAMI

TÜM HALKIMIZ DAVETLİDİR.

1. GÜN - PAZARTESİ
Mehter Eşiğinde
Festival Açılış Programı
Saat: 15.00

2. GÜN - SALI
Oryantiring Müsabakaları
Yer : Şehir Merkezi
(Saat :11.00)

3. GÜN - ÇARŞAMBA
Şehitlerimiz İçin Mevlid-i Şerif
(Parkaltı Camii - Öğle Namazına Mütakip)
Lokma Hayrı
Ünlü Hafızlardan Kuran-ı Kerim Tilaveti
(Saat: 20.30)
Ömer Faruk ALTUNAĞA İlahi Konseri
(Saat: 21.30)

4. GÜN - PERŞEMBE
Kurtuluş Günü Programları
Okçuluk Müsabakaları
Yer: Nazım Yavuz Stadyumu
(Saat : 10.00)
Çocuk Oyunları Gösterileri
(Saat:20.00)
Kum Sanatı Gösterimi
Tarkan KÖYLÜ
(Saat: 20.30)
Yusuf GÜNEY Konseri
(Saat:21.30)

5. GÜN - CUMA
Futbol Müsabakaları
Yer : Soma Beld. Gençlik ve Spor Tesisleri (Saat : 10.00)
Çocuk Tiyatro Gösterisi
(Saat : 20.00)
Komedi Dans Show
(Saat : 20.30)
O Ses İlker ARSLAN Konseri
(Saat : 21.30)

6. GÜN - CUMARTESİ
Futbol Müsabakaları
Yer : Soma Beld. Gençlik ve Spor Tesisleri (Saat : 10.00)
İluzionist Dennis APATHE Show
(Saat : 20.30)
Ankaralı Aylin DİNÇER Konseri
(Saat : 21.30)

7. GÜN - PAZAR
FESTİVAL FİNALİ

Ali TULUP
Soma Belediye Başkanı

YUSUF GÜNEY
ANKARALI AYLIN DİNÇER
O SES İLKER ARSLAN
ÖMER FARUK ALTUNAĞA

www.soma.bel.tr
[/somabelediyesi](https://www.facebook.com/somabelediyesi)
somabelediyesi.web.tv

Soma Belediyesi

Resim 84: 2018 Yılı 15. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi

15. Karaelmas Kültür Sanat Festivali

10 - 16 EYLÜL 2018 FESTİVAL PROGRAMI

1. GÜN - PAZARTESİ
Mehter Eşiğinde
Festival Açılış Programı
Saat: 15.00

2. GÜN - SALI
Oryantiring Müsabakaları
Yer : Şehir Merkezi
(Saat :11.00)

3. GÜN - ÇARŞAMBA
Şehitlerimiz İçin Mevlid-i Şerif
(Parkaltı Camii - Öğle Namazına Mütakip)
Lokma Hayrı
Ünlü Hafızlardan Kuran-ı Kerim Tilaveti
(Saat: 20.30)
Ömer Faruk ALTUNAĞA İlahi Konseri
(Saat: 21.30)

4. GÜN - PERŞEMBE
Kurtuluş Günü Programları
Okçuluk Müsabakaları
Yer: Nazım Yavuz Stadyumu
(Saat : 10.00)
Çocuk Oyunları Gösterileri
(Saat:20.00)
Kum Sanatı Gösterimi
Tarkan KÖYLÜ
(Saat: 20.30)
Yusuf GÜNEY Konseri
(Saat:21.30)

5. GÜN - CUMA
Futbol Müsabakaları
Yer : Soma Beld. Gençlik ve Spor Tesisleri (Saat : 10.00)
Çocuk Tiyatro Gösterisi
(Saat : 20.00)
Komedi Dans Show
(Saat : 20.30)
O Ses İlker ARSLAN Konseri
(Saat : 21.30)

6. GÜN - CUMARTESİ
Futbol Müsabakaları
Yer : Soma Beld. Gençlik ve Spor Tesisleri (Saat : 10.00)
İluzionist Dennis APATHE Show
(Saat : 20.30)
Ankaralı Aylin DİNÇER Konseri
(Saat : 21.30)

7. GÜN - PAZAR
FESTİVAL FİNALİ

FESTİVAL SÜRESİNCE TÜM PROGRAMLAR CENGİZ TOPEL MEYDANI'NDA GERÇEKLEŞECEKTİR.

YUSUF GÜNEY
ANKARALI AYLIN DİNÇER
O SES İLKER ARSLAN
ÖMER FARUK ALTUNAĞA

Resim 85: 2018 Yılı 15. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi

SOMA BELEDİYESİ | **16. KARAELMAS KÜLTÜR SANAT FESTİVALİ**
13 - 20 EYLÜL PROGRAM **TÜM HALKIMIZ DAVETLİDİR**

15 EYLÜL / CUMA 1.GÜN
ÇELEK SUNMA PROGRAMI
SAAT : 10.00 / YER : CENGİZ TOPEL MEYDANI
ŞEHİTLİK ZİYARETİ
SAAT : 11.00 / YER : BELEDİYE ANKARALICI
16.KARAELMAS KÜLT.ve SAN. FESTİVAL
AÇILIŞI /MEHTERAN EŞLÜĞÜNDE
SAAT : 12.00 / YER : KATLI PAZAR YERİ
SOMA BELEDİYESİ HALK OYUNLARI
SAAT : 18.00 / YER : KATLI PAZAR YERİ
SAĞLIKLI YAŞAM SOMA BİSKİLETTURU
SAAT : 19.00 / YER : KATLI PAZAR YERİ
KURTULUŞ GÜNÜ FENER ALAYI YÜRÜYÜŞÜ
SAAT : 20.30 / BAŞLANGIÇ BOK: ÖĞRETMENLER
BİTİŞ BOK: CENGİZ TOPEL MEYDANI

17 EYLÜL / SALI 5.GÜN
DART MÜSABAKALARI
SAAT : 11.00 / YER : MESLEKİ ve TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ÇOCUK OYUNLARI ANİMASYON GÖSTERİSİ
SAAT : 19.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
SOMA BELEDİYESİ HALK OYUNLARI
SAAT : 20.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
T.S.M.KONSERİ - SOMA MÜSİKİ DERNEĞİ
SAAT : 21.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ

14 EYLÜL / Ç.TESİ 2.GÜN
ÇOCUK OYUNLARI ANİMASYON GÖSTERİSİ
SAAT : 19.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
KONSER / GRUP REZONANS & DOĞAN SAĞLAM
SAAT : 20.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
KONSER / ERKAN ARAR & GRUP MASKE
SAAT : 22.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ

18 EYLÜL / ÇARŞ. 6.GÜN
ERKEKLER MASA TENİSİ TURNUVASI
SAAT : 10.00 / YER : MESLEKİ ve TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ÇOCUK OYUNLARI ANİMASYON GÖSTERİSİ
SAAT : 19.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
SOMA BELEDİYESİ HALK OYUNLARI
SAAT : 20.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
T.H.M. KONSERİ - SOMA MÜSİKİ GÖNÜLLÜLERİ
EDİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ
SAAT : 21.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ

15 EYLÜL / PAZAR 3.GÜN
KURTULUŞ YÜRÜYÜŞÜ
SOMA DOĞA SPORLARI KULÜBÜ (SODOS)
SAAT : 08.00
BAŞLANGIÇ NOKTASI : SOMA BELEDİYESİ ÖNÜ
VARUŞ NOKTASI : ÇAMURJAN KÖYÜ
SOMA BELEDİYESİ KAHVALTI PROGRAMI
SAAT : 09.00 / YER : DANKAİT KÖYÜ
ANİMATÖR AYISI SUNUMU
SAAT : 20.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
KONSER - CEM BELEYİ
SAAT : 21.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ

19 EYLÜL / PERŞ. 7.GÜN
KIZLAR MASA TENİSİ TURNUVASI
SAAT : 10.00 / YER : MESLEKİ ve TEKNİK ANADOLU LİSESİ
SUNNET PROGRAMI ve PİLAV İKRAMI
SAAT : 18.00 / YER : 131 YIL PARKI (Çukur Park)
ÇOCUK OYUNLARI ANİMASYON GÖSTERİSİ
SAAT : 19.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
KUR'AN - KERİM TİLAVETİ
HAFİZ ADEM BİLGETAY
SAAT : 20.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
TASAVVUF MÜZİĞİ KONSERİ - HURAT BELET
SAAT : 21.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ

16 EYLÜL / P.TESİ 4.GÜN
BOCCE MÜSABAKALARI
SAAT : 10.00 / YER : MESLEKİ ve TEKNİK ANADOLU LİSESİ
ÇOCUK OYUNLARI ANİMASYON GÖSTERİSİ
SAAT : 15.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
ANİMATÖR DOĞUKAN ALSAY SUNUMU
SAAT : 20.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ
KONSER - TUĞBA YURT
SAAT : 21.30 / YER : KATLI PAZAR YERİ

20 EYLÜL / CUMA 8.GÜN
SAAT : 21.30
YER: KATLI PAZAR YERİ
SOMA ALTIN KEMER
KICK BOKS TURNUVASI

Tüm Etkinliklerimizizi Belediyemizin Sosyal Medya Hesaplarından Takip Edebilirsiniz.
somabelediyesi somabelediyesi www.soma.be.tr

Ali TULUP / Soma Belediye Başkanı

Resim 86: 2019 Yılı 16. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi

2000 yılı sonrası Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali afişlerinin araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Soma Belediyesi ve sanal kaynaklardan taramalar yapılmıştır. 17 yıldır her yıl gerçekleştirilen Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali'nin birçok afişine düzenli arşivleme yapılmamasından dolayı ulaşılmıştır. Araştırmalar sonucunda festivalin düzenlendiği yıllarda üretilen afişlerden 2008 yılı ve öncesindekilere, 2010, 2011, 2012 (2014 yılındaki maden kazasından dolayı festivale 4 yıl ara verilmiştir), 2018, 2019 yıllarında üretilenlerine ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali afişlerinin ulaşılabilenleri üzerinden yapılmıştır.

Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali'ne genel olarak bakıldığında afişlerdeki logolardan da anlaşılacağı üzere festival, 2009, 2012, 2018, 2019 yılında Soma Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Soma Belediyesi'nin logosu afişlerde genellikle üst kısımda solda veya ortaya yakın olarak yerleştirilmiştir. 2018 yılındaki dikey formda tasarlanan afişte ise Soma Belediyesi logosu sosyal medya logoları ve yazılarıyla birlikte afişin alt orta kısmına yerleştirilmiştir. 2019 yılında bu sosyal medya logoları afişin sol altında kullanılmıştır.

2009 ve 2012 yılı afişlerinde festival logosu kullanılmazken 2018 ve 2019 yılında üretilen afişlerde festival logosu kullanıldığı gözlenmektedir. Bu festival logosunun sol üstünde turuncu bir zemin üzerine konturlu bir font ile kaçınıcı kez düzenlendiği yazılmıştır. Sağ üst kısımda sıçratılmış boya dokusunun üzerinde maden çalışanlarının silüet olarak bir görünümü yerleştirilmiştir. Bu dokunun sol üstünde iki pembe ve bir açık mavi renkte farklı boylarda daireler eklenmiştir. Festival logosunun orta ve alt kısmında mavi bir şeklin üzerine “Karaelmas Festivali” yazısı beyaz el yazısıyla etrafında siyah kontur kullanılarak yazılmıştır. Bu yazının ortasında da “-Kültür Sanat-“ yazısı sade bir font ile beyaz renkte yazılmıştır. Festival logosu bu şekliyle 2018 yılındaki yatay formda tasarlanan afişte sol üstte, 2018 ve 2019 yılındaki dikey formda tasarlanan afişlerde de sağ üstte yerleştirilmiştir.

Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali afişlerinde görsel olarak fotoğraf kullanılmıştır. 2009 yılındaki afişte sol kısımda ünlü ses sanatçılarının fotoğrafları dikdörtgen formda sıralanmıştır. Afişin sağ kısmında elips bir şekil oluşturulmuştur. Elips şeklin içerisinden bir fotoğraftaki efenin kolları, elips şekilden çıkacak şekilde yerleştirilmiştir. Efe fotoğrafının arkasında da çeşitli fotoğraflar kullanılmıştır.

2012 yılında bir tane dikey ve bir tane de yatay formda olmak üzere iki tane festival afişi üretilmiştir. Bu afişlerden yatay formda olanında fotoğraflar hafif eğik ve dikdörtgen form etrafında beyaz konturlu olarak afişin alt kısmına yerleştirilmiştir. Dikey formda afişte fotoğraflar, afişin sol kısmında büyük olarak alt alta sıralanmıştır. Afişin sağ kısmında da festival etkinliklerini tanıtmak için kullanılan fotoğraflar farklı açılarda döndürülerek yerleştirilmiştir.

2018 yılında 2012 yılındaki gibi bir tane dikey ve bir tane de yatay formda olmak üzere iki tane festival afişi üretilmiştir. Bu afişlerde kullanılan ünlü ses sanatçılarının fotoğraflarının arka planları kaldırılıp bir araya getirilerek kolaj oluşturulmuştur. Bu kolajlar her iki afişte de afişlerin sağ alt kısmına yerleştirilmiştir.

2019 yılında üretilen festival afişinde ünlü ses sanatçılarının fotoğrafları ve kick boks turnuvası fotoğrafı etkinlik tarihinin yer aldığı kısımlara yerleştirilmiştir.

Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali afişlerine genel olarak bakıldığında 2012, 2018 ve 2019 yılındaki afişlerde slogan kullanılmazken 2009 yılında slogan olarak “Bir avuç kömür için, Bir  m r verenlere...” sloganı kullanılmıştır.

Festival afişlerinde kullanılan yazılarda bazen tırnaklı fontlar kullanılırken bazen de tırnaksız fontlar tercih edilmiştir. Bazı afişlerde ise her ikisi de aynı afişte kullanılmıştır. 2009 yılındaki slogan yazısında ve 2008 yılındaki dikey formda tasarlanmış afişteki sağ altta yer alan “Soma Belediyesi” yazısında el yazısı kullanılmıştır. Festival afişlerine genel olarak bakıldığında festival başlıkları ve festival tarihi gibi tanımlayıcı yazılar büyük harflerle ve genellikle bold olarak yazılmıştır. 2012 yılında yatay formdaki afişte ise yazılarda kontur kullanılmıştır. Festival içeriğini tanımlayan etkinlik yazıları başlıklara göre daha küçük yazılmıştır. Genellikle daha çok ön plana çıkarılmak istenilen yazıların altlarında bant kullanılarak yazıların etkisi arttırılmıştır.

Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali afişlerine genel olarak bakıldığında 2018 ve 2019 yıllarında üretilen afişlerde benzer renk dağılımları gözlenirken 2009 ve 2012 yıllarında daha farklı renklerin bir arada olduğu gözlenmektedir. 2009 yılında fonda kullanılan açık sarı ve açık turuncu renkler daha baskın olarak algılanırken afişte aynı zamanda siyah, mavi, kırmızı, beyaz renkler de kullanılmıştır. 2012 yılında fonda kullanılan renklerin hakim olduğu afişte kırmızı, siyah ve beyaz renkler kullanılmıştır. 2018 ve 2019 yıllarındaki afişlerde fonda beyaz rengin hakim olduğu tasarımda mavi ve tonları, turuncu, kırmızı renkler kullanılmıştır.

Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali’nin 2009 ve 2012 yılında üretilen afişlerinde genel olarak hazır fotoğrafların etraflarında kontur kullanımı tercih edilmiştir. Fotoğraf ve yazıların sıralama mantığıyla yerleştirildiği bu afişlerde belirgin bir tasarım anlayışı gözlenememiştir. 2018 ve 2019 yılı afişlerinde ise estetik kaygıların daha yoğun olduğu gözlenmektedir. Slogan kullanılmayan 2018-2019 yılı afişlerinde aynı festival logosunun, benzer bir tipografinin ve benzer bir renk

paletinin tercih edilmesi bir tasarım anlayışının oluşmaya başlamasının göstergesi olarak düşünülebilir.

3.4.12. Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali

Manisa'nın güneybatısında olup merkeze 109 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Alaşehir ilçesinde geleneksel olarak düzenlenen Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali'nin yörede 16 yıllık geçmişi vardır. "2013 yılı nüfus sayımına göre 99.504 kişilik nüfusu olan" (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Alaşehir'in Uluderbent Mahallesi'nde gerçekleştirilen festival, her yıl kiraz hasadı zamanı olan mayıs ayının son haftası ve haziran ayının ilk iki haftası arasında belirlenen bir tarihte, iki gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Festivalin tarihinin belirlenmesi mevsimsel değişkenliğe göre farklılık göstermektedir. Ulusal olarak düzenlenen festival, ismini yörede üretilen ve ana geçim kaynağı olan Uluderbent kirazından almaktadır.

Uluderbent Mahallesi, Bölgedeki kiraz ihtiyacının önemli bir kısmının iç-dış pazardaki tedarikçisidir. Alaşehir'de yıllarca sürdürülen kiraz yetiştiriciliği, 2004 yılından sonra yörede yetiştirilen kirazın tanıtılması; yörenin kültürel, sosyal ve ekonomik yönden geliştirilmesi amacının yanı sıra halkın eğlenebileceği bir kutlama haline getirilerek Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali adı altında düzenlenmeye başlanmıştır.

2014 yılından önce Manisa'nın Alaşehir ilçesine bağlı bir kasaba statüsünde olan Uluderbent, Manisa'nın büyükşehir olmasıyla Alaşehir'e bağlı bir mahalle haline gelmiştir. 2014 yılından sonra beş yıl ara verilen Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali, 2019 yılında yeniden düzenlenmeye başlamıştır (Kavlıçoğlu, 2020).

Alaşehir Belediyesi tarafından düzenlenen festivalde kültürel etkinlikler, kiraz yetiştiriciliği yarışmaları, kiraz güzeli seçimi, akademisyenler tarafından gerçekleştirilen konferans ve panellerin ardından akşamüzeri ünlü ses sanatçıları için

konserler düzenlenmektedir. Festival zamanı yerel katılımcıların yanı sıra Manisa'nın ilçeleri ve Denizli, İzmir, Ödemiş, Kiraz gibi çevre il ve ilçelerden de katılımlar gerçekleşmektedir.

Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali için üretilen afişler Alaşehir Belediyesi bünyesindeki grafik tasarımcılar tarafından tasarlanmaktadır. Daha sonra basılan afişler belediyenin zabıta personeli tarafından dağıtılmaktadır. Ulusal olarak duyurulması ise ulusal haber ajanslarındaki profesyonel basın danışmanları aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda sosyal medya ağları da festivalin duyurum sürecinde kullanılmaktadır. 2000 yılı sonrası Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali için yapılmış olan festival afişlerinden ulaşılabileni aşağıdaki gibidir.

Resim 87: 2019 Yılı Geleneksel Uluderbent Kiraz Festivali Afişi

Tezimiz kapsamında Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Alaşehir Belediyesi ve sanal kaynaklardan araştırmalar yapılmıştır. Geleneksel Uluderbent Kiraz Festivali afişlerine 2014 yılından önce düzenli arşivleme yapılmamasından dolayı ulaşılamamıştır. 2014 yılından sonra 2019 yılına kadar ara verilen festivalin afişine Alaşehir Belediyesi'nin sosyal medya adresinden ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2019 yılında düzenlenen Geleneksel Uluderbent Kiraz Festivali afişi üzerinden yapılmıştır.

Geleneksel Uluderbent Kiraz Festivali'nin afişine bakıldığında amblemden de anlaşılacağı üzere festival, Alaşehir Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Alaşehir Belediyesi'nin amblemi afişin alt kısmında, ortaya yakın şekilde yerleştirilmiştir.

Festival logosunu andıran bir tipografinin kullanıldığı afişte görsel olarak fotoğraf ve illüstrasyon da kullanılmıştır. Ünlü iki ses sanatçısına ait olan siyah beyaz fotoğraflar, afişin üst kısmında ortaya hizalı ve yan yana yerleştirilmiştir. Afişin sol alt kısmında tahta bir kase içerisinde yer alan kirazların fotoğrafı görülmektedir. Bu kasenin küçük bir kısmı afişin dışarısında kalırken kasenin zeminindeki bezin üzerinde amblemin arkasında iki tane kirazın küçük bir kısmı göze çarpmaktadır. Fotoğrafların yanı sıra festival isminin sol üst köşesinde stilize edilmiş bir kiraz illüstrasyonu bulunmaktadır. Afişin sağ alt kısmında da festivalin tarihini, saatini ve yerini göstermek için alt alta dizili şekilde piktogramlar kullanılmıştır.

Slogan kullanılmayan festival afişlerinin tipografisine bakıldığında tırnaksız ve el yazısı görünümlü fontların tercih edildiği görülmektedir. Festival isminin diğer yazılara göre daha büyük puntoda yazılmasının yanı sıra festival tarihi, saati, yeri ve Alaşehir Belediye Başkanı'nın isminin bold yazıldığı göze çarpmaktadır. Festival isminin izleyicide ilgi uyandırması adına daha karakteristik bir font kullanılmıştır. Diğer yazılarda ise açıklayıcı olması için sade fontlar tercih edilmiştir. Festivale davet niteliği taşıyan yazı için de el yazısı kullanılmıştır. Afişin üst kısmında yer alan ünlü ses sanatçılarının isimlerinin fotoğraflardan kolay ayırt edilebilmesi için siyah bant içerisinde dişi tipografik kullanımı göze çarpmaktadır. Bunun yanı sıra festival isminin ve köşedeki illüstrasyonun etrafında beyaz kontur kullanıldığı görülmektedir.

Afişteki renk kullanımına bakılacak olursa arka plandaki bej renginin baskın olarak algılanmasının yanı sıra kırmızı ve küçük miktarda yeşil tonları, siyah ve beyaz renklerin kullanıldığı gözlenmektedir.

Geleneksel Uluderbent Kiraz Festivali'nin diğer afişlerine ulaşılamadığı için karşılaştırma yapılamasa da genel olarak bakıldığında sade bir tasarım anlayışıyla üretildiği söylenebilir. Bu sade tasarım anlayışında, festival isminde kullanılan font küçük de olsa afişe bir hareket özelliği kazandırmıştır.

3.4.13. Alaşehir Üzüm Festivali

Manisa'nın güneybatısında olup merkeze 109 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Alaşehir ilçesinde 2018 yılından itibaren düzenlenen Alaşehir Üzüm Festivali, her yıl 30 Ağustos ile 5 Eylül tarihleri arasında, yedi gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. “2013 yılı nüfus sayımına göre 99.504 kişilik nüfusu olan” (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Alaşehir’de ulusal olarak düzenlenen festival, ismini Manisa’nın pek çok ilçesinde üretilen ve yörenin ana geçim kaynakları arasında olan Alaşehir üzümünden almaktadır.

Alaşehir ilçesinde kiraz gibi üzüm de önemli geçim kaynaklarından. Festival, Alaşehir’de kaliteli üzüm üretimini teşvik etmek ve Alaşehir’i üzüm üretimi konusunda marka haline getirmek için her yıl düzenlenmektedir. Alaşehir üzümünün ve üzüm ürünlerinin tanıtıldığı festivalde Alaşehir’in gelenek görenekleri, yerel lezzetleri de festivalin katılımcılarına sunulmaktadır. Manisa’nın ilçeleri ve Denizli, İzmir, Ödemiş, Kiraz gibi çevre il ve ilçelerin katılımlarıyla gerçekleşen festivalde ketler (üzüm taşımak için kullanılan kap) taşıma yarışması, güzellik yarışmaları ve kültürel etkinlikler gerçekleştirilmektedir (CNN TÜRK.com, 2019).

Yapılan araştırmalara göre Alaşehir’de Alaşehir Üzüm Festivali için afiş üretim ve dağıtım süreçleri Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali’nde olduğu gibi gerçekleştirilmektedir. Alaşehir’de festival için üretilen afişler Alaşehir Belediyesi bünyesindeki grafik tasarımcılar tarafından tasarlanmaktadır. Daha sonra basılan bu afişler belediyenin zabıta personeli tarafından dağıtılmaktadır. Ulusal olarak duyurulması ise ulusal haber ajanslarındaki profesyonel basın danışmanları aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Aynı zamanda sosyal medya ağları da festivalin duyurum sürecinde kullanılmaktadır. 2000 yılı sonrası Alaşehir’de Alaşehir Üzüm Festivali için yapılmış olan festival afişleri aşağıdaki gibidir.

Resim 88: 2018 Yılı 1. Alasehir Üzüm Festivali Afişleri

Resim 89/b: 2019 Yılı 2. Alasehir Üzüm Festivali Afişleri

Tezimiz kapsamında Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Alaşehir Belediyesi ve sanal kaynaklardan araştırmalar yapılmıştır. 2018 yılından itibaren düzenlenmeye başlayan Alaşehir Üzüm Festivali'nin afişlerine Alaşehir Belediyesi'nin internet adresinden ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri 2018 ve 2019 yılında düzenlenen Alaşehir Üzüm Festivali afişleri üzerinden açıklanmaya çalışılmıştır.

Alaşehir Üzüm Festivali'nin afişlerine genel olarak bakıldığında afişlerdeki logolardan da anlaşılacağı üzere festival, Alaşehir Belediyesi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Alaşehir Belediyesi'nin logosu 2018 yılında genel programın yer aldığı afişin sağ üst kısmına yerleştirilirken diğer afişlerde sağ alt kısımda konumlandırılmıştır. 2019 yılındaki afişlerden ise sadece festival programının yer aldığı afişte kullanıldığı görülmektedir. Bu afişte de logo 2018 yılında olduğu gibi sağ üste yerleştirilmiştir.

Afişlerde genel programın içerisinde yer alan festival etkinliklerini ayrı ayrı tanıtmak için tasarımda bütünlük sağlamak amacıyla benzer görünümlü afişler tasarlanmıştır. Bu bağlamda afişler arasında bütünlük sağlanması için festival logosu da kullanıldığı gözlenmektedir. Her iki yıl da aynı festival logosunun kullanıldığı afişlerde logo içerisinde bir de festival maskotu gözlenmektedir. Yeşil ve sarı renklerin geçişlerinden oluşan festival logosunda çemberden taştan maskot ve festival isminin yer aldığı yazının yanı sıra sağ alt kısmına da logoyu çevreler şekilde festival tarihi yazılmıştır. Bu logodaki festival isminde “1. veya 2. Alaşehir”, “üzüm”, “festivali” yazıları alt alta yerleştirilmiştir. “üzüm” kelimesi ise diğer kelimelere göre daha küçük puntolu yazılmıştır. Sarı konturlu olan bu yazıların üzerinde yer alan maskotun etrafında yeşil ve sarı renkli yıldızlar kullanılmıştır. 2018 yılındaki festival programı afişinde farklı olarak festival logosunda daire form kaldırılmış ve maskot yazıların sol kısmına yerleştirilmiştir. Bu şekliyle festival logosu, genel programın yer aldığı afişlerde daire içerisindeki fotoğrafların üzerine yerleştirilmiştir. Diğer afişlerde de fotoğrafın yerleşimine göre sağ üste veya sol üste yerleştirildiği görülmektedir. 2019 yılındaki festival programı afişinde akışı gösteren yazıların zemininde festival logosunda kullanılan maskot saydam olarak göze çarpmaktadır.

Afişlerde görsel olarak festival logosundaki illüstratif görünümlü maskotun haricinde fotoğraf kullanıldığı görülmektedir. Fotoğraflar genel program afişlerinde festival etkinliklerini görsellerle desteklemek için daire içerisinde küçük olarak yerleştirilmiştir. Diğer afişlerde ise bu etkinliklerden ünlü ses sanatçılarına ait olan fotoğrafların arka planları kaldırılarak büyük şekilde yerleştirildiği görülür (2018 yılında sadece ses sanatçısı Demet Akalın ve Ece Seçkin için üretilen ayrı afişlere rastlanmıştır). Afişlerin arka planlarında 2018 yılında güneş huzmesini andıran dokular ve 2019 yılında çapraz uzantılar tüm afişlerde aynı şekilde kullanılmıştır.

Slogan kullanılmayan festival afişlerinin tipografisine bakıldığında festival logosunda ve 2018 yılındaki “Ali Uçak” isminde, el yazısı görünümlü fontların kullanılmasının yanı sıra diğerlerinde tırnaksız fontların kullanıldığı görülmektedir. Festival etkinliklerinin yer aldığı fontların zeminlerinde de yazıların daha kolay okunur hale gelmesi için bant kullanılmıştır. 2019 yılındaki festival programı afişinde program akışının yer aldığı bölüm ayrılarak tarih yazıları büyük puntolu, açıklayıcı yazılar ise küçük puntolu olarak tercih edilmiştir.

Afişlerdeki renklere bakılacak olursa bütün afişlerde aynı tonlarda renk dağılımı olduğu görülmektedir. Arka planlarda üzümün sarı tonlarından yararlanılmasının yanı sıra turuncu tonları, kırmızı, yeşil, siyah ve beyaz renkler de kullanılmıştır.

Alaşehir Üzüm Festivali Afişleri’ne genel olarak bakıldığında afişler arasında benzer tasarım anlayışı gözlenmektedir. 2019 yılındaki ünlü ses sanatçıları için ayrı ayrı üretilen afişlerde fotoğraflar, 2018 yılı afişlerindekiyle göre daha küçüktür ve afişlerin farklı kısımlarına yerleştirilmesinden dolayı boşluk kaldığı izlenimi uyandırmaktadır. Bu durum 2018 yılındaki afişlerin kare formda tasarlanmasından dolayı 2019 yılındakiler kadar dikkat çekmemektedir.

3.4.14. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali

Sarıgöl Geleneksel Sultani Üzüm Festivali, Manisa'nın güneydoğusunda olup merkeze 128 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Sarıgöl ilçesinde geleneksel olarak düzenlenmektedir. “2013 yılı nüfus sayımına göre 36.209 kişilik nüfusu olan” (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Sarıgöl’de 14 yıllık geçmişi olan Sarıgöl Geleneksel Sultani Üzüm Festivali, her yıl eylül ayı içerisinde belirlenen bir tarihte, üç gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Festivalin tarihinin belirlenmesi hava durumundan edinilen bilgilere göre değişiklik göstermektedir. Yerel olarak düzenlenen festival, ismini yörede üretilen ve üzümün bir türü olan “Sultani üzüm”den almaktadır.

Tarımsal faaliyetlerin yoğun olduğu Sarıgöl’de ana geçim kaynağı olan üzümcülük, önemli bir yere sahiptir. Sarıgöl’de Sultani üzüm Gediz Ovası yakınlarında üretildiği için bağdan alınan verimin daha çok olmasının yanı sıra yaprak sarma yapmak için kullanılan Sultani üzümün yaprağı da ince damarlı ve mayhoş bir tadının olmasından dolayı tercih edilen bir lezzettir. Festival’in amacı yörede üretilen bu üzümün ve yaprağının yanında Sultani üzümünden üretilen kuru üzüm, pekmez, üzüm pestili (üzüm köftesi) gibi üzümün türevlerinin de yerel, ulusal ve ilerleyen zamanlarda uluslararası boyutta tanıtılmasıdır. Uluslararası alanda festivalin tanıtımı için yapılan ilk adım 2006 yılında Kardeş Kent Projesi kapsamında Kosova’nın Rahovec şehri ile karşılıklı olarak festival çerçevesinde ziyaretler olmuştur.

Sultani üzümün tanıtımı için 2004 yılında bir günlük süren küçük şenlikler ile başlayan Geleneksel Sultani Üzüm Festivali, 2005 yılı ve sonrasında hem eğlence amacıyla hem de yörenin kültürünün tanıtılması amacıyla, panayırılar eşliğinde çeşitli il ve ilçelerin de katılımıyla daha kapsamlı bir hale dönüştürülmüştür. Sarıgöl’ün ana caddeleri üzerinde çadırlar kurularak yerel ve ulusal lezzetler sergilenmektedir. Bu katılımcılar arasında Trabzon tereyağı ile, Ordu fındığı ile, Trakya’dan gelen katılımcılar ayçiçeği ile Akdeniz bölgesinden gelen katılımcılar portakal ve

mandalinaları ile festivale katkı sağlamışlardır. Yıllarca düzenlenerek geleneksel hale gelen Sultani Üzüm Festivali, geçen süre içinde 20.000 kişilik katılımcıya ulaşmıştır.

Geleneksel Sultani Üzüm Festivali ilk gün festival çelengi ve kültürel lezzetlerin tanıtıldığı panayırılar ile başlar. Festival süresi boyunca etnografik sergiler, fotoğraf sergileri; satranç, pinpon, futbol turnuvaları; planör gösterileri gibi her yıl değişen etkinlikler festivali renklendirmektedir. Festivalin birinci gününün akşamında havai fişekler atılarak Sarıgöl Belediyesi bünyesinde gitar, bağlama, bateri gibi enstrümanları öğrenerek yetişen kursiyerlerin verdiği konserler düzenlenir. İkinci günün akşamına yerel olarak tanınmış bir ses sanatçısı konser verir. En son gün yerel çiftçilerin ürettikleri Sultani üzümler, festival kapsamında düzenlenen yarışmalar sırasında ilçe meydanında sergilenir ve derecelendirilir. Aynı günün akşamında ünlü bir ses sanatçısının konseri ile festival sonlandırılmaktadır (Bayraktar, 2020).

Sarıgöl Belediyesi 2014 yılına kadar kendi bünyesinde gerçekleştirirken 2014 yılından sonra Manisa'nın, büyükşehir olmasıyla birlikte sergi ve konser gibi etkinliklerde destek görmeye başlamıştır.

Geleneksel Sultani Üzüm Festivali'nin afiş üretim sürecinde, festival programı için bir araya gelen bir komisyon tarafından etkinlikler belirlenmektedir. Etkinlikler belirlendikten sonra davetiyeler ve afişler Sarıgöl Belediyesi'nin kendi bünyesinde hazırlanarak basılmaktadır. Bu afişler ilçe merkezine ve çevre ilçelere dağıtılmaktadır. Bunun yanı sıra sosyal medya da günümüzde aktif şekilde kullanıldığı için duyurularda ve paylaşımlarında tercih edilmektedir.

Geleneksel Sultani Üzüm Festivali 2005 yılından günümüze kadar geçen süre içerisinde düzenli olarak yapılmıştır. Fakat bazı yıllar şehit haberleri, Soma faciası ve korona virüs salgını gibi talihsizliklerden dolayı iptal edilmiştir. Tezimiz kapsamında 2000 yılı sonrası Geleneksel Sultani Üzüm Festivali için yapılmış olan festival afişlerinden ulaşılabilenler aşağıdadır.

Resim 90/d: Sarigöl Sultani Üzüm Festivali Davetiyeleri

Resim 91: 2006, 2009, 2010, 2012 yılı 2. 5. 6. 8. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri

Resim 92: 2018 Yılı 12. Sarigöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri ve Sahne Arkasında Kullanılan Festival Afişinin Yer Aldığı Fotoğraf

Resim 93: 2019 Yılı 13. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri

Resim 94: 2019 Yılı 13. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri

Araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Sarıgöl Belediyesi ve sanal kaynaklardan araştırmalardan taramalar yapılmıştır. 2005 yılından itibaren düzenlenmeye başlanan festivalin 2018 yılı öncesinde üretilen afişlerine ve afişler üzerinden ilham alınarak üretilmiş bütün davetiyelerine SADER'in (Sarıgöl Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Derneği) arşivlerinden ulaşılmıştır. 2018 yılı sonrasında üretilen afişler ise sanal kaynaklardan bulunmuştur. Festivalin organizasyonu sürecinde görev alan kişilerden edinilen bilgilere göre festival davetiyeleri afişler üzerindeki tasarımlar yorumlanarak üretilmiştir. Bu bakımdan davetiyeler, kesin olamamakla birlikte afişine ulaşılamayan yıllardaki festivalin afiş tasarımları hakkında fikir yürütmemize yardımcı olmaktadır.

Ulaşılabilen afiş arasında göre 2006, 2009, 2010, 2012 yılı festival afişlerinde benzer görünümlü tasarımlar üretilmiştir. Bu afişlerde her yıl küçük

farklar hariç sadece renklerde değişiklik söz konusudur. 2014 yılından sonra ise her yıl festival afişlerine önceki yıllara göre farklı bir görünüm kazandırılmıştır.

Geleneksel Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali afişleri genel olarak incelendiğinde afişlerdeki logolardan da anlaşılacağı üzere 2014 yılından önce festivalin ana sponsoru Sarıgöl Belediyesi'dir. 2014 yılından sonra ise festival Sarıgöl Belediyesi ve Manisa Büyükşehir Belediyesi ana sponsorluğunda gerçekleşmiştir. 2019 yılında Sarıgöl Belediyesi ve Manisa Büyükşehir Belediyesi ana sponsorluğunda ve Hacıbey Dış Ticaret LTD. ŞTİ., Uçak Kardeşler, Bayer Tarım, Menemen Tarım, Ertürk Petrol, Yusuf Özkan Tarım, Zambak Tarım, Gürsoy Tarım, Karaoğlan Tarım, Çiftçi Tarım, Bozbay Tarım, Akça Tarım, Oğulcan Tarım, Açar Tarım, Sarıhan Tarım, Akçelik Tarım, Sarıgöl Tarım, Uğur Tarım, Keşkekoğlu Tarım, TMT Tarım, Emek Ekmek, Global Tarım, Ceylanlar Akaryakıt'ın katkılarıyla gerçekleşmiştir. 2012 yılı ve öncesinde afişler üzerinde yer alan logolar, afişin sol altında tasarımla bütünleşik şekilde kullanılmıştır. 2018 yılında sol altta ve sol üstte, 2019 yılında sol altta ve sağda ortalı şekilde kullanıldığı görülmektedir. Genellikle festival sponsorları veya katılımcıların logoları, afiş tasarımı içerisinde gösterilirken, 2019 yılında katılımcı listesini gösteren afişte farklılık gözlemlenmektedir. Bu afişte festival katılımcılarının logoları ile göstermek yerine soldan bloklanmış olarak numaralandırılıp katılımcı isimleri yazılmıştır.

Geleneksel Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali afişlerinde görsel olarak fotoğraf ve illüstrasyon kullanılmıştır. 2014 yılına kadar üretilen afişlerde (örneklerde yer alanlar ve almayanlar) davetiyelerden ve festival organizasyonunda görevli olan kişilerden edindiğimiz bilgilere göre benzer kompozisyonlar bulunmaktadır. 2006, 2009, 2010, 2012 yılında üretilen afişlerde görsel olarak illüstrasyon kullanılmıştır. Afişlerde sol üste yakın olarak elips şekle sahip 27 üzüm tanesinden oluşan üzüm salkımı bulunmaktadır. Sarı ve farklı büyüklüklerde olan üzüm taneleri ile iç içe geçmiş şekilde, yine farklı büyüklüklerde ve yeşilin farklı tonlarında üzüm yaprakları yer almaktadır. Üzüm yapraklarından iki tanesinin üzerinde ve üzüm salkımının altında üzüm bağı filizleri gibi düşünülebilecek spiral ince çizgiler yer almaktadır. Sağ orta kısımdaki siyah bantta yer alan kurdelenin üzerinde 15 üzüm tanesinden

oluşan üçgen formlu üzüm salkımı bulunmaktadır. Bu salkım rengi yeşilden sarıya degrade (yukarıdan aşağıya) geçişlidir.

2018 yılında üretilen afiş tasarımlarında, illüstrasyon ve fotoğraf kullanılmıştır. Festivale genel çağrı yapan afişte 6 üzüm tanesinden oluşan üçgen formlu üzüm illüstrasyonu ve yay görünümünde olan üzüm bağı filizi illüstrasyonu kullanılmıştır. 2018 yılındaki ünlü ses sanatçılarının yer aldığı afişte fotoğraf ve illüstrasyon kullanıldığı görülmektedir. Beş ünlü ses sanatçısının fotoğrafının yer aldığı afişte iki sağda ve iki solda yer alan fotoğraflar kare formda duvara iğnelenmiş hatırlatma kağıdı biçiminde kullanılmıştır. Ortada yer alan siyah beyaz fotoğraf ise arka planı olmadan yıldız illüstrasyonunun içerisine yerleştirilmiştir. Konser sahnesi arkasında kullanılan afişte sadece fotoğraflar kullanıldığı görülmektedir. Afişin en altında Sarıgöl ilçesinden bir fotoğraf yer almaktadır. Afişin solunda ise Manisa Büyükşehir Belediye Başkanı olan Cengiz Ergün'ün fotoğrafı yer almaktadır.

2019 yılında üretilen afiş tasarımlarında, illüstrasyon ve fotoğraf kullanılmıştır. Festivale genel çağrı yapan afişte 19 üzüm tanesinden oluşan üzüm salkımı yer almaktadır. Farklı boylarda ve üzüm tanelerine parlama hissi kazandırılan üzüm illüstrasyonunun yanı sıra “13.” ibaresiyle “Geleneksel” kelimesinin “G” harfiyle birleşen iki tane üzüm bağı filizi illüstrasyonu oluşturulmuştur. Ses sanatçılarının yer aldığı festival afişi iki farklı görünümde üretilmiştir. Bu afişlerin ikisinin de sol üstünde festivale genel çağrı yapan afişteki gibi üzüm illüstrasyonu görülmektedir. Fakat ikincisinde sağda yer alan üzüm bağı filizi illüstrasyonu “G” harfi ile birleşmemektedir. Altı ünlü ses sanatçılarının fotoğrafları ise arka planları kaldırılarak afişin merkezinde yan yana gelecek şekilde yerleştirilmiştir.

2019 yılında üretilen, Sultani Üzüm Yarışması afişi ve 13. Sultani Üzüm Festivali'ne Katkı Yapanların Listesi afişinde benzer formlarda illüstrasyonlar kullanılmıştır. 2019 yılında üretilen festival afişlerindeki formda, üzüm bağı filizi illüstrasyonu “G” harfi ile birleşmeyecek şekilde, Sultani Üzüm Yarışması afişinin altında ortalı olarak ve 13. Sultani Üzüm Festivaline Katkı Yapanların Listesi afişlerinin sağ kısmında kullanılmıştır. Bu afişlerde aynı zamanda “13. Geleneksel Sultani Üzüm FESTİVALİ” yazısının bir kısmını kaplayacak şekilde eğik çizgilerin

oluşturduğu dairesel form kullanılmıştır. Bu form, Sultani Üzüm Yarışması afişinin en üstünde ortalı olarak ve 13. Sultani Üzüm Festivaline Katkı Yapanların Listesi afişinde üzüm illüstrasyonunun altında görmektedir.

Geleneksel Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali afişlerinde, slogan olarak 2014 yılı öncesinde “SARIGÖL FESTİVALİ” kullanılırken 2018 yılında “Festival Sarıgöl’e çok yakışıyor” ve “Festival Sizi Çağırıyor”, 2019 yılında “13. Geleneksel Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Sizi Çağırıyor” ve “Sürpriz Hediyeler Sizleri Bekliyor” sloganları kullanılmıştır.

Festival afişlerinin tipografisinde genellikle tırnaksız ve sade yazı karakterleri de tercih edildiği görülmektedir. Festival ismini, tarihini ve kaçınıcı kez düzenlendiğini belirten metinlerin fontları etkinlik afişlerindekiyle göre daha büyük kullanılmıştır. Festival içeriğini tanımlayan etkinlik fontları ise başlıklara göre daha küçük kullanılmıştır.

2014 yılı öncesinde üretilen afişlerde “SARIGÖL FESTİVALİ” slogan yazıları, afişlerin sağ kenarında ve dikey olarak yazılmıştır. Festival tarihleri 2006 yılında sol üstte ve günlük etkinlik programlarının üzerinde, 2009 yılında sadece günlük etkinlik programlarının üzerinde, 2010 ve 2012 yılı afişlerinde sadece sağ ortada bulunan siyah bandın altında kullanılmıştır. Etkinlik programı yazıları, üzüm illüstrasyonu ve festival sloganının arasında, genellikle boş kalan kısımlara serpiştirilerek (2012 yılı afişinde üç tane etkinlik yazısı üzüm illüstrasyonunun üzerinde yer almaktadır) kullanılmıştır. Festivalin kaçınıcı kez düzenlendiğini belirten ibarelerin 2006 ve 2009 yıllarında sol alta, 2010 ve 2012 yıllarında sağ alta yerleştirilmesinin yanı sıra afişlerdeki en büyük yazı karakteri de olduğu gözlemlenmektedir. 2016 yılında “Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali”, 2009 yılında “Sarıgöl 5. Sultani Üzüm Festivali’09”, 2010 yılında “Sarıgöl 6. Sultani Üzüm Festivali’10” 2012 yılında “Sarıgöl 8. Sultani Üzüm Festivali’12” şeklinde yazılan festival isimleri afişlerin sağ ortasındaki siyah bant içerisine yerleştirilmiştir.

2014 yılından sonraki festival afişlerinde önceki yıllara göre tasarım anlayışında değişiklikler gözlemlendiği gibi font tercihlerinde de değişiklikler görülmektedir. 2018 yılında festivalin geneline çağrı yapan afişteki “12. Geleneksel

SarıGÖL SULTANİ ÜZÜM FESTİVALİ” yazısında neredeyse kelimelerin tamamında farklı fontlar kullanılmıştır. Sağ altta yer alan “7-8-9 Eylül 2018” tarihindeki tipografik kullanımda daha sade bir font kullanılmıştır. Sağ üstte yer alan “FESTİVAL SİZİ ÇAĞIRIYOR” sloganı ve “SARIGÖL BELEDİYESİ” yazısı, alt alta gelecek şekilde ve “ÇAĞIRIYOR” kelimesini vurgulamak için kelimenin altına kurdele yerleştirilerek tasarlanmıştır. Bu forma mühür baskı izlenimi kazandırılarak 2018 yılında üretilen konser afişinde de benzer şekilde sağ üste yerleştirilmiştir. Konser afişinde, tarih, yer ve ünlü ses sanatçılarının isimlerinin yazımında kullanılan sade görünümlü font aynı iken “Festival SarıGÖL’e Çok Yakışıyor” sloganındaki font kullanımlarında farklılık gözlemlenmektedir. Bu sloganındaki “SarıGÖL” ibaresi festivalin içeriğinin renkli etkinliklerden oluştuğunu göstermek için her harfi farklı renkte ve kelimenin espası dar, bazen de birbirine değecek şekilde düzenlenmiştir. Genel olarak bu font kullanımları 2018 yılındaki konser sahnesi arkasında kullanılan afişte ve 2019 yılında üretilmiş olan afişlerde de gözlemlenmektedir. 2019 yılında üretilen Sultani Üzüm Yarışması ve 13. Sultani Üzüm Festivali’ne Katkı Yapanlar Listesi afişlerinde genel olarak daha düz ve sade fontlar kullanılmıştır.

Festival afişlerine genel olarak bakıldığında afişlerde neredeyse her yıl farklı bir rengin hakim olduğu görülmektedir. 2014 yılı öncesinde üretilen afişlerden 2006 yılı afişinde pembe, 2009 yılında mor, 2010 yılında açık mor, 2012 yılında beyaz renk daha çok alan kaplamaktadır. 2014 yılı sonrasında üretilen afişlerdeki yazılarda olduğu gibi renklerde de önceki yıllara göre farklılık gözlemlenmektedir. 2018 yılı afişlerinden festivale genel çağrı yapan afişte beyaz renk üzerinde renkli yazılar kullanıldığı için neredeyse kullanılan bütün renkler eşit olarak ön plana çıkmaktadır. 2018 yılı konser afişinde arka planda kullanılan turuncu renk baskın olarak kullanıldığı için ön planda kullanılan mavi, açık mavi, sarı, açık mor ve yıldızdaki turuncuya yakın sarı renklerden daha baskın bir izlenim vermektedir. Konser sahnesi arkasındaki afişte ise Manisa Belediyesi’nin grafik tasarım ürünlerinde sıkça kullanılan açık mavi renginin kullanıldığı gözlenmektedir.

2019 yılındaki afişlerden, festivale genel çağrı yapan afişte bir önceki yılın afişindeki gibi bir renk dağılımı vardır Diğer konser afişlerinde ise mor ve pembe

renklerin birbirleri arasındaki renk geçişlerinden dolayı bu renkler eş baskınlıkta algılanmaktadır.

Geleneksel Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali afişlerine genel olarak bakıldığında Akhisar Çağlak Festivali ve Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali'ndeki gibi bir festival afişi göze çarpmamaktadır. 2014 yılı öncesinde festivale ait bütün etkinlikler genel duyu afişi içerisinde bulunmaktadır. 2014 yılından itibaren ise konser etkinlikleri ve diğer duyurular için ayrı ayrı afişler üretilmiştir.

3.4.15. Turgutlu Belediyesi Bağbozumu ve Kurtuluş Şenlikleri

Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenlikleri, Manisa'nın güneydoğusunda merkeze 31 km uzaklıkta (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 22) olan Turgutlu ilçesinde geleneksel olarak düzenlenmektedir. “2013 yılı nüfus sayımına göre 148.130 kişilik nüfusu olan” (2015-2019 Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı, 2014, s. 18) Turgutlu'da geleneksel olarak düzenlenen şenliğin, tam geçmişi bilinmemekle birlikte uzun yıllar boyunca düzenlendiği söylenmektedir. Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenlikleri, her yıl 30 Ağustos ile 7 Eylül tarihleri arasında, yedi gün sürecek şekilde gerçekleştirilmektedir. Ulusal olarak düzenlenen şenlik, ismini yörenin ana geçim kaynaklarından olan üzümün hasat döneminden ve Turgutlu ilçesinin kurtuluşundan almaktadır.

Manisa'nın pek çok ilçesinde olduğu gibi Turgutlu ilçesinde de üzüm yetiştiriciliği önemli geçim kaynaklarından. Turgutlu, üzüm yetiştiriciliği ile yine pek çok yörede olduğu gibi üzüm ihracatında ve bölgesel üzüm ihtiyacında önemli tedarikçilerdendir. Yörenin ana geçim kaynaklarından olan üzümün tanıtımı ve Turgutlu'nun gelenek göreneklerinin tanıtılarak yeni nesillere aktarılması için Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenlikleri önemli bir araç konumundadır. Aynı zamanda Turgutlu'nun düşman işgalinden kurtuluşu olan 7 Eylül tarihi hem şenliğin ismiyle hem de şenliğin içeriğinde yer alan programlar ile hatırlanmaktadır (Kanık, 2020).

Turgutlu Kaymakamı ve Belediye Başkanı, Protokol Üyeleri, Oda ve Dernek Başkanları, muhtarlar, yerel halk ve Manisa, İzmir, Aydın, Balıkesir gibi çevre illerden ve ilçelerden gelen katılımcılar ile gerçekleşen şenlik sayesinde Turgutlu sosyal hayatı, kültürel birikimi ve ekonomisi gelişmektedir.

Turgutlu Belediyesi tarafından organize edilen şenliğin etkinlik programı belediye personeli, bu organizasyonda daha önce rol almış kişilerinden ve Erzurumlular, Karadenizliler gibi dernek başkanlarından oluşan bir komisyon tarafından hazırlanmaktadır. İki ay öncesinden hazırlanmaya başlanan şenliğin etkinlik ve konser planlamaları bu süreç sonunda hazır hale getirilerek gerçekleştirilmektedir.

Turgutlu Belediyesi tarafından düzenlenen Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenliği afişlerinin üretim süreci Turgutlu Belediyesi bünyesindeki grafikerler tarafından gerçekleştirilmektedir. Tasarlanan afişler anlaşmalı olunan reklam şirketlerine gönderilerek bu şirketler tarafından duyurulması sağlanmaktadır. Şenliğin yapıldığı yıllardan günümüze kadar olan zaman içerisinde Ramazan ayı, şehit haberleri, korona virüs gibi çeşitli nedenlerden dolayı aksamalar görülmüştür. Yapıldığı yıllara ait olan afişlerin, basılı olarak olmasa da dijital olarak bir kısmı arşivlenmiştir. 2000 yılı sonrası Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenliği için yapılmış olan şenlik afişlerinden ulaşılabilenler aşağıdaki gibidir.

7 EYLÜL

KURTULUŞ ŞENLİKLERİ

İZEL
2 EYLÜL

KUTSİ
3 EYLÜL

BERKSAN
1 EYLÜL

HANDE YENER
7 EYLÜL

TOYGAR IŞIKLI
4 EYLÜL

maNga
5 EYLÜL

GRUP LAÇIN
6 EYLÜL

YAVUZ SEÇKİN
1 EYLÜL

ECE ERKEN
7 EYLÜL

BURAK AYGÜN
2-3-4-5-6 EYLÜL

1-7 EYLÜL
50. YIL ANITI

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

TURGUTLU BELEDİYESİ

Turgutlu.com

Turgutlu Haber ve Tanıtım Sitesi

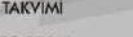
Resim 95: Turgutlu Belediyesi 2014 Yılı 7 Eylül Kurtuluş Şenlikleri Afışı

Resim 96: 7 Eylül Turgutlu'nun Kurtuluşuna Özel Zara Konser Afişi

Resim 97: 2018 Yılı Turgutlu Bağbozumu ve Kurtuluş Festivali Afişi

 TURGUTLU BELEDİYESİ BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ ETKİNLİK TAKVİMİ 30 AĞUSTOS CUMA Saat 19.00 Büyük Zafar Yürüyüşü Kağız Parkında Toplanma Saat: 21.30 Ferhat Çan Konserti (15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Anıtı) 	31 AĞUSTOS CUMARTESİ Saat: 10.30 Bağ Ziyareti Saat: 18.00 En güzel sultanı yast ve kurşu üstüm yarınması 08-12. Yıy Arası Çocuklardan Üstüm Gözleri Yarınsı Saat: 21.00 Turgutlu'yu Yare Sanatçıların Konserti ve Halk Oyunları Gösterileri 1 EYLÜL PAZAR Saat: 19.00 Eski Belediye Bahçesi Çocuklara Kitap Okuma ve Boyama Etkinlikleri Saat: 21.00 Abdal Kültürleri Gecesi	3 EYLÜL SALI Saat 19.00 Ümit Rona Şiir Dinletisi, Söyleşi ve İmza Turgutlu Belediyesi Etnik Salonu (Eski Belediye Binası) Saat 21.00 Balkan Kültürleri Gecesi 4 EYLÜL ÇARŞAMBA Saat 19.00 Millet Mücadele Döneminde ve Cumhuriyetin İlk Yıllarında Turgutlu Konferansı (Doç. Dr. Nejdet Bilgi ve Prof. Dr. Salih Özbakan) Saat 21.00 Azerbaycan ve Yörük Kültürleri Gecesi (15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Alanı)	5 EYLÜL PERŞEMBE Saat 19.00 Yarım Öncesi ve Sonrası Fotoğraflarla Turgutlu Tarihli (Mehmet Gökçeylioğlu, Robia Akgözüoğlu) Saat 21.00 Erzurum ve Karadeniz Kültürleri Gecesi 6 EYLÜL CUMA Saat 19.00 Turgutlu Türküler Konserti Turgutlu Belediyesi Bağlama Kurayserleri Turgutlu Belediyesi Etnik Salonu (Eski Belediye Binası) Saat 21.30 Milek Mossa Konserti (15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Alanı)

1

EYLÜL

TURGUTLU BELEDİYESİ

BAĞ BOZUMU VE

KURTULUŞ ŞENLİKLERİ

ABDAL KÜLTÜRLERİ GECESİ

BOZKIR ESİNTİSİ

Organizasyon
by Murat Sergin

ZURNA : FUAT İLBEY - TŞEK SOĞUKKUYU VE SERDAR SOĞUKKUYU

KLARNET : EREN MERT İLBEY

BOZLAK BAĞLAMA GRUBU

BURAK, ŞEREF VE MAHSUN ÜÇLÜSÜ

15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Anısı Saat : 21:00

2
EYLÜL

TURGUTLU BELEDİYESİ
**BAĞ BOZUMU VE
KURTULUŞ ŞENLİKLERİ**

**CEVDET BAĞCA
HALK KONSERİ**

15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Anıtı Saat : 21:00

3

EYLÜL

TURGUTLU BELEDİYESİ

BAĞ BOZUMU VE

KURTULUŞ ŞENLİKLERİ

BALKAN KÜLTÜRLERİ GECEŞİ

BAĞ BOZUMU

BAĞ BOZUMU

KURTULUŞ ŞENLİKLERİ

BALKAN KÜLTÜRLERİ GECEŞİ

İSMAİL AKIN

ERHAN ŞEKEM

SERHAT NİSLİ

RÜMELÎ BEYO

TURGUTLU BELEDİYESİ

TURGUTLU BELEDİYESİ

TURGUTLU BELEDİYESİ

TURGUTLU BELEDİYESİ

15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Anıtı

4

EYLÜL

TURGUTLU BELEDİYESİ

BAĞ BOZUMU VE

KURTULUŞ ŞENLİKLERİ

AZERBAIJAN VE YÖRÜK KÜLTÜRLERİ GECEİ

FAREHİN ÇANIZDI

YERLİ YÖRÜK KÜLTÜR DERMİŞİ FİYAT

CAVİT YERLİLİ

15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Anıtı Saat : 21:00

15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Anıtı Saat : 21:00

Resim 98/a: 2019 Yılı Turgutlu Belediyesi Bağbozumu ve Kurtuluş Şenlikleri Afisleri

5 EYLÜL

TURGUTLU BELEDİYESİ
BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ
ERZURUM VE KARADENİZ KÜLTÜRLERİ GECEİ

TRT SANATÇISI VE TÜRK HALK MÜZİKİ SANATÇISI HARUN ATMACA VE SAZ EKİBİ
ERZURUM DAYAN BAR EKİBİ, KARADENİZ'İN BEŞİ İHSAN AYDIN, OSMAN YARDEM
VE HORON EKİBİ

HARUN ATMACA

İHSAN AYDIN

KARADENİZ'İN BEŞİ - ERZURUMLU KÜLTÜR TARZIMLAŞMA VE DAYANMA DEĞERİ

15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Alanı Saat : 21:00

BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ
BALKAN KÜLTÜRLERİ GECEİ

MANİSA MAK-65 HALK OTOKLANI EKİBİ

RUMELİ BEYO

ERŞAN & EKREM

SEVHAT NİSLİ

HALİBEYLİ İSTİKLAL LİSTESİ EKİBİ

3 EYLÜL 2019
15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Alanı Saat : 21:00

Makamlaşma Dönemi'den Kızılderili ve Dönüşüm Dönemi'ne - Sema Hürmeti Türkleri Kızılderili ve Dönüşüm Dönemi'ne - Aramızda Kızıl Dönem

“EDEBİYATIN DİLİYLE ADALET”
ŞİİR DİNLETİSİ, SÖYLEŞİ VE İMZA

ÜMİT RONA

TURGUTLU BELEDİYESİ
BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ
3 EYLÜL SALI
SAAT : 19:00
TURGUTLU BELEDİYESİ ETKİNLİK SALONU
(ESKİ BELEDİYE BİNASI)

TURGUTLU BELEDİYESİ
BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ

2 EYLÜL
Saat 19:00
Şiir, Söyleşi ve İmza

ENGİN TOPUZ & ORHAN HAŞİM ELMALI
BİR TAT EDEBİYAT

Orhan Veli'nin, Can Yücel'in, Sabahattin Ali'nin ve daha birçok şairin uğruna şiirler yazdığı
Nahit Hanım'ın az bilinen hayatı...
Atilla İlhan'ın Manisa Ruh ve Sinek Hastalıkları Hastanesi'nde geçirdiği günleri...
Orhan Veli'nin ölmeden önceki son saatleri...
Manna Rıza şiirine giden büyük aşk...
Çağrı Altay'ın Yusuf Atılgan'ın gündüzdüğü imvâc kâğıdı...
Neyzen İzzet ile Mehmet Akif Ersoy'daki dostluğun az bilinen hikayesi...
BİR TAT EDEBİYAT şiirler ve şiirler eşliğinde, izleyicileri edebiyat dünyasına
era sokmalarında çalıştıkları bir gösteri.

Turgutlu Belediyesi Etkinlik Salonu
(Eski Belediye Binası)

TURGUTLU BELEDİYESİ
BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ
İMZA GÜNLERİ

31 Ağustos Aydın Şimşek, Tuğrul-Dilara Gökçe İnce Şair- Eğilimci
Sait Almış Aşutunmacı-Nazar
1 Eylül Muzaffer Özdemir
2 Eylül Emel Öztürk-Müvâz Şahin- Aydoğan Yavaşlı
4 Eylül Metin Soydereli ve Düzdar Karaduman
5 Eylül Seval Arslan - Nispetin Z. İnançlı ve M. Meşhar Alphan
6 Eylül Ali Uğur- Hasan Özkanlı
7 Eylül Babacan Pesenkurdu
8 Eylül Şakir Erbaş

Turgutlu Belediyesi Etkinlik Salonu
(Eski Belediye Binası Bahçesi)

TURGUTLU BELEDİYESİ
BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ
İmza günleri

2 EYLÜL
EMEL ÖZTÜRK

Turgutlu Belediyesi Etkinlik Salonu Saat : 14:00
(Eski Belediye Binası)

Resim 98/b: 2019 Yılı Turgutlu Belediyesi Bağbozumu ve Kurtuluş Şenlikleri Afişleri

2000 yılı sonrası Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenliği afişlerinin araştırma sürecinde, Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Turgutlu Belediyesi ve sanal kaynaklardan taramalar yapılmıştır. Şenliğin 2014 yılı ve sonrasında yapılan afişlerine sanal kaynaklardan ve Turgutlu Belediyesi'nin arşivlerinden ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalara göre 2014 yılından önce 7 Eylül Kurtuluş Şenlikleri olarak kutlanan festival 2018 yılında Turgutlu Bağbozumu ve Kurtuluş Festivali olarak, 2019 yılında Turgutlu Belediyesi Bağbozumu ve Kurtuluş Şenlikleri olarak kutlanmıştır. 2017 yılında Turgutlu'nun düşman işgalinden kurtuluşunun 95. yılı sebebiyle Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin organizasyonu ile ses sanatçısı Zara, Turgutlu'da 15 Temmuz Demokrasi Şehitleri Alanı'nda halka konser vermiştir.

Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenliği afişlerine genel olarak bakıldığında afişlerdeki logolardan da anlaşılacağı üzere şenlik, 2014 yılında Turgutlu Belediyesi ve Manisa Büyükşehir Belediyesi, 2017 yılında Manisa Büyükşehir Belediyesi, (2018 yılında logo olamadığı için bilinmemektedir), 2019 yılında Turgutlu Belediyesi'nin ana sponsorluğunda ve MAK-GÖÇ (Turgutlu Makedonya Göçmenleri Kültür ve Dayanışma Derneği), Turgutlu Arnavut Kültür Derneği, Turgutlu-Manisa Bosna Hersek Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği, Azerbaycan Kültür Derneği, Turgutlu Yörük Türkmen Dayanışma Derneği, Erzurum Kültür, Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği ve Karadenizliler Derneği'nin katılımlarıyla gerçekleşmiştir. Logoların kullanım yerleri yıllara göre değişmektedir. Logolar, 2014 yılında afişin altında sağda ve solda ayrı olarak, 2017 yılında alt ortada, 2019 yılında solda üstte ve sağda üstte, sol ortaya yakın olarak kullanılırken 2019 yılındaki katılımcı logoları afişin alt ortasında ve sağ alt kısmında kullanılmıştır.

2019 yılından önce, şenlik kapsamında sadece konser etkinlikleri için afiş üretilirken 2019 yılında artan etkinlik sayısından dolayı etkinliğin Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenliği kapsamında yapıldığını belli etmek adına festival logosu eklenmiştir.

Festival logosunda “Turgutlu BELEDİYESİ” yazısı alt alta ve “BELEDİYESİ” kelimesi “Turgutlu” kelimesinin “g” ile “u” harflerinin arasında kullanılmıştır. “Turgutlu” kelimesinin “u” harfinin çizgisinin devam ettirilerek üzüm salkımının dalını oluşturduğu gözlenmektedir. Bu üzüm salkımı 8 üzüm tanesinden ve bir tane üzüm yaprağından oluşmaktadır. Üzüm salkımının solunda “BAĞ BOZUMU VE KURTULUŞ ŞENLİKLERİ” yazısı yer almaktadır. Bu yazının solunda ise yöresel kıyafetleri ile yörük efesi illüstrasyonu ellerini açmış şekilde betimlenmiştir. Bu illüstrasyonun ayaklarının altında kullanılan yükseltinin devamı festival logosunun alt kısmında da devam etmiştir. Festival logosu bu şekliyle 2019 şenlik afişlerinin sağ alt kısmı hariç her afişte farklı köşede kullanılmıştır.

Şenlik afişlerinde slogan kullanımı gözlemlenmezken genel olarak afişlerde tırnaksız ve sade yazı karakterleri kullanılmıştır. Genellikle şenliği ve şenlik etkinliklerini tanımlayan başlıklar daha büyük puntolar ile yazılırken etkinlik içeriğini tanımlayan yazılar daha küçük punto ile yazılmıştır. Bazı afişlerde de şenlik başlıklarının etkisini arttırmak için yazılarda kontur kullanılmıştır. 2019 yılındaki genel program afişi tasarlandıktan sonra program etkinliklerini ayırmak için etkinlik tarih bilgileri, etkinliği açıklayan yazıların içerisine büyük punto ile yazılmıştır.

Şenlik afişlerinde görsel kullanımı yıllara göre değişkenlik göstermektedir. 2014 yılındaki şenlik afişinde sadece ünlü ses sanatçılarının fotoğrafları kullanılmıştır. 2017 yılında ses sanatçısı Zara’nın konser afişinde, fotoğraf kullanılırken arka planda da kolları açmış, zıplayan insan illüstrasyonları kullanılmıştır. 2018 yılındaki şenlik afişinde ünlü ses sanatçılarının fotoğraflarının yanı sıra üzüm illüstrasyonu da yer almaktadır. 2019 yılındaki şenlik afişlerinde ise festival logosu hariç diğer görsellerde fotoğraf kullanılmıştır. Bu fotoğraflar ve illüstrasyonlar 2014 yılındaki afişte eğik bir kare form içerisine ünlü ses sanatçılarının fotoğrafları yerleştirilerek kullanılmıştır. 2015 yılında ses sanatçısı fotoğrafı ön sola büyük olarak yerleştirilirken zeminde kullanılan illüstrasyon alta yerleştirilmiştir. 2018 yılındaki afişte ünlü ses sanatçısı fotoğrafları renkli çerçeveler içerisinde afişin orta kısmında kullanılmıştır. Üzüm illüstrasyonu da “Turgutlu Bağbozumu ve Kurtuluş Festivali” yazısının sol kısmında yer almaktadır. 2019 yılındaki şenlik programı ve etkinliklerinde kullanılan fotoğraflar bazen arka fonu

olmadan afişin alt kısmında bazen ince bir çerçeve çizgisi ile birçok fotoğraf üst üste bindirilerek afişin merkezinde bazen de arka plan olarak kullanılmıştır. Şenlik afişlerinin bir kısmında 2017 yılındaki Zara konserinin arka planında olduğu gibi dokular yerleştirilmiştir. Bazen de 2019 yılındaki imza günleri afişinde olduğu gibi arka planda fotoğraf kullanılmıştır.

Şenlik afişlerinde kullanılan renkler yıllara göre farklılık göstermektedir. 2014 yılında mavi ve kırmızı renkler, 2017 yılında soluk bir kırmızı ve gri-beyaz renkler, 2018 yılında mavi, mor, turuncu, pembe ve gri renkler, 2019 yılında ise belirgin bir renk tonu gözlemlenmezken arka plandaki dokulardan dolayı birçok renk ve tonları kullanılmıştır.

Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenliği afişlerinde, 2019 yılı öncesindeki afişlerde sadece konserler için afiş üretilirken 2019 yılında farklı etkinlikler için de afişler üretilmiştir. Bu afişlerin Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenliği için üretildiğini izleyicinin kolay algılayabilmesi için de her etkinlik afişi içine festival logosu yerleştirilmiştir. Fakat her etkinlik afişi tasarımında farklı bir tasarım anlayışı sergilendiği için festival logosu bütünlüğü korumakta yeterli olamamıştır.

3.4.16. Manisa Çiçek Festivali

İlk kez 2019 yılında düzenlenen Manisa Çiçek Festivali, her yıl 15-19 Mayıs tarihleri arasında dört gün olarak gerçekleştirilmiştir. Manisa Büyükşehir Belediyesi Fuar Merkezi'nde gerçekleştirilen festival, ismini festival kapsamında sergilenen binlerce çiçekten almaktadır (Yerelden Evrensele manisa haberleri.com, 2019).

Festival katılımcılarına Manisa ilinde yetişen çiçekler ve çeşitli çiçek türlerini tanıtmak, çiçek yetiştiriciliği hakkında bilgi vermek ve çiçek satışı yapılması amacıyla düzenlenmektedir. Manisa ilinin yanı sıra çeşitli il ve ilçelerden gelen katılımcılar ile gerçekleşen festivalde çok sayıda çiçek sergilenmektedir. Bunlardan bazıları, Gül, Begonvil, Biberiye, Mine, Gavura, Gold Kaplan, Mercanköşk, Mazi,

Ateşdikeni, Euryops, Vervene, Melisa, Pitos, Leylandi, Çeşme Papatyası, İnci Çiçeği, Berberis, Cam Güzeli vs.dir (snsfuarcılık.com, 2020).

SNS Fuarcılık Genel Müdürü Didem Simsaroğlu'nun çabalarıyla başlayan Manisa Çiçek Festivali'nin (Yerelden Evrensele manisa haberleri.com, 2019) afiş üretim ve dağıtım süreçleri Manisa Büyükşehir Belediyesi tarafından gerçekleştirilmiştir. Söz konusu festivalin 2019 yılında tanıtım ve duyuru amacıyla kullanılan afişi aşağıdaki gibidir.

Resim 99: 2019 Yılı 1. Manisa Çiçek Festivali Afişi

Araştırma kapsamında Manisa Halk Kütüphanesi, Manisa Kültür ve Turizm Müdürlüğü, yerel gazeteler, Manisa Büyükşehir Belediyesi ve sanal kaynaklardan taramalar yapılmıştır. 2019 yılında ilk kez düzenlenen festivalin afişine sanal kaynaklardan yapılan taramalar sonucunda ulaşılmıştır. Aşağıda yer alan afiş incelemeleri ve değerlendirmeleri bu tarihteki Manisa Çiçek Festivali Afişi üzerinden yapılmıştır.

Manisa Çiçek Festivali Afişi'ne genel olarak bakıldığında afişteki logodan da anlaşılacağı üzere festival, Manisa Büyükşehir Belediyesi ve SNS Fuarcılık Organizasyon Şirketi'nin sponsorluğunda gerçekleştirilmiştir. Afişte Manisa

Büyükşehir Belediyesi'nin logosu afişin sağ üst kısmına yerleştirilirken SNS Fuarcılık Organizasyon Şirketi'nin logosu da sağ alt kısımda kullanılmıştır.

Festivale özel logo kullanılmayan afişte ana görsel olarak fotoğraf kolajı kullanıldığı gözlenmektedir. Afişin orta kısmında, çeşitli çiçek fotoğrafları, bir araya getirilerek dairesel formun etrafına (formun etrafında lale fotoğrafları gözlenmektedir) ve içerisine yerleştirilmiştir. Bu dairesel formdan ayrılarak afişin çeşitli yerlerine saçılan çiçeklerin yanı sıra uçuşan kelebekler de afişe görsel zenginlik katmak amacıyla kullanılmıştır. Afişin arka planında öndeki hareketli kompozisyonun aksine daha durgun, bulutlu bir gökyüzü ve yeşil-sarı tonlarının hakim olduğu bir tarla fotoğrafı gözlenmektedir.

Slogan kullanımına rastlanmayan afişin tipografisinde tırnaksız fontlar kullanılmıştır. “MANİSA ÇİÇEK FESTİVALİ” yazısında kelimeler ortadan bloklu olarak merkeze ve dairesel formdaki kolajın üzerine yerleştirilmiştir. Yazıda “MANİSA” ve “ÇİÇEK” kelimelerinde aynı font ve puntoda kullanılırken, “FESTİVALİ” kelimesi farklı punto ve farklı bir font ile yazılmıştır. Afişin sağ üst kısmında yer alan ve festivalin tarihini belirten yazıda diğer fontlardan farklı bir font kullanımı gözlenmektedir. Ortadan bloklu olan tarih ibaresinin etrafına da ince bir dikdörtgen çizgi yerleştirilmiştir. Afişin alt orta kısmında bulunan yer ve ziyaret bilgisi veren yazılarında diğer yazılara göre daha sade bir font kullanıldığı göze çarpmaktadır. Yazının zemininde de arka plandaki fotoğraf ile karışmaması için tahta dokulu bir bant kullanılmıştır.

Afişte kullanılan fotoğraflardan dolayı birçok rengin bir arada olduğu görülmektedir. Fotoğrafların yanı sıra tipografide sarı, beyaz ve kırmızı; tahta dokulu bantta da kahverengi tonları gözlemlenmektedir.

Manisa Çiçek Festivali afişi'ne genel olarak bakıldığında çiçek çeşitlerinin ve renklerinin afişe zenginlik kattığı görülmektedir. Afişin arka planında hareketsiz bir manzara fotoğrafının üzerine hareket içeren çiçeklerin kullanılması da dinamik bir görünüm kazandırmıştır. Festival başlığında kelimelerin alt alta yazılmasıyla “İ” ve “Ç” harflerinin nokta ve kuyrukları diğer harfler ile iç içe geçmiştir. Bu durum kelimeler arasında espas sorunu doğurmuştur.

3.4.17. Diğerleri

Manisa’da festivaller için üretilen afişlerin yanı sıra yerel yönetimlerce düzenlenen çeşitli kültür ve sanat faaliyetleri için de afişler üretilmektedir. Bu etkinlikler sergi, tiyatro, seminer, konser, anma ve kutlama programı, söyleşi vs. şeklinde sıralanabilir. 2014 yılı sonrasında, Manisa’nın büyükşehir olmasıyla etkinlik yelpazesi de genişlemiştir. Bu başlıkta araştırmalar sonucunda ulaşılan 2016 ve 2019 yılları arasındaki benzer görünümlü afişlerden her yıla ait sekizer tanesi seçilip incelenerek değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Resim 100/a: 2016 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

Resim 100/b: 2016 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

Resim 101/a: 2017 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

Resim 101/b: 2017 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

Resim 102/a: 2018 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

O BENİM DÜNYAM

Tiyatro

02 Nisan Pazartesi
Saat: 17.00

Manisa Büyükşehir Belediyesi
Kültür Merkezi Lale Salonu

**OTİZMİN FARKINDAYIZ
ONLARIN YANINDAYIZ**

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

SAĞLIKLI BESLEN, HAREKET ET, DİYABETİ YEN

Seminer

02 Nisan Pazartesi
Saat: 15.00

Manisa Büyükşehir Belediyesi
Atatürk Gençlik Merkezi

Konuşmacı
Şenay SEVER
MBB Diyabet Eğitim Hemşiresi

Katılımcılara kan şekeri ölçümü yapılacaktır.

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

İTK MANİSA KAMPÜSÜ ÖĞRENCİLERİ "KADIN" KONULU RESİM SERGİSİ

Sergi

17 - 20 Nisan
Açılış Saati: 14.00

Manisa Büyükşehir Belediyesi
Kültür Merkezi Meclis Fuaye

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

MBB ATATÜRK KENT PARK KREŞİ 23 NİSAN ÇOCUK ŞENLİĞİ

Etkinlik

21 Nisan Cumartesi
Saat: 13.30

Atatürk Kent Parkı

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Resim 102/b: 2018 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

SÖYLEŞİ

**KUTADGU BİLİĞ'DE
TÜRK KÜLTÜRÜ**

KONUŞMACI
Prof.Dr. Ahmet Bican
ERCİLASUN

emin adimlarla geleceğe
Cengiz ERGÜN
Büyükşehir Belediye Başkanı

24 Ekim Perşembe

MASKİ Konferans Salonu

20.30

**Bir Efsane
Zeki
Müren**

24 Eylül Salı

**Manisa Büyükşehir Belediyesi
Kültür Merkezi Lale Salonu**

20:00

emin adimlarla geleceğe
Cengiz ERGÜN
Büyükşehir Belediye Başkanı

TİYATRO

**MANİSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

GÖRDESLİ MAKBULE

YAZAN-YÖNETEN
Tayfun ŞENGÖZ

OYUNCULAR-Derya BOZDOĞAN, Tayfun ŞENGÖZ,
Batuhan NİL, Selim Can DOĞANCI, Murat BAKIR,
Harun OVAGÜLÜ, İshak ONUR, Kaan ŞENSOY

09 Ekim Çarşamba

Akhisar Belediye Sinema Salonu (Park İçi)

20.00

Oyunumuz ücretsizdir. Giriş serbesttir.
Oyunumuz +12 yaşından büyükler içindir.

emin adimlarla geleceğe
Cengiz ERGÜN
Büyükşehir Belediye Başkanı

**MANİSA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

İMZA GÜNÜ VE SÖYLEŞİ

**KELİMELERDİR BENİM
KANATLARIM...**

20 Eylül Cuma

**Manisa Büyükşehir Belediyesi
Kültür Merkezi Lale Salonu**

Saat: 16:00

Sibel KARABULUT

emin adimlarla geleceğe
Cengiz ERGÜN | Büyükşehir Belediye Başkanı

Resim 103/a: 2019 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

SPORLAYEŞEREN FİDANLAR

11 KASIM 14:00 PAZARTESİ

Manisa Büyükşehir Belediyesi
Kültür Merkezi Lale Salonu

- Prof.Dr. Hatice ÇAMLIYER - Moderatör
- Uzm. Dr. Osman İLHAN - Sporcu Çocukların Sakatlıklardan Korunması
- Prof.Dr. Betül ERSOY - Sporcu Çocuklarda Beslenme
- Prof.Dr. Metin Vehbi SAYIN - Çocuklarda Antrenman

BALKAN ÜLKELERİ GÖRME ENGELLİLER MÜZİK FESTİVALİ TÜRKİYE KONSERLERİ

MANİSA

Bulgaristan, Sırbistan, Makedonya, Arnavutluk ve Türkiye'den katılacak görme engelli müzik grupları

Kültür ve Turizm Bakanlığı Katkılarıyla

Altı Nokta Körler Derneği işbirliğiyle

Konuk Sanatçı **Muammer KETENCOĞLU**

14 Kasım 2019 18:00

Manisa Büyükşehir Belediyesi
Şehir Tiyatrosu

Katılım Ücretsizdir!

Gelin Katılın Bize, Birlikte Söyleyelim Türkülerimizi

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

SERGI

YAŞATTIĞIMIZ TARİH MANİSA BEZİ

24 - 29 Eylül

Manisa Büyükşehir Belediyesi
Kültür Merkezi Lale Fuaye

14:00

Eğitmen: **Fatma ÖZKAHRAMAN**
MASMEK/BAHRİ SARITEPE GENÇLİK MERKEZİ İŞ BİRLİĞİYLE

emin adınlarla geleceğe
Cengiz ERGÜN | İktisadi Sanayi Bakanlığı

MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

SERGI

RENKLERİN ESİNTİSİ KARMA EL SANATLARI SERGİSİ

Eğitmen: **CANAN İREGÖR**

AHŞAP BOYAMA, DEKORATİF EV AKSESUARLARI
RÖLYEF, MELEK BEBEK YAPIMI

11-13 Eylül

Manisa Büyükşehir Belediyesi
Kültür Merkezi Lale Fuaye

AÇILIŞ: 14:00

emin adınlarla geleceğe
Cengiz ERGÜN | İktisadi Sanayi Bakanlığı

Resim 103/b: 2019 Yılı Kültür-Sanat Etkinlikleri Afişleri

2016 ve 2019 yılı arasında yer alan afişlere Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin dijital ve basılı olarak muhafaza ettiği arşivlerinden ulaşılmıştır. Genellikle dikey formda tasarlanan afişler, sergileme alanlarına göre aynı zamanda yatay formda da olabilmektedir.

Afişlere genel olarak bakıldığında etkinlikler Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin ana sponsorluğunun yanı sıra çeşitli kurum ve kuruluşların katkılarıyla da gerçekleşmiştir. Afişlerde yer alan logolar genellikle; 2016 yılında alt kısımda, 2017-2018 yıllarında sol alt ve üst orta kısımda (yatay formdaki afişlerde üst sağa yakın olarak), 2019 yılında üst orta, üst sol ve alt orta kısımlarda kullanılmıştır.

Etkinlik afişlerinde istisna olarak özel tasarımı afişlere rastlansa da genellikle tasarımda birlik ilkesine uygun olarak bir şablon kullanımı gözlenmektedir. Bu şablon 2016 yılında, 2017-2018 yıllarında ve 2019 yılında benzer görünüme sahiptir. Kullanılan şablonlarda “MANİSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KÜLTÜR SANAT BÜLTENİ” yazısı ve etkinliğin yer aldığı yıl ile ay bilgilerinden oluşan tipografik bir düzenleme görülmektedir. Bu tipografik düzenleme 2016, 2017, 2018 yıllarındaki afişlerde sağ alt ve sağ üst kısımlara yerleştirilirken 2019 yılındaki afişlerde görülememektedir.

Afişlerde görsel olarak fotoğraf çeşitli tekniklerde illüstrasyonların kullanıldığı görülmektedir. Kullanılan görsellere, tasarlanan şablon içerisinde bir alan ayrılarak genellikle bu alan içerisinde değerlendirilmiştir.

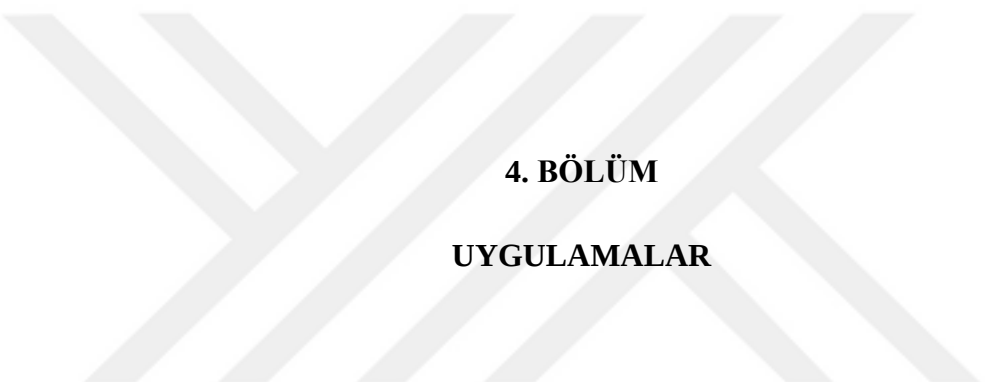
Slogan kullanımı 2019 yılı öncesinde “O BENİM DÜNYAM” isimli tiyatro afişi hariç diğer afişlerde görülmezken 2019 yılı afişlerinde görülmektedir. 2018 yılındaki “O BENİM DÜNYAM” isimli tiyatro afişinde sosyal farkındalık için “OTİZMİN FARKINDAYIZ ONLARIN YANINDAYIZ” sloganı kullanılırken 2019 yılında Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin diğer grafik tasarım ürünlerinde de sıklıkla kullanılan “emin adımlarla geleceğe” sloganı görülmektedir.

Afişlerdeki tipografide genellikle tırnaksız fontlar kullanılırken bazen afiş başlıklarında ve sloganlarda tırnaklı ve el yazısı görünümlü fontlar kullanılmıştır.

Afişlerde başlıklar genellikle büyük puntolar ile yazılmıştır. Etkinliğin yerini ve zamanını belirten yazılarda ise başlıklarda kullanılan yazılara göre daha küçük punto tercih edilmiştir. Afişlerde yazıların etkisini arttırmak için sıklıkla bant kullanımı görülmektedir.

Söz konusu afişlerdeki renk kullanımında etkinliklere göre farklılık gözlenmektedir. Renkler 2016 yılında belirli geniş alanlar içerisinde her bir afişte bir renk baskın olacak şekilde mavi, sarı, turuncu, pembe, yeşil ve tonları; 2017 yılında yine aynı tasarım mantığı içinde turuncu, kırmızı, mavi, lacivert, açık kahverengi ve tonları; 2018 yılında da aynı şekilde mavi, yeşil, turuncu, pembe ve tonları; 2019 yılında ise tasarım bütünlüğünün devamı anlamında gri, sarı, mavi ve tonlarıdır.

Kültür ve sanat etkinlikleri afişlerine genel olarak bakıldığında belirli bir tasarım anlayışının olduğu gözlenmektedir. Belirli bir konsept dahilinde üretilen afişler görsel bütünlüğün oluşumunda etkili olmuştur.

4. BÖLÜM

UYGULAMALAR

4. BÖLÜM

UYGULAMALAR

4.1. Teorik Arka Plan

Kültürel afişler günümüzde işlevselliği itibariyle izleyicinin belleğinde en çok yer edinen görsel iletişim ürünleri arasındadır. Gelişen teknolojiyle birlikte geleneksel yöntemlerin yanı sıra internet ve bilgisayar destekli grafik tasarım kültürel afişlerin günümüzdeki halini almasında etkili olmuştur.

Teknoloji çağından önce kültürel afişlerin tasarlanış biçimi bakımından kabul edilen usta çırak ilişkisine dayalı tasarımlar yerini kişisel tasarımlara ve çoğunluğun beğenisine uygun yeni tasarım üsluplarına bırakmıştır.

Tasarımcının kendi tasarım anlayışına göre şekil alan kültürel afişler kentle bağ kurmuş yerel anlamda kültürel simgelerin korunmasında ve tanıtılmasında önemli roller üstlenmektedirler. Afişe bakan kişinin böylece etkinliğe katılmasıyla söz konusu etkinlikte kendisini bekleyen şeylerin yanı sıra yörenin kültürü hakkında da bilgi sahibi olabilmektedir.

Kültürel etkinlik hakkında var olan bilgileri alıcıya iletmek üzere bir takım görsel elemanların bir arada sunulmasına olanak sağlayan bu afişler tasarlanış biçimi bakımından kişiyle veya yöreyle özdeşim kurabilmektedirler. Yerel olarak belirli bir tasarım dilinin oluşumu tasarımda bütüncüllüğün sağlanması açısından aidiyet duygusu ve kimlik görevi görmektedir.

Tez kapsamında Manisa özelinde incelenen kültürel afişlere farklı bakış açılarıyla birer alternatif oluşturmak amacıyla afiş tasarımları hazırlanmıştır. Uygulamalarda, Manisa ilinde ve ilçelerinde en çok katılımın sağlandığı kültürel etkinliklerin tanıtımında ve duyurusunda kullanılan festival afişleri temel alınmıştır.

Afişlerin üretim sürecinde teknik olarak elle hazırlanan eskiz çizimler bilgisayar ortamına aktarılarak Adobe Photoshop programında yeniden çizilip renklendirilmiştir. Diğerler çizilmiş imgelerlerden farklı olarak Soma Karaelmas

Kültür ve Sanat Festivali afişinde farklı fotoğraflardan alınan kömür parçaları bir bütün haline getirilerek kompozisyona dahil edilmiştir. Afişlerin alt arka planlarında kullanılan eskiz çizimler görsellerin asılları olan fotoğraflar temel alınarak betimlenmiştir. Zeminde ise fotoğrafı çekilerek yerleştirilen dokulu kağıdın üzerine suluboya efektiyle yapılan fırça darbeleri eklenmiştir.

Literatürden edilen bilgiler ve incelenen afişler sonucunda teorinin uygulamaya dönüştüğü tüm festival afişlerinde bütüncüllük sağlanmak için benzer tasarım elemanları kullanılmıştır. Afişlerde görsel bütünlüğün sağlanabilmesi amacıyla benzer tasarım anlayışları tercih edilmiştir. Bu benzerliklere bakılacak olursa merkeze odaklı bir tasarım anlayışının yanı sıra aynı font (Budidaya ve Museo Sans yazı fontları), tasarıma uygun olacak şekilde benzer zemin renkleri, görsel hiyerarşiye dikkat edilerek yerleştirilmiş etkinlik isimleri, tarihler, sloganlar, internet ve sosyal medya adresleri, logolar kullanılmıştır. Afişlerde birbirine bağlayıcılık açısından, açılışlarda ve büyük organizasyonlarda gelenek haline gelen kurdeleler sıkça kullanılmıştır. Afişe şık görünüm kazandırdığı düşünülen bu görsel eleman afiş üzerindeki diğer tasarım elemanları ile uyum sağlayacak şekilde kullanılmaya çalışılmıştır. Tarihi bakımdan başlangıcı Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan önceye dayanan festival afişlerindeki kurdelelere köklü gelenek olma özelliklerinden dolayı geleneksel desenler (üç iplik rumi deseni) eklenmiştir. Afişlerin alt arka planlarında kullanılan eskiz tadındaki çizimlerde ise kentle özdeş hale gelerek simge haline dönüşen kent simgeleri yansıtılmaya çalışılmıştır.

Festival afişlerinde benzer görünümlerin yanı sıra etkinliğin temalarına bağlı olarak farklı nesneler ve kültürel simgeler çeşitlilik yaratmak amacıyla kullanılmıştır. Söz konusu afişler bir sonraki sayfadaki gibidir.

Uygulama 1: 480. Uluslararası Mesir Macunu Festivali

Uygulama 2: 561. Uluslararası Çağlak Festivali

480. Uluslararası Mesir Macunu Festivali afişinde festivalin ana teması olan mesir macunları kurdeleye sarılarak kullanılmıştır. Kurdeleden taşan mesir macunları ve alt kısımdaki mesir macunu yakalamaya çalışan eller ile afişte dinamik bir görünüm kazandırılmaya çalışılmıştır. Slogan olarak mesir macunu festivalinde kullanılmak üzere bestelenen ve mevcut afişlerde de sıklıkla tercih edilen “eller havaya eller şifaya” sözcükleri tercih edilmiştir. Alt arka planda kullanılan eskiz çizimde mesir macunu saçım töreninin gerçekleştirildiği Manisa Sultan Camii ve Spil Dağı görülmektedir (bkz. Uygulama 1).

561. Uluslararası Çağlak Festivali afişinde Akhisar'ın ana tarım ürünlerinden olan zeytin, dalları ile birlikte kurdeleye sarılarak kullanılmıştır. Slogan olarak Çağlak Festivali'nin geçmiş afişlerde de kullanılan “Akhisar'ın festival hali” sözcükleri tercih edilmiştir. Arka planda kullanılan eskiz çizimde Thyateira Antik Kenti'ne ait olan iyon nizamlı sütunlar, Akhisar Belediyesi'nin binası ve Akhisar Göleti'nde yer alan köprü yer almaktadır (bkz. Uygulama 2).

Uygulama 3: 159. Geleneksel Çam Festivali

Uygulama 4: Gölmarmara Belediyesi 40. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali

159. Geleneksel Çam Festivali afişinde Kırkağaç'ın çamlık olarak ifade ettikleri mevkide bulunan ve festivalin gerçekleştirildiği büyük çam ağaçlarından esinlenilmiştir. Renkli olarak kullanılan kozalaklar, yıllardır sürdürülen festivalin neşeli etkinliklerinden ilham alınarak boyanmıştır. Slogan olarak Çam Festivali'nin önceki afişlerinde de kullanılan "asırlık çam ağaçları altında" sözcükleri kullanılmıştır. Alt arka planda görülen eskiz çizimde Kırkağaç'ın yöreyle özdeşleşen tarım ürünü olan ve kentin girişinde büyük bir heykeli de bulunan kavun heykeli betimlenmiştir(bkz. Uygulama 3).

Gölmarmara Belediyesi 40. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali afişinde kentin tarımsal anlamda ana geçim kaynaklarından olan kavun ve karpuz kullanılmıştır. Aslından farklı olarak kavun ve karpuzun çekirdeklerinin renklendirilerek kullanılmasında ve dört bir yana saçılmasında etkinliğin içeriğinin coşkulu ve farklı türden katılımcıları olmasından ilham alınmıştır. Slogan için kullanılan "kavun-karpuz tadında festival" sözcükleri önceki afişlerinde slogana rastlanmamasından dolayı türetilerek kullanılmıştır. Alt arka plandaki eskiz çizimde

Gölmarmara Halime Hatun Camii ve Külliyesi ile Gölmarmara gölü bir araya getirilerek kullanılmıştır (bkz. Uygulama 4).

Uygulama 5: 31. Sart Hıdırellez Şenlikleri

31. Sart Hıdırellez Şenlikleri afişinde baharın müjdecisi olan tomurcuk olmuş ve çiçek açmış ağaç dalları kullanılmıştır. Ağaç dallarındaki sık kullanılan çiçekler hasat sezonunun verimliliğinin işaretçisi olması dolayısıyla tercih edilmiştir. Aynı zamanda dallardaki kurdeleler hıdırellezde halkın dilekleri için ağaçlara bağladıkları çaputlardan esinlenilerek kullanılmıştır. Slogan olarak yer alan “İlkbahar ile şenleniyoruz” sözcükleri geçmiş afişlerde slogana rastlanmamasından dolayı türetilerek oluşturulmuştur. Alt arka planda kullanılan eskiz çizimde sağda ve solda Sart kenti ile özdeşleşen Lidya parası ve Sart harabeleri görülmektedir (bkz. Uygulama 5).

Uygulama 6: 26. Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri

26. Geleneksel Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri afişinde kentin tarımsal anlamda ana geçim kaynaklarından olan şeftali, dallarıyla birlikte gösterilmiştir. Afişin çeşitli kısımlarında büyüklü küçüklü kullanılan şeftaliler ile afişe hareket

özelliği kazandırılmıştır. Slogan olarak kullanılan “Adala’da şenlik var” sözcükleri şenliğin önceki afişlerinde sıklıkla tercih edilmesinden dolayı kullanılmıştır. Alt arka planda kullanılan eskiz çizimde Adala Kız Köprüsü ve Su Uçtu Şelalesi görülmektedir (bkz. Uygulama 6).

Uygulama 7: 6. Salihli Deve Güreşi Festivali

Uygulama 8: 21. Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali

6. Salihli Deve Güreşi Festivali afişinde Türkiye’nin farklı illerinde olduğu gibi Salihli kentinde de geleneksel olarak kutlanan deve güreşi görselleştirilmiştir. Slogan olarak kullanılan “unutulmayan gelenek” sözcükleri festivalin önceki afişlerinde slogana rastlanmamasından dolayı türetilmiştir. Alt arka plandaki eskiz çizimde Şehitlik Anıtı, Kızılelma Anıtı ve Para Döken Adam Heykeli görülmektedir (bkz. Uygulama 7).

21. Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali afişinde tarımsal anlamda kentin ana geçim kaynaklarından olan çilek, bir avucun alabildiğince üst üste yığılan bir görünümde kullanılmıştır. Afişin etrafındaki yağmur damlalarını andıran çilekler ile afişe dinamik görünüm kazandırmak amaçlanmıştır. Etraftaki çileklerin pastel tonlarda kullanılmasının amacı merkezde bulunan avuç içindeki çilekleri öne

çıkarmaktır. Slogan olarak kullanılan “şimdi çilek zamanı” sözleri önceki afişinde kullanılanlardan farklılaşmak adına yeniden türetilmiştir. Alt arka planda kullanılan eskiz çizimde kentin pazar yeri, kent görünüşü ve belediye binalarının bir araya getirilmesiyle hazırlanan kolaj çizim bulunmaktadır (bkz. Uygulama 8).

Uygulama 9: 17. Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali

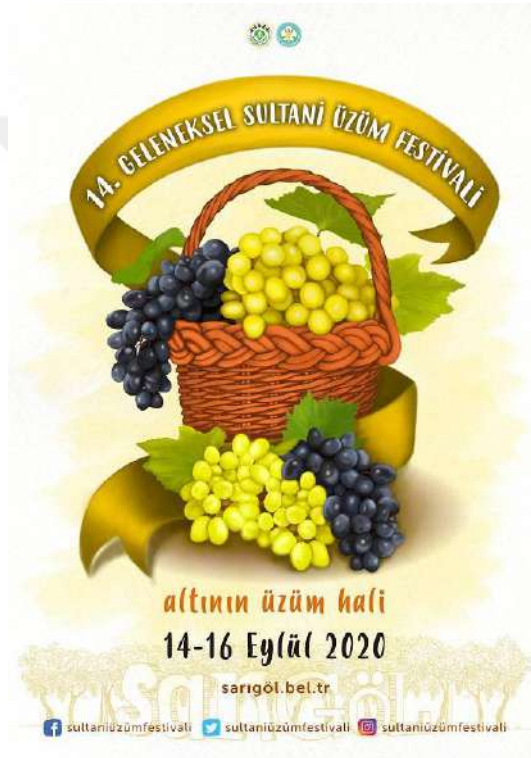

Uygulama 10: 16. Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali

17. Soma Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali afişinde üst üste yığılmış kömür parçaları ile kömürlerin arasından ışıldayan renkli elmas parçaları kullanılmıştır. Bu renkli elmas parçaları afişe hareket kazandırmak için tercih edilmiş ve aynı zamanda merkezdeki kompozisyonun etrafına da serpiştirilmiştir. Slogan olarak kullanılan “BİR AVUÇ KÖMÜR İÇİN BİR ÖMÜR VERENLERE” sözcükleri önceki festival afişlerinden alınarak kullanılmıştır. Alt arka plandaki eskiz çizimde kentteki termik santral, madenci heykeli ve Emir Hacı Hıdır Bey Camii’nin görsellerin bir araya getirilerek oluşturulduğu kolaj çizim görülmektedir (bkz. Uygulama 9).

16. Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali afişinde kentin tarımsal anlamda ana geçim kaynaklarından olan kirazın dallarıyla birlikte

oluşturulan kompozisyon kullanılmıştır. Slogan olarak tercih edilen “Haydi kiraz festivaline” sözcükleri önceki afişinde slogan yer almamasından dolayı türetilerek oluşturulmuştur. Alt arka plandaki eskiz çizimde Philadelphia Antik Kentinde yer alan tonozların ortasına Sarıkız heykeli yerleştirilerek kullanılmıştır (bkz. Uygulama 10).

Uygulama 11: 14. Geleneksel Sultani Üzüm Festivali

Uygulama 12: 2. Manisa Çiçek Festivali

14. Geleneksel Sultani Üzüm Festivali afişinde Manisa'nın birçok ilçesinde olduğu gibi Sarıgöl ilçesinde de ana geçim kaynağı olan üzüm sepeti içinde ve önünde kompozisyona uygun olarak yerleştirilmiştir. Slogan olarak kullanılan “altının üzüm hali” sözcükleri festivalin önceki afişlerinden farklı olarak yeniden türetilerek kullanılmıştır. Alt arka planda kullanılan eskiz çizimde üzüm bağı üzerine kentin merkezinde yer alan “sarıGÖL” yazılı heykelin görselinden oluşan kolaj çizim yer almaktadır (bkz. Uygulama 11).

2. Manisa Çiçek Festivali afişinde etkinliğin içeriğine uygun olması için rengarenk çeşitli çiçeklerden oluşan bir çelenk kullanılmıştır. Slogan olarak kullanılan

“Çiçek kokulu festival” sözcükleri önceki afişinde slogan kullanılmamasından dolayı türetilerek oluşturulmuştur. Alt arka plandaki eskiz çizimde Ağlayan Kaya, Manisa Hükümet Konağı ve Manisa lalelerinden oluşturulan bir kolaj çizim kullanılmıştır (bkz. Uygulama 12).

SONUÇ

Afiş, geçmişten günümüze insanoğlu için bir görsel iletişim aracı olarak kullanılmıştır. Verilmek istenilen bir mesajı alıcısına iletmenin en etkili yollarından biri olan afiş, tarih boyunca çeşitli medeniyetlerce farklı malzemeler ve görünümelerde karşımıza çıkmaktadır. Afişin daha çok izleyiciye ulaşmasında milat olan matbaanın icadıyla bu grafik üretimler daha işlevsel hale dönüşerek yaygınlık kazanmıştır. Afiş tasarımları ilk başlarda ressamın ellerinde üretilirken daha sonrasında tasarımcıların üretim alanları haline dönüşerek, izleyicisinin karşısına bazen tanıtım amacıyla, bazen sosyal sorumluluk amacıyla, bazen de kültürel amaçlarla çıkmıştır.

Afişin işlevsel olması sebebiyle birçok özel şirket ve benzer şekilde yerel yönetimler seslendiği kitleye iyi bir tanıtım yapmak için sıklıkla bu türü tercih etmişlerdir. Yerel yöneticiler zaman içerisinde yönettiği kitleye daha iyi hitap edebilmek ve hizmetlerinin tanıtımını sağlayabilmek için sanatçılar ve tasarımcılar ile işbirliği içerisinde bulunmuşlardır. Antik çağlardan beri mesenlik, bağışçılık ve sponsorluk gibi yollarla sanata ve tasarıma etkileri olan yönetimler, destekleriyle günümüze kadar ulaşan birçok eserin üretilmesinde etkin rol oynamışlardır ve halen de oynamaktadırlar. Sanat ve tasarım ürünü üretiminde yöneticiler, yapılacak işi kurum dışındaki yetkin sanatçı veya tasarımcılardan hizmet alımı aracılığıyla gerçekleştirirken yoğunluğa bağlı olarak bazen de sanatçı ve tasarımcı istihdamı sağlayarak ihtiyaçlarını karşılamaktadırlar. Yerel yönetim teşkilatı içerisinde bir grafik tasarım birimi oluşturularak bütün tasarım ihtiyaçlarının yanı sıra afiş tasarımları da bu birimler aracılığıyla giderilmektedir. Afiş tasarımı ve tasarımcının istihdamı anlamında günümüzde aktif rol oynayan yerel yönetimler, yönetim yapılarından dolayı bulundukları yörede yaptırılan afişlerin tasarlanmasında veya yaptırılan tasarımların onaylanmasında sanat-tasarım yönetmeni rolünü de üstlenmektedirler.

Tezimiz kapsamında örnek olarak seçilen Manisa ili yerel yönetiminde afiş tasarımları ve diğer bütün tasarım işleri Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı'na bağlı olan Grafik Tasarım Birimi aracılığı ile sağlanmaktadır. Sanat-tasarım yönetimi rolünün ise tasarım siparişini veren birim tarafından sağlandığı tespit

edilmiştir. Söz konusu birimde karar verici kişilerin Manisa'nın kültürü ve tarihi anlamında donanımlı olması beklenmektedir.

Bilinen tarihi, Paleolitik Çağ'a kadar uzanan Manisa'nın kültürel geçmişi de bir o kadar eskilere dayanmaktadır. Hitit, Aka, Frigya, Lidya, Helen, Roma, Bizans ve Osmanlı İmparatorluğu yönetimi altında kalmış olan Manisa'nın günümüzdeki kültürel dokusunun oluşmasında bütün bu kültürler önemli bir yere sahip olmuştur. Çeşitli medeniyetlerden izler taşıyan günümüzdeki Manisa, kültürel varlıkları ve değerleri ile tasarımcılara geniş bir yelpaze sunmaktadır.

Bu bağlamda III. bölümde de anlatıldığı üzere Manisa'daki inanç kültürü, gelenek ve görenekler, el sanatları, folklorik giyim kültürü ve halk oyunları, halk müzikleri ve geleneksel yemek kültürü gibi kültürel dokuların simge haline gelerek Manisa ili ve Manisa için yapılan tasarımlar ile özdeş bir hale geldiği görülmektedir.

Tanıtım, duyuru veya reklam amacıyla üretilen tasarımlarda yer bulan kültürel varlıklar, izleyene Manisa'nın çok katmanlı bir kültür yapısının olduğunu göstermektedir. Manisa Büyükşehir Belediyesi tarafından üretilen grafik tasarım ürünlerinde de bu kültürel varlıklar karşımıza çıkmaktadır.

Manisa'da kültürel varlıkların simge olarak kullanıldığı bir takım etkinlikler ve organizasyonlar düzenlenmektedir. Bunlardan en kapsamlı olanı ulusal ve uluslararası festival etkinlikleridir. Aynı zamanda da sergi, tiyatro, gösteri, konser, konferans, sunum vb. etkinlikler de yerel yönetimlerce düzenlenmektedir.

Kültürel etkinliklerin duyurulması için basılı tasarım ürünleri ve sanal ağlar kullanılırken bunlar için bazen de profesyonel reklam ajanslarından destek alınmaktadır. Duyurum sürecinde en çok tercih edilen tür olan kültürel afişlerin görevlerini yerine getirebilmesi için açık ve kapalı alanların yanı sıra sosyal medya ağları da sıklıkla kullanılan ortamlardır. Basılı olan afişlerin sergilenmesinde ise billboardlar, reklam panoları, reklam kuleleri, raketler göze çarpmaktadır.

Manisa ilinde üretilen kültürel afişler incelendiğinde simge haline gelmiş değerlere genellikle yer verildiği görülmektedir. Aynı zamanda Manisa, çeşitli tarımsal

ürünlerin ve yeraltı kaynaklarından olan kömürün tedarikçisi konumundadır. Bunun yanı sıra üzüm başta olmak üzere zeytin, kiraz, çilek, şeftali, kavun-karpuz vs. gibi Manisa’da önemli olan ürünlerin tanıtımı için özellikle festival afişlerinde görsel olarak tercih edildikleri görülmektedir. Bunların dışında geleneksel olarak kutlanan kültürel etkinliklerden yağlı güreş, deve güreşi, hıdırellez gibi etkinliklerin afişlerinde de bölgesel olarak simge haline gelen görseller ile değerlere de yer verilmektedir. Manisa Tarzanı ve Çevre Günleri, Niobe Doğal Kaya Anıtı gezileri, Manisa Lale Festivali gibi diğer kültürel etkinliklerde ise konuyu en iyi yansıtan kültürel simgelere rastlanmaktadır. Bu görsellerin kullanımı yönüyle Manisa’da üretilen kültürel afişler, diğer illerde üretilen kültürel afişlerden ayırt edilebilmektedir.

Manisa’nın kültürel simgelerini yansıtan afişlerin üretimi belirli bir iş akışıyla sürdürülmektedir. Yerel yönetim bünyesindeki grafik tasarım birimine, tasarım ihtiyacı olan daire başkanlığınca görev verilmektedir. Görev kapsamında hazırlanan tasarım işi son halini aldıktan sonra onay için oluşturulan çevrim içi iletişim grubuna gönderilmektedir. Tasarım üzerinde eğer işi veren daire başkanlığı değişiklik istiyor ise gerekli düzenleme yapılarak tasarım son haline kavuşturulmaktadır. Üretilen tasarım, görevini yerine getirmek üzere eğer basılacak ise baskı merkezine gönderilmekte, dijital ortamda paylaşılacak ise de ilgili sosyal ağa yüklenmektedir. İş biten tasarımların daha sonraki benzer tasarımlara referans oluşturması için yerel yönetim tarafından sağlanan saklama alanlarında dijital olarak depolanması beklenirken yapılan araştırmalarda böyle olmadığı görülmüştür. Bu konunun sebeplerine ve muhtemel çözümlerine aşağıda değinilecektir.

Yerel yönetimlerin tasarıma ve tasarımcıya müdahalesi doğrudan olamamakla beraber dolaylı yollardan etkileri söz konusudur. Tasarım işini veren daire başkanlığında onay için görevli olan kişi, tasarıma bakış açısı ve eğer varsa tasarım eğitimine göre çalışmalara yön verebilmektedir. Aynı zamanda dış bir denetleyici olarak tasarım sonucunda gözden kaçan bir nokta olursa bu konuda geri bildirim sağlamaktadır. Tasarım işi, eğer yerel yönetim dışında bir tasarımcıya veya grafik tasarım ajansına veriliyor ise yine onay için görevli olan kişi kurumun vizyonunu ve

misyonunu yansıtabilecek şekilde, kurumun tasarım anlayışını korumak adına tasarımın sonuçlanmasında müdahaleci olabilmektedir.

Tasarımların onaylanmasında söz sahibi olan kişinin olumlu veya olumsuz yönde müdahaleleri ile sıklıkla karşılaşmaktadır. Bu müdahalelerin olumlu yönleri, tasarımda hata veya eksik bilgi olursa tasarımcının uyarılarak sorunların giderilmesi, onaylayan kişinin eğer sanat ve tasarım eğitimi var ise daha bilinçli katkıların sağlanması, tasarımda estetik görünüm ve kurumsal bir imaj yaratmak için bütüncül bir dış değerlendirmenin yapılabilmesi şeklinde sayılabilir. Olumsuz yönleri ise üretilen tasarımda mevcut yerel yönetimlerin siyasi varlıklarını gösterebilmek adına görsel anlamda işlevsiz ve kalabalık görünümlere yol açabilmeleridir. Aynı zamanda yerel yönetimler izleyicide siyasi imaj yaratabilmek için logo ya da belediye başkanı fotoğraflarını daha baskın kullanmayı tercih etmektedirler. Bütün bu eleştiriler göz önüne alındığında kültürel afişlerin amaçlarının dışına çıkabilecek kadar değer kaybettikleri görülmektedir. Bu konu ile ilgili olarak farklı belediyelere hizmet vermiş bir tasarımcı olan Öcal Zehir şöyle bir eleştiri getirmektedir:

“...Belediyelerle çalışmak prosedürler, yasal mevzuatlar gereği zorluk dereceleri olan bir çalışma süreci. Yani belediyelerde işin içerisinde **siyasilerin baskın karakter olarak çıkması sebebiyle** çok sağlıklı ilişkiler olmuyor. Çok yaratıcı işler çıkartamayabiliyorsunuz. Doğru dürüst içerden bilgi akışı sağlamamayabiliyor. Muhataplarımız yerli yerinde doğru insanlar olmayabiliyor, mesleğinin erbabı insanlar olmayabiliyor...(Zehir, 2020)”

Bu durum tasarım sürecinde güçlülere neden olabilmektedir. Tasarım sürecinin sonunda ise bir takım değişiklikler istenilebilmektedir. Bu durumu Öcal Zehir şu şekilde açıklamaktadır:

“...Revizyon daha çok alt başlıklarda çıkar. Sponsor logosu girip çıkar, başlıktaki kelimeyi değiştirmek isterler, rahatsız olunduğunda bazen kendi siyasi duruşlarının temsili olmasını istedikleri sözcüklere yöneltmeye çalışırlar... (Zehir, 2020)”

Afiş tasarımında izleyiciyi etki altına alarak davetkar bir görünüm sağlamak için görsel kullanımı önemli bir yere sahiptir. Manisa özelinde incelenen afiş tasarımlarının merkez ilçelerde daha düzenli olduğu görülüyor olsa da genel olarak nitelikli bir tasarım anlayışından söz edilememektedir. Kültürel etkinlikleri yansıtan

görsellerin kullanımında tercih edilen hazır fotoğrafların çoğunlukla tasarımda ön plana çıkması dolayısıyla etkinliğin ana teması olan nesneyi ya da geleneği geri planda bıraktığı görülmektedir. Bu tür amaca uygun olmayan görsel kullanımlar sonucunda kültürel afişler tematik niteliklerini kaybedebilmektedirler.

Kültürel afişlerde yerel simgelerin kullanılması da önemlidir. Günümüzde benzer etkinliklerin yaygınlık göstermesiyle kültürel afişlerin ayırt edilebilirlik özellikleri de hızla kaybolmaktadır. İzleyicinin algılamasını kolaylaştırmak ve afişi daha özgün hale getirerek ona değer kazandırmak için yörenin yerel simgelerinin afiş üzerinde kullanılmasının gerekli hale geldiği düşünülebilir. Bu bakımdan yerel yönetimlerce üretilen kültürel afişlerde tasarımcının yerel simgelere yer vermesiyle ve tasarımın onaylanmasında görevli olan yöneticilerin bu durumu ölçüt olarak benimsemesiyle kültürel afişlere aidiyet duygusu kazandırılacak inancındayız.

Yerel yönetimlerce üretilen afiş tasarımlarının nitelikli olabilmesi için dikkat edilmesi gereken bir diğer konu tasarım ve tasarımcı istihdamıdır. Merkez ilçelerde yerel yöneticilerin tasarım ve tasarımcıya duydukları yoğun ihtiyaç onları bünyesinde çalıştırmak üzere tasarımcı istihdamına mecbur etmektedir. Diğer küçük ilçelerde ise bu durum daha çok belediyelerin tasarım ve diğer reklam işlerini yaptırmak üzere başlattığı ihaleyi kazanan grafik tasarım ajansları aracılığıyla sağlanmaktadır. Bazen de istisna olarak kurum dışı tasarımcılar ile iş birliği içerisinde olunabilmektedir.

Yerel yönetimlerce kültürel afiş tasarımları üretmek için görevlendirilen tasarımcıların konuyu iyi yansıtarak nitelikli afiş tasarımları üretebilmesi için mümkün olduğunca alanında uzman, teknik anlamda donanımlı, eğitilmiş ve bulunulan coğrafya ile onun kültürel varlıkları hakkında bilgi sahibi kişiler olması beklenmektedir. Tam anlamıyla donanımlı ve yöre kültürü hakkında bilgi sahibi olan uzman tasarımcılar, kültürel dokuyu koruyarak ürettiği tasarımların yanı sıra iyi bir kurumsal imajla yerel yönetimlerin kalitesini arttırabileceklerdir.

Yerel yönetimlerde doğru bir yerel yönetici-tasarımcı ilişkisi sağlanabilmesi nitelikli tasarımların yapılması ve hedef kitle ile görsel iletişimin sağlıklı yürütülebilmesi esastır. Kurum içi iyi bir ilişkinin ilk şartı iyi bir iletişim ağı

oluşturulmasıdır. Yerel yönetici ile tasarımcı karşılıklı olarak ne kadar doğru bilgi akışı sağlarsa çıkan sonuç da o kadar hızlı ve amaca uygun olacaktır. Bu bağlamda tasarımcıyla iş akışı sırasında bürokrasinin mümkün olduğu kadar azaltılarak tasarımcıyı serbest bırakan siyaset üstü bir anlayış benimsenmesi gerekmektedir.

Bürokrasiyi azaltılarak kaliteli tasarımlar ortaya çıkarabilmek için brief/ön bilgi tüm detaylarıyla tasarımcıya verilmelidir. Yetersiz ön bilgi ile veya ikinci, üçüncü ağızdan alınan tasarım siparişleri üretim süreçlerini ve ortaya çıkacak sonucu olumsuz etkileyebilmektedir.

Tasarım sürecinde karşılaşılan bir başka sorun tasarım için verilen zamandır. İşi veren yerel yönetici konu hakkında tasarımcıya yeterli ön bilgi vermesinin yanında yeterli zaman da tanınmalıdır. Yerel yönetim bünyesinde kültürel faaliyetlerin sıklaşması durumunda karşılaşılan kriz dönemlerinde tasarımcıların iş yükleri artabilmektedir. Bu tür durumlar tasarımcıların hazır görsellerden yararlanarak sıradan tasarımlar üretmelerinden dolayı kalite problemlerini de beraberinde getirebilmektedir. Kriz dönemleri göz önünde bulundurularak tasarımcıya verilecek süreyi arttırmak için etkinlik planlamalarının zamanlaması çok önceden yapılmalıdır.

Tasarımcının ürettiği afişleri yerel yönetim bünyesinde onaylamaktan sorumlu kişi veya kişilerin müdahalesi de tasarım kadar önemlidir. Bu konuda profesyonel tasarımcılar oldukça karamsar bir tablo çizmektedir. Kendisi ile yapılan röportajda tasarımcı Savaş Çekiç düşüncelerini şöyle belirtmiştir:

“Yerel yönetimlerin kültürel afiş tasarımlarına katkılarının olabileceğini düşünmüyorum. Bu işlerin tasarımcıdan isteniyor olabilmesi tamamen tesadüflere kalmış bir olgu. Birçok tasarım işi tasarım işiyle ilgisi olmayan kişiler tarafından gerçekleştiriliyor. Belediyelerin ürettiği her türlü tasarım işinde aynı problemler var o yüzden çöp işlerle karşı karşıya kalıyoruz... (Çekiç, 2020)”

Bundan dolayı onay sürecinde rol alan kişi veya kişiler, tasarım geçmişi olan veya bu konuda uzman kişilerden oluşturulmalıdır. Tasarım ve onay süreçlerinde yeterliği olan yöneticiler hem kurumsal imaj açısından hem de tasarım süreçleri açısından olumlu bir ağın oluşmasını sağlayacaklardır.

Kurum imajının oluşmasına katkıda bulunan afişler, yörenin kültürel benliğini yansıtmaları açısından da önemlidir. Kültürel benliğin yansıtılış biçimi göz önüne alındığında birer belge özelliği taşıyan bu afişler araştırmacılara ve grafik tasarımcılara kaynaklık etmesi açısından birer arşiv ve referans kaynağı özelliği taşımaktadır. Bu bakımdan yerel yönetimlerce, üretilen kültürel afişlerin bu niteliklerinin göz önünde bulundurulması ve düzenli arşivlenmesi zorunludur.

Yörenin belleğinin bir bakıma koruyucusu olan kültürel afişler ile bu kültürel etkinliklerinin yaygınlaşarak geniş kitlelerce tanınmasında faaliyet gösteren yerel yönetimler sorumlu oldukları beldenin de kalkınmasını sağlayacaklardır. Bulunulan coğrafyanın ve kültürünün tanıtılmasında önemli bir araç olan kültürel afişlerin kaliteli bir tasarım ile daha çok kitleyi etkisi altına alması beklenir. Bu bakımdan kültürel afişler çeşitli tasarımcılar elinde farklı bakış açıları ile daha iyi bir konuma getirilebilir. Başta geniş kitlelere hitap eden festivaller olmak üzere kültürel etkinliklerin tanıtımı ve duyurusu amacıyla kullanılan kültürel afişler için uluslararası boyutta tatmin edici ödülleri ve nitelikli seçici kurulları bulunan afiş yarışmaları düzenlenebilir.

Yerel yöneticiler yukarıda sıralanan tespitler ve önerileri dikkate alırlarsa hem tasarım üreticileri hem de tasarım kullanıcıları daha nitelikli çalışmalara ulaşabilir; konu ile ilgili kalıcı arşivlerin oluşturulması sağlanabilir inancındayız.

EKLER

**Manisa Büyükşehir Belediyesi Kültür Ve Sosyal İşler Müdürlüğü Adına
Manisa Büyükşehir Belediyesi İdari Mali Hizmetler Şube Müdürü Hasan Torun
İle 12.03.2020 Tarihinde E-Posta Aracılıyla Yapılan Röportaj**

1. Belediyelerin kültürel etkinlikler çerçevesinde görev ve sorumlulukları nelerdir?

a) Belediyemiz hizmet alanı kapsamında kent halkının kültür sanat yaşamına katkı sağlar. Kentin ihtiyaç duyduğu her türlü etkinliklere mekân sağlar, nitelikli etkinlikler için bilim insanları, kültür sanat insanları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gerekli görülen diğer kişi ve kurumlar ile işbirliğine gider.

b) Mevcut kültürel ve tarihsel zenginlikleri çoğaltmak ve kent kültürünün örülmesine katkı yapmak üzere etkinlikler düzenler, yayınlar yapar, kent kimliği, tarihi ve kültürü üzerine gelecek kuşaklara da rehberlik etmek ve bugünü ileriye aktarmak amacıyla çalışmalar yapar. Uzmanlar ve bilim adamlarıyla işbirliği yaparak kent insanını daha ileriye taşımak görevini yerine getirir.

c) Kültürün, sanatın kent insanı üzerindeki etkilerinin olumlu ve geliştirici olması yönünde çalışmalarını sürdürür. Bu çalışmaları yaparken kentin tüm fertlerini (çocuk, genç, yaşlı, kadın, erkek, engelli, sosyal ekonomik ve kültürel anlamda dezavantajlı) gözетerek eğilimlerini, isteklerini göz önüne alarak karar verir ve uygular.

ç) Gerekli görülen hallerde etkinlik öncesi, hedef kitle ve ihtiyaçları belirler ve projeleri hayata geçirir.

d) Kentin tarihi değerlerine ve kültürel zenginliklerine sahip çıkar, gün ışığına çıkarılmasına, var olanların tanıtılmasına yardımcı olur.

e) Çocukların ve gençlerin kentlerini, tarihini tanıması ve koruması bilincini oluşturmak amacıyla bilgilendirme çalışmaları yapar ve etkinlikler düzenler.

f) Çocukların, gençlerin, kadınların, engelliler ile sosyal ve kültürel ekonomik anlamda da dezavantajlı kesimlerin, yetişkinlerin boş zamanlarını nitelikli bir şekilde değerlendirmelerini sağlamak için eğitsel, sanatsal ve kültürel projeler hazırlar ve hayata geçirir.

g) Semtlerde birimler (Kreşler, kültür merkezleri, çocuk kültür ve sanat merkezleri, gençlik merkezleri, eğitim merkezleri ve buna benzer diğer birimler) kurarak kent halkının kolay ulaşabileceği birimlere yaygın hizmet götürür.

h) Kentin tanıtımı için etkinlikler düzenleyerek, kenti bir çekim merkezi haline getirmeyi hedefler. Bunun adına yapılması gerekenleri projelendirip uygulamaya koyar. İlgili Müdürlük, 5393 sayılı Belediye kanunu hükümleri uyarınca kamuoyu araştırmaları yapar veya yaptırır.

ı) Belediye etkinliklerinin ve hizmetlerinin vatandaşlara yaygın olarak duyurulması ve yazılı ve görsel basında yer alan belediyemizle ilgili haber programı ve dokümanın düzenli bir medya takip sistemiyle elde edilmesini ve arşivlenmesini sağlar.

i) Ülke dışındaki yerel yönetimler ve her türlü kurum ve kuruluşlar ile kültürel, eğitsel, sanatsal ve ekonomik işbirliğini geliştirici ve zenginleştirici yönlerinin yapacağı katkıyı arttırmak için her türlü faaliyeti sağlar.

2. Belediye'nin kültürel faaliyetlerinin tanıtım afişleri hangi birim tarafından üretilmektedir?

Belediye etkinliklerinin ve hizmetlerinin vatandaşlara yaygın olarak duyurulması ve yazılı ve görsel basında yer alan belediyemizle ilgili haber programı ve dokümanın düzenli bir medya takip sistemiyle elde edilmesini ve arşivlenmesini kısmında belediyemizin kültür ve sosyal işler kültür sanat şube müdürlüğümüz tarafından sağlanmaktadır.

3. Belediyelerin tasarımcı istihdamı hangi birimce yapılmaktadır? Tasarımcı istihdamı konusunda ölçütleriniz ve personel sayınız hakkında bilgi verir misiniz?

Halk Eğitim Şube Müdürlüğü olarak il genelinde 600 e yakın personellerimizle çocukların, gençlerin, kadınların, engelliler ile sosyal, kültürel ve ekonomik anlamda da dezavantajlı kesimlerin, yetişkinlerin boş zamanlarını nitelikli bir şekilde değerlendirmelerini sağlamak için eğitsel, sanatsal ve kültürel projeler hazırlanması ve hayata geçirilmesi aşamasında şehrin farklı semtlerinde kadınlarımız için istihdama yönelik meslek edindirme kursları (MASMEK), özellikle çalışan ebeveynlerimiz için çocuk kültür ve sanat merkezleri, gençlerimizin eğitim hayatlarında başarılı bir geleceğe sahip olmaları yolunda Manisa Büyükşehir Belediyesi Eğitim Merkezi (MABEM)

olarak kent halkının kolay ulaşabileceği istihdama yönelik alanlara yaygın hizmet götürür.

4. *Kültürel etkinliklerin tanıtımı anlamında kültürel afişlerin üretim aşamasından, halka duyurulmasına kadar olan süreç nasıl işlemektedir?*

Manisa Büyükşehir Belediyesi olarak yapılacak etkinliklerde işbirliği içinde olduğumuz kişi, kurum ve kuruluşlarla bilgi alışverişinde bulunarak ortaklaşa yapacağımız etkinlik için bir noktada buluşarak bir tasarım planlayarak ve ortaya çıkan bu tasarımın baskıya alınması ve baskı sürecinin ardından iki farklı koldan belediye ve etkinlik sahibi olarak halka ulaşması kısmında özveri içerisinde koordineli bir şekilde çalışmalarımızı yürütmekteyiz.

5. *Kültürel faaliyetlerin duyurulması için kullanılan afişler halk üzerinde etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Bu konuyla ilgili geri dönüşler alıyor musunuz?*

Tabii ki. Biz Büyükşehir Belediyesi olarak yapılacak kültürel etkinlikleri halkımıza interaktif ortamda ve sosyal medya hesaplarımızdan ve şehrin muhtelif yerlerinde bulunan billboard, raket v.b materyallerde insanların görmesini sağlayarak duyurularımızı yapıyoruz. Bu alanda olumlu olarak halkımızdan geri dönüşler alıyoruz.

6. *Üretilen afişlerin arşivleme sürecinden bahseder misiniz?*

Gerçekleştirilen etkinliklere ait basılı materyaller yıllık periyotlar halinde interaktif ortamda sunucu denilen alanda depolanmasının yanında Kültür ve Sanat Şubemiz bünyesinde de görevli olan bir arkadaşımız tarafından da bu yapılan etkinlikler kayıt altına alınarak oluşturulan arşivleme sisteminde korunuyor.

**Manisa Büyükşehir Belediyesi Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı
Grafik Tasarım ve Sosyal Medya Birimi Adına Günay Gürle ile 19.02.2020
Tarihinde Yüz Yüze Yapılan Röportaj**

Manisa Büyükşehir Belediyesi Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Daire Başkanlığı Grafik Tasarım ve Sosyal Medya Birimi ile yapılan röportaj sonrası çekilen fotoğraf

1. Kısaca biriminizden bahseder misiniz?

Birimimiz Manisa Belediyesi'nin 2014 yılında Manisa Büyükşehir Belediyesi olmasından sonra kurulan grafik tasarım birimidir. Belediyemizin bütün basılı, dijital tasarımlarının yapıldığı birimdir.

2. Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin hangi birimlerinden kültürel afiş tasarımları istenmektedir?

Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin tüm birimlerinin tasarımları -kurumsal kültürün ortak olması amacıyla- tüm daire başkanlıklarının tasarımları bizim birimimizden çıkmaktadır.

3. Manisa Büyükşehir Belediyesi için tasarlamış olduğunuz kültürel afişlerde tasarım sürecinden bahseder misiniz?

Tasarım süreci şöyle başlıyor: İlk önce daire başkanımıza müracaat ediliyor, biz bu konuda tasarım istiyoruz diye. Daire başkanımız onaylarsa bizim birimimize yönlendiriyor. Biz de tasarım isteyen birimden aldığımız brief doğrultusunda, kullanılmasını istedikleri fotoğraf varsa veya yoksa çekilecekse fotoğraf çeken birimimize aktararak vektörel çalışmalarımızı, kendi çizimlerimizi de yaparak tasarımlarımızı yapıp Whatsapp gruplarından onay sürecine gönderiyoruz. Orda onaylandıktan sonra sosyal medyada paylaşılacaksa sosyal medyaya, basılacaksa ilgili baskı firmasına aktarıp basıldıktan sonra sergilenmesini sağlıyoruz. Fotoğraf lazımsa ve bu fotoğraf da çekilecek gibi bir şey değilse stüdyo ortamında çekilmek üzere bir görsel yoksa Shutterstock gibi sitelerden yararlanıyoruz.

4. *Tasarımı tamamlanmış afişlerde revizyon ve onay işlemi nasıl gerçekleşiyor?*

Revizyon Whatsapp grupları üzerinden yürüyor. Tasarımları ilgili birimlere gönderiyoruz, onlar revizyon isterlerse yapıyoruz, onay verirlerse hangi mecrada kullanılacaksa oraya sevk ediyoruz görsellerimizi.

5. *Tasarlanmış afişleri dijital ortamda arşivliyor musunuz? Arşivlenmiyorsa işlevi tamamlanmış afişleri ne yapıyorsunuz?*

Bizim için ayrılmış 500 GB'lık hard diskin içerisinde -sadece grafik tasarım biriminin kullandığı bir hard disk- saklanıyor. Hepsi dijital ortamda 2014 yılından bu yana saklanıyor.

Savaş Çekiç İle 22.04.2020 Tarihinde E-Posta Yolu ile Yapılan Röportaj

1. Kısaca öz geçmişinizden bahseder misiniz?

1960 yılında doğdu. 1984 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nden mezun oldu. 1992 yılında kurduğu kendi tasarım atölyesinde afiş, kurumsal kimlik, ambalaj, broşür, katalog, faaliyet raporu, kitap, dergi, takvim, illüstrasyon dallarında tasarımlar üretmektedir. Aynı zamanda sahibi olduğu ve sosyal tasarım alanında faaliyet gösteren No Tasarım dergisinin de sanat yönetmenliğini yaptı. 1995 – 1997 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Şehir Tiyatroları'nda tasarım danışmanlığı ve tiyatronun gereksinimi olan görsel tasarım üretimi görevini üstlendi. 1996 ve 1997 yıllarında GMK'nun yönetim kurulunda yer aldı. 1997 yılından bu yana, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü'nde öğretim görevlisi olarak ders vermektedir. 2009 yılından bu yana Bakırköy Belediye Tiyatroları'n için tasarım danışmanlığı yapmakta ve kurumun gereksinimi olan görsel tasarımları üretmektedir. Tasarımcının afişleri, Lahti Afiş Müzesi, Ogaki Afiş Müzesi, Dansk Plakat Museum, Zürih Poster Müzesi gibi pek çok müzenin yanı sıra; uluslararası sergiler, bienaller ve trienallerde sergilendi. İşleri, ulusal ve uluslararası düzeyde ödüller aldı ve Graphis, Novum, Grafik Tasarım gibi ulusal ve uluslararası düzeydeki grafik tasarım yayınlarında ve grafik tasarım kitaplarında yer aldı. Tasarımcı ilki 2010 yılında gerçekleştirilen Marmara Üniversitesi Uluslararası Çağrılı Afiş Bienali'nin seçiciliğini ve direktörlüğünü yapmaktadır.

2. Hiç belediyelere grafik tasarım hizmeti verdiniz mi? Verdiyseniz hangi belediyeler için neler tasarladınız?

İstanbul Belediyesi, Şehir Tiyatroları

Bakırköy Belediyesi, Şehir Tiyatroları

Bu iki şehir tiyatrolarının görsel elemanlarını tasarladım.

Afiş, broşür, katalog, aylık programlar v.s.

3. Belediyeler için tasarladığınız kültürel afişlerde ne kadar brief/önbilgi aldınız ve ne kadar yönlendirildiniz?/ Tasarım süreciniz nasıl gerçekleşti?

Sadece belediyelerle yaptığım işlerde değil şimdiye kadar yaptığım her işte gerekli, işin tanımı olan brifi eksiksiz aldım. Yönlendirmeyi doğru bulmuyorum ve buna izin vermedim. Tiyatrolar için ürettiğim görsel elemanlar olduğu için genelde brifleri oyunun yönetmeninden almayı yeğledim. Tasarım süreçlerini ise işin aciliyeti belirledi.

4. Kaç farklı tasarım teslim ettiniz ve revizyon olarak neler istendi?

Her zaman tek farklı tasarım üzerine yoğunlaştık. Farklı yaklaşımları eskiz aşamasında kendim için ürettim ve denedim. Her hangi bir çözüme karar verdiğimde tasarımı onun üzerinden ilerletmeye özen gösterdim.

5. Günümüz grafik tasarımında kültürel afiş tasarımlarını ve tasarımcılarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Türkiye’de üretilen tasarımlar adına konuşmam gerekirse, üretilen tasarımlar karmaşık, karışık, kaotik ve süslü buluyorum. Genel olarak %80’i zaten çöp iş olarak karşımıza çıkıyor. %20’nin içinde kalan, güzelmiş gibi gözüken bazı tasarımların amacı yapılan organizasyonun iletişimi olması gerekirken sanki tasarımcının egosunun altında ezilen tasarımlar haline dönüşmüş, işlevlerini yerine getiremeyen tasarımlar olarak yer alıyorlar. Belki ilk bakışta güzel gözükebilirler ama karmaşıklıkları, okunamaz olmaları işlevlerini yerine getirememelerine neden oluyor.

6. Yukarıda verdiğiniz bilgiler doğrultusunda 2000 yılı sonrası Türkiye’de yerel yönetimlerin kültürel afişler üzerindeki etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Yerel yönetimlerin kültürel afiş tasarımlarına katkılarının olabileceğini düşünmüyorum. Bu işlerin tasarımcıdan isteniyor olabilmesi tamamen tesadüflere kalmış bir olgu. Birçok tasarım işi tasarım işiyle ilgisi olmayan kişiler tarafından gerçekleştiriliyor. Belediyelerin ürettiği her türlü tasarım işinde aynı problemler var o yüzden çöp işlerle karşı karşıya kalıyoruz. Belediyeleri bir kenara koyarsak, bağımsız tiyatrolar, müzik grupları, eğlence ve sergi mekanlarının iletişim adına ürettirdikleri afişlerde bile durum farklı değil.

Öcal Zehir İle 10.03.2020 Tarihinde Yüz Yüze Yapılan Röportaj

Öcal Zehir İle 10.03.2020 Tarihinde Yapılan Röportaj Sonrası Çekilen Fotoğraf

1. Kısaca öz geçmişinizden bahseder misiniz?

Öncelikle hoş geldin. Benim eğitim sürecim seninkiyle aynı okulda (Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Resim-İş Öğretmenliği) başladı aslında. Lise yıllarında resim merakımın olduğunu gören arkadaşlarımın ve öğretmenlerimin yönlendirmesi ile de o konuya gerçekten fazlasıyla ilgi duyuyordum. Hani çocukluk hayali, ressam olmak gibi bir niyetimiz vardı. Buca Eğitim Fakültesi' ni kazandıktan ve mezun olduktan sonra da piyasada grafik tasarımcı olarak çalışmaya başladım. Daha sonra yarı zamanlı hem mezun olduğum okulda hem güzel sanatlar fakültesinde öğretim görevlisi olarak uzun yıllar görev yaptım. Yakın zamana kadar da pek çok öğrenci mezun ettim. Sekiz yıllık profesyonel hayattan sonra kendi ajansımı kurdum (Parma Reklam Ajansı). Ajansım da aynı zamanda 30 yıla yakın geçmişi olan bir ajans . Aynı zamanda bir okul gibi, çok fazla stajyer öğrenci yetiştiren/barındıran -son dönemde bunlar birazcık azalarak gitse de uzun yıllar birden fazla stajyer barındıran -yegane ajans durumunda. Eğitim dünyasından çok uzak kalmadım. Hem mesleğe eleman yetiştirmek anlamında hem meslek içi eğitim anlamında katkı koymaya çalıştım. İşimi severek ve doğru bir şekilde yaptığım için de bu güne kadar mesleki itibarımla geldim. İyi bir yerde olduğumu düşünüyorum mesleki anlamda. Her zaman da öğrencilerimin, çalışanlarımın işlerini severek ve doğru bir şekilde yapmalarını sağlamaya çalıştım. Bu şekilde yaşadım.

2. Hiç belediyelere grafik tasarım hizmeti verdiniz mi? Verdiyseniz hangi belediyeler için neler tasarladınız?

Belediyeler var tabi çalıştığımız kamu kuruluşları içerisinde. Belediyelerin dışında da birtakım vakıflar olsun dernekler olsun çeşitli organizasyonlara hizmet verdik. Belediyelerle çalışmak prosedürler, yasal mevzuatlar gereği zorluk dereceleri olan bir çalışma süreci. Yani belediyelerde işin içerisinde siyasilere baskın karakter olarak çıkması sebebiyle çok sağlıklı ilişkiler olmuyor. Çok yaratıcı işler çıkartamayabiliyorsunuz. Doğru dürüst içerden bilgi akışı sağlanamayabiliyor. Muhataplarımız yerli yerinde doğru insanlar olmayabiliyor, mesleğinin erbabı insanlar olmayabiliyor. O sebeple sıkıntılı oluyor ama çalışmadık değil çalıştık. İzmir Büyükşehir Belediyesi dahil Konak Belediyesi, Karşıyaka Belediyesi, Bornova Belediyesi, Buca Belediyesi bu belediyelere bütünüyle bir organizasyon olmasa da organizasyonun içerisinde bir parçası olarak çalıştık. Çeşitli şekillerde onlara tasarım hizmetleri verdik, organizasyon hizmeti verdik. İzmir Kültür Sanat ve Eğitim Vakfı'nın uzun yıllar ajansı olarak çalıştık. Tasarım ağırlıklı işler yaptık, bunların prodüksiyon ve uygulamalarıyla ilgili de çalıştık. Burada ismini hatırlayamadığım pek çok dernek ve vakfa da iş yaptık. Çevre belediyelerden Torbalı, Kuşadası, Bergama Belediyeleri'nin festivallerinin, kermeslerinin, konserlerinin, yarışmalarının organizasyon sürecinde yer aldık. Bizim ajansımızın kreatif tarafının yanı sıra organizasyon örgütü de vardı, şirketimizin ortak olduğu bir başka şirket vasıtasıyla. Firma unvanımızda da organizasyon kelimesi geçer zaten. Çok fazla belediye ve kamu kuruluşuyla iş yaptık açıkçası. Siyasî partiler de dahil bunun içine.

3. Belediyeler için tasarladığınız kültürel afişlerde ne kadar brief/ ön bilgi aldınız ve ne kadar yönlendirildiniz?/Tasarım süreciniz nasıl gerçekleşti?

Az önce biraz bahsettiğim konu. Belediyelerden bize bilgi akışı çok sağlıklı olmuyor. Genellikle çok üstünkörü hazırlanmış bir brief -hatta yazılı bile geçmiyor çoğu zaman- oluyor. Küçük toplantılarda biz o bilgileri edinmeye çalışıyoruz. Genellikle bu ilişkileri yöneten kişilerin başka işleri de olduğu için bu konulara çok fazla vakıf olamıyorlar/eğilemiyorlar. Dolayısıyla işin toparlama kısmını biz üstlenmiş oluyoruz. Briefleri de kendimiz cımbızla çekip alıyoruz. Çok sağlıklı olmasa da ne istendiğini aşağı yukarı bilebiliyoruz, biraz da geçmiş deneyimlerimizden yola çıkarak o bilgileri

edinmeye çalışıyoruz. Eğer bu spesifik bir organizasyonun işi ise o noktada çok fazla müdahil olmuyorlar, tasarımcıyı özgür bırakabiliyorlar. Fakat özgür kalmadığımız yerler de var mesela kurum logolarının kullanım koşulları vb. birtakım zorlayıcı nedenler olabiliyor. Bunlar tasarımcının canını sıkarsa da sonuç itibarıyla ana görsel veya konsept bizim işimiz olmuş oluyor. Bu şekilde belediyelerle biraz zorla da olsa çalışabiliyoruz.

4. Kaç farklı tasarım teslim ettiniz ve revizyon olarak neler istendi?

Mutlaka seçenek görmek istiyorlar çünkü "Başka yok mu?" sorusunun cevabı olarak biz, inandığımız bir tasarımın yanına dolgu diye tabir ettiğimiz alternatifler üretiriz. Bunlar iki ya da üçü geçmez aslında çünkü sayıyı çoğalttıkça kafa karışıklığına sebep olur, birden fazla kişinin fikri ortaya çıkmaya başlar. Eğer çok sözü dinlenen bir yönetici yoksa tepede, bir gürültü/ kakafoni oluşur. Dolayısıyla biz ona fırsat bırakmayacak şekilde çok inandığımız bir tane, sağlam, bu iş budur dediğimiz bir tasarım; öncesinde veya sonrasında da alternatifler sunarız. Bu alternatiflerin sayısı 2, 3 en çok 4 olur, ama 7, 8, 9, 10 gibi rakamlar olmaz hiçbir zaman. Kurumsal kimlikte, logoda sayıyı biraz çoğaltabilirsiniz ama afiş tasarımında içerik daha net olduğu için ve formdan ziyade içeriğe dönük çalıştığımız için seçenekleri az tutmaya çalışırız.

Revizyon daha çok alt başlıklarda çıkar. Sponsor logosu girip çıkar, başlıktaki kelimeyi değiştirmek isterler, rahatsız olunduğunda bazen -başta da söylediğim gibi- kendi siyasi duruşlarının temsili olmasını istedikleri sözcüklere yöneltmeye çalışırlar. Ama onun dışında konseptte tasarımsal olarak çok müdahale etmezler, logomuz küçük olmuş bir tık büyütelim gibi klasik cümleler duyarız. Onun dışında da başka pek fazla bir şey olmaz.

5. Günümüz grafik tasarımında kültürel afiş tasarımlarını ve tasarımcılarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Şimdi günümüz grafik tasarımında trendlerin çok ön plana çıktığını söyleyebilirim. Kişinin /Sanatçının kendi karakteriyle değil de daha çok herkesin aynı su içerisinde yer aldığı bir anlayışla iş yaptığını gözlemliyorum açıkçası. Burada zaten gerçek sanatçı, gerçek tasarımcı farklılığını ortaya koyabiliyorsa o sürünün dışında kalmıştır ve tasarımcının tasarım değeri, sürüden ayrıldığı zaman ortaya çıkar. Bu sürüden ayrılma tabiri zaman zaman farklı da yorumlanabilir yani kurt kapma esprisi de

ortaya çıkabilir. Mesela raftaki ürünlerde bu anlayış farklıdır. İşte sürüden çokta ayrı durmamak lazım bu durumda. Sürüden ayrı durulursa alışkanlıklar ön plana çıkar ve müşteri aradığı ürüne gidemez. Bu endüstriyel ürünler için geçerlidir. Kültürel afişlerde, kültürel birtakım faaliyetlerde ise tasarımcının özgür düşüncesi ve farklı bir anlayışla ortaya koyduğu tasarım daha değerli kılar çalışmayı. Orada bir sürü psikolojisi çok söz konusu değildir ama ne yazık ki son dönemde daha çok böyle birtakım grafik argümanlarla, araç gereçlerle veya teknolojinin sunduğu imkanlarla yapılan çözümlemelerin tekrarlarına çok rastlıyoruz. Kendi kendini tekrar eden tasarımcı arkadaşlar görüyoruz. Hani ben bir yol tutturdum, herkes de bunu beğendi deyip farklılık arayışına girmeyip işin tembelliğine kaçan bir anlayış da görüyoruz. Günümüz grafik tasarımında teknoloji ile gelen iyi taraflar da var, kötü taraflar da var. Tembelliğe ve hazırcılığa sevk eden yanları da var açıkçası. Geçmişte daha çok içselleştirerek çalışıldığı için sanatçının kendi becerilerini ortaya koyabildiği alan olduğu için sanatçı daha iyi işler çıkabiliyordu içerik olarak, konsept olarak. Şimdilerde biraz hep aynı ayarda giden işlerle karşılaştığımızı söyleyebilirim.

6. Yukarıda verdiğiniz bilgiler doğrultusunda 2000 yılı sonrası Türkiye'de yerel yönetimlerin kültür afişleri üzerindeki etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aslında biraz önce bahsettiğim konular burada da geçerli. Yani çok büyük bir gelişme, aşama kaydetti diyebileceğim bir sevinç çığlığı duyabileceğini sanmıyorum böyle bir soru karşısında. Teknoloji ile beraber kazanılmış birtakım görsel efektler vs. zenginlikler görebiliyoruz ama bu tasarım zenginliği anlamında değil. Bazen profesyonellere dönük yarışmalar düzenleniyor, yarışmalar sonrasında çıkan işler ile - eğer jürinin içerisinde de işinin erbabı profesyoneller varsa- iyi sonuçlar elde edilebiliyor ama yine orda adam kayırmacılık söz konusu ise körler sağırklar birbirini ağırlar durumu var ise ve jüri de yine kendi içlerinden oluşturdukları bir jüri ise sonuçlar çok iç açıcı olmuyor açıkçası. Amblem yarışmalarında, belediye amblemi gibi içinde bir ben yokum denilen işler vardır, o tip işler çıkabiliyor ama dediğim gibi profesyonel bir ekibin yönettiği bir organizasyon veya bir yarışma sonrasında başarılı işler de çıkabiliyor. Orada çalışan ekibin kendi içindeki rekabetçi anlayışının ortaya koyduğu bir farklılık oluyor. Eğer o rekabet olmazsa işte birinin eşi, dostu veya kızı, yeğeni şeklinde giden bir iş ilişkisi mevcut ise o işlerden iyi bir sonuç çıkmaz.

**Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali Hakkında Bilgi Almak İçin Kırkağaç
Belediyesi Tarafından Yönlendirilen Gazeteci Akın Yakıt İle 15.05.2020 Tarihinde
Yapılan Telefon Görüşmesi**

1. Festivalin tarihi geçmişi hakkında bilgi verebilir misiniz?

Bunun resmi olarak bilinen tarihi yaklaşık 190 yıllık bir geçmişi var.

2. Kırkağaç Geleneksel Çam Festivali nasıl başladı?

O zamanki şartlarda Kırkağaç halkı soğuk iklimler yaşamış. Başka kültürel eğlencesi olmayan halk varmış. Dolayısıyla insanların bir arada olabileceği, Kırkağaç halkının birbirini görebileceği, hıdırellezin orda kutlanabileceği bir Çam Festival'i ortaya çıkmış. İlk yıllar sadece bu amaçla kurulmuş ama daha sonraki yıllarda kültürel amacı da olmuş. Mesela 1920'lerden 1930'lara, 1970'lerin sonuna kadar kitap fuarlarının yapıldığı, amatör orkestraların geldiği, küçük panayır işletmelerinin (lunapark gibi) ve buna benzer kuruluşların gösteri yaptığı, sirkın geldiği, kasnak falan atılan, restoranların kurulduğu, oğlak ve kuzuların kesildiği, içkilerin içildiği, tamamen kültürel ve eğlence amaçlı bir festival olmuştur. Festivalde insanlar çadırlarını kurarlar, oraya yerleşir, birbirleriyle tanışır. Çok uzaklardan, mesela Kırkağaç'tan gelin olarak gidenler her çam festivalinde gelirler Kırkağaç'a ve Kırkağaçlı aileler kızlarını verirken her yıl Çam Festivali'ne kızlarını getirmelerini şart koşarlar. Fakat daha sonra bu değişti sanırım son yıllarda; restoran olayı ortadan kalktı, konserler şekil değiştirdi, daha modern bir hale geldi. Yani paranın ön planda olduğu bir hale geldi. İşte bu arada kültür yozlaşması yaşandı. Mesela eskiden amatör orkestralar, amatör tiyatrolar gelirdi, doğaçlama yapıldı bunlar. Onlar kalktı. Son 15-20 yıldır gelmedi onlar. Tamamen yoz bir sektör haline geldi. Fakat doğal, harika bir yer Kırkağaç. Şu an insanların olmamasıyla da birlikte kendine gelmekte.

3. Geleneksel Çam Festivali'ne niçin çam ağacının ismi verilmiştir?

Bu düzenlemeler Kırkağaç yakınındaki büyük bir çamlıkta gerçekleştiği, ilk orası keşfedildiği ve yakın olduğu, ulaşımı rahat olduğu için festivale adı verilmiştir. Bunun yanında farklı yerler de - Çavuşun Yaylası, Habib Dede ve Aksu- var. Mesela Aksu, Antik Çağ'da ilk suyun bulunduğu ve Antik Çağ'da ilk yerleşim yeri olan bir yerdir. Manisa Büyükşehir Belediyesi güzel bir işlem yaptı, büyük bir havuz yaptı. Eski, doğal bir havuz vardı orada, doğal göl gibi bir şeydi. O gitti yerine modern bir şekil

geldi. Piknik alanı falan yaptılar. Fakat en çok tercih edilen yer çamlık. Çünkü yolu yakın ve gayet sevimli bir yer. Geçmişten beri oranın kullanılması da bir etken. Bunun neticesinde orası ön plana çıkmıştır.

4. Festival ulusal olarak mı yerel olarak mı düzenleniyor?

İlk yerel anlamdaydı. Ulusal değil şu an fakat bu festivalin önemini, bu eğlenceyi gören çevre ilçeler -hatta İzmir 'den de gelen oluyor- geliyorlar. Eskiden otobüslerle Akhisar'dan diğer yerlerden -Soma mesela- gelirlerdi. Soma'nın hemen hemen hepsi geliyor, Akhisar keza öyle. Hepsi gelirler buraya. Çevre ilçelerden özellikle Salihli, Turgutlu, Alaşehir, Manisa'nın diğer ilçeleri, İzmir'den de gelirler. İnsanlar gelir buraya Ama ulusal değil yani uluslararası değil. Belediye biraz çalışkan olsaydı, bu yöneticiler önünü gören aydınlık insanlar olsaydı, hem Kırkağaç hem de Çam Festivali bu kadar geride kalmazdı.

5. Geleneksel Çam Festivali'nin sosyal hayata, kültürel birikime ve ekonomiye katkıları nelerdir?

Öncesinde de dediğim gibi sosyal bir olay bu. Yılda bir sefer de olsa insanlar birbirlerini görebiliyorlar orada. Esas festivalin yapılış amacı budur. Mesela buraya Atatürk'ün kız kardeşi Makbule Hanım da gelmiş (1938'de-1936 da olabilir). Ekonomik katkısı çoktur. Resmi süresi 15 gün fakat insanlar bir ay önceden burada işletmeleri açıyorlar. Büfelerini açıyorlar; lunapark kuruluyor; seyyar satıcılar geliyor; oyuncakçılar, çantacılar, ayakkabıcılar büyük sergiler açıyorlar. Hem belediye kazanmış oluyor hem de buraya gelen o esnaf kazanmış oluyor. Lunapark zaten bu işten en büyük payı alan sektördür. Kültürel açıdan da dediğim gibi eskiden çok güzel kültürel olaylar vardı: orkestralar, tiyatrolar... Şu an onlar yok. Kültürel olay olarak sadece insanların birbirlerini görmeleri, oturup bir çay kahve içip yemek yemeleri kaldı.

6. Geleneksel Çam Festivali kimlerin katılımları ile gerçekleşmektedir?

Şöyle ki eskiden dans grupları, halk oyunu ekipleri gelirdi. Şimdi sadece belediye, Kırkağaç Futbol Takımı, Kırkağaç Basketbol Kulübü ve kaymakamlar geliyor. Esas bunu örgütleyen belediyedir. Mesela bundan 4-5 yıl önce pop müziği şarkıcıları da gelirlerdi buraya. Kolpa grubu geldi, diğer şarkıcılar da geldi. Ama maden kazasından sonra bunlar yapılmadı. 301 madenci şehit olduktan sonra bu tip eğlenceler bitti. Hatta sonrasındaki ilk 2 yıl burada hiç eğlence yapılmadı maden kazasında binaen. Bir de

bombalı saldırı olayı oldu burada ondan dolayı bir sene de öyle yapılmadı. Yani 3 sene boyunca bir sekteye uğradı. Ondan sonra Ramazan girdi, insanlar oruçken gidip orda eğlenemediler. Festival yapıldı ama tadı tuzu olmadı. Bu sene de korona virüsünden dolayı ertelendi. Artık eski tadı yok, kalmadı yani. Yeni baştan organize edilmesi lazım. Yeni bir kültürel anlayışla. Düşünen insanlar el ele verecekler ki güzel bir organizasyon olsun

7. Festival yılın hangi tarihleri arasında gerçekleşmektedir?

1-2 Mayıs ile ondan sonraki 15 gün boyunca düzenlenmektedir. Yani 12 -15 Mayıs gibi sona erer.

8. Festivalin halka duyurulması nasıl gerçekleşmektedir? Bu duyuru sürecinde afiş ve yerel gazeteler yer almakta mıdır?

Bu süreçten bahseder misiniz?

Eskiden iletişim bu kadar ileri düzeyde değildi. Benim çocukluğumda -1960'lı yıllarda- böyle iletişim yoktu. O zamanlar belediye hoparlörlerinden ilan edilir, afişler yapılırdı. Şimdi ben de aynı zamanda bir gazeteciyim. 10 yıldır biz bunu gazetemizde kendi bölümümüzde gün be gün, an be an, saati saatine duyuruyoruz bütün gelişmeleri. Bu tip duyuru olayları artık belediye hoparlörlerinin, medyanın, bizim elimizde. Kırkağaç Milliyet Gazetesi ile duyuruyoruz.

9. Festival için üretilen afişleri arşivleniyor mu?

2 yıl önce belediyenin bu işlerle uğraşan personelleri değişti. Eskilerin arşivlenmiş olması gerekir ama belediye 4-5 kez yer değiştirdi. Bu taşınma işlemlerinde arşivlenen afişler kaybolmuş olabilir. Eski fotoğrafları vardı aslında ama bulamıyorlar onları. Eskiden bu arşivleme işlemleriyle uğraşan kişileri arasak onlardan haber alsak desem, onların da çoğu öldü.

10. Çam Festivali ile ilgili benim sormadığım fakat sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?

Ben daha düzenli, daha çağdaş, lakaytlığın olmadığı, daha sosyal, daha kültürel faaliyetlerin yer aldığı bir festival olmasını isterim. Mesela 30 yıl önce insanlar oraya giyimine kuşamına özen göstererek gelirdi. Kırkağaç Çam Festivali modern bir festivaldir. Çam Festivali hakkında bir şey daha ilave etmek istiyorum. Burada Sarıkız diye bir mezar vardır. İnsanlar buraya gelip dileklerde bulunurlar, bez bağlarlar, taş

koyarlar. Zamanında Sarıkız babası tarafından sevdiğine verilmemiştir. Sonra ölü bulunup bulunduğu yere gömülür. Bu mezar çamlık mesire alanında bulunmaktadır. Çanakkale şehitlerine ithafen yapılan yapılar da vardır burada. Mezarın bulunduğu bölümde eğlence yapılmamaktadır. Bu alan herkesin gelip görmesi gereken bir yerdir. Kırkağaç içine kapanık bir yer olmasına rağmen son derece misafirperver, son derece paylaşımcı, güzel insanların olduğu bir ilçedir.

Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederim. Umarım vermiş olduğunuz bilgiler benden sonraki araştırmacılara da kaynaklık eder. İyi günler dilerim.

Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri Hakkında Bilgi Almak İçin Adala Mahalle Muhtarı Ayhan Babacan İle 16.06.2020 Tarihinde Yapılan Telefon Görüşmesi

1. Kendinizi tanıtabilir misiniz?

Ben şu anda Adala Mahalle Muhtarı Ayhan Babacan. Bu mahallede doğdum, bu mahallede büyüdüm. Çiftçilikle uğraşıyorum. Hala çiftçilik yapıyorum. Mahalle muhtarıyım şu an. Belediyelik müdavimi Manisa'nın büyükşehir olmasıyla mahalleye döndü. Hem muhtarlık görevimi yapıyorum hem çiftçilik görevimi yapıyorum. Geçimimizi onunla sağlıyoruz.

2. Adala Şeftali ve Kültür Şenlikleri ile ilgili genel olarak bilgi verebilir misiniz?

Şeftali burada haziranın başında başlar; temmuz, ağustos, eylüle kadar -üç çeşit şeftali ekilirdi o zamanlar- olur. O zamanlar belediyeydi burası. Her yıl Haziran'ın 14-15' inde -genelde perşembe cuma olur, dört gün de sürebilir- yapılırdı. Ama şeftali ekimi çoktu tıpkı İzmir/ Selçuk gibi. Nasıl Manisa/Bozköy kirazda ideal ise bu konuda, biz de burada hem idealdik hem de etkiliydik yani şeftali konusunda.

3. Şenlik ne zaman düzenlenmeye başlandı? Tarihi geçmişinden bahsedebilir misiniz?

Manisa büyükşehir olmadan önce Adala Belediyesi varken 1994'te başladı. Her yıl Haziran'ın 15'inde başladı. O zaman tam şeftalinin toplanma sezonu oluyordu. Tabi çiftçilerimizin malları ortaya geliyordu. Adala Belediyesi Belediye Başkanı mevcuttu. Ege Üniversitesi'nden hocalar geliyor, yarışmada birinci, ikinci seçmede jüri üyesi olarak bulunuyordu. Güzel bir etkinlik oluyordu ama maalesef bitti. Şeftali bitti bizim burada. Yani para kazanamayan çiftçiler bütün şeftaliyi köklediler. Çeşitli ürünler ektiler. Kimi kayısıya kimi bağa döndü. Yani bende de şeftali vardı ben bile bağcılığa döndüm. Şu anda bağcılık yapıyorum şeftali yapmıyorum, yapamıyorum yani. O zaman burada bir pazar oluşuyordu. Şeftali Festivali olduğuna göre 4-5 kamyon sadece Ankara'ya, 4-5 kamyon sadece İstanbul'a -Antalya'ya falan giden şeftali hariç daha- şeftali gidiyordu. O derece mahalle olarak, köy olarak biz şeftali ekiyorduk. Bizim çocukluğumuzdan beri şeftali üretiliyordu, biz delikanlı çağımızdayken yapılıyordu ama şeftalicilik bitti. Para kazanmayan çiftçiler ortaya çıktı. Onlar da para kazanamadıkları için bıraktı. Sonra büyükşehir de olunca Salihli Belediyesi bir kültür şenliği yaparak bir

yıl daha devam ettirdi işte 2018'de sonra o da bıraktı. 2019, 2020 de Şeftali Festivali kalktı. 2 yıldır yapılmıyor. Şeftali üretimi de kalktı. Belki bir kişi kalmıştır.

4. Adala'da önceden üretilen şeftalinin diğer yörelerdeki şeftalilerden farkı nedir?

Tadında, lezzetinde, görüntüde, her şeyinde fark vardı. Biz o zamanlar klasik olarak yapıyorduk. Şimdi her şey modernleşti. Ciğer kök, bodur şeftali diye şeftali türleri çıktı. Tabi bunlar yarışmaya girince bizim eski şeftaliler demode oldu, geride kaldı. Baktık para kazanmamaya başladık, müşteri gelmemeye başladı, bıraktık. Çeşitli ürünlere geçtik. Bağa, kayısıya geçtik. Festival yapılırken Adala Belediyesi hep arkamızdaydı. Hangi siyasi partiden olursa olsun arkamızdaydı hepsi. Çiftçi, köylü kazansın diye hepsi arkamızdaydı. Onlar o zamanlar bu iş için çok emek verdiler. Ankara'ya kadar duyurdular sesimizi yani.

5. Şenlik yapıldığı zamanlarda yılın hangi günlerinde yapılmaktaydı?

Haziran aylarında yapılıyordu. Sonra şeftali ekimi kaydı. Temmuz aylarında yapılmaya başlandı. O zamanlar haziranda başlıyordu. Erkenci çiçek şeftaliler vardı mesela. En güzeli arap şeftalisi, tam bu işin ortasındaydı. Temmuz aylarında o zamana denk getirmeye çalıştık. En güzel, kaliteli arap şeftalisi vardı. Onu ekiyorduk o zamanlar. Oradan tutturmuştuk yani, pazarda da tutturmuştuk. Ama tabi yeni cinsler, çeşitler çıkınca biz de para kazanmamaya başladık çiftçiler olarak. Herkes şeftaliyi kökledi. Şeftali diye bir şey kalmayınca şenliği de bitirmek zorunda kaldı şu anki Salihli Belediyesi. Yani şenlik yapılırken temmuz ayında bile yapılırsa haziran ayında şeftali hasadına başlıyorduk. Hatta temmuz, ağustos, eylüle kadar şeftali vardı. Dönem dönem olgunlaşan şeftaliler vardı. En güzeli tam bu işin ortasında, Temmuz 14-15' de yetişen bir şeftali türü vardı. O zamanlar bu türü yetiştiriyorduk. O zaman çok güzel oluyordu. Şenlik de hasat içinde yapılıyordu. Tam hasadın ortasında, temmuzda yapılıyordu. Son şeftali ile ilk şeftalinin tam ortasında yapılıyordu, Temmuz 14-15 'de. 2 gün sürüyordu şenlik ama belediye başkanı 2 gün yetmez diyordu. Perşembeden başlatıyordu hareketi. 4 gün sürüyordu: perşembe, cuma, cumartesi, pazar.

6. Şenlik yerel olarak mı ulusal olarak mı düzenleniyordu?

Önce yerel başladık sonra ulusal yaptık. Yani herkese, Ankara'ya kadar gitti, duyuruldu. Reklamını bayağı güzel yaptık şeftalinin. Adala şeftalisi olarak resmini de Adala Belediyesi olarak üstüne bastırdık. Giden pazar yerlerinde bunlar görüldü. Buradan pazarcımız çoğaldı. "Adala nerde?" diyip gelen oldu. Adala ve Dombaylı yan yana iki kasabaydı. Onlarla bu işi yaptık. İkimiz bir çoğunluk oldu. Onlar da katkıda bulundular üretim olarak bize. Şimdi o mahalle komple kayısıya döndü. Onlar da kaldı. Biz de kaldık.

7. Şenlik yapılırken kimlerin katılımlarıyla gerçekleşiyordu?

Belediye amirleri geliyordu, kaymakamlar, Salihli Kaymakamı, garnizon komutanı, emniyet amirleri, ziraat odaları, ilçe tarım müdürleri, sanatçılar geliyordu. Belediye de büyük bir yatırım yapmıştı yani, sanatçı getiriyordu Ankara'dan, İstanbul'dan. Büyük sanatçılar getiriyordu mecburen. Güzel, görkemli bir gösteriş yapıyorlardı. Mesela bize en yakın -90 km- Demirci ilçesi var. Sonra Borlu Mahallesi var. 40-50 km yakınımızda Köprübaşı ilçemiz var. Yani, Gölarmara var bütün ilçeler... Hepsinden geliyorlardı, bayağı görkemli bir şey oluyordu. 4000 kişi falan katılımcı oluyordu. Buralarda esnaf para kazanıyordu, insanlar memnun oluyordu, insanları motive ediyordu. Yani köy insanları bıkmış artık çalışa çalışa. Bir iki günlük çiftçi bayramıymış gibi bir şey oluyordu bu Şeftali Festivali. Sonra "Kültür ve Şeftali Festivali" diye adını değiştirdiler. Şeftali de bitince havası söndü. Manisa büyükşehir olunca Adala Belediyesi kalktı. Salihli Belediyesine bağlandı Adala. Salihli Belediyesi de her mahallenin bir ürünü var, bunların biz hepsine festival yapmaya yetişemeyiz dedi. Bir yerde bir festival yaparak kutlayalım hepsini dediler. Böyle olsun dediler. Böyle karar verdiler, böyle gitti. O hepsini birleştirelim dedikleri de Taytan Mahallesi'nde Üzüm Festivali yaptılar. Bize 20 km uzaklıkta. Tabi üzüme, şeftaliye olduğu kadar rağbet olmuyor orda. Burada şeftali tam yazın ortasında oluyordu. Çevre köyler çok iştirak ediyordu. Köprübaşı, Gölarmara ve daha da uzaktan gelenler oluyordu. Bir de sponsor kuvvetli ise güzel sanatçılar getiriyordu belediye başkanı. Bu festivalin hiçbir ağırlığı yoktu daha para bile kazandırıyor belediyemize.

8. Şenliğin sponsorları kimlerdi?

Belediye başkanımız, çiftçiler. Adala'nın içindeki ileri gelen kişilerden komite kuruluyordu belediye ve belediye başkanı denetimi altında. Meclis üyelerinden çiftçilere kadar komitede yer alıyordu.

9. *Şenliğin sosyal hayata, kültürel birikime ve ekonomiye katkıları neler oluyordu?*

Ekonomiye çok büyük katkısı oluyordu. Sosyal hayata katkısı olarak yani Dibek Dağı diye bir dağ var burada. Onun tepesindeki adam bile sırf festival var diye koşup geliyordu. Hiç böyle bir şey görmemiş dağda keçi gütmüş, koyun gütmüş bugüne kadar. Bir sanatçıyı yakından dahi görmemiş insanlar geliyordu, görüyordu. Mesela yakında bir fuara gitmemiş ama burada böyle bir etkinliği görünce koşa koşa geliyordu adam. 2 gün, 3 gün, her gün katılım yaptı bu adamlar. Tabi bu bizim için bir coşku oldu. Biz de dört elle bu işe sarıldık, koşturduk. Maalesef şeftali bitince, bitmek zorunda kaldı.

10. *Şenlik kim tarafından organize ediliyordu?*

2014 yılından önce yani Adala Belediyesi varken Adala Belediyesi tarafından organize ediliyordu. 2014 yılından sonra yani Manisa büyükşehir olunca, Adala bir mahalleye dönüştü ve şenlik Salihli Belediyesi tarafından organize edilmeye başlandı. 2017'ye kadar onlar da yaptı, sonra yapılmadı.

11. *Şenlik yapılırkenki organizasyon sürecinden bahsedebilir misiniz?*

Yani bu festival her yıl Temmuzun 14'ü 15'inde yapılacak diye biliniyordu, çiftçi de işini buna göre ayarlıyordu. Tabi biz belediye olarak, belediye komite başkanları, belediye başkanları o güne ait gelecek sanatçıları falan hepsini afişlere bastırıyorduk. İlçemizin bir folklor ekibi vardı davul zurna ile gezen. Belediye tarafından tahsis edilen bir araç ile her mahalleye hem afiş dağıtıyorlardı hem de festivale davet ediyorlardı davul zurna eşliğinde. Mesela 40 km uzaklıktaki Köprübaşı ilçesine götürüyorlardı belediye aracını, belediyenin ekibinden bir folklor ekibi kurduk davul zurnalı. Çok güzel bir şeydi. Yani kasketli, altı köşe şapkalı, başta sarık, altında kuyruklu çizme giyerek gidiliyordu. Onlar yani çok güzel şeylerdi. Festivalin duyurulmasını bu folklor ekibiyle yapıyorduk. Davetiyeden, belediye hoparlörlerinden çok bu duyuruyordu. Bu davul zurna ekibi bütün köyleri geziyordu 20 gün önce, bir ay önce. Onun için gösterişli bir şey oluyordu yani.

12. Şenlik için üretilen afişler belediyelerce arşivleniyor muydu?

Belediye tarafından bastırılıyordu. Belediyede arşivleniyor muydu bilmiyorum ama bastıran onlar. Sponsor onlar. Komite kuruluyordu bu gittiğin yerde şu şu sanatçılar gelecek, Adala Belediyesi davet ediyor, Şeftali Festivali var diye bir tanıtım yapılıyordu. Bayağı bir rağbet görüyordu tanıtım. Afişleri de bırakılıyordu, günü de belliydi. Yani çok kalabalık oluyordu.

13. Şenliğin başlangıcından günümüze kadarki süreçte yapılmayanı ya da iptal olanı var mı?

Manisa büyükşehir olduktan sonra iptal olan festival oldu. O zamana kadar hiç olmamıştı. Hava şartlarından dolayı, doğal afetlerden dolayı iptal olması gündeme geldi ama bir hafta sonra falan aynı etkinlik devam etti yani. Bir söz verildiyse o söz yerine getirildi. Bir hafta sonraya ertelendi ama yine de yapıldı yani. 2014'ten sonra Salihli Belediyesi devir aldı. Salihli Belediyesi'nin sırtında 102 mahalle var. Onların da çoğunda böyle festival falan var. Baktılar baş olmuyor, onlar da tasfiye ettiler bu işi.

14. Benim sormadığım, sizin eklemek istediğiniz başka bir konu var mıdır?

Keşke devam etseydi böyle bir kültürel topluluk anlamında festival işi. Mesela şeftali olmazdı da - şeftali şimdi kalmadı- kayısı olurdu, kayısı olmazdı da üzüm olurdu. Burada yetişen bir ürün adı altında olsaydı iyi olurdu diye düşünüyorum ama tabi şu an ülkenin durumu malum. Korona virüsü var. Ekonomik şartlar bu işlere elverişli değil. O zamanlar kendi kendimize yettiğimiz bir belediyemiz vardı. Mahallemizin bir belediyesi vardı, şimdi o belediye fesih oldu, binalar bomboş kaldı.

Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederim. Umarım vermiş olduğunuz bilgiler benden sonraki araştırmacılara da kaynaklık eder. İyi günler dilerim.

Salihli Belediyesi'nce Düzenlenen Festivaller Hakkında Bilgi Almak İçin
Salihli Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü Kalemi Ayşegül Duran İle
17.06.2020 Tarihinde E-Posta Yolu ile Yapılan Röportaj

Sayın Medet Ferhat Bozca

Salihli Belediyesinin geleneksel olarak düzenlemiş olduğu festivaller

1. Adala Şeftali Şenliği: 2014 yılında Büyükşehir Yasası ile Belediyemize bağlanmış olan Adala beldesinde geleneksel Şeftali Şenliği Her yıl Temmuz ayının 2. haftası kutlanır. Bölgenin şeftali üreticilerinin yetiştirdiği mahsul yarışmada puanlanır. Yarışmada yerel ve ulusal sanatçıların verdiği konserler ile festivale renk katar.

2- Sart Hıdrellez Şenlikleri: 2014 yılında Büyükşehir Yasası ile Belediyemize bağlanmış olan Sart beldesinde her yıl Mayıs Ayında Hıdrellez kutlamaları ses sanatçıların da katılımı ile şenlik havasında kutlanır.

3-Deve Güreşi Festivali: Belediyemizce devecilik kültürünü yaşatmak maksadı ile 2016 yılından itibaren düzenlenen festival yerel ulusal düzeyde katılım ile Şubat ayının son Pazar günü yapılır.

4-Taytan Üzüm ve Kültür Şenliği: 2014 yılında Büyükşehir Yasası ile Belediyemize bağlanmış olan Taytan beldesinde Ağustos ayının son haftası hasat öncesi Festivalde düzenlenen yarışmada üzümler kategorisine göre değerlendirilir ve derecelilere hediyeler dağıtılır. Şenliğe yerel halkı eğlendirmek üzere ses sanatçılarınca konser verir.

5-Şiir İkindileri: (Etkinlik hakkında yeterli bilgiye ulaşamadığından dolayı tez kapsamına alınmamıştır)

Salihli Belediyesince düzenlenen kültür ve sanat etkinliklerinden Türkiye'nin en uzun soluklu şiir şöleni olma unvanını taşıyan Şiir İkindileri her yıl bahar ve güz döneminde düzenlenir.

Yerel ve ulusal şairler davet edilir. Şair severlere dinleti olarak sunulur

Festivallerin Afişleri belediyemizde Basın Yayın ve Halkla İlg. Md. grafiker tarafından basılır. Dağıtım işi billboard, web sitesi, facebook ile yapılır.

Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali Hakkında Bilgi Almak İçin Köprübaşı Belediyesi Fen ve İmar İşleri Müdür Vekili Emre Tuncel İle 18.05.2020 Tarihinde Yapılan Telefon Görüşmesi

1. Köprübaşı Kültür Sanat ve Çilek Festivali içeriğinden bahsedebilir misiniz?

Festival yaklaşık 15-20 senedir yapılıyor, hatta daha fazla. Ben bir senedir burada görevliyim. Köprübaşı 2004-2005 yılından itibaren çilek yetiştiriciliğine başladı. Bundan önce sadece tütün vardı tarım arazilerinde. Tarım arazilerinde tütün olduğu için yılda insanlar üç kere ürün alabiliyorlarmış sadece ve bununla geçimlerini sağlıyorlarmış. Ancak 2003-2004 yıllarında kaymakam beyin girişimleri ile beraber çilek ekilmeye başlanmış. İşte o günden bu güne çilek pazar bulmaya başladı. Her yıl Mayıs'ın 19-20'si gibi festival yapılıyor, sanatçılar getiriliyor. Belediye çok büyük değil, Köprübaşı'nın nüfusu çok değil. Köprübaşı'nın nüfusu 13.500 idi 13.300'e düştü. Sürekli göç veren ve göç alan bir ilçedir Köprübaşı. Hemen hemen yerinde sayıyor bir 10 senedir. Festivallerde halkın beğeneceği sanatçıları seçmek yönüne gidiyor belediye başkanları. Tabi konuşuluyor hele bir de halkı eğlendireceksek... Festival bir iki gün olabiliyor. Dışarıdan da katılım sağlamak için reklamlar yapılarak festivale katılım sağlıyorlar.

2. Festival yılın hangi tarihlerinde yapılıyor?

Festivalimiz 15 Mayıs ile 30 Mayıs arasında yapılıyor.

3. Festival nerede yapılıyor?

Köprübaşı'nda futbol sahası var orada yapılıyor.

4. Festival yerel olarak mı ulusal olarak mı düzenleniyor?

Ulusal olarak düzenlenmiyor. Çok küçük bir ilçe olduğumuz için ulusal düzenleyemiyoruz. Yerel düzenliyoruz ama dışarıdan katılım oluyor. Katılım yine bu bölgeden oluyor. Simav, Demirci, Selendi, Salihli, Kula, Gördes gibi çevre ilçelerden katılım sağlanıyor.

5. Festivalin sosyal hayata, kültürel birikime ve ekonomiye katkıları nelerdir?

İnsanların Köprübaşı'nda çok sosyal hayatı yok. Köprübaşı tarımla geçinen bir ilçedir. Bizim bazı mahallelerimiz var; bu mahallelerimizde hiç dışarı çıkmayan,

Salihli'ye dahi gitmeyen insanlarımız var. Festivalimizde yapılan konser etkinliğimize gelen bu insanlarımız, festival ile beraber sosyal bir yaşantı tarzına giriş yapıyor gibiler. Bunu söyleyebilirim ancak. Daha fazla bir şey söyleyemem. Yani sosyalleşmeye çalışıyoruz. Sadece festival değil, festival dışında da ufak tefek Köprübaşı'nın düzenlediği etkinlikler de oluyor. Ekonomik olarak açıkçası gelirden daha çok gideri var, konser ücretleri ile beraber. Eğer iyi bir sanatçı getirirseniz, güçlü bir program yaparsanız kesinlikle buradaki esnafa çok yararı var. Ekonomik olarak çileğin tanıtımına -mesela İstanbul'a bile gittiğinizde Köprübaşı çileği diye görürsünüz- katkısı oluyor. Bu afişlerle her yerde tanıtımı oldu çünkü çileğin. Köprübaşı çileğine burada patent de alındı. Köprübaşı çileği yıllardır patentlidir, Eskiden coğrafi işareti olmayan bir çilekti bu. Geçen yıl bununla ilgili bir çalışma yapıldı. Köprübaşı çileğinin coğrafi işaretleri, özellikleri belirlenerek tescillendi. Yani Köprübaşı çileğinin bir özelliği var. O özellik üzerinden Köprübaşı çileği diye biliniyor. Köprübaşı çileğinin özellikleri; tadı, dışındaki oluşumu, boyu, dış görünümü özellikleri açısından diğer çileklerden ayrılmaktadır.

6. Festival kimlerin katılımlarıyla gerçekleşiyor?

Manisa Valiliği'nden tutun aşağı kademelere kadar milletvekilleri de dahil olmak üzere herkesi çağırıyoruz. Hepsi katılamasa bile bunların bir kısmı katılıyor.

7. Festival için yapılan afişlerin üretim ve dağıtım sürecinden bahsedebilir misiniz?

Sanatçıların menajerleriyle iletişime geçiyoruz. Onların en son çıkarttıkları fotoğrafla beraber yöresel olarak çilek, zeytin yaprağı, ceviz -bizim burada şu anda ceviz falan da meşhur- gibi meşhur olanları koyuyoruz afişe. Afişlerin dağıtımını da kendi personelimize yapıyoruz. Çok uzak yerlere de telefonla arayarak oradaki belediyelerin, yerel yönetimlerin zabıta personeli ile dağıtıyoruz. Sosyal medya ve bazı yerel televizyonlar, yerel radyolar, aracılığıyla da duyuruluyor festival ama daha çok afiş ile duyurulma oluyor. Daha çok, afiş dağıtıyoruz.

8. Üretilen afişlerin arşivlenme sürecinden bahsedebilir misiniz?

Üretilen afişleri arşivlemiyoruz. Belki fotoğrafları dijital ortamda vardır ama binlerce fotoğraf olduğu için afiş fotoğraflarını tek tek arayıp bulmak lazım.

9. Festivallerden bu zamana kadarki süre içerisinde iptal olanı, yapılmayanı var mı?

Evet var. Bundan 2-3 sene önce doğuda terör saldırısı olmuştu. Bizim festivalimiz 20-22 Mayıs gibi bir tarihteydi, terör saldırısı 18-20 Mayıs gibi bir tarihte gerçekleşmişti. Yani festivalimizden 2 gün öncesinde 17 askerimiz şehit olmuştu. Festivali iptal etmiştik. Bir sene ekonomik nedenlerden dolayı olmadı. Bir sene farklı bir tarzda, motor festivali olarak düzenlendi. Geçen sene ile bu sene de yine ekonomik nedenlerle düzenlenemedi.

10. Festivalin tarihi geçmişinden bahsedebilir misiniz? İlk kez ne zaman başladı?

20 sene oldu. 1999-2000 yıllarında festivaller yapılmaya başlandı Köprübaşı'nda.

11. Benim sormadığım, sizin eklemek istediğiniz festival ile ilgili başka bir konu var mı?

2000 yılında festivaller başladı ama 2005-2006'da çilek festivali oldu. Öncekiler çilek festivali değildi. 19 Mayıs gibi yaz festivali gibi bir festivaldi. Çilek meşhur olduktan sonra çilek festivali olarak düzenlendi. Daha öncesinde şenlik tadında olan festival 2005-2006 yıllarından sonra çilek festivali olarak günümüze kadar devam etti. Aralarda da bazı yıllar düzenlenemediği oldu.

Teşekkür ederim.

**Selendi Pınarlar Kiraz Festivali Hakkında Bilgi Almak İçin Selendi Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Tuncay Uslu İle 18.06.2020 Tarihinde E-Posta Yolu
ile Yapılan Röportaj**

1. Selendi Pınarlar Kiraz Festivali hakkında genel bilgi verebilir misiniz?

2000 Yılından beri Pınarlar köyü Muhtarlığınca festival olarak düzenlendiği, 2014 tarihinden itibaren büyükşehir kapsamında İlçe Belediyesine devir edilerek 2015 yılından itibaren Belediye olarak düzenlenmektedir.

2. Festival ne zamandan beri yapılıyor?

2000 yılından itibaren.

3. Festival yılın hangi ay ve günleri arasında yapılıyor ve kaç gün sürüyor?

Kiraz sezonunda yıllık kiraz sezonu değiştiğinden ay ve gün belli olmuyor. 1 gün yapılıyor.

4. Festival yerel olarak mı ulusal olarak mı düzenleniyor?

Yerel olarak düzenlenmektedir.

5. Festival kimlerin katılımlarıyla gerçekleşmektedir?

Siyasi parti temsilcileri, mülki idare, sivil toplum kuruluşları ve halkın katılımı ile gerçekleşmektedir.

6. Festivalin sosyal hayata, kültürel birikime ve ekonomiye katkıları nelerdir?

Yöresel halkın kaynaşmasını, üretime teşvik, bilinçlenme, tarihi ve kültürel değerleri tanıma ve benimseme, festival günü konser düzenlenmesi, stantların kurulması ve satışların yapılması esnafların kazanç elde etmesi sayılabilir.

7. Festival kim tarafından organize ediliyor?

Yerel yönetim tarafından organize edilmektedir.

8. Organizasyon sürecinden bahsedebilir misiniz?

Kiraz yarışması En iyi 10 üreticiye ödül, Yöresel halk yemekleri, halk oyunları ve gece konser etkinlikleri yapılmaktadır.

9. Festival için yapılan afişlerin üretim ve dağıtım sürecinden bahsedebilir misiniz?

Tarihi belli olduğunda davetiye ve afiş şeklinde tanıtım ilan bastırılarak halka duyuruluyor.

10. Üretilen afişler arşivleniyor mu?

Arşivlenmiyor.

11. Festivalin başlangıcından günümüze kadar geçen zaman içinde yapılmayan ya da iptal olanı var mı?

Ülkenin durumuna göre karar veriliyor. Bu yılki Covid rahatsızlığı gibi

12. Festival hakkında bizim sormadığımız sizin eklemek istediğiniz başka herhangi bir konu var mı?

Yok.

13. Elinizde varsa 2000 yılı sonrası Selendi Pınarlar Kiraz Festivali için üretilen afiş tasarımlarını ek olarak gönderebilir misiniz?

Elimizdeki afişler arşivlendiğinden herhangi bir belge ve baskı yoktur.

**Soma Karaelmas Kùltür ve Sanat Festivali Hakkında Bilgi Almak İçin Soma
Belediyesi Kùltür ve Sosyal İlişkiler Müdürlüğü Personeli Semih Filiz ile
29.05.2020 Tarihinde Yapılan Telefon Görüşmesi**

1. Kendinizi kısaca tanıtabilir misiniz?

İsmim Semih Filiz. Belediyede Kùltür ve Sosyal İlişkiler Müdürlüğü'nde personelim.

2. Festival hakkında genel bilgi verebilir misiniz?

Festivalimiz Soma'ya özgü olan ürünlerimizi tanıtmak için ve Soma'nın linyit taş kömürü de meşhur olduğu için aynı zamanda bunu da baz alarak 2000 yılından beri Karaelmas Kùltür ve Sanat Festivali şeklinde yapılmaktadır.

3. Festival yılın hangi tarihleri arasında gerçekleşmektedir?

Şöyle söyleyeyim. Biz 5 senedir bu bölümdeyiz. Bu facia olduğundan beri biz burada olduğumuz müddetçe sadece 2 yıl festivalde bulunduk. Öncesinde de bildiğim kadarıyla 13 Eylül'de yapılıyordu. Soma'nın kurtuluşu ile denk gelip orda bir hafta on günlük bir süreçte yapılmaya başlandı. 2000 yılından beri bu şekilde Soma'nın kurtuluş günlerinde yapılıyor diye biliyorum. İşte maden faciası olduktan sonra bir ara verildi. Facia 2014'te gerçekleşti. Sonra festivaller 2018 de tekrar yapılmaya başlandı. Bildiğim kadarıyla maden faciasından yani 2014'ten önce hiç bir festival iptal edilmemişti.

4. Festival yerel olarak mı ulusal olarak mı düzenleniyor?

Biz 2 senedir yerel sanatçılarla konserler düzenledik. Genel olarak yerel yapıldı. Önceki senelerde de bildiğim kadarıyla hiç ulusal yapılmadı. Hep yerel yapıldı.

5. Festivalin Soma'daki sosyal hayata, kültürel birikime ve ekonomiye katkıları nelerdir?

İnsanlar festivali görmek istiyorlar. Zaten facia zamanlarında yapılmadığında da hep aramıştı gözler festivalin olmasını. Sosyal olarak tiyatro, konser etkinlikleri olduğunda vatandaşlarımızın katılımları çok olumlu oluyor bu yönde. Sergiler falan kuruluyor, aynı zamanda ekonomik olarak vatandaşlarımız da, bütün buradaki esnaf da sergilerden alışverişlerini yapıyorlar. Memnun kalıyorlar. Bu şekilde. Festivale Soma halkı komple katılıyor zaten. Çevre ilçelerden Kırkağaç, Bergama, Kınık, yakın olan ilçelerde yaşayan vatandaşlar da geliyorlar. Baya büyük bir katılım olabiliyor. Yani öncelikli olarak Soma halkı ve etraf ilçeler daha sonrasında da çevre iller de katılım

sağlıyor. Gelmek isteyen geliyor, konserlere katılıyor ya da sergi alanlarını geziyorlar. O şekilde gelen yakın ilçelerimizdeki vatandaşlarımız da var.

6. Festival kaç gün sürmekte?

Ortalama 1 hafta 10 gün gibi bir süreçte yapılıyor. Yani o civarlarda yapılıyor. Tarihleri o zamanlarda hesaplanıyor, o tarihlerde ona göre bir program hazırlanıp düzenleniyor.

7. Festival programına göre her gün düzenlenecek etkinlikler, her yıl aynı mı oluyor yoksa farklılıklar oluyor mu?

Şöyle söyleyeyim. Genel olarak zaten kesin, illa bu şekilde olacak diye bir şablonumuz yok. Birinci gün itibariyle bütün açılışlar oluyor zaten, sergiler de başlıyor. Ondan sonra her gün akşam da konser, tiyatro veyahut çocuk gösterileri, animasyon gösterileri oluyor. Yani yıldaki duruma göre değişkenlik gösteriyor. Bir gün konser yapılıyor, bir gün ilahi konseri, bir gün çocuk animasyon gösterileri... Bu şekilde oluyor. Net şu gün şu olacak gibi bir tablomuz yok.

8. Festivali planlama sürecinizden bahsedebilir misiniz?

Önceden bir program hazırlanıyor belediye personelimiz tarafından. “Nasıl yapabiliriz?”, “Nasıl daha güzel olabilir?”, “Her sene üstüne katıp nasıl devam edebiliriz?” şeklinde sorularla, birlikte fikir alışverişi yapılıyor. Ondan sonra program hazırlanıyor. Daha sonra da sanatçıların durumları da göz önünde bulundurularak sırasıyla gündem tayin ediliyor.

9. Festival nerede yapılıyor?

Şehir merkezinde yapılıyor. İlk sene bir cadde üzerinde yapmıştık. Belediyemizin yanında bir cadde vardı, onu kapatıp yapmıştık. Bu sene -2019 senesinde- de kapalı pazar yerimiz var bizim -yeni yapılan bir yerimiz, bu sene faaliyete geçecek o da- onun birinci katında sergileri açmıştık. Konseri de meydana yapmıştık. Bu şekilde olmuştu. Yani festivale özel bir alanımız yok.

10. Festivalin halka duyurulma süreçleri ve bununla beraber afiş üretiminden bahsedebilir misiniz?

Bununla ilgili grafikerlerimizle çalışıyoruz. Onlar hazırlıyorlar sonrasında baskı ve akabinde Soma'nın her bir noktasında ilanlarımız, afişlerimiz, reklam

pankartlarımız hepsi asılıyor. Aynı zamanda sosyal medyadan da duyurularımızı gerçekleştiriyoruz. O şekilde halka da bilgi verilmiş oluyor.

11. Afiş üretim süreci belediyeğinizin kendi bünyesinde mi yapılıyor yoksa özel bir reklam ajansı ile mi çalışıyorsunuz?

Dışarıdan özel bir reklam ajansı ile anlaşılıyor ihaleyle. İhale sürecinden sonra o şekilde işlem görülüyor.

12. Afişleri asmak için belirli bir yer, belirli reklam panolarınız, tabelalarınız var mıdır?

Halkın görebileceği noktalara asıyoruz. Ana caddelerin hepsinde zaten reklam panolarımız var, diğer sokaklarda da aynı şekilde. Halkımızın her kesiminin, hangi tarafta oturursa otursun, hani her mahalledeki halkın görebileceği şekilde, onların ulaşabileceği yerlere asılıyor. Herkes ulaşabiliyor yani, görebiliyor bütün programı bu sayede.

13. Benim sormadığım, sizin eklemek istediğiniz başka bir konu var mıdır?

Yok.

Teşekkür ederim.

**Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali Hakkında Bilgi Almak İçin
Alaşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Danışmanı Hayri Kavlıçoğlu İle
01.06.2020 Tarihinde Yapılan Telefon Görüşmesi**

1. Öncelikle kendinizi tanıtabilir misiniz?

Manisa/Alaşehir'de Kültür ve Sosyal İşler Danışmanlığı görevini yürütmekteyim son 14 aydır. Belediyenin son gerçekleşen sosyal, kültürel etkinliklerinin organizasyonunu ve koordinasyonunu sağlıyorum.

2. Alaşehir Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali hakkında bilgi verebilir misiniz? Kısaca içeriğinden bahsedebilir misiniz?

Bundan 5 yıl öncesine kadar festival düzenli olarak her yıl yapılan bir festivalmiş. Büyükşehir kanunundan sonra Uluderbent mahalleye dönmüştür. Sonraki yıllarda 5 yıl süreyle festival tekrar yapılmamış. Seçim sürecinde belediye başkanının - şu anki belediye başkanı olan Ahmet Öküzçüoğlu- seçim vaatleri arasındaydı. Tahminen, seçimi kazandıktan 3 ay sonra da kiraz festivali dönemi olduğu için biz bu festivali gerçekleştirdik. Yani geçen yıl, 2019 'da festival yapıldı. Uluderbent bölgenin en önemli -iç pazardaki ve dış pazardaki- kiraz tedarikçisi mahallelerinden biridir. Ondan ötürü Uluderbent Kiraz Kültür ve Sanat Festivali'ni yeniden canlandırdık.

3. Festival yılın hangi tarihleri arasında yapılıyor?

Kiraz hasadı döneminde yapılıyor. Mayısın son haftası ile haziranın ilk iki haftası arasında yapılıyor. Mevsimsel değişkenliğe göre farklılıklar gösterebiliyor.

4. Festival nerede yapılıyor?

Uluderbent'te yapılıyor. Uluderbent futbol sahasında yapılıyor.

5. Festival yerel olarak mı ulusal olarak mı düzenleniyor?

Ulusal olarak düzenleniyor.

6. Festival kimlerin katılımlarıyla gerçekleşiyor?

Geleneksel olarak kiraz yarışması yapılıyor. Ardından kiraz güzeli seçiliyor. Ardından akademisyenler tarafından konferans ve paneller yapılıyor. Akşamına da Türkiye'de ün yapmış müzik grupları tarafından konser veriliyor.

7. Festivalin sosyal hayata, kültürel birikime ve ekonomiye katkıları nelerdir?

Uluderbent küçük bir kasaba olduğundan dolayı zaten sosyal olarak çok yapılabilecek bir şey olmadığı için o bölgede yaşayan halk bu festivali dört gözle bekliyor. Ekonomik olarak da Uluderbent'in çevresi geniş bir hinterlanda sahip olduğu için Denizli, İzmir, Kiraz, Ödemiş gibi birçok lokasyondan katılımcılar geliyor.

8. Festival için yapılan afişlerin üretim ve dağıtım sürecinden bahsedebilir misiniz?

Afişlerin tasarımı kendi belediyemizin grafikeri tarafından yapılıyor. Ardından dağıtımı da belediyenin zabıta personelleri tarafından yapılıyor, ulusal olarak duyurulması da profesyonel bir basın danışmanı tarafından gerçekleştiriliyor. Dağıtım sürecinde ilçe belediyelerinin kendi reklam panoları yok, ilçe belediyelerinin kendi görev ve sorumlulukları içerisindeki alanlara asılıyor billboardlar. Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin panolarını büyükşehir kendi reklamları için kullanıyor.

9. Afişlerin arşivlenme sürecinden bahsedebilir misiniz?

Afişleri dijital olarak arşivliyoruz. Basılı olarak elimizde tutmuyoruz.

10. Afişler belediye bünyesinde bir birim tarafından mı yapılıyor?

Evet, belediye bünyesinde yapılıyor.

11. Bu sorular ve cevaplar dışında benim sormadığım, sizin eklemek istediğiniz bir söz var mıdır?

Benim söylemek istediğim başka bir konu yok.

Teşekkür ederim.

**Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Hakkında Bilgi Almak İçin Sarıgöl Belediyesi
Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Hafize Bayraktar İle 16.06.2020 Tarihinde Yapılan
Telefon Görüşmesi**

1. Festivalin içeriğinden bahsedebilir misiniz?

Ana konusu Sultani üzümdür. Yani bizim ana üretim kaynağımız. Tarıma dayalı bir ekonomiye sahibiz. Bizim gelir kaynağı olarak tek ürünümüz Sultani üzümdür ama Gediz ovasının en köşesinde kaldığımız için verim çok yüksektir. Civarda bulunan bütün Sultani üzüm üretiyoruz diyenlerden çok daha kaliteli üzümlerimiz vardır. Ana Konu budur. Festivalin hem sosyal hem ekonomik hem kültürel içerikte olmasıyla beraber hedefimiz Sultani üzümün yerel, ulusal ve uluslararası bazda tanıtılması. Tabi uluslararası bazda tanıtılması o kadar kolay olmuyor. Bizzat biz 2007-2008'li yıllarda bir kardeş kent projesi yaptık Kosova'nın Rahoveç ilçesi ile. Bu vesileyle uluslararası anlamda Onlar bizim festivalimize geldiler bizim bir ekibimiz ve onlara gitti. Bu anlamda Kültür Bakanlığı'na kurumumuz müracaat etti. Ben o zamanlar Yazı İşleri Müdürü'ydim. Kurum uluslararası sıfatını siz zaten almışsınız kendiliğinden dedi. Bu şekilde söylendi. O yüzden artık bu festival hem ulusal hem uluslararası vasfa erdi. Dediğim gibi ana hedef Sultani üzümün öne çıkarılması ve tanıtılması gerçek anlamda. Çünkü biz sofralık üzüm üretiyoruz, kurusu da olsa yaşı da olsa ana hedef sofralık üzüm. Bunun yanı sıra diğer türevlerine geçelim çünkü bunları da tanıtmak hedefimiz. Birçok il ve ilçede bağ yaprağı vardır. Herkes bizimki daha iyi der ama bizimkinin bir özelliği var, ben iyiliğini oradan sergilemek istiyorum. Sultani üzümün yaprağı çok incedir, yaprak damarları çok incedir. Yaprak sarması yapıldığı zaman hem hoş bir mayhoş tat vardır yaprakta hem de ince bir özellik vardır. Bu nedenle Sultani üzümün aldığı toprak, güneş ve hava ile beraber özel bir yapıya sahiptir yaprağımız. Alt gruplarda hedefimiz bunun da tanıtılmasıydı. Bir de buradan elde ettiğimiz üzüm pekmezinin tanıtılması bizim hedeflerimizden birisiydi. Ulusal bazda birçok yer dut pestili, kayısı pestili gibi pestil kelimesini kullanırlar. Bizim burada da üzüm pestili adı kullanılır. Yöresel anlamdaki adı üzüm köftesidir. İrmik ve üzüm suyunun şırası ile yapılır. Kışın biz onu cevizle yeriz. Şahane bir tadı vardır, iyi bir enerji verir. Aynı zamanda pekmez de çok kan yapıcı özelliğe sahiptir. İşte bunların öne çıkartılması, yalnız Sultani üzümün değil türevlerinin de tanıtılarak ne kadar kıymetli bir ürün elde

ettiğimizi ortaya koymak festivalimizin amacıdır. Tabi bu başlı başına bir ürün tanıtımı olmakla kalsaydı biraz daha içe dönük olur veya ilgilenen bir kesim sahip çıkabilirdi. Ama bu işin bir kültür ayağı, bir eğlence ayağı olursa daha çok dikkat çeker amacıyla dönemin 2005 Belediye Başkanı bunu panayırılı olarak yaptı. Yani ilçe dışından illerden katılımcılarla -herkes bir şeyini sergiledi- yapıldı. Mesela Trabzon tereyağını getirdi, Ordu fındığını getirdi, Trakya ayçiçeğini getirdi, Akdeniz mandalinasını... O dönemde ne üretildiyse; kimisi yöresel kıyafetlerini, kimisi yöresel takılarını getirdi. Derken bu iş gün be gün katlanarak en sonunda konser gecesi 20000 kişinin sirkülasyon sağladığı bir potansiyele erdi. Bu Festival gerçekleştiğinde 2005 yılından önceki belediye başkanı bunu bir konserle başlattı. 2005 yılındaki belediye başkanı bunu panayırılı, sergili hale getirdi. Festival 3 gün sürüyor, hiçbir zaman 4. gün olmadı Çünkü cuma, cumartesi, pazar günlerinde yapılıyor ve bu günler herkesin festivale ulaşabileceği günlerdir. Bu günler Eylül ayının ilk haftası ile son haftası arasında seyir gösterebiliyor. Sebebi; resmi tatillere denk gelip gelmemesi, o dönemin hasadının koşulları nedeniyle ergin hale gelmesi olabiliyor. Ana amaçlardan ikincisi de şudur festivalin yapıldığı tarihte, her yıl Eylül ayında hem kuru üzümü bulursunuz hem sofralık, taze üzüm bulursunuz. Hasadın başlaması ile beraber hem kuru üzüm olur hem taze üzüm. Sergilerde bunu da görebilirsiniz. Aynı zamanda o türevleri dediğimiz üzüm pekmezi, üzüm köftesi, bağ yaprağı bunlar peyderpey arkasından gelen sergilerde bulunan ürünlerdir. Bugüne kadar müthiş bir kabul gördü. Yerel anlamda da kabul gördü ulusal anlamda da kabul gördü. Tabii uluslararası anlamda kabul görmesi çok zor bir şey. O çok emek isteyen, daha başka katkılar olması gereken bir şey çünkü biz kendi yağımızla tuzumuzla kavrulan 35000 nüfusa sahip bir ilçeyiz. Bu ilçede hasbelkader herkes elini taşın altına koydu. Odaları, sivil toplum örgütleri, kurumları, herkes taşın altına elini koydu. Herkes bir katkıda bulunarak yürüdü, herkes sahiplenerek yürüdü. Panayırılarla, dışarıdan gelen katılımcılarla, ilçe ve ilçe dışındaki gelen ziyaretçilerle bir ekonomik sirkülasyon meydana geliyor. Ekonomik sirkülasyonda hem yerel bazdaki esnafımız para kazanıyor hem katılımcı olarak giren esnafımız para kazanıyor hem de ziyaretçi olarak gelen insanlarımız -yerel veya dışarıdan- ayrı bir dünyada, ayrı bir havada, ayrı bir atmosferde oldukları için ayrı bir mutlulukla, hoş bir eğlence tarzıyla, zevkle para harcıyorlar, eğleniyorlar, gülüyorlar, hoş zaman geçiriyorlar. Birinci gün festivalin açılış günüdür.

2005'ten 2014'e kadar gelen mevcut belediye başkanlığı yönetimi, ilk cuma günü Festival çelengi ile başlattı festivali. 2014'te gelen belediye başkanlığı yönetimi, festival çelengini son gün,pazar günü yaptı. İlk gün festivalimiz açılır, bütün panayırlar kurulur. Hava sıcak olduğu için özellikle akşamüzeri insan sirkülasyonu başlar. Akşam üzeriye doğru festival çelengi konduktan sonra protokol bütün katılımcılara hoş geldiniz ziyaretinde bulunur ve onların kazançlarının bereketli olmasını dilemek amacıyla hepsinin yanlarına gider onlara ziyarette bulunur. Sonra eğlence fişegi atılmıştır, akşamına da bir konser düzenlenir. Genellikle kendi yerel yönetimimizde, yerel bazdaki çocuklarımız konser verir. Belediyemiz kurslarıyla kişi yetiştirmiştir gitarda, sazda, bateride. Yerel anlamda güzel bir şekilde çocuklarımız konser verirler. Ardından ertesi gün akşam tanınmış bir sanatçı konser verir. En son gün gece de çok daha revanşta bir sanatçıyla finali tamamlanır. Belediyenin kendi kültür bölümünde kurs açılmıştır. Bizim bir personelimiz bu konuda yetenekliydi, kendini geliştirmişti. Saz, keman, gitar her türlü kursu verdi. Birçok sertifika dağıttık. Hem şimdiki belediye başkanı hem önceki belediye başkanlarıyla döneminde bu çocuklar kendilerini çok güzel yetiştirdiler. Müthiş sahne alabilecek kabiliyetlere erdiler. Hatta kendini başka alanlarda yetiştiren - balerinlerimiz bile oldu- dansçılarımız oldu. Bu yüzden gurur duyuyorum kendi çocuklarımla. Çok yetenekli sahne aldılar gerçekten. Hatta bu sahne alan çocuklarımız Manisa'da bile bir gece sahnede kendilerini sergilediler, konser verdiler. Bunun dışında bir de Sarıgöl'de Sarıgöl Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Derneği adı altında sivil bir dernek var. Bu derneğin kişileri tamamen Sarıgöllü. Her meslek grubundan kişiler - mühendisinden tutun da işçisine kadar- var. İçindeki insanların gönüllü olarak çalıştıkları, tamamen gönüllü bir dernek bu. Bu dernek yıllarca Sarıgöl'ün öz değerlerinden eserler biriktirdi. Sarıgöl'ü anlatan, Sarıgöl'ün geçmişini hikayelendiren birçok eser var. Geçmişten Geleceğe Yolculuk adı altında her sene fotoğraf sergileri açıldı, belediyenin tam desteğiyle. Belediye hem ekonomik anlamda hem kültür anlamında tam destek verdi. Böyle müze tadında olan dernekleri, hiçbir belediye başkanı ayırmaksızın hepsi destekledi. Hatta dönemin kaymakamları bile destekledi. Etnografik Eserler Sergisi var. Unutulmaya yüz tutmuş meslek gruplarını, dokuma tezgahlarını, ciklet yapımını, toprak bardak yapımını, sepet örmeyi-sepet meşhurdur buralarda; çarşıya, pazara eskiden sepetle gidilirmiş; şimdi onlar biraz modernize edildi;

gelin damada atılan çiçeklerin sepetleri gibi oldu- tanıtır bu sergi. Sepet yapımı özünde kargı denilen bir madde ile oluşturulur. Minik sepetler, ekmek sepetleri, çarşı sepetleri, alışveriş sepetleri birçok çeşidi var bunun. Örülmeleri ile ilgili otantik gösteriler sunulurdu o Etnografik Eserler Sergisi'nde. Fotoğraf sergisine geldiğimizde de yine maddi anlamda belediyenin olağanüstü desteği var ama emek tamamen dernek üyelerinin. Herkes taşın altına elini koydu. Dedelerinin, ninelerinin geçmişteki fotoğraflarını gören gençler çok duygusal anlar yaşıyorlar. Mesela ben şu anda 57 yaşındayım. Kendi geçmişimdeki çocukluk fotoğrafımı gördüğümde tabi ki duygu seli yaşıyorum. Hoş anılar paylaşılıyor. Hatta şu andaki dönemin belediye başkanının bebeklik fotoğrafı varmış mesela onu sergilediler. Başkan ilk defa gördüğünde çok duygulanmıştı örnek veriyorum. Tarih kokan, anı kokan, bilgi kokan bir fotoğraf sergisi ile taçlandırılır bu festival. Bunun dışında yarışmalar yapılır, satranç turnuvaları düzenlenir. Okullarda öğretmenler bize destek olurlar. Okulun açılış zamanına denk gelir zaten festival özellikle, çok da güzel olur. 15 Eylül'den sonraya da denk gelir, genellikle öğretmenler destek verirler. Yarışmalar düzenlenir, pinpon turnuvaları, futbol turnuvaları düzenlenir. Bir de spor ayağı vardır bunun. Planör gösterileri vardır. Her sene farklı etkinliklerle zenginleştiririz biz bunu. Örnek olarak 2006 yılında bu memlekette kaymakamlık ve belediye başkanlığı yapmış; yaşayan bütün kaymakamları, belediye başkanlarını, yaşamayanların da en yaşlı yakınlarını davet ettik. Müthiş bir duygu seli yaşandı. Onları misafir olarak ağırladık, onlara plaketler verdik. Tabi en güzel hediyemiz, bizim örme sepetlerde kuru üzüm, yaş üzüm, ev yapımı tarhana, ev yapımı erişte, yemeni dediğimiz oyalı başörtüsü vermemizdi. Bunlar sunulur her dışarıdan gelen misafirimize. Bunu belediyemiz sağlar. Yörenin kültürel ürünlerini hem hediye ederiz hem onların tanıtılmasını sağlarız. Onun dışında bu memleketten gelmiş geçmiş bütün öğretmenlere ulaştık 2009 senesinde. Bütün ilkokul, ortaokul, lise öğretmenlerinden yaşayanlara, yaşamayanların da yakınlarına ulaştık. Müthiş, güzel bir katılım oldu. 50'li 40'lı yaşlara gelmiş öğrenciler, öğretmenleri ile karşılaştığında anlatılmaz ifadeler ortaya çıktı. Şiir dinletileri, söyleşiler -örneğin bir dönem Mustafa Denizli'yi davet ettik futbolla ilgili söyleşi için- düzenledik. Dışarıdan şairler, yerel şairler geldi kültürel katkı için. Bizim yerel şairlerimiz, saz ustalarımız var. Zaman zaman atışmalar yapılır. Her sene değişir bu etkinlikler. Bir de Sarıgöl'ün yetiştirdiği

değerler dediğimiz üniversite profesörlerini, bilim adamlarını, üst düzey görev almış yetkilileri davet ettik evvelki sene. Onlarla da bir söyleşi yaptık. Çok hoş şeyler yaşadık. Son gün de yıldız bir sanatçımızla bir konser verilir. Belediye başkanı sahneye çıkar halkına teşekkür eder, duygularını anlatır. Finali yaparız, havai fişegi atarız, Atatürk'ü anarız, gecemiz sonlanır. 3 gün boyunca bu festivale en çok emeği geçenler belediye çalışanlarıdır. Müthiş performans sergilerler. Hiç yorulmazlar, yorulduklarını hissetmezler, pestilleri çıkar ama müthiş emekler verirler. Bir yılki yorgunluğun ardından bu 3 günlük festival ile yıl taçlandırılır. Çünkü Sultani üzümü yetiştirmek çok zordur. Kışın aralık ayında başlar budamalar sonra onu bağlarız, yaprakları toplanır -biz ona filizleme deriz-, filizleri düzenlenir, aralanır. Aralık ayından sonra sürekli böyle devam eder işler. Kasım ayında bile bizim dalında taze üzümümüz vardır. Biz ova köyleri ve yayla köyleri olmak üzere 2 kategoride üzüm yarışması yaparız. Bunu da Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü ile beraber yaparız. Buradaki yetkililer tam kadro bize destek olurlar. Tarih tam anlamıyla destek olur. Festivalden 1-2 ay önce bağlarda, yarışmacı olarak katılmak isteyenler İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü'ne müracaat ederler. Bağlardaki vaziyete bakarak hani suni mi, doğal mı olduğu; fazla ilaçlı mı üretildiği; başarısın nerede olduğu; tane iriliğinin, tat oranının nasıl olduğu sürekli kontrol edilerek yazılır, işaretlenir. En son gün, festivalden bir gün önce yarışmaya katılan tüm üzüm üreticilerinin ürünleri derecelendirilir. Hiç haber verilmez. Katılımcılar minik kasalarda taze Sultani üzümelerini getirirler. Onlara bir meydan hazırlarız belediye olarak. O üzümler katılımcıların önünde sergilenir. Derecelendirme başlar; 1, 2, 3. olanları protokol -belediye başkanı kaymakam başta olmak üzere- plaketle ödüllendirir. Bir de ilçenin bütün zirai tarım ürünü satanları, ziraat mühendisleri, ilaç firmaları, diğer meslek grupları; dereceye girecek üzüm üreticilerine gönülden hediyeler verirler. Ziraat odası, ziraat mühendisleri; ilaç çekleri, sergi bezi -bağ üzerini örtmek için- verirler. Derecelendirmek çok zor ama çok kaliteli, çok güzel hediyelerle bezenirler. Bir de belediye katkıda bulunur hediyelerin miktarına. Hoş bir ödül töreni ile bu iş de tamamlanır.

2. Festival yılın hangi tarihleri arasında gerçekleştirilmektedir?

Eylül'ün başı ile sonu arasında bir tarihte 3 gün sürecek şekilde gerçekleştirilir. Tabi hava durumuna da bakmak zorundayız, yağışlı olduğu zamanlar sıkıntı yaşıyoruz.

3. Festival nerede düzenleniyor? Sarıgöl'ün belli bir bölümü var mı festivalin düzenlenmesi için?

Sarıgöl'ün girişinden ana merkeze düz bir yol, U çizen bir yolumuz vardır. O yolun çok geniş olan ana caddelerinde sağlı sollu panayır çadırları bulunur. Çadırları sağlı sollu kurarak üz bir zemin üzerinde -yeri yıllardır bellidir onun- yapılır. Yani öyle bir futbol sahasında falan değildir. Ana caddeyi takip eden uzun bir yoldadır. Bizim merkezin orta yerinde bir parkımız var. Festival ilçe girişinden parkın oraya kadar kurulur. Yani genel olarak Sarıgöl'ün tamamına yayılan bir festival var. Traktör firmaları, araba firmaları vb. gelir festivale. Yani müthiş bir ilgi vardır festivale. Yerel ürünleri üreten kadınlarımız vardır (sarma, pekmez vb.). Burada kadın kooperatifleri var onlar sergilerler. El açması pideleri orda hem yaparlar hem satarlar.

4. Festival ulusal olarak mı yerel olarak mı düzenleniyor? Uluslararası vasfı da var mıdır?

Bir festivalin uluslararası vasfına erebilmesi için sadece bir proje ile iki kardeş ülkenin birbirine gidip gelmesi yetmiyor. Literatürde yetiyor olabilir ama festivali oraya taşımak, hem kültürel anlamda taşımak hem ekonomik anlamda taşımak, yalnız oraya değil başka yerlere de taşımak gerekir ve bu çok zor. O yüzden uluslararası kelimesini kullanmayı çok istemedik açıkçası. Bu geleneksel bir hale gelmiş festival diye karar verildi. Biz bu festivali Kaymakamlık ve Sarıgöl Belediyesi eşgüdümü ile yaparız. Yani yalnız Sarıgöl Belediyesi değil diğer kurumların da (odalar, dernekler) eşgüdümü ile gerçekleşir. Ulusal bazda olması şöyle: Dışarıdan katılımcılar gelirler; fotoğraf sergileri açarlar, kendi yöresel ürünlerini sergilemek için gelirler. Yedi bölgeden -hatta Diyarbakır'dan bile geleni biliyorum-gelirler. Yani ulusal bazı bu katılımcıların olması. Uluslararası vasfının olması durumu ise Kardeş Kent Projesi ile literatürde olmuş olabilir ama onu taşımak çok kolay bir iş değil. Çok emek gerektiren, çok maddi kaynak gerektiren bir unsur. O yüzden onu çok kullanmadık, adına geleneksel dedik. Çünkü 2005'ten bu yana hiç durmadan, biteviye devam eden bir şey bu.

5. Festival kimlerin katılımları ile gerçekleşiyor?

Kendi sergisini kuranlar, kendi ürettiği işi yapanlar mesela Halk Eğitim Merkezi öğrencilerinin ürettiği işleri koyuyor, Ziraat Odası üretilen her çeşit üzümü sergiliyor, siyasi partiler kendilerini tanıtıyorlar, Esnaf Odası... Bu iş tamamen

ekonomik boyut. Mesela bir sanatçının gelmesi; dışarıdan misafirlerin gelmesi, ağırlanması ekonomik bir boyuttur. Bunlar çok önemli. Şimdi biz de buradan başka festivallere ürünlerimizle katılalım desek bu da bir ekonomik boyut. Kültür gerekli, personel gerekli. Orada kaç gün kalınacak olması da önemli. Çünkü bizim ürünlerimiz taze ve sürekli yenilenmesi gerekiyor. Bu Sarıgöl'e özgü geliyor ama bunu başka yerlere taşımak çok zor. Birçok ilde Leylak Festivali, Muz Festivali, Kiraz Festivali vb. oluyor. Bunlar da başka yere taşınmaz bulundukları yerlerde yapılırlar.

6. *Bir önceki yıl düzenlenen festivalde afiş üzerinde Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin de logosunu görmekteyiz, buradan yola çıkarak Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin festivale ne gibi katkıları vardır?*

2014'ten sonra Manisa büyükşehir oldu, biz de büyükşehir ilçe belediyesiyiz. Ondan sonra tabi Manisa'nın çok güzel katkıları oldu. Bazı açılışlar o festivale denk getirildi o dönemde. Büyük sanatçılar gönderildi bize konser için. Mesela bir tanesi Murat Dalkılıç idi. Manisa Büyükşehir Belediyesi katılır, kendi ürettiklerini sergiler. Manisa Büyükşehir Belediyesi'nin buradaki kurumları -MASMEK, MASKİ- kendi yaptıklarını sergilerler. Hem sergi anlamında hem de ekonomik anlamda omuz verir Manisa Büyükşehir Belediyesi ve bizzat da protokolü ile beraber festivale katılır. O yüzden onların desteği var yani 2014'ten sonra. 2014'ten önce Sarıgöl Belediyesi kendi çerçevesinde festival düzenlemekte idi.

7. *Festival afişlerinin üretim ve dağıtım sürecinden bahsedebilir misiniz?*

Festival için kaymakam başkanlığında ve Belediye Başkanı ile beraber bir toplantı yapılır. Temmuz ayında yapılır bu toplantı; bütün sivil toplum örgütleri, odalar çağrılır. Festivalde neler olmalı, neler düşünülüyor, bir harmanlama ve tartışmayla gerçekleştirilir orada. Etkinlikler oluşturulur, amaçlar belirlenir. Burada çalışacak komisyonlarda görev alacak odalar, birlikler tamamlanır. İşte o temmuz ayından sonra, bu komisyondan sonra alt komisyonlar çalışmaya başlar. Festivalde neler yapılacağı çatısı oluşur. Bu çatı oluştuğu andan itibaren biz davetiye programını hazırlarız, katılımcıları netleştiririz, davetiye programları basılırken afişlerimiz de basılır. Bu afişleri hem ilçe merkezine hem diğer komşu ilçelere götürürüz. Sınırlarımız olan komşu yerlere de götürürüz. Manisa'nın ilçelerine zaten verilir, komşu il ve ilçelere de mesela Denizli ile de sınırimız var Denizli ilçelerine mesela Uşak ile yakınız Uşak

ilçelerine bu bağlamda dağıtırız. Birçok katılımcı yol güzergahlarına asıldığı için görür ve gelir. Artık sosyal medya diye bir şey de var. Sosyal medya da bu konuda çok iyi bir şekilde kullanılarak duyurularımız artar. Bu festivali artık bekleyenler var çünkü çok yıllar oldu, emek verildi. Organizasyon firmaları da zaten takip ederler. Bu vesileyle artık kendiliğinden duyulur. Duyurular böyle yapılır.

8. *Afişlerin basım işlemi özel ajanslar tarafından mı yoksa belediyenin kendi çerçevesinde bir tasarım birimi tarafından mı gerçekleştiriliyor?*

Belediyemiz tarafından gerçekleştiriliyor. Festivalin içinde yapılacak harcamalar ihaleyle gerçekleştirilir. Davetiyesinden tutun gelecek misafire, kullanılacak peçeteye kadar bütün harcamalar bu ihale sayesinde. Bir ihale yapılır, ihaleyi kazanan firma bütün bunları sağlar. Konserinden en ufak harcamasına kadar harcamalarımızı bu ihaleyle gerçekleştiririz. İhaleyi alan yüklenici bunları gerçekleştirir.

9. *Festivalin bu zamana kadarki süre içerisinde iptal olanı, yapılmayanı var mı?*

Tabi var. Yıllar olarak hatırlamam çok mümkün olmayabilir. 2010 veya 2011'de; 2007'de, 2016'da olabilir. Yani aşağı yukarı 3 kez falan ertelendi festivalimiz. Üçü de Türkiye'de gerçekleşen facia ve şehit haberleriyle ilgili diye biliyorum.

10. *Bu sorular ve cevaplarınız dışında benim sormadığım, sizin eklemek istediğiniz bir şey var mı?*

Festivalimizin başından sonuna kadar yerel basınımız -yine burda çalışanların hepsi Sarıgöllü- ulusal gazetelere haber yaparlar. Sosyal medyanın yanı sıra bu görsel basından da yararlanıp duyuruların hızlanmasını sağlıyorlar. Bu basın çok büyük emekler veriyor ve basının faydası da oluyor duyurularda. Son festivalimizde -2019 festivali- MASMEK usta öğreticileri tarafından gerçekleştirilen sanatları takı kursları, resim sergileri, dans gösterileri ile sahneye çıkan bir grup öğrencimiz de oldu. Gitar üzerine çalışan usta öğreticilerin yetiştirdiği öğrenciler de sahne aldı. Hatta davetiyelerde görebilirsiniz kareoke yaptılar. Son yıllarda MASMEK'in usta öğreticilerinden de katılımcılar bulundu. Önceden Sarıgöl Belediyesi'ne ait öğreticiler vardı. Bu festivalin bütün işini yapan, bel kemiği Sarıgöl Belediyesi'dir. Her ne kadar kurumsal olarak diğer kurumlar da olsa eşgüdümlü de yapılıyor olsa çatı kurmak maliyet tamamen belediyenindir ve belediye başkanı başta olmak üzere bütün belediye

Çalışanları çok bk emekler verir. Bunun dışında festivalimizin mutlak ve mutlak olması çok önemlidir. Mutlaka olmalıdır. Çünkü çok şeyler katar ilçemize. Her şeyi bıraktım kendi Sarıgllmz bunu iple çeker. zlemle bekler. Yani başka bir diyara gitmiş gibi hissederler kendilerini. O yüzden çok önemlidir ama bu sene sanırım korona virüsü nedeniyle mutlak ertelenecektir çünkü sirkülasyon çok yüksek. Bu festival akşam karar verilip sabah gerçekleşen bir şey değil. Günlerce emek verilen, her bir kalemi çok emek gerektiren bir şeydir. Festival Sarıgöl'e çok yakışır. Ben bu festivalle, Sarıgöl' Sultani zmn başkenti olarak görüyorum. Bu yüzden çok önemli. festival mutlaka olmalı. Benim syleyebileceklerim bu kadar. Başarılar diliyorum.

Verdiğiniz bilgiler için teşekkür ederim. Umarım vermiş olduğunuz bilgiler benden sonraki araştırmacılara da kaynaklık eder. İyi günler dilerim.

**Turgutlu Belediyesi Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenlikleri Hakkında Bilgi Almak
İçin Turgutlu Belediyesi Basın ve Halkla İlişkiler Bölümü Sorumlusu Emrah
Kanık İle 19.06.2020 Tarihinde Yapılan Telefon Görüşmesi**

1. Öncelikle kendinizi tanıtır mısınız?

Ben Emrah Kanık, Turgutlu Belediyesi'nin Basın ve Halkla İlişkiler Bölümü sorumlusuyum. Aynı zamanda Turgutlu Belediye Başkanlığı'nın basın danışmanlığı görevini yürütüyorum.

2. 7 Eylül Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenlikleri hakkında genel bilgi verip festival içeriğinden bahsedebilir misiniz?

Kurtuluş Savaşı döneminde Turgutlu'nun kurtuluşu olan 7 Eylül tarihi sebebiyle kutlanan özel bir gün. Bağ bozumu da Turgutlu'nun tarım alanında çok fazla üzüm bağı olması nedeniyle çok eski bir gelenektir. Geleneklerimize sahip çıktığımız, 30 Ağustos'u da birleştirdiğimiz yaklaşık 7-8 gün süren bir etkinliktir bu. Daha öncesinde 7-8 gün sürmüyordu. Geçen yıl böyle yaptık. Cumhuriyet Halk Partisi olarak biz 30 yıl sonra kazandık. Hepsini birleştirip 7-8 gün süren bir etkinlik yaptık ilk kez.

3. Festival ne zamandan beri düzenlenmektedir?

Festival için net şu tarihten itibaren başlamıştır diyemem ama ben 33 yaşındayım ve kendimi bildim bileli, 7-8 yaşından beri, bu şenliklerin çeşitli hallerde yapıldığını biliyorum.

4. Bağ bozumu sözcüğünün festivalin isminde geçmesinin özel bir anlamı var mı?

Bağ bozumu üzümün olgunlaşması, hasada başlanılan, üretimin başladığı dönem anlamına gelmektedir. Çiftçi tarlaya girer, üzümü kesmeye başlar bu süreçte.

5. Turgutlu üzümünün festivale konu olmasının özel bir anlamı var mıdır?

Sadece Turgutlu için değil Sarıgöl, Alaşehir de var. Bu üç ilçenin de üzüm konusunda dünyaya ihracatı var. Türkiye piyasasına da çok fazla üzüm veriyor. Doğal olarak geçim kaynağı da üzüm olduğu için kutlanıyor.

6. Festival yılın hangi ayları ve günleri arasında düzenleniyor?

30 Ağustos ve 7 Eylül arasında toplamda 7 gün olmak üzere düzenleniyor.

7. Yerel olarak mı ulusal olarak mı düzenleniyor?

Biz yerel olarak düzenliyoruz ama tabi ki paylaşımları ulusal oluyor. Bazı konserler Türkiye'deki ünlü sanatçıların geldiği konserlerdir. O açıdan da ulusal bir boyutu var. Reklam, tanıtım aşamasında ulusala çıkıyoruz.

8. Festival kimlerin katılımlarıyla gerçekleşmektedir?

Kaymakam; Turgutlu Belediye Başkanı; Turgutlu'nun bütün protokol üyeleri, oda ve dernek başkanları; muhtarlar, vatandaşlar, bir de hazırladığımız etkinliklerin misafirleri. Halk olarak çevre il ve ilçelerden katılım oluyor. Mesela geçen yıl bizim son konserimiz Melek Mosso konseri idi. İzmir'den, Manisa'dan, çevreden çok gelen oldu. Aydın'dan, Balıkesir'den buraya Melek Mosso'yu dinlemeye gelenler oldu.

9. Festivalin sosyal hayata, ekonomiye ve kültürel birikime katkıları nelerdir?

Bizden önceki 3 yıl bu etkinlikler düzenlenmedi burada. Çeşitli sebepleri vardı: Ramazan Ayı'na denk geldi, Turgutlu'da şehidimiz oldu. Biz geldikten sonra 7 günlük büyük bir etkinlik planladık burada. Akşamları da belli bir saatten sonra festivalin düzenlendiği caddeyi araç trafiğine kapattık. Bütün halkın akşam belli bir saatten sonra sokakta olduğu inanılmaz bir 7 gün geçti. Herkes sokaklarda, yollarda rahat rahat yürüyordu eşleri ve çocuklarıyla birlikte. Sosyal hayata inanılmaz katkısı oldu. Ekonomik olarak da şöyle: İnsanlar dışarıya çıktığı için -dışarıdan hiç bir esnaf almadık ve gıda üzerine de herhangi bir stand açılmasına izin vermedik- doğal olarak bütün esnafa ekonomik olarak katkı sağladık. Kültürel olarak da unutulmaya yüz tutmuş şeylerdi bunlar açıkçası. Kutlanmayınca unutuluyor. Bazı şeyleri hatırlattık insanlara kültürel anlamda. Hem de kültürümüze sahip çıkmış olduk bu sayede.

10. Festival kim tarafından organize ediliyor?

Turgutlu Belediyesi tarafından organize ediliyor.

11. Festivalin organizasyon sürecinden bahsedebilir misiniz?

Yaklaşık festivalden 2 ay önce falan organizasyon süreci başlar. Kendi içimizde bir komite - Bağ Bozumu ve Kurtuluş Şenlikleri Komitesi- oluşturduk. 5-10 kişilik, içinde belediye daire müdürlerinin de olduğu bir komite bu. Eskiden bu işi organize etmiş bazı kişileri de içeriye aldık. Bir de hemşehri dernek başkanlarını aldık (Erzurumlular, Karadenizliler gibi). Bu şekilde bir komite oluşturduk. Önce ana temayı belirledik. İki tane büyük konser şeklinde belirledik; biri 30 Ağustos, biri 6 Eylül'de

olmak üzere. Onun dışında da gün içinde neler yapabiliriz, onları konuşmaya başladık. Resim sergisi, şiir dinletisi, konferanslar -Turgutlu tarihine gönderme yapan-, tiyatro oyunu, konserler, bazı gecelerde halk oyunları gösterileri vb. bunların hepsinin planlaması 2 ay sürüyor. Planlamayı bu şekilde yapıyoruz. Çok ortaklı bir komite oluşturduk, çok yönlü çalışmalar yaptık.

12. Festival için yapılan afişlerin üretim ve dağıtım sürecinden bahsedebilir misiniz?

Taslak ortaya çıktıktan sonra -hangi gün, hangi saatte, ne olduğu- grafikerimize veririz. Hatta daha önce hiç yapılmamış bir şey yaptık. Bağ bozumu logosu hazırlattık. Bir tasarımcı arkadaşımız var ona hazırlattık. Bu logoyu da kullanarak diğer taslak bilgileriyle de grafikerimize bu afiş tasarımlarımızı yaptırdık. Hem ayrı ayrı tasarımlar hem de genel tasarım yaptı. Gün gün tasarım yaptırdık. Sonra da anlaşmalı olduğumuz reklam şirketine bunu havale ederiz. Dağıtım sürecinde de anlaşmalı olduğumuz reklamcımız devreye girmektedir. Reklam şirketi ile yılın başında bir fiyata göre anlaşma yapılır ve belediye o süre zarfında reklamcı ile çalışır. Biz dağıtım sürecinde söyleriz afişlerin nerelere dağıtılacağı ve asılacağını. Yani yönetimini biz yaparız, iletim ve montaj reklamcıya ait oluyor. Belediyenin reklam panoları ve uygun olan reklam yerlerinde bunlar sergilenir.

13. Bu grafik tasarım işlemi belediye bünyesinde bir birim ile mi, belediyenin anlaşmalı olduğu bir grafik tasarım ajansı ile mi gerçekleştiriliyor?

Kendi belediyemiz içerisinde gerçekleştiriyoruz.

14. Üretilen afişler belediyenizce arşivleniyor mu?

Afişleri çok arşivleyemiyoruz. Hatta bazılarını yenilemek zorunda bile kalabiliyoruz. Tahrib olabiliyor, sıkıntı yaşıyoruz. Ama görsel olarak hazırlandığı için elimizde olan eski görsellerine ulaşabiliriz belki.

15. Festivallerden yapılmayanı veya iptal olanı var mı?

Hatırladığıma göre biz göreve gelmeden önce Ramazan dolayısıyla bir şenlik yapılmamıştı, bir de şehidimiz vardı(şenliğin planlaması yapılmış fakat şehit dolayısıyla iptal edilmiş) bir sene de öyle yapılmadı. Biz görevdeyken hiç şenlik iptal edilmedi,

hepsini gerçekleştirdik. Ama sanırım bu sene iptal olacak korona virüsü sebebiyle. Mesela bir tiyatro oyunumuz vardı onu iptal ettik yine aynı sebeple bu sene.

16. Bu sorular dışında benim sormadığım fakat sizin eklemek istediğiniz başka bir konu var mı?

Yani yok. Söyleyebileceğim her şeyi söyledim.

Teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- 2015-2019 *Manisa Büyükşehir Belediyesi Stratejik Planı*. (2014). Manisa: Manisa Büyükşehir Belediyesi.
- AKAR, Erşen ve AVAN, Hakkı (2007). *Manisa 2007*. Manisa: Manisa Valiliği.
- AKAR, Erşen ve AVAN, Hakkı (2007). *Manisa Rehberi 2007*. Manisa: Manisa Valiliği.
- AKSAKAL, Ali Haydar (2006). *Manisa ve Mesir*. Manisa: Şafak Basım Yayın.
- AKSAKAL, Bedriye (2000). *Manisalı Kadınlar*. Manisa: Emek Matbaacılık.
- AKTAŞ, Hasret (2008). Bir İletişim Aracı Olarak Sponsorluk. A. Kalender ve M. Fidan içinde, *Halkla İlişkiler* (ss. 221-249). Konya: Tablet Yayınları.
- AND, Metin, ŞENLİK, Ergun ve CANAK, Erkan (1981). *Kültürel Etkinlikler ve Büyük Kuruluşlar*. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- ARMSTRONG, Helen (2007). *Grafik Tasarım Kuramı*. Çev. Mehmet Emir Uslu, İstanbul: Espas Yayınları.
- ARTUN, Ali (2019). *Sanatın İktidarı 1917 Devrimi, Avangard Sanat ve Müzecilik*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- BARNICOAT, John (1994). *Posters A Concise History*. New York: Thomes And Hudson.
- BECER, Emre (2002). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitapevi.
- BEKTAŞ, Dilek (1992). *Çağdaş Grafik Tasarımın Gelişimi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- BERK, Süleyman (2013). *Devlet-i Aliyye'den Günümüze Hat Sanatı*. İstanbul: İnkılap Yayınevi.

- BERNART, Malcolm (2010). *Sanat, Tasarım ve Görsel Kültür*. Çev. Güliz Korkmaz, Ankara: Ütopya Yayınevi.
- ÇEÇEN, Anıl (1996). *Kültür ve Politika*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- ÇELİK, Ali (1996). *Yerel Yönetimler*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Yayınları.
- DURMAZ, Ömer (2011). *İstanbul'un 100 Grafik Tasarımcısı ve İllüstratörü*. İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş. Yayınları.
- Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi 2 (Cilt 2)*. (1997). İstanbul: Yem Yayın.
- EMECEN, Feridun (2003). Manisa Ege Bölgesinde Şehir ve Bu Şehrin Merkez Olduğu İl. İ. Üzüm içinde, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi Kütahya Mevlevihanesi- Manisa* (Cilt 27, ss. 577-583). Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları.
- ERBUDAK, Altan, ve YÜKSEK, İzzet (2018). Tarihsel Süreçte Manisa Kentinin Gelişimi. F. Berber, H. H. Durgun ve B. Aydoğan içinde, *Geçmişten Günümüze Manisa Şehzade II. Mehmet ve Manisa Tarihi - Kültürü – Ekonomisi* (ss. 1019-1027). Manisa: Manisa Celal Bayar Üniversitesi Yayınları.
- EROĞLU, Özkan (2014). *Dada*. İstanbul: Tekne Yayınları.
- GÖZÜBÜYÜK, Şeref (2003). *Yönetim Hukuku*. Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.
- HOMEROS. (2008). *İlyada*. Çev. Azra Erhat ve A. Kadir, İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- KAHRAMAN, Mehmet Emin (2019). *Sanat- Kültür Yönetimi ve İşletmeciliği*. İstanbul: Efe Akademi Yayınları.
- KALABALIK, Halil (2005). *Avrupa Birliği Üyeleriyle Karşılaştırmalı Yerel Yönetim Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

- KALYONCU, Hülya (2015). 'Ehl-İ Hiref-İ Hassa' Teşkilatının Osmanlı Kültür ve Sanat Yaşamındaki Yeri ve Önemi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, ss. 279-294.
- KARAMUSTAFA, Sadık (1999). Türkiye'de Grafik Tasarımın Son Çeyrek Yüzyılı. *Cumhuriyet'in Renkleri, Biçimleri* (ss. 82-89). içinde İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- KAYA, Nurdoğan (1995). *Manisa' 95*. Manisa: T.C. Manisa Valiliği.
- KELEŞ, Ruşen ve YAVUZ, Fehmi (1983). *Yerel Yönetimler*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- KESKİN, Kadir (2014). *Manisa'da Vakıf İzleri ve İz Bırakanlar*. Manisa: Ajans Renk.
- KETENCİ, Hasan Fehmi ve BİLGİLİ, Can (2006). *Görsel İletişim & Grafik Tasarımı*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- KIZILKAYAK, Görkem (2010). *Osmanlı Çarşı Atlası*. Bursa: T.C. Bursa Büyükşehir Belediyesi Yayınları.
- MADEN, Sait (1999). Grafik Sanatının Dünü, Bugünü. *Cumhuriyet'in Renkleri, Biçimleri* (ss. 74-81). içinde İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Manisa Kültür Turizmi*. (2014). Manisa: Yediveren Matbaacılık.
- MEGGS, Philip B. ve PURVİS, Alston W. (2012). *Meggs' History of Graphic Design*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- OKAY, Aydemir (1998). *Halkla İlişkiler Aracı Olarak sponsorluk*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- RAİZMAN, David (2003). *History of Modern Design*. Londra: Laurence King Yayınları.
- Şehzadeler Şehri Manisa*. (1998). Manisa: T.C. Manisa Valiliği.
- TEKER, Ulufer (2002). *Grafik Tasarım Reklam, Dokuz Eylül Yayıncılık*. İzmir: Dokuz Eylül Yayınları.

- TEPECİK, Adnan (2002). *Grafik Sanatlar*. Ankara: Detay Yayınları.
- TÜRK, Aycan (2014). *Afiş 128*. İstanbul: Kafekültür Yayıncılık.
- UÇAR, Tefik Fikret (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul: İnkılap.
- USLU, Yaşar (2017). *Grafik Tasarımda Mükemmellik Kusurluluk*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- WEİLL, Alain (2006). *Grafik Tasarım*. İstanbul: Yapı Kredi Kültür ve Sanat Yayıncılık.
- WİLKİNSON, Kathryn (2009). *Semboller ve İşaretler*. Çev. Seda Toksoy, İstanbul: Alfa Yayınları.
- WREDE, Stuart (1988). *The Modern Poster*. New York: Moma.
- WU, Chin-ao (2002). *Kültürün Özelleştirilmesi 1980 Sonrasında Şirketlerin Sanata Müdahalesi*. Çev. Esin Soğancılar, İstanbul: İletişim Yayınları.
- YAVİ, Ersal ve YAZICIOĞLU YAVİ, Necla (1995). *Manisa*. Manisa: İzmir Neşa Ofset.
- YURDOĞLU, Zekeriya (1994). *Manisa Tarihi (Kuruluşundan Cumhuriyete Kadar)*. Manisa: Manisa Barosu Kültür Yayınları.

Makaleler

- AKDENİZLİ, Fuat (2003). “Grafik Tasarımcı Kimliğiyle Albrecht Dürer”, *Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sanat Yazıları Dergisi*, Yıl 03, Sayı 10, ss. 16-27.
- AKTAN, Coşkun Can ve TUTAR, Hasan (2007). “Bir Sosyal Sabit Sermaye Olarak Kültür”, *Pazarlama ve İletişim Kültürü Dergisi*, Yıl 07, Cilt 6, Sayı 20, Ocak 2007, ss. 1-11.

- ARIKBOĞA, Erbay (2018). “Yerinden Yönetim ve Merkezileşmiş Büyükşehir Sisteminde Yetkilerin Dağıtılması”, *Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Dergisi*, Yıl 18, Cilt 6, Sayı 1, Mart 2018, ss. 1-34.
- ARSLAN, F. Müge (2002). “Reklam Ajansları Seçiminde Kullanılan Kriterler Ve Yeni Eğilimler: Kavramsal Bir İnceleme”, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, Yıl 17, Cilt 2, Sayı 2, Ekim 2002, ss. 55-63.
- BAĞCIVAN, Haşim Arif (2019). “Türk Grafik Tasarımının Simge İsmi: Sait Maden”, *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, Yıl 19, Cilt 8, Sayı 55, ss. 313-319.
- CEYLAN, İbrahim Gökhan ve BAHATTİN CEYLAN, Hatice (2015). “Afiş Tasarımında Popüler Kültürün Yansımaları”, *İdil Dergisi*, Yıl 15, Cilt 4, Sayı 17, Nisan 2015, ss. 67-86.
- ÇETİN, Beytullah (2018). “Türk Hukuk Düzeninde Yetki Genişliği İlkesi”, *Uluslararası Yönetim Akademisi Dergisi*, Yıl 18, Cilt 1, Sayı 2, Ağustos 2018, ss. 94-112.
- ÇİFTÇİ, Erol (2019). “Bilgilendirme Tasarımı İlkeleri Bağlamında Reklam Afişlerinin İncelenmesi”, *Sanat ve Tasarım Dergisi*, Yıl 18, Sayı 23, Haziran 2019, ss. 59-75.
- DELİDUMAN, Canan ve ÇAKMAK, Sinan (2017). “Kültürel Afiş Uygulamalarında İllüstrasyon”, *İdil Dergisi*, Yıl 17, Cilt 6, Sayı 29, ss. 311-328.
- DEMİR, Gonca Kuzay (2015). “Kent İmgesinin Değerlendirilmesi Bakımından Manisa”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 15, Cilt 13, Sayı 1, Nisan 2015, ss. 500-512.
- DUMAN, Ahmet (1998). “Yerel yönetim mi? Yoksa Yoksa yerelleşme mi?”, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, Yıl 98, Cilt 16, Sayı 16, Temmuz 1998, ss. 467-483.

- EKEN, Begüm (2020). “Teknoloji ile Birlikte Dönüşen Afişin İncelenmesi ve Kamusal Ekranlarda Etkileşimli Afiş Uygulamaları”, *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 20, Cilt 0, Sayı 47, Mart 2020, ss. 157-186.
- ERBAY, Mutlu (2014). “Kültür ve Toplum Üzerinden Saat ve Bilim arasındaki İlişki (The Relationship Between Art and Science Through Culture And Society)”, *Art-Sanat Dergisi*, Yıl 14, Cilt 0, Sayı 2, Temmuz 2014, ss. 183-193.
- ERDOĞAN, Melih (2015). “Küresel Çağda Çağdaş Sanat ve Küresel Sanat Pazarı”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 15, Cilt 15, Sayı 1, Mart 2015, ss. 75-98.
- ERKSAN, Tolga (2013). “Grafik Tasarım Bölümlerinin Reklam Endüstrisiyle Uyumu”, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Yıl 13, Cilt 21, Sayı 3, Eylül 2013, ss. 1049-1058.
- GÜMÜŞTEKİN, Nuray (2013). “Rengin Bir Grafik Tasarım Ürünü Olarak Afişe Katkısı: Tarihsel Bir İnceleme”, *Yedi: Sanat, Tasarım ve Bilim Dergisi*, Yıl 13, Sayı 9, Ocak 2013, ss. 35-50.
- GÜNDÜZ, F. Ebru (2016). “Anayasa Mahkemesi Kararlarına Göre İdari Vesayet”, *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Yıl 15, Cilt 20, Sayı 33, Şubat 2016, ss. 63-89.
- GÜZ, Hanife (2014). “Reklam stratejisi ve Reklam Stratejisini Etkileyen Unsurlar”, *Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Yıl 01, Cilt 1, Sayı 4, Mayıs 2014, ss. 20-28.
- HANCI, Melek (2016). “Kurumsal Reklam ve Mizah”, *Akademik Bakış Dergisi*, Yıl 16, Sayı 56, Temmuz-Ağustos 2016, ss. 334-344.
- KARAKÖSE, Erdiç (2012-2013). “Manisa Tarzanı”, *Manisa Kültür ve Turizm Dergisi*, Yıl 12-13, Sayı 5, Aralık 2012-Ocak 2013, ss. 78.
- KÜÇÜKBEZCİ, Hatice Gül (2015). “Asur Ticaret Kolonileri Çağında Asurlu Tüccarlar İle Anadolu Halkı Arasında İlişkiler” *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl 11, Sayı 26, Şubat 2015, ss. 25-58.

- MANOVICH, Lev (2003). “New Media From Borges to HTML”, *The New Media Reader*, Yıl 03, ss.13-25.
- MAZLUM, Hakan (2017). “Modernizm Sürecinde Yeni Tipografi'nin Doğuşu ve Jan Tschichold”, *Kastamonu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Yıl 17, Cilt 18, Sayı 1, Kasım 2017, ss. 226-247.
- MERCİN, Levent (2010). “1992'den Günümüze Yaz Olimpiyat Oyunları Afişlerinin İncelenmesi”, *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, Yıl 10, Sayı 4, Kasım 2010, ss. 1-15.
- OKAY, Aydemir (2012). “Mesenlik, Bağışçılık ve Sponsorluk”, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, Yıl 12, Cilt 0, Sayı 5, Nisan 2012, ss. 281-293.
- ÖZDERİN, Süleyman (2019). “Grafik Tasarım Eğitiminde Akademik İlkeler”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 19, Cilt 12, Sayı 66, Ekim 2019, ss. 517-532.
- SARIKAVAK, Namık Kemal (2018). “Gutenberg Tipografisinden Çağdaş İletişim Tasarımına”, *Konya Sanat*, Yıl 18, Sayı 1, Aralık 2018, ss. 8-27.
- SERİN, A. Yaşar (2000). “Türk Afiş Sanatının Abidesi İhap Hulusi Görey”, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Yıl 00, ss. 121-126.
- SERİN, A. Yaşar, SÜLÜN, E. Nalan ve YAVUZ, Ertuğ (2010). “Çağdaş Dünya Ve Türk Afiş Sanatı Bağlamında, Türk Afiş Ustası İhap Hulusi Görey'in Tamamlanmamış Afişlerine Bir Eleştirel Bakış”, *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, Yıl 10, Sayı 17, Mart 2010, ss. 113-129.
- SUNER, Canan (2006). “Grafik Tasarımda Bir Öncü: Yurdaer Altıntaş”, *Hürriyet Gösteri Sanat Edebiyat Dergisi*, Yıl 06, Sayı 281, Mart 2006, ss. 16-18.
- ŞENGEL, Şirin (2019). “Mimaride Tipografik Unsurlar ve Kent Estetiğine Etkisi”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 19, Özel Sayı, Mart 2019, ss. 119-134.

- TAŞDEMİR, Erdem (2014). “Hedef Kitleye Ulaşmada Etkili Bir Araç: Sponsorluk”, *Selçuk İletişim*, Yıl 01, Cilt 2, Sayı 1, Mayıs 2014, ss. 97-106.
- TAŞIR, Ahmet (2019). “Kamu Tüzel Kişiliği Kıstasları”, *Dicle Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dicle Adalet Dergisi*, Yıl 19, Cilt 3, Sayı 5, Eylül 2019, ss. 82-109.
- TOY, Ertan ve GÖRGÜLÜ, Eren (2018). “Postmodern Grafik Tasarımın Oluşum Süreci Üzerine Bir İnceleme”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 18, Sayı 68, Nisan 2018, ss. 351-367.
- ULUSOY, Ahmet ve AKDEMİR, Tekin (2009). “Yerel Yönetimler Ve Mali Özerklik: Türkiye Ve Oecd Ülkelerinin Karşılaştırmalı Analizi”, *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 09, Cilt 12, Sayı 21, Haziran 2009, ss. 259-287.
- URSAVAŞ, Özlem (2018). “Manisa'nın Akhisar İlçesinde Kutlanan Çağlak Festivali Üzerine Bir İnceleme”, *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, Yıl 18, Cilt 11, Sayı 23, Eylül 2018, ss. 111-123.
- UYAN DUR, Banu İnanç (2015). “Türk Görsel İletişim Tasarımı ve Kültürel Değerlere Bağlılıkları”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 15, Cilt 8, Sayı 37, Nisan 2015, ss. 443-453.
- UZUNASLAN, Abdurrahman (2005). “Antik Roma'da Gladyatör Oyunları”, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 05, Sayı 12, ss. 15,58.
- YERALTI, Gürol (2005). “Grafik Sanatı içerisinde Afiş Sanatımızın Gelişimi”, *Anadolu Sanat Dergisi*, Yıl 05, Sayı 16, ss. 1-16.
- YERALTI, Gürol (2007). “Türk Grafik Tasarımı Kapsamında Afiş Tasarımının Gelişimi”, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Yıl 07, Cilt 5, Sayı 1, ss. 37-51.

- YILDIRIM, Merve (2015). “Postmodernizmin Eklektik Anlayışı ve Afiş Tasarımlarına Etkisi”, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Yıl 15, Sayı 10, Haziran 2015, ss. 959-972.
- YÜKSEKBİLGİLİ, Naime Şimşek (2016). “Afiş Tasarımında Dikkate Alınan Kriterlerin Algılanmasının Analizi”, *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl 16, Cilt 1, Sayı 1, Aralık 2016, ss. 33-46.
- ZOR, Aydın (2014). “Modern Sanat Akımlarının Grafik Tasarıma ve Tipografinin Doğuşuna Etkisi”, *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, Yıl 14, Cilt 4, Sayı 1, Temmuz 2014, ss. 1-7.

Basılmamış Kaynaklar (Tezler, Sempozyum)

- APAK, Gülhan (1992). *Türk Grafik Sanatı İçinde Cumhuriyet'ten Günümüze Afiş Sanatının Gelişimi ve Tanıtım-Toplum İlişkileri İçindeki Yeri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Araştırma Raporu, dan. Yard. Doç. Ulufer Teker. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uygulamalı Sanatlar Anasanat Dalı, İzmir.
- BENEK, Mert Serkan (2018). *Sosyal Afişlerin İçerik İnşasında Grafik Tasarımcının Sorumluluğu*, Yüksek Lisans Tezi, dan. Prof. Yusuf Güven, Mersin Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Grafik Anasanat Dalı, Mersin.
- CENGİZ, M. Meltem (2001). *Kültür-Sanat Sponsorluğu ve Sponsorların Türkiye'deki Kültür-Sanat Olaylarına Katkısı*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, dan. Yrd. Doç. Dr. Berin Tuncel, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tanıtım ve Halkla İlişkiler Anabilim Dalı, İstanbul.
- DİNÇELİ, Duygu, Sevindik, Orhan ve KARATEPE, Akif Kemal (2016). Türkiye'de Görsel Kültür İçerisinde Afiş Sanatına Bakış, 5. *Uluslararası Matbaa Teknolojileri Sempozyumu* (s. 393-411), İstanbul: İstanbul Üniversitesi.

- EKEN, B. (2018). *Teknoloji ile Birlikte Dönüşen Afişin İncelenmesi Ve Kamusal Alanlarda Etkileşimli Afiş Uygulamaları*, Sanatta Yeterlilik Tezi, dan. Prof. Namık Kemal Sarıkavak. Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Grafik Anasanat Dalı, Ankara.
- IŞIK, Deniz (2010). *Görsel İletişim Aracı Olarak Afiş Tasarımı: 2009 Yılı Yerel Seçimlerinde İzmir Büyükşehir Belediye Başkan Adaylarının Afiş Tasarımlarının Göstergebilimsel Çözümlemesi*, Yüksek Lisans Tezi, dan. Yrd. Doç. Dr. Şebnem Soygüder, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Ve Sinema Anabilim Dalı, İzmir.
- KÖKSAL, Kemal (2014). *Türkiye'deki Kültürel Afişlerin Tipografik Açından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, dan. Prof. Dr.Selahattin Ganiz, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Grafik Tasarımı Ana sanat Dalı Programı, İstanbul.
- OSKOEİ, Amir Hossein Asgari (2018). *Etkileşimli Film Afişleri ve Uygulamalar*, Yüksek Lisans Tezi, Dan. Prof. Dr. Nadire Şule Atılğan, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Grafik Anasanat Dalı, Ankara.
- SARIKAVAK, Namık Kemal (1993). *Kültürel Afişlerde Tasarım İlkeleri Kültürel Afiş Çalışmaları*, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Eseri Raporu, dan. Doç. Hüseyin Bilgin, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin Uygulamalı Sanatlar Anasanat Dalı (Grafik Sanat Dalı), Ankara.

İnternet Kaynakları

- SEZGİN, Yusuf (2016, Eylül 09). “Sponsorluk tarihinin 2 bin 200 yıl öncesine dayandığı ortaya çıktı” <https://www.ntv.com.tr/turkiye/sponsorluk-tarihinin-2-bin-200-yil-oncesine-dayandigi-ortaya-cikti,jAAKCy75102qM1KapV0Y9Q> [14 Aralık 2019].

AKGÜL, İpek (2018, Mayıs 23). “Ağlayan Kaya Niobe” <http://www.tarihistan.org/ipek-akgul-yazdi-aglayan-kaya-niobe/13587/> [12 Mart 2020].

Avrupa Grafik Tasarım Tarihi. (2012). Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Avrupa%20Grafik%20Sanat%C4%B1%20Tarihi.pdf [02 Haziran 2019].

Büyük Türkçe Sözlük. (t.y.). Türk Dil Kurumu. http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5c8156fe370819.68981475 adresinden alındı [07 Mart 2019].

CNN TÜRK.com. (2019). “Alaşehir'de düzenlenen Üzüm Festivali'nde, renkli anlar yaşandı” <https://www.cnnturk.com/yerel-haberler/manisa/alasehir/alasehirde-duzenlenen-uzum-festivalinde-renkli-anlar-yasandi-> [20 Haziran 2020].

ÇEKİÇ, Savaş (t.y.). “Savaş Çekiç Design Studio” <http://savascekicdesign.com/biyografi/> [15 Nisan 2020].

Design Is History. (t.y.). Design After Modernism. <http://www.designishistory.com/> [10 Nisan 2020].

KAPTAN, Ömer (2019). “Merkez efendi Hafsa Sultan Camii Manisa” <https://www.youtube.com/watch?v=c7ujE-qw0Ak&t=826s> [23 Haziran 2020].

KÜÇÜKKAYAPALI, Mustafa (2006). “Soma kömür tarihinden bir yaprak” <https://www.evrensel.net/haber/279978/soma-komur-tarihinden-bir-yaprak> [02 Haziran 2019].

Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 1. (t.y.). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://manisa.ktb.gov.tr/TR-72962/tarihce.html> [05 Ocak 2020].

Manisa İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü 2. (t.y.). T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. <https://manisa.ktb.gov.tr/TR-151851/sehri-sehzade.html> [17 Mart 2020].

ÖZ, Kamil (2014). “35. Geleneksel Gölarmara Kavun-Karpuz Festivali Renkli Geçti” https://www.youtube.com/watch?v=In7hs3_MDmI [10 Haziran 2020].

snsfuarcılık.com. (2020). “Manisa Çiçek Festivali” <https://snsfuarcilik.com.tr/manisa-%C3%A7i%C3%A7ek-festivali> [20 Haziran 2020].

T.C. Manisa Valiliği. (2009). “31. Geleneksel Gölarmara Kavun Karpuz Festivali Yapıldı” <http://www.manisa.gov.tr/31-geleneksel-g-larmara-kavun-karpuz-festivali-yapildi> [08 Haziran 2020].

Türk Grafik Sanatı Tarihi. (2012). Ankara: T.C. Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları. http://www.megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/T%C3%BCrk%20Grafik%20Sanat%C4%B1%20Tarihi.pdf [10 Aralık 2019].

YENGİN, Naci (2017, Nisan 24). “Lale'nin Manisa'dan Dünyaya Yolculuğu” <http://www.manisadenge.com/lalenin-manisadan-dunyaya-yolculugu-makale,2332.html> [18 Mart 2020].

Yerelden Evrensele manisa haberleri.com. (2019). “Manisa Çiçek Festivali Başladı” <https://www.manisahaberleri.com/manisa/manisa-cicek-festivali-basladi-h99275.html> [20 Haziran 2020].

Röportajlar

BABACAN, Ayhan (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 16.06.2020 tarihinde telefon görüşmesi ile yapılan röportaj.

BAYRAKTAR, Hafize (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 16.06.2020 tarihinde telefon görüşmesi ile yapılan röportaj.

ÇEKİÇ, Savaş (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 22.04.2020 tarihinde e-posta aracılığıyla gerçekleştirilen röportaj.

DURAN, Ayşegül (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 17.06.2020 tarihinde e-posta aracılığıyla gerçekleştirilen röportaj.

FİLİZ, Semih (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 29.05.2020 tarihinde telefon görüşmesi ile yapılan röportaj.

GÜRLE, Günay (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 19.02.2020 tarihinde yüz yüze gerçekleştirilen röportaj.

KANIK, Emrah (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 19.06.2020 tarihinde telefon görüşmesi ile yapılan röportaj.

KAVLIÇOĞLU, Hayri (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 01.06.2020 tarihinde telefon görüşmesi ile yapılan röportaj.

TOSUN, Hasan (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 12.03.2020 tarihinde e-posta aracılığıyla gerçekleştirilen röportaj.

USLU, Tuncay (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 18.06.2020 tarihinde e-posta aracılığıyla gerçekleştirilen röportaj.

YAKIT, Akın (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 15.05.2020 tarihinde telefon görüşmesi ile yapılan röportaj.

ZEHİR, Öcal (2020). Medet Ferhat Bozca tarafından 10.03.2020 tarihinde yüz yüze gerçekleştirilen röportaj.

RESİMLER KAYNAKLARI

Resim 1: Jules Cheret’in Amerikalı dansçı Loie Fuller için tasarladığı “La Lööie Fuller” afişı.

Kaynak: <https://cs.nga.gov.au/Detail.cfm?IRN=9130>.

Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019.

Resim 2: İngiliz Alfred Leete’nin parmağıyla afişe bakan kişiyi gösteren “Your Country Needs You” afişı.

Kaynak: <https://www.etsy.com/uk/listing/546248979/britons-lord-kitchener-wants-you-join>.

Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019.

Resim 3: Amerikalı James Montgomery Flagg’ın “Sam Amca” afişleri.

Kaynak: https://en.wikipedia.org/wiki/Uncle_Sam.

Erişim Tarihi: 05 Mayıs 2019.

Resim 4: Adolphe Mouron Cassandre'nin "L'Intransigeant" afişi.

Kaynak: <https://www.wikiart.org/en/cassandre/l-intransigeant-1925>.

Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2019.

Resim 5: Kazimir Maleviç'in Siyah Suprematist Kare/ Sıfır Biçim İsimli Çalışması.

Kaynak: <https://wannart.com/icerik/8216-avangart-suprematist-sanatci-kazimir-malevich>.

Erişim Tarihi: 18 Mayıs 2019.

Resim 6: El Lissetzky'nin "İki Karenin Öyküsü" isimli çocuk kitabından bir sayfa.

Kaynak: <https://www.flickr.com/photos/20745656@N00/8641982082/in/photo-stream/>.

Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2019.

Resim 7: Alexandr Rodchenko'nun Leningrand Devlet Yayınları için hazırlamış olduğu "Lengiz, Books on Every Subject" afişi.

Kaynak: <https://www.thesaleroom.com/engb/auctioncatalogues/antikbar/catalogue-id-antikb10007/lot-cd5e1890-1a1b-4e06-a819-a7cd0109b499>.

Erişim Tarihi: 25 Mayıs 2019.

Resim 8: Jan Tschichold'un "Die Frau Ohne Namen" isimli film afişi.

Kaynak: <https://www.moma.org/collection/works/5754>.

Erişim Tarihi: 13 Haziran 2019.

Resim 9: Lester Beall’ın bir elektrik şirketi olan “Rural Electrification Administration” için yapmış olduğu afişler.

Kaynak: <https://art4561blog.wordpress.com/images-2/#jp-carousel-55>.

Erişim Tarihi: 22 Haziran 2019.

Resim 10: Jean Carlu’un “Production” afişi.

Kaynak: <https://www.pinterest.ru/pin/259801472234430210/?autologin=true>.

Erişim Tarihi: 02 Temmuz 2019.

Resim 11: Theo Ballmer’in “Büro” afişi.

Kaynak: <https://www.moma.org/collection/works/7206>.

Erişim Tarihi: 18 Temmuz 2019.

Resim 12: Theo Ballmer’in “Büro” afişi.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/292382200783202122/>.

Erişim Tarihi: 18 Temmuz 2019.

Resim 13: Josef Müller-Brockmann’ın “Beethoven konseri” afişi.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/151855818657507980/>.

Erişim Tarihi: 10 Eylül 2019.

Resim 14: Josef Müller-Brockmann’ın “weniger L ärm” afişi.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/559009372479404722/>.

Erişim Tarihi: 10 Eylül 2019.

Resim 15: Milton Glaser’ın “Bob Dylan” afişi.

Kaynak: <https://edition.cnn.com/style/article/milton-glaser-obituary-designer-bob-dylan-logo-style-trnd/index.html>.

Erişim Tarihi: 15 Eylöl 2019.

Resim 16: Ars Electronica “Festival For Art, Technology, And Society / Sanat, Teknoloji ve Toplum Festivali” afişi.

Kaynak: <https://www.hatjecantz.de/ars-electronica-2017-7102-1.html>.

Erişim Tarihi: 25 Mart 2020.

Resim 17: Ferah Tiyatrosu “Neyyire Neyir” afişi.

Kaynak: <https://tiyatromuzesi.org/drupal/index.html>.

Erişim Tarihi: 16 Ocak 2020.

Resim 18: İhap Hulusi Görey’in Yapı ve Kredi Bankası için üretmiş olduğu leylekli afişi.

Kaynak: <https://www.kampustenevar.com/blog/cumhuriyeti-grafik-sanatiyla-bulusturan-ihap-hulusi-gorey-296>.

Erişim Tarihi: 27 Ocak 2020.

Resim 19: Mesut Menioğlu’nun “İstanbul Art Festival / İstanbul Sanat Bayramı” afişi.

Kaynak: (Durmaz, 2011, s. 105).

Resim 20: Yurdaer Altıntaş’ın Uluslararası İstanbul Film Festivali için ürettiği afişi.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/361413938822969410/>.

Erişim Tarihi: 01 şubat 2020.

Resim 21: Yurdaer Altıntaş’ın Dormen Tiyatrosu için ürettiği afişi.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/361413938822970037/>.

Erişim Tarihi: 01 şubat 2020.

Resim 22: Mengü Ertel'in 1. İstanbul Film Festivali için ürettiği afiş.

Kaynak: <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-14466425581181825893.pdf>.

Erişim Tarihi: 01 Şubat 2020.

Resim 23: Mengü Ertel'in Moskova Olimpiyatları için ürettiği afiş.

Kaynak: <https://mgokceyuksel.wordpress.com/2018/01/23/1-2-turkiyede-grafik-tasariminda-afis-sanatinin-gelisimi/>.

Erişim Tarihi: 01 Şubat 2020.

Resim 24: Sadık Karamustafa'nın "Miles Davis Konseri" afişi.

Kaynak: <http://gmk.org.tr/uploads/news/file-14466414591420998511.pdf>.

Erişim Tarihi: 14 Şubat 2020.

Resim 25: Manisa sınırları içerisinde olan bereket tanrıçası (Kybele) kaya rölyefi.

Kaynak: <http://corumortakoy.blogspot.com/2016/10/kybele-ne-zaman-ve-kimler-tarafndan.html>.

Erişim Tarihi: 14 Nisan 2020.

Resim 26: Manisa Sultan Camii.

Kaynak: Medet Ferhat BOZCA arşivi.

Resim 27: Niobe Doğal Kaya Anıtı (Ağlayan Kaya).

Kaynak: Medet Ferhat BOZCA arşivi.

Resim 28: Niobe Doğal Kaya Anıtı'nın (Ağlayan Kaya) görselde tercih edildiği Manisa gezisi afişi.

Kaynak: <https://tr.pinterest.com/pin/255649716322969372/>.

Erişim Tarihi: 25 Mart 2020.

Resim 29: Niobe Doğal Kaya Anıtı'nın (Ağlayan Kaya) görselde tercih edildiği kitap kapağı.

Kaynak: <https://kidega.com/kitap/aglayan-kaya-niobe-siirler-205190/detay>.

Erişim Tarihi: 25 Mart 2020.

Resim 30: Ahmeddin Carlak (Manisa Tarzanı).

Kaynak: <https://www.mynet.com/manisatarzaninidunyataniyacak180103970045#13964029>.

Erişim Tarihi: 26 Mart 2020.

Resim 31: Manisa Lalesi.

Kaynak: http://galeri.netfotograf.com/fotograf.asp?foto_id=559732&syf=2.

Erişim Tarihi: 5 Nisan 2020.

Resim 32: Manisa Lalesi'nin formundan yararlanılarak oluşturulmuş çeşitli kuruluşların kurum logoları.

Resim 33: 1996 Yılı 456. Manisa Mesir şenlikleri Afişi.

Kaynak: Medet Ferhat BOZCA'nın dijital arşivi.

Resim 34: Uluslararası Manisa Mesir Festivali Tanıtımı ve Duyurusu İçin Üretilmiş Sigara Ambalajları (Igor Sergeev'in koleksiyonundan alınmıştır).

Kaynak: http://www.tttt.ru/countries_tools/countries/turkey/show.htm.

Erişim Tarihi: 15 Mart 2020.

Resim 35: 2006 Yılı 466. Geleneksel Mesir Festivali İçin Üretilmiş Yılbaşi Bileti.

Kaynak: https://www.gittigidiyor.com/koleksiyon/14556-milli-piyango-19mart-2006-466-geleneksel-mesir-festivali-manisa-mesir-macunu-s-dorttebir_pdp_552731288

Erişim Tarihi: 16 Mart 2020.

Resim 36: 2007 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Tanıtımı İçin Havalandırılmış Zeplin Balonu.

Kaynak: <http://gezgindergi.com/mesir-festivali/>.

Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2020.

Resim 37: 2009 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Fener Alayı Bez Afişi.

Kaynak: <https://www.ih.com.tr/haber-acikhava-tiyatrosu-25-yil-sonra-acildi-67629/>.

Erişim Tarihi: 28 Aralık 2019.

Resim 38: 2010 Yılı 470. Uluslararası Manisa Mesir Festivali Bez Afişi.

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=R-ezDvXvslI&t=2s>.

Erişim Tarihi: 09 Mayıs 2020.

Resim 39: 2012 Yılı Uluslararası Manisa Mesir Festivali Bez Afişi.

Kaynak: Medet Ferhat BOZCA'nın dijital arşivi.

Resim 40: 2013 Yılı 473. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.

Kaynakçalar sırasıyla:

<https://cartooncolors.blogspot.com/2013/03/nasreddin-hoca-karikaturleri-manisada.html>. **Erişim Tarihi:** 06 Nisan 2020.

Medet Ferhat BOZCA'nın dijital arşivi.

<https://www.trthaber.com/foto-galeri/eller-havaya-eller-sifaya/3362/sayfa-16.html>. Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2020

Medet Ferhat BOZCA'nın dijital arşivi.

Resim 41 a/b: 2014 Yılı 474. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.

Kaynak: Manisa Büyükşehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 42: 2015 Yılı 475. Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.

Kaynak: Manisa Büyükşehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 43: 2016 Yılı 476. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.

Kaynaklar sırasıyla:

Manisa Büyükşehir Belediyesi dijital arşivi.

<https://www.haberler.com/fotogaleri/476-mesir-sacim-toreni-kortej-yuruyusuyle-basladi/>. Erişim Tarihi: 09 Mayıs 2020.

Resim 44: 2017 Yılı 477. Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Nevruz Bayramı ve MesirMacunu Karma Töreni Afişleri.

Kaynak: Manisa Büyükşehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 45: 2017 Yılı 477. Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.

Kaynakçalar:

Manisa ve Mesir Pul Sergisi: <http://koleksiyonodasi.com/ptt-pul-muzesi-serigisi-manisada/>. Erişim Tarihi: 06 Nisan 2020.

Diğerleri: Manisa Büyükşehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 46: 2018 Yılı 478. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.

Kaynaklar sırasıyla:

<https://www.turgutlulu.com/haberler/manisa-mesire-hazir-h74332.html>.

Erişim Tarihi: 14 Ocak 2020.

<https://www.manisakulishaber.com/gundem/478-mesir-macunu-festivali-kortej-yuruyusuyle-basladi-h45112.html>. **Erişim Tarihi:** 06 Nisan 2020.

<https://www.facebook.com/manisabsb/photos/mesir-festivali-mesir-sanayi-ve-ticaret-fuar%C4%B1-a%C3%A7%C4%B1%C4%B1%C5%9F-t%C3%B6reni-ile-ba%C5%9F%C4%B1yora%C3%A7%C4%B1%C4%B1%C5%9F-s/2112583238770074/>. **Erişim Tarihi:** 14 Ocak 2020.

Resim 47: 2019 Yılı 479. Uluslararası Manisa Mesir Macunu Festivali Kapsamında Üretilen Afişler.

Kaynak: Manisa Büyükşehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 48: 1980 Yılı 521. Akhisar Çağlak Festivali'ni Tanımlamak Amaçlı Kullanılan Reklam Panosu.

Kaynak: <https://www.youtube.com/watch?v=DNI8pJyX3ZQ>.

Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2020.

Resim 49: 1980 Yılı Akhisar Çağlak Festivali'nin Tanıtımı İçin Üretilmiş Sigara Ambalajı (Igor Sergeev'in koleksiyonundan alınmıştır).

Kaynak: http://www.tttt.ru/countries_tools/countries/turkey/show.htm.

Erişim Tarihi: 15 Mart 2020.

Resim 50: 2005 Yılı 546. Uluslararası Akhisar Çağlak Festivali. ve Zeytin Şenlikleri Afişi.

Kaynak: (Akar & Avan, Manisa 2007, 2007, s. 232).

Resim 51: 2008 Yılı 549. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri.

Kaynak: <https://www.akhisar.bel.tr/dosya/caglakakhisarbulten2008haziranozel.pdf>.

Erişim Tarihi: 10.11.2020.

Resim 52: 2009 Yılı 550. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 53: 2010 Yılı 551. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Program Afişi.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 54 a/b: 2011 Yılı 552. Çağlak Festivali ve Zeytin Şenlikleri Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 55 a/b: 2012 Yılı 553. Çağlak Festivali Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 56: 2013 Yılı 554. Çağlak Festivali Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 57 a/b: 2015 Yılı 556. Çağlak Festivali Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 58 a/b/c: 2017 Yılı 558. Çağlak Festivali Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 59 a/b: 2018 Yılı 559. Çağlak Festivali Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 60 a/b: 2019 Yılı 560. Çağlak Festivali Afişleri.

Kaynak: Akhisar Belediyesi dijital arşivi.

Resim 61: 2011 Yılı 150. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.

Kaynak: http://www.gezialemi.com/FestivalEtkinlikAyrinti_Y.asp?ID=176&SAYFA=10.

Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2020.

Resim 62: 2012 Yılı 151. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.

Kaynak: http://www.gezialemi.com/FestivalEtkinlikAyrinti_Y.asp?ID=176&SAYFA=10.

Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2020.

Resim 63: 2014 Yılı 153. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.

Kaynak: <http://www.kirkagac.net/guncel/iste-camfestivaliprogramih4280.html>.

Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2020.

Resim 64: 2017 Yılı 156. Kırkağaç Çam Festivali Afişi.

Kaynak: <https://twitter.com/KirkagacBel/status/859856952431706112/photo/1>.

Erişim Tarihi: 14 Mayıs 2020.

Resim 65: 2013 Yılı Gölarmara Belediyesi 34. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afişi.

Kaynak: Gölarmara Belediyesi dijital arşivi.

Resim 66: 2017 Yılı Gölarmara Belediyesi 37. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afişi.

Kaynak: Gölarmara Belediyesi dijital arşivi.

Resim 67: 2018 Yılı Gölarmara Belediyesi 38. Geleneksel Kavun-Karpuz Festivali Afişi.

Kaynak: Gölarmara Belediyesi dijital arşivi.

Resim 68: 2015 Yılı 21. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 69: 2015 Yılı 21. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Kırlangıç Bayrak Uygulaması.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 70: 2016 Yılı 22. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 71: 2017 Yılı 23. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 72: 2018 Yılı 24. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 73: 2018 Yılı 24. Geleneksel Adala Şeftali Şenlikleri Afişi.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 74: 2013 Yılı 15. Taytan Üzüm ve Kültür Şenlikleri Afişi.

Kaynak: <http://timeorganizasyon.com.tr/foto/2013-organizasyonlarimiz>.

Erişim Tarihi: 16 Haziran 2020.

Resim 75: 2015, 2016, 2017 Yılları 26. 27. ve 28. Sart Hıdırellez Şenlikleri Afişleri.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 76: 2015, 2016, 2017, 2018 Yılları 1. 2. 3. ve 4. Salihli Deve Güreşi Festivali Afişleri.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 77: 2020 Yılı 6. Salihli Deve Güreşi Festivali Afişi.

Kaynak: Salihli Belediyesi dijital arşivi.

Resim 78: 2013 Yılı 14. Köprübaşı Çilek Festivali Afişi.

Kaynak: <https://www.haberler.com/koprubasi-da-orhanhakalmazruzgariesecek-4562423-haberi/>.

Erişim Tarihi: 20 Mayıs 2020.

Resim 79: 2017 Yılı 17. Geleneksel Kiraz Festivali Afişi.

Kaynak: <https://haberkasaba.com/17-selendi-pinarlar-kiraz-festivali-programi-belli-oldu/1485/>.

Erişim Tarihi: 10 Haziran 2020.

Resim 80: 2017 Yılı 17. Geleneksel Kiraz Festivali Afişi.

Kaynak: <https://haberkasaba.com/17-selendi-pinarlar-kiraz-festivali-programi-belli-oldu/1485/>.

Erişim Tarihi: 10 Haziran 2020.

Resim 81: 2009 Yılı 10. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.

Kaynak: http://www.gezialemi.com/FestivalEtkinlikAyrinti_Y.asp?ID=177&SAYFA=10.

Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2020.

Resim 82: 2012 Yılı 13. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi

Kaynak: http://www.gezialemi.com/FestivalEtkinlikAyrinti_Y.asp?ID=177&SAYFA=10.

Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2020.

Resim 83: 2012 Yılı 13. Karaelmas Kültür ve Sanat Festivali Afişi.

Kaynak: http://www.gezialemi.com/FestivalEtkinlikAyrinti_Y.asp?ID=177&SAYFA=10.

Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2020.

Resim 84: 2018 Yılı 15. Karaelmas Kùltür ve Sanat Festivali Afişi

Kaynak: <https://www.facebook.com/bergama/photos/a.928696037155267/2048723931819133/>.

Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2020.

Resim 85: 2018 Yılı 15. Karaelmas Kùltür ve Sanat Festivali Afişi

Kaynak: <https://www.facebook.com/SomaBelediyesi/photos/a.550496551685080/1744880308913359/?type=3>.

Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2020.

Resim 86: 2019 Yılı 16. Karaelmas Kùltür ve Sanat Festivali Afişi.

Kaynak: <https://festivall.com.tr/festival/3871/soma-karaelmas-kultur-ve-sanat-festivali/>.

Erişim Tarihi: 29 Mayıs 2020.

Resim 87: 2019 Yılı Geleneksel Uluderbent Kiraz Festivali Afişi.

Kaynak: <https://www.facebook.com/alasehirbelediye/posts/2049177528537782>.

Erişim Tarihi: 20 Haziran 2020.

Resim 88: 2018 Yılı 1. Alaşehir Üzüm Festivali Afişleri.

Kaynak: <https://festivall.com.tr/festival/3326/alasehir-uzum-festivali/>.

Erişim Tarihi: 20 Haziran 2020.

Resim 89 a/b: 2019 Yılı 2. Alaşehir Üzüm Festivali Afişleri.

Kaynak: <https://www.facebook.com/alasehurfestival/>.

Erişim Tarihi: 20 Haziran 2020.

Resim 90 a/b/c/d/e: Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Davetiyeleri.

Kaynak: SADER (Sarıgöl Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Derneği) arşivi.

Resim 91: 2006, 2009, 2010, 2012 yılı 2. 5. 6. 8. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri.

Kaynak: SADER (Sarıgöl Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Derneği) arşivi.

Resim 92: 2018 Yılı 12. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri ve Sahne Arkasında Kullanılan Festival Afişinin Yer Aldığı Fotoğraf.

Kaynaklar sırasıyla:

<https://festivall.com.tr/festival/484/geleneksel-sarigol-sultani-uzum-festivali/>.

Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2020.

<https://www.facebook.com/ANKARALI.SERPİLL/photos/manisa-sar%C4%B1g%C3%B6l-7eyl%C3%BCl-kurtulu%C5%9F-konser-%C3%BCz%C3%BCmfestivali/518191395269476/>. **Erişim Tarihi:** 16 Mayıs 2020.

<https://beyazgazete.com/video/webtv/guncel-1/manisa-da-uzum-festivali-592695.html>. **Erişim Tarihi:** 16 Mayıs 2020.

Resim 93: 2019 Yılı 13. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri.

Kaynaklar sırasıyla:

<https://festivall.com.tr/festival/1309/geleneksel-sarigol-sultani-uzum-festivali/>.

Erişim Tarihi: 16 Mayıs 2020.

Resim 94: 2019 Yılı 13. Sarıgöl Sultani Üzüm Festivali Afişleri.

Kaynak: Medet Ferhat Bozca dijital arşivi.

Resim 95: Turgutlu Belediyesi 2014 Yılı 7 Eylül Kurtuluş Şenlikleri Afişi

Kaynak: <https://www.turgutluyanki.com/turgutlu-da-yildizlar-gecidi/21230/>.

Erişim Tarihi: 18 Haziran 2020.

Resim 96: 7 Eylöl Turgutlu'nun Kurtuluşuna Özel Zara Konser Afişi

Kaynak: <https://www.turgutlulu.com/haberler/kurtulus-coskusu-zara-ileartacak-h65907.html>.

Erişim Tarihi: 18 Haziran 2020.

Resim 97: 2018 Yılı Turgutlu Bağbozumu ve Kurtuluş Festivali Afişi.

Kaynak: <https://www.turgutluyanki.com/kurtulus-gununde-yusufguneyturgutlu-da/35004/>.

Erişim Tarihi: 18 Haziran 2020.

Resim 98 a/b: 2019 Yılı Turgutlu Belediyesi Bağbozumu ve Kurtuluş Şenlikleri Afişleri.

Kaynak: Turgutlu Belediyesi dijital arşivi.

Resim 99: 2019 Yılı 1. Manisa Çiçek Festivali Afişi.

Kaynak: <https://festivall.com.tr/festival/3308/manisa-cicek-festivali/>.

Erişim Tarihi: 20 Haziran 2020.

Resim 100 a/b: 2016 Yılı Kőltőr-Sanat Etkinlikleri Afişleri.

Kaynak: Manisa Bőyőķřehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 101 a/b: 2017 Yılı Kőltőr-Sanat Etkinlikleri Afişleri.

Kaynak: Manisa Bőyőķřehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 102 a/b: 2018 Yılı Kőltőr-Sanat Etkinlikleri Afişleri.

Kaynak: Manisa Bőyőķřehir Belediyesi dijital arşivi.

Resim 103 a/b: 2019 Yılı Kőltőr-Sanat Etkinlikleri Afişleri.

Kaynak: Manisa Büyükşehir Belediyesi dijital arşivi.

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: İletişim süreçleri.

(Çeşitli iletişim süreçleri şemalarından yararlanılarak oluşturulmuştur)

Tablo 2: Yönetim yapısı.

(Çeşitli yönetim yapısı şemalarından yararlanılarak oluşturulmuştur)

Tablo 3: Sanat- Tasarım Yönetmenliği.

(Mehmet Emin Kahraman’ın Sanat-Kültür Yönetimi ve İşletmeciliği isimli kitabından sadeleştirmeler ve küçük eklemeler ile alınmıştır)

Tablo 4: Reklam Ajansı Seçim Kriterleri.

Kaynak: (Arslan, 2002, s. 61)

Tablo 5: Manisa Büyükşehir Belediyesi Teşkilat Yapısı.

(Manisa Büyükşehir Belediyesi’nin teşkilat yapısından esinlenerek oluşturulmuştur)

ÖZGEÇMİŞ

Ad, Soyad: Medet Ferhat BOZCA

Yabancı dil: İngilizce

Eğitimi:

Yüksek Lisans: 2017-2021, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı.

Lisans: 2013-2017, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı.

Lise: 2009-2013, Manisa Güzel Sanatlar ve Spor Lisesi.

İş Tecrübesi:

2019-... Manisa Büyükşehir Belediyesi Atatürk Gençlik Merkezi MASMEK Kursları'nda resim öğretmenliği yapmaktadır.

2018-... Kurme/DKG Gıda San. ve Tic. Ltd. Ştd. için çeşitli stant, ürün kartları ve mevcut olarak Migros, Watsons, Makro Center ve birçok ülkedeki marketlerde satışa sunulan çeşitli ürünlerin ambalaj tasarımlarını yaptı ve çalışmalarına devam etmektedir.

2018-2019, Bilimsev Koleji'nde 2 Hafta Görsel Sanatlar Öğretmenliği yaptı.

2017-2018, Manisa Çözüm Koleji'nde 1 yıl Görsel Sanatlar ve Teknoloji ve Tasarım öğretmenliği yaptı.

2020, Manisa Büyükşehir Belediyesi için 11 seriden oluşan hikaye kitabı resimlemesi yaptı.

2018-2019, Bere Çocuk Yayınevi için afişler, yazar tanıtım kartları, instagram postları, kataloglar ve çeşitli grafik tasarım çalışmaları yaptı.

2015, İzmir il Emniyet Müdürlüğü Toplum Destekli Polislik şube Müdürlüğü kapsamında 7 seriden oluşan Efepol Hikaye Kitapları'nın resimlemesini yaptı.

2014, İzmir Tablo'da 1 dönem grafik tasarımcı olarak çalıştı.